

శ్రీ వివేకానంద లేఖావళి

మొదటి భాగము

అనుబంధము :

శ్రీ చిరంతనానంద స్వామి

శ్రీ కృష్ణ దేవరాయ ఆంధ్ర కాశీనిబయము,

విభాగము వీధి

విభాగ సంఖ్య ౧

పీఠికా రచయిత :

ఆంధ్ర విశ్వకళాపరిషదుపాధ్యక్షులగు

డాక్టర్, సర్ కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి

ఆంధ్ర బుక్ హౌస్

సుల్తాన్ కాబాత్

హైదరాబాదు దక్కన్.

శ్రీ రామకృష్ణమఠము

మైలాపూరు :: మద్రాసు

మద్రాసు శ్రీ రామకృష్ణమహాశాస్త్రునిచే బ్రహ్మసింహబడివది

మలికూర్పు

1950

శ్రీశ్రీ దేశికాచార్య ఆంధ్ర బాహునితయము,
విభాగము

విభాగ సంఖ్య

విజ్ఞాపన

వివేకానంద లేఖాపత్రిక వివేకానంద హృదయదర్పణము;
భారతదేశ భక్తులకేకాక, భారతవర్ష పునర్నిర్మాణకర్తల
కెల్లరకును మార్గదర్శిని; భారతీయులు దేశభక్తిరహితులై,
స్వధ్యమ్యతులై, పాశ్చాత్య నాగరికతావ్యాపూహితులై
యుండు, భారతీయ వైజ్ఞానిక వియత్తలమున మెఱసిన విద్యు
ప్రేఖాపత్రిక.

Letters of Swami Vivekananda అను గ్రంథ
మునకు మాయనువాదమగు దీనిని రెండుభాగములుగా
బ్రకటించుచున్నాము. సాధ్యమైనంతవఱకు వెల తగ్గించి
జనుల కందుపాటులో నుండునట్లు చేయు తలంపున, మూల
మునఁ జదువరుల కంతగాఁ బ్రయోజనకరము కాని కొలఁది
లేఖలను, అట్టిభాగములను విడిచినను ముఖ్యమగు వాని
నన్నిటిని * వెలువరించి యున్నాము.

ఎంతటి కార్యనిమగ్నులై యున్నను, ఎట్లో తీవ్ర
చేసికొని యీ లేఖాపత్రిక బీతిక వ్రాసిన డాక్టర్, సర్ కట్ట
మంచి రామలింగా రెడ్డిగారికి శ్రీ రామకృష్ణభగవానుఁడు
చిరాయురారోగ్యాదులను బ్రసాదించి వారిచే నిత్యక దేశ
భాషాసేవలను జేయించుఁగాక !

* ఇందలి లేఖాసంఖ్యలను వాని కదురుగా (ఆంగ్ల) మూలము
(మూఁడవకూర్పు) నందలి లేఖాసంఖ్యలను నీదిగుఁడ బొందుపఱుచు
చున్నాము :

ఈ గ్రంథ ప్రథమ ముద్రణార్థము గుంటూరు జిల్లా, చినపాలెము కాపురస్థులు శ్రీ వాళిరెడ్డి వెంకయ్యగారి కుమారుడు శ్రీ వేంకటసుబ్బయ్యగారును, శ్రీ వా. రామస్వామిగారి కుమారుడు శ్రీ వెంకయ్యగారును ఒకింత ధన సహాయము చేసియున్నారు. శ్రీ రామకృష్ణ దేవుడు వారి ననుగ్రహించుఁగాక !

అనువాదము

1 : 1	20 : 38	39 : 59	58 : 85
2 : 2	21 : 35	40 : 60	59 : 86
3 : 4	22 : 39	41 : 61	60 : 87
4 : 5	23 : 40	42 : 62	61 : 88
5 : 7	24 : 41	43 : 63	62 : 89
6 : 8	25 : 42	44 : 64	63 : 90
7 : 9	26 : 44	45 : 67	64 : 91
8 : 10	27 : 47	46 : 68	65 : 92
9 : 14	28 : 48	47 : 69	66 : 94
10 : 17	29 : 49	48 : 70	67 : 95
11 : 18	30 : 50	49 : 71	68 : 96
12 : 21	31 : 51	50 : 73	69 : 97
13 : 22	32 : 52	51 : 74	70 : 98
14 : 23	33 : 53	52 : 75	71 : 99
15 : 26	34 : 54	53 : 77	72 : 100
16 : 27	35 : 55	54 : 78	73 : 101
17 : 29	36 : 56	55 : 79	74 : 102
18 : 31	37 : 57	56 : 81	75 : 103
19 : 32	38 : 58	57 : 84	

పీఠిక

చిరంతనానందస్వాములవా రాంధ్రవాఙ్మయమున నిది వఱలోనే మంచిపేరును బ్రసిద్ధిని గన్న మహనీయులు. గద్యరచనయం దాధునికులలో నద్వితీయులు. నన్నయ్యను చిన్నయ్యను జ్ఞప్తికి దెచ్చువారు. వీరి శైలి మనోహరము; అద్భుతము. శైలికంటెను ముఖ్యమైనది వీరు నివేదించు విషయములు. వీరు వ్రాయునది విశోదార్థముకాదు, క్రీడగా గాదు; గొప్ప మనస్సుతో, నిండుస్పృహయముతో జనుల యొక్క ఐహికాముష్మిక వినియోగార్థము. ఇట్టి గొప్ప విషయములను ఇంత రసవంతముగా వ్రాయుట చాలా దుస్థరమైనపని. దానిని నెఱవేర్చుజాలిన కొలది సంఖ్య గొప్పవారిలోఁ బూర్వాశ్రమమున (బ్రహ్మచర్యాశ్రమమున) మాధవచైతన్యలనియు, సన్నాసానంతరము చిరంతనానందస్వామి యనియుఁ బేరువడసిన యీ గ్రంథకర్తగా రొకఁడు.

కొన్ని సంవత్సరముల క్రిందట వీరితో నల్లాభ సౌఖ్యము ననుభవించుచు వివేకానందస్వాములవారి శేఖలను తెనిగించి యాంధ్రలోకమునకు వికాసము కల్పింపుఁడని నూచించితిని. నా నూచన యధిక ప్రసంగమని నాకుఁ దెలియకపోలేదు. నా యాతురత ఆ జహ్వవాపల్యమునకుఁ బాల్పడఁజేసినది. తమ మనోరథమును గర్తవ్యమును ఆ దిక్కుననే ప్రసరించుచుండుటచేత అనాయాసముగ నంగీక

రిందిరి. ఆ సంభాషణ నిమిత్తమాత్రము; హేతువు వారి మనోరథము.

వేయిన్ని తొంబన్నూట యెనిమిదవ సంవత్సరమున ననగా ముప్పదియేడేండ్ల క్రిందట వివేకానందుల లేఖలను గుఱించి మైసూరు పట్టణములోఁ బ్రసంగించితిని. ఆ సభకు వచ్చినవారి మాటలనుబట్టి యీ కాలమునకు వానికిఁ దగినంత ప్రాచుర్యము వచ్చియుండలేదని తోచినది. ఇప్పుటికిని వచ్చియున్నదో లేదో విచార్యము. వివేకానందుల రాజయోగాది తత్వగ్రంథములకును, ప్రసంగములకును లభించినంత వ్యాప్తి వారి లేఖలకు రాలేదు కాబోలు.

ఇది యెంతయు శోచనీయము. భారత దేశములోఁ బ్రతియింటను ఉండవలసిన పుస్తకములలో నిదియొకటి. బాలికా బాలకులెల్లరును శ్రద్ధతోఁ బఠపఠే చదువవలసిన పుస్తకములలో నిది యొకటి. నేను చిన్ననాఁడే దీనిని జదివితిని. నా యల్పజీవితమును గొంతకుం గొంత బహుళః తాత్కాలికముగా మేలునకుఁ దెచ్చుటకై పనికివచ్చిన గ్రంథములలో నిదియు, శ్రీరామకృష్ణ పరమహంసగారి దివ్యచరిత్రమును, ఉపదేశములును ముఖ్యములు.

ఈ లేఖలలోని విశేషము లెవ్వి? ఇవి అప్పుడప్పుడనేక ప్రదేశములనుండి వ్రాయఁబడినవి. వివేకానందులు హిందూత్వస్వ ప్రచారార్థము 'అమెరికా' ఖండమునకు యాత్రనలుపునపుడు 'జపాను' మొదలైన మధ్య దేశములను దర్శించిరి. అచ్చటి స్థితిగతులను గమనించిరి. 'అమెరికా'

లోఁ జేరినపిదప ఆ దేశముయొక్క ఔన్నత్యమును, అచ్చటి స్త్రీపురుషుల విద్యాదిగుణసంపత్తిని జూచి యద్భుతముతో సహా ఆ మోదమును జెందిరి. అట్టి తరుణయులగా హిందూ జనుల స్థితిగతులకును, ఆ యభివృద్ధిజెందిన దేశముల స్థితి గతులకును ఉండు వ్యత్యాసములు గ్రుడ్డివానికైనఁ గన్నులఁ గట్టినట్లు స్ఫురింపకపోవు ఇక దివ్యదృష్టిఁ గలిగిన వివేకా నందుల సంగతిఁ జెప్పవలయునా ! చూచినది చూచినట్లు వ్రాసిరి ; తట్టినవి తట్టినట్లు తెలిపిరి ; ఎప్పుడెప్పు డేయే విషయములు గోచరించినో, యేయే యోజనలు ప్రభవితైసో వానిని వేడివేడిగా నివేదించిరి. అట్లనుటచే నిది శాశ్వత్యములేవి తాత్కాలికములైన సంచలన గంజనిత బుద్ధు దములనుట యేమాత్రము కాదు. వివేకానందునినంటి దివ్య దృష్టి, దీర్ఘదర్శిత్వముఁ గల యఖండ జ్ఞానులయందు యేక ములకు, సనాతనములకు భేదము అట్టె యుండదు. అనశాశ మప్పటిద కౌవచ్చును ; సింహాంతమెప్పటిదియ.

ఈ లేఖలకు నుత్తేజకమైన కారణము వివేకానందుల దేశభక్తియు, దైవభక్తియు. 'దైవం పురుషరూపేణ', దేవునియందు నిజమైన భక్తిఁగలిగినవాఁడు మానవకోటి యందుఁ బ్రేమఁ జూపకపోఁడు. మఱియు, భగవంతుని కృపావిశేషముచేఁ దాను ఉద్దేశించిన ప్రయోజనము లన్నియుఁ దప్పక నెఱవేఱునను విశ్వాసమును వహించినవాఁ డగును. జయము సిద్ధమని నమ్మినవాఁడు కార్యములయం దుత్సాహమును జూపును. ఈ లేఖలయందు దైవభక్తి,

మానవరక్షి, కార్యాసక్తి—ఇవి నిరంతర సంయోగముల దాల్చి జీవితాంధకారమును దొలగింపఁజేయు జ్యోతిగ నుండుట స్పష్టము.

మానవులయందలి ప్రేమ ముఖ్యముగాను సహజము గాను బ్రభవించి, ప్రపహించు రంగము తన దేశము, తన జాతి. భారతీయులపై స్వాములవారికుండు ప్రేమావేశము ఇతితనరానిది; కులభేదములు, మతభేదములు మొదలగు వైషమ్యములచే సేమాత్రము దూషితము, పరిమితముకానిది; ఐనను జాలితోఁగూడికొన్నది. ఈ జాలి, శోకము, ఎందులకు? మన హీనస్థితినిగూర్చి. హిందువుల తత్త్వశాస్త్రములు, ధర్మోపదేశములు భావాంబరమున ఉచ్చస్థానము నధిష్ఠించియుండు నఖండతేదస్సులు. మఱి, వాఠి శీలము, దినదినవర్తనము, జీవితము వ్యక్తులనుబట్టి గణించినను సరే; సమస్తే సాంఘికముగా లెక్కించినను సరే; చాలహీనము, దార్లత్యపూరితము; ఐకమత్యములేదు, పరస్పర విశ్వాసము తక్కువ. సత్యము విశ్వాసమున కాలవాయు. ఒకరియం దొకరికి నమ్మకములేదన్న వినిమాటయందు వానికి వానిమాటయందు వినికి నమ్మకము లేదనుట. అనఁగా, విండనత్యపరుడని వాడు, వాడుడరత్యపరుడని మీడు శంకించుట. సత్యము సామాన్యముగఁ బ్రవర్తిల్లనేని సంఘమున నిట్టి సంశయము లుండవు. దాని సర్థుటనము విఘటనము కానేరదు. హిందువులలో విద్య తక్కువ; చాదస్త్యము లెక్కువ. ఊత్రము లేదు; బానిసల భావములు

తఱచు. కావున నిక్కమైన సాత్త్వికమును అరిచి. అర్థికముగ తయము, తామము పట్టినవారలు. కోటానఁగోట్లు జనులకు ఆనాఁడు ఒక్కపూఁటయైనఁ గడువునిండ కూడు దొరకుట కష్టము.

ఏమీ! ఐహికమును గుఱించి యంత తెలిసినవారు వర్తనమున నింత నీచస్థితికి రానేల? పరలోకమునకు సమీపస్థులగుటవలననా, ఈ లోకమునకు దూరులైరి? ఐహికాముష్మికములు పరస్పర విధ్వంసకములా? యన్యోనాశ్రయములు కావా? ఒక్క భగవంతుఁడే కదా యీ రెంటికిని గారణభూతుఁడు. ఒక్క బుగ్గనుండియ యొకవంక పాలు, నొకవంక విషముఁ బ్రవహించునా? హిందువులలో విచ్చిన్నమైన జీవితమును బునస్సంధాన మొనరించి యేకాగ్రముగఁ బరినర్తించునట్లు చేయుట సాధ్యముకాదా? ఆట్టి పురోవృద్ధిపూర్ణము లెవ్వి? ఇత్యాది గంభీరములైన భావములతో నిండి భారతీయులకును—అందుఁ బ్రధానముగా హిందువులకును— అమూల్యములైన వితర్కములతోను ఉపదేశములతోను నిండియున్న దీ లేఖాకృతి.

వ్యక్తికి సంఘమునకు, మతమునకుఁ బ్రకృత్యాది శాస్త్రములకు, షహమునకుఁ బరిమునకుఁ, ద్యాగమునకు నాఢకాభ్యుదయమునకు, శాంతమునకు తాత్రమునకు, విమర్శనదృష్టితోఁ జూచినయెడలఁ బరస్పర వైరుధ్యము లేదనియు, నవి నిత్యమును నిరంతరమునైన సంయోగమును మనయందుఁ దాల్చిననే కాని, మన జీవితము పరిష్కృతము,

పరిపక్వము, పరిపూర్ణము కానేరదనుట యీ లేఖల యమో ఘమైన సిద్ధాంతము.

కావుననే కదా మన భారతీయులలో నాఖాల గోపాలమొల్లరును జదివి యనుష్ఠానమునకుఁ దెచ్చుకొన వలసిన మహాత్తర గ్రంథములలో నిదియొక్కటి యని మొట్టమొదటనే నేను సాహసించి నివేదించియుండుట. ఈ కర్తవ్య మాండ్రులలో సులభముగ నెఱవేఱఁబడుటకునై చిరంతనానందస్వాములు తెనుఁగున నాకర్షణీయకై లియందు దీనిని రచించి మనకెల్లరకు వందనీయులైరి. వారి కృషికి ఖాదు కోరు ఫలమొక్కటియ. మనమొక్క శీలాభివృద్ధి, మనదేశముయొక్క పురోవృద్ధి. వీనికై వలసిన ప్రయత్నము లను ద్రికరణశుద్ధిగఁజేసి, వారి ఋణమును దీర్చి, వారికి మనకృతజ్ఞతను దెలిపి ధన్యులమగుదుముగాక యని నా ప్రార్థన.

పద్మప్రభాస, }
చిత్తూరు, }
9-2-46. }

కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి

శ్రీ వివేకానందస్వామి

నమో భగవతే శ్రీరామకృష్ణాయ !

శ్రీ వివేకానంద లేఖావళి

(1)

ఆంట్ పురము, ఫిబ్రవరి, 1888.

'మాస్టర్' మహాశయా—మీకు కోటిసమస్కారములు !
రామకృష్ణహృదయమును సరిగా ప్రకటించి మించితిరి.

ఏకొండతో, ఆహా ! కొండలుమాత్రమే ఆతని
తత్త్వము నావగాహము చేసికొందురు !— భనదీయుడు,
—వివేకానందుడు.

మఱియొకమాట, నాహృదయము ఆనందసాగరమున
ఊలలాడుచున్నది— ఇలలో నిక శాంతిసామ్రాజ్యమును
స్థాపింపజేయు నాతని తత్త్వామృతమున గ్రుంకులిడువానిని—
దానిని లోకమునకు అందజేయు వానిని— బాచినంతనే
ఉన్నట్లుడను గానేలయని నాకు ఆశ్చర్యము !

(2)

బృందావనము, 12-8-1888.

మహాశయా—...పట్టణవాసులను మనస్సు సంకుచిత
మైపోవును... —మీ వివేకానందుడు.

(3)

ఓం నమో భగవతే శ్రీరామకృష్ణాయ :

కరాహనగరమతను, 19-11-1888.

పూజనీయా—మీరంపిన రెండుపుస్తకములును అందినవి. ఉదారహృదయమును అద్భుతప్రేమానురాగములను బ్రకటించు మీలేఖను జదివి బ్రహ్మానందభరితుడనైతిని. అయ్యా, తిరిపె మెత్తుకొని జీవించు నావంటివానిపై మీరింతటి దయ చూపుట నాపూర్వజన్మ పుణ్యాఫలమనుటకు సందియము లేదు. వేదాంతగ్రంథముల నొసగి, మీరు నన్నేగాక శ్రీరామకృష్ణసన్న్యాసి బృందమునంతను యావజ్జీవము మీయొడ కృతజ్ఞతాబద్ధుల నొనర్చినారు. వారందఱును మీకు ప్రణతు లొనర్తురు. పాణిసీయవ్యాకరణ ప్రతికిగాను మిమ్ము నే నడిగినది నాకొక్కనికోసమే కాదు; ఈ మతమున నిజముగా విశేషమైన శాస్త్రవ్యాసంగము జరుగుచున్నది. వంగదేశమున వేదములు వెనుక బడిననని చెప్పవచ్చును. ఈమతమున అనేకులు సంస్కృతపరిచయము గలవారై వేదసంహితలను బఠింప నుద్యుక్తులై యున్నారు. చేయవలసిన కార్య మేదియైనను తుదముట్టువఱకును చేయవలయునని వారియభిప్రాయము. కావున పాణిని తుణ్ణిముగా జదివిననేకాని వైదికవాఙ్మయమున సమగ్రమైన పాండితి సంపాదించుట అసాధ్యమని నానమ్మకము, అందువలననే ఈ పుస్తకముయొక్క ఆవశ్యకత. చిన్ననాట మేము చదివిన ముగ్ధబోధవ్యాకరణము లఘుకేముదికంటె

పెక్కువిషయములలో శ్రేష్ఠము. ఐనను స్వయముగా మీరు మహాపండితులు కావున ఈవిషయమున మాకు మీరే చెప్పదగినవారు. అష్టాధ్యాయి (పాణినీయము) పఠింపదగిన దని మీరు భావించిన, (మీకు ఏయిట్లుందియు లేనియెడల) ఏతత్ప్రతిని బంపి మమ్ము యావజ్జనము కృతజ్ఞతాబద్ధుల నొనర్తురుగాక. కార్యదీక్షాపరులకును బుద్ధకుశలులకును ఈ మతమున లోపము లేదు. గురుదేవుని యనుగ్రహమున అచిరకాలముననే వారు పాణినిని వశమొనర్చుకొని వంగదేశమున వేదములను పునరుద్ధరింప జేయగలరని నా ఆశయము.

నాగురుదేవుని యుపదేశములను గొన్నిటిని ఆతని సహజసరళభాషయం దొకమహనీయుడు రెండుసంపుటము లుగా ప్రకటించియున్నాడు, ఏతత్ప్రతులను రెండిని నాగురుదేవుని రెండు ఛాయాపటములను మీకు బంప ననుజ్ఞయిండు : వానిని స్వీకరించి మమ్మానందింప జేయుదురని నమ్ముచున్నాను. ఇప్పుడు నా ఆరోగ్యము తేలుకొనినది; రెండుమూడు నెలలలో మిమ్ము కలిసికొను మహాభాగ్యము నాశించుచున్నాను. . . — దాసుడు, వివేకానందుడు,

(4)

ఈశ్వరో జయతి !

నరాచారము, 4-2-1889.

పూజనీయా—కొన్ని కారణములచే మనస్సు నేడు ఆం దోళనము నొందియున్నది, ఏమియు తోచకున్నది. ఈస్థితిలో దివ్యకాశీనగరమునకు నన్నాహ్వానించుచు మీరు

వ్రాసిన లేఖ అందినది. మీపిలుపును విశ్వేశ్వరాజ్ఞగా గ్రహింతును. నా గురుదేవుని జన్మభూమికి ఇప్పుడు యాత్ర చేయబోవుచున్నాను; అచట కొన్నిదినము లుండి, మీ సమక్షమునకు వత్తును. కాశీక్షేత్రదర్శనమున—కాశీ విశ్వేశ్వరదర్శనమున—భక్తిమయుడు కానివాడు పాపాణమృదయుడు... అంతయు విశ్వేశ్వరసంకల్పము ... దానుడు, —వివేకానందుడు.

(5)

ఈశ్వరో జయతి !

కలకత్తా, 4-7-1889.

పూజనీయా—...కాని యిప్పుడు నాబాధ వేఱు. కరుణానిధియగు పరమేశ్వరునియందు నేను సంపూర్ణము కోల్పోలేదు—కోల్పోనుండను లేదు; వేదశాస్త్రములందు నావిశ్వాసము అచంచలము. కాని ఆతేండ్లుగా నాజీవితము సర్వవిధములైన యిడుమలతోడను ఆటంకములతోడను నిండియున్నది—అది యీశ్వరేచ్ఛ. 'ఆదర్శశాస్త్రము' ను గనుగొంటిని; ఆదర్శపురుషుని కనులార గాంచితిని; కాని తుదమ్మువఱకును దేనిని సాధింపజాలకున్నాను. ఇదియే నా మహావేదన...—దానుడు, —వివేకానందుడు.

(6)

ఈశ్వరో జయతి !

వరాహనగరము, కలకత్తా, 7-8-1889.

పూజనీయా—నాకు కొన్ని శంకలు గలవు. సంస్కృతమున సమధికజ్ఞాన సంపన్నులగు మిమ్ము ఈ క్రింది

ప్రశ్నలకు సమాధానము ననుగ్రహింప వేడెదను.

1. జానశ్రుతినిగూర్చియు జానాలతనయుడగు సత్య కామునిగూర్చియు వేదములం దుపనిషత్తులలో దక్క మతే చ్చటనైనను జెప్పబడియున్నదా? *

2. సూత్రభాష్యమున శంకరాచార్యుడు స్మృతి నుదాహరించునపుడు సర్వసాధారణముగా మహాభాగిని ప్రమాణములను జూపుచుండును. కాని గుణకర్మములపై — అనగా అర్హత్వపై — వర్ణవృక్షా ఆధారపడియున్నదనుటకు మహాభారతమందలి భీష్మపర్వమునను, అజగం — ఊమామహేశ్వర — ఊపాఖ్యానములందును మనకు విస్పష్టమైన నిదర్శనములు కనబడుచుండ, వీనిని ఆతడు తనరచనములందు ఉదాహరించి యున్నాడా?

3. పురుషసూక్తమున నిర్ణవ్యవిస్థమగు గూర్చిన వర్ణన అయ్యది పరంపరానుగతిమని తెలుపుట లేదు. — పరంపరానుగతిమనుటకు వేదములందున్న నిదర్శనములేవి?

4. శూద్రుడు వేదాధ్యయనము చేయరాదని చెప్పుటకు శంకరాచార్యుడు వేదములనుండి ప్రమాణమును దేనిని పాప

* ఈ ప్రశ్న సాగాంశ మిది: సూత్రభాష్యమున శంకరాచార్యుడు 1. iii. 84-87 సూత్రములను వివరించుచు క్రతులలో నుపబడినరీతిని కేవలము వారు శూద్రులు కాయకౌతుకే జానశ్రుతి సత్యకాములకు వైకభోధ చేయబడినదిని నిరూపింపజూచును. శంకరాచార్య వ్యాఖ్యానాంతరము సైతియు ఈ ఘట్టము సందేహస్పదముగ నేర్పడుచుండచే ఈ కర్మములనుగూర్చి వేదములలో మతేచ్ఛటనను సూచింపబడినదాయని స్వామిప్రశ్న.

జాలకపోయెను. యజ్ఞమునకు (శూద్రుడు) అనధికారి కావున
 ఉపనిషదాదులను పఠించుటకును అనధికారియనుటకు, “య
 జ్ఞేనవశ్యమ్” * అని మాత్రమే ఆతడు ఉదాహరించును.
 కాని “అథాతోబహుజిజాసా” + యను న్మాత్రమునకు

భక్తియు నెలకొనియుండెనా యని యబ్బురపడుదుము.
 బహుశః తామిది పూర్వమే చదివియుండవచ్చును, లేని
 యెడల దయతో దీనిని జదివిన నాకు అఖండానందదాయ
 కము. — దానుడు, — నివేకానందుడు.

(7)

వరాహనగరము, 17-8-1889.

మహాశయం— ఇటీవల మీ రనుగ్రహించిన శేఖనుబట్టి
 చూడ, భక్తిపూర్వకముగా మిమ్ములను సంబోధించి
 నందులకు మీరు కలవరమొందినట్లు కనిపించుచున్నది. మీ
 దివ్యగుణగుణములను జూచి నే నట్లు సంబోధింపవలసి వచ్చి
 నది కావున అది నాదోషము కాదు. మీ యుదారగుణములచే
 నే నా కృష్ణుడనై న తెఱగునుబట్టి పూర్వజన్మముల నుండియు
 మన కేదియో సంబంధముండియుండవలయునని పూర్వ మొక
 శేఖలో వ్రాసియున్నాను. మహానీయతి, ఉదారత, పవిత్రత.—
 ఇవి యెచ్చటనున్నను పూజ్యభావమున వినమితీరిరస్కుడను
 గావలసినదే— ఈ విషయమున గృహస్థుడనియు సన్న్యాసి
 యనియు నేను భేదమును పాటింపజాలను— శాంతి శాంతి
 శాంతి! ప్రతిష్ఠయందలి పేరాసచే— “ఉదరనిమిత్తం బహు
 కృత వేషః” అనునట్లు తీనినోపాధికి సన్న్యాసము నడిం
 చుచు, ఉభయభ్రష్టులై తిరుగాడు నేటిసన్న్యాసి బ్రువులలో
 లక్షకొక్కరైనను మీవలె ఉదారహృదయు లగుదుడుగాక
 యని నాప్రార్థన! మీ సద్గుణపుంజములనుగూర్చి వినిన నా
 వ్రాహ్మణసోదరశిష్యులు మీకు తమ సాష్టాంగవందనములను
 సమర్పించుచున్నారు.

నే నడిగిన ప్రశ్నలకు మీ రొసగిన సమాధానములచే ఒక దానివిషయమున నాభ్రమ తొలగినది. ఇందులకై శాశ్వతముగా మీయెడ కృతజ్ఞతాబద్ధుడను. మహాభారతాది పురాణములలో డెల్లుపబడిన రీతిని వర్ణవ్యవస్థ గుణములపై నాధారపడియున్నదమటకు శంకరాచార్యుడు ఇద మిథ్యముగా నేయభిప్రాయము నైనను ప్రకటించెనా యనునది నాప్రశ్నలలో మఱియొకటి. ప్రకటించిన అది యెచ్చట నున్నది? సనాతనాభిప్రాయముననుసరించి ఈ దేశమున వర్ణవ్యవస్థ పరంపరానుగతమనుటకు నాకు సందియము లేదు; మఱియు స్పార్ధనులలో బానిసలకంటెను అమెరికనులలో సిగ్రోలకంటెనుగూడ శూద్రులు ఒక్కొక్కప్పుడు విశేషముగా హింసింపబడిరనుటకును సందియములేదు! నన్నడిగితిరా, ఈవర్ణవిషయమున ఏపక్షమునను నాకు అభిమానము లేదు; ఏమందురా, ఇది సాంఘికవ్యవస్థయనియు గుణకర్మ విభేదముపై నాధారపడియున్నదనియు నాకు తెలియును. అదియునుగాక గుణకర్మములకు అతీతుడు కాదలచినవాడు హృదయమున జాతిభేదములకు ఎడమిచ్చుట మహాహానికరము. మదీయ గుర్వనుగ్రహమున ఈవిషయములలో నాకు గొన్ని స్థిరభావములు కలవు; కాని మీయభిప్రాయములను అరయుటచే కొన్ని భావములు మఱింత బలపడుటకును మఱి కొన్ని పరిష్కృతమగుటకును అవకాశము చిక్కును. వేలు వంగనిదే వెన్నెనను దొరకదు—కావున మిమ్ము మఱికొన్ని ప్రశ్నలడిగెదను. వేటువిధముగా దలపక, నన్ను అజ్ఞానిగను బాలునిగను గణించి, దయతో తగుసమాధానముల నొసగుడు.

1. వేదాంతసూత్రములు దెలుపు ముక్తియు అవ
భూతగీతాదులలో జెప్పబడిన నిర్వాణమును ఒక్కటియేనా?

2. “జగద్వ్యాపారవర్జం ప్రకరణా దసన్నిహిత
త్వాచ్చ” * అను సూత్రము ననుసరించి పరిపూర్ణముగా
ఉత్పరత్వమును ఎవ్వరును పొందజాలనిదో ఇక నిర్వాణ
మనగా నేమి?

3. “వ్యాససూత్రములు నాకు అర్థమైనవి. అవి
త్వైతపరము, కాని భాష్యకారుడు వానిని అర్థైతపర

* వేదాంతసూత్రము, 4-4-17. — గుణబ్రహ్మోపాసనలు
ఉత్పరతాయుజ్యము నొందుదురు. ఆ స్థితిలో వారల యొక్కోర్వమునకు—
శక్తిసామర్థ్యములకు— అధి కలనా, తేనా యని శంకించినచో,
“అహో తి స్వారాజ్యం” (వారు స్వరాజ్యము నొందుదురు); “సశ్శేష్ట
సేవా బలిమావహన్తి” (సేవతలందఱు నాతని బూజించుదురు); “నేదం
సశ్శేష్ట లోకేషు కామచాగో దవతి” (సవిస్త్రలోకములందు వారి
కోరిక లీడేఱును)— ఇట్టి ప్రతివాక్యముల ననుసరించి వారల యొక్క
ర్వము నిరవధికమని చెప్పవలసియుండుననుట పూర్వపక్షము. ఈ
సూత్రము సిద్ధాంతమును నెలుపుచు, వారల యొక్కోర్వము సావధికము—
జగద్వ్యాపారవర్జము (అనగా జగత్సృజనాదిశక్తి విరహితము) అని
చెప్పను. జగన్నియమనశక్తిని నా ముక్తులకు అజీమానిస్థితినియొ
గలుగును. జగన్నియమనశ్చయోయనిన, ఆ నిత్యపరిపూర్ణుడగు ఉత్ప
రనినే. ముక్తులు తమతమమానసములతో గూడియుండుటచే వారివారి
సంకల్పములు భేదించవచ్చును— ఒకడు స్పృహింతమనకొన్న మఱియొకడు
సంహార మొనర్చ నిచ్చగింపవచ్చును. కావున జగన్నియమనమన ఒక్క
యీశ్వరునికేగాని యితరులకు అధికారములేదు: ప్రకరణమునకున
అనగా పూర్వోత్తర సందర్భములవలనను, ఏతర్పిర్యర్థవచనములు ఇతరము
లేనియు లేకుండుటవలనను ఇట్లు వేలయెన్నడుని భావము. (చూ. బ్రహ్మ
సూత్రశంకరభాష్యము, 4-4-17.) కావున ఈ జగద్వ్యాపారము ఇట్లు

మొనర్చుట నాకు అర్థముకాకున్నది” అని చైతన్య దేవుడు పూరీలో సార్వభౌమపండితునితో బలికెనట. నిజమా? ఈ విషయమున చైతన్య దేవుడు ప్రకాశానంద సరస్వతితో వాదించి గెలిచిననుట ఇతిహాసప్రసిద్ధము. వ్యాసనూత్రములపై చైతన్య దేవకృత భాష్యమొకటి ప్రకాశానందుని మతమున నున్నట్లు వదంజికలదు.

4. తంత్రశాస్త్రములలో శంకరాచార్యుడు ప్రచ్ఛన్న బౌద్ధుడని చెప్పబడియున్నది; బౌద్ధమహాయాన గ్రంథమగు ‘ప్రజ్ఞాపామితము’ న దెలుపబడిన భావములకును ఆచార్యునిచే బ్రతిపాదించబడిన సిద్ధాంతములకును తేజమును భేదముకానరాదు. మనము దేనిని ‘బ్రహ్మము’ అందుమో అదియే బౌద్ధుల ‘శూన్యము’ అని పంచదశికారుడును వచించును. వీని యన్నిటియొక్కయు తాత్పర్యమేమి?

5. వేదప్రమాణమునుగూర్చి వేదాంతనూత్రములలో హేతువులు తెలుపబడకుండుటకు కారణమేమి? దేవుడు కలడనుటకు వేదములే ప్రమాణమని మొదట చెప్పబడినది; పిమ్మట “యస్య నిశ్చలతంవేదాః” (ఈశ్వర నిశ్వాసమే

భగవానునకుమాత్రమే చెందినచైతన్యపక్షమున “నిర్వాణమున దేవుడు పూర్తిగా ఈశ్వరనియందు లీనమగును” అనుటలో ఆర్థమేమని స్వామిశంక.

వేదాంతవిజ్ఞానపరిపూర్ణతను బడయుటకుముందు స్వామి విజ్ఞానికవరిణానుమును ఈ ప్రశ్నలు నూచించుచున్నవని మనము గుర్తింపవలసియున్నది. విజ్ఞానవికాసమున వేదశాస్త్రములను ఆచారములను స్వామి యెట్లు క్రమముగా అవగతమొనర్చుకొననో మన కిందు ద్యోతకముకొగలదు.

వేదములు) అనువచనము వేదమునకు ప్రమాణమని చెప్పబడినది, ఇందు అన్యోన్య్యాశ్రయదోషము లేదా?

6. కేవలతత్త్వముచే తత్త్వనిర్ణయము చేయజాలము కావున శ్రద్ధకావలయునని వేదాంతము జెలుపును, అగుచో న్యాయ సాంఖ్యదర్శన సిద్ధాంతములందు లవలేశము దోషము ఊచింపను వానిపై తార్కికశరపరంపర కురియింపబడుటకు హేతువేమి? అదిగాక, ఎవరిని నమ్ముట? ప్రతివ్యక్తియు తన యభిప్రాయమే సిద్ధాంతమనుటకు సివమాడుచున్నట్లు కాన్పించును; వ్యాసు ననుసరించి చూచిన, "సిద్ధానాం కపిలోమునిః" * అని చెప్పబడిన కపిలమహామునిగూడ భ్రమపతితుడై యున్నాడే కాని వ్యాసుడే విశేషమైన భ్రమపతితుడేమో యెవరు చెప్పగలరు? కపిలుడు వేదముల నర్థము చేసికొనజాలక పోయినా?

7. న్యాయదర్శనము ననుసరించిచూచిన, "బ్రహ్మను భూతి నందినవారివాక్యమే శబ్దము లేక వేదము"; కాబట్టి ఋషులు సర్వజ్ఞులు, అగుచో, సూర్యసిద్ధాంతమునుబట్టి చూచినపుడు అతిసామాన్యమైన వ్యతిష విషయములను పాదు ఎఱుగకోండిరిని తేలుచున్నదే— ఎట్లు? భూమి త్రికోణాకారముగా నున్నదనియు, వాసుకీయను పాము భూమిని భరించుచున్నదనియు— ఇత్యాదివిషయములనుగూర్చి ప్రస్తా

* ధృవస్తోత్ర, 10-26. తన వేదాంతనూత్రభాష్యమున 2-1-1-త నూత్రమును వివరించుచు శంకరాచార్యుడు జైదిక కపిలుడును సాంఖ్య

మించు వీరిమాటలను తెలివితేటలను నమ్ముకొని మనము సంసారసాగరమును తరించుటెట్లు ?

8. సృష్టివ్యాపారమున భగవంతుడు మన నుకృత దుష్కృత కర్మములపై నాధారపడియున్న పక్షమున మనము వానిని భజించుటవలని ప్రయోజనమేమి? “లలాట లిఖితా రేఖా పరిమాణ్ణం నశక్యతే” యనునట్లు “లలాటలిఖితము ఎట్టైనను జరుగనున్నపక్షమున, ఓ తల్లీ! ఈ దుర్గానామ స్తోత్రాదులవలని ఫలమేమి?” అను నరేశచంద్రుని చక్కని ఊర్తన మొకటి కలదు.

9. ఒకేవిషయము నుద్ఘాటించు బహు ప్రమాణ వచనములను ఏ యొకటి రెండు తద్విరుద్ధవచనములచేతనో అప్రమాణములని తలచుట సమంజసము కానేరదు. కాని చిర కాలానుగతములగు మధుపర్కాది ఆచారములు, “అశ్వాలంబంగవాలంబం సన్నాసం పలపైతృకం, దేన రాచ్చ సుతోత్పత్తిః కతా పఞ్చవివర్ణయేత్” *—ఇట్టియే ఒకటి రెండువచనములచేతనో ఎట్లు ఖండితమగును? వేద

* అశ్వమేధయాగము, గోమేధయాగము, సన్నాసము, క్రాఢ మున మాంససమర్పణము. భర్తవలన సంతానమానొందనిచో వంశము నిలువబట్టుటకుగానూ మఱివలన సంతానముగనుట—ఇవి రెండును కలియుగమునకు నిషేధింపబడినవి. ఇందు సన్నాసమును శంక రాచార్యులు పునరుద్ధరించెనని కొందఱు.

అతిథివ్రాజయందు సాధారణముగా తేనె, పెరుగు మొదలగు వానితో గోమాంసముగూడ—ఇదియే మధుపర్కము—అతిథికి సమర్పింపబడుచుండెడిది.

ములు సార్వకాలికములైనచో, “ఈ ధర్మము ద్వాపర యుగమునకు” “ఈ ధర్మము కలియుగమునకు” — అని యీ విధముగా ప్రత్యేకించుటేటి న్యాయము?

10. వేదములను వెలువరిచిన భగవానుడే వానిని త్రోసిరాజనుటకు మఱల బుద్ధభగవాను డయ్యెను; గీనిగో దేనిని అనువర్తించుట? — ముందటిదా, వెనుకటిదా, .ది ప్రామాణికము?

11. కలియుగమున వేదమంత్రములు నిష్ఫలమని తంత్రములు వచించును. ఏ శివునియాజ్ఞను — ఏ పరమేశ్వరునియాజ్ఞను — పరిపాలింపవలయును?

12. వానుడేవ సంకర్షణాదికమగు చతుర్వ్యూహమును ఆరాధించుట తగదని వేదాంతనూత్రములలో వ్యాసుడు వెలుపును; తిరిగి ఆ వ్యాసుడే ఈ యారాధన వలని మహాపుణ్యఫలములనుగూర్చి భాగవతమున ఉపన్యసించును! ఈ వ్యాసుడేమి పిచ్చివాడ?

ఇవిగాక, ఇట్టి సంకయము లనేకములు నాకుగలవు; మీ యనుగ్రహమున వానిని నివర్తించుకొనగలనని ఆశించుచున్నాను. ఇటుపైన వానిని మీకు విన్నవించుకొందును. సముఖముననేకాని యిట్టి ప్రశ్నలన్నిటిని వెలువరుచుట సాధ్యపడదు; అనుకొనినంత తృప్తియు గలుగదు. కావున ఈసంగతుల నన్నిటిని మిమ్ము సందర్శించునపుడు నివేదించుకొన గోరెదను. గుర్వనుగ్రహమున మిమ్ము అచిరకాలముననే కలిసికొన నాశించుచున్నాను.

ధర్మానుష్ఠానమున ఆత్మవికాసము నందిననేకాని, కేవల హేతువాదముచే ఈ విషయములనుగూర్చి యిదమిత్థమని నిర్ణయింపజాలమని వినియున్నాను. కాని ప్రారంభమున కొంతనఱకైనను గుంతుత్తి ఆవశ్యకమైనట్లు కాన్పించును. — దానుడు, — వివేకానందుడు.

(8)

కలకత్తా, 2-9-1899.

మహాశయా—కొన్నిదినముల క్రితము దయతో మీరు వ్రాసిన రెండు లేఖలను అందుకొంటిని. మీయందు అద్భుతమగు జ్ఞానభక్తి సమన్వయమును గాంచి యమితానందము నందుచున్నాను. తప్పిమును—వాదమును—విడిచిపెట్టమని మీరు నాకుచేసిన హితోపదేశము నిజమే—నిజముగా పరమావధియు అదియే. “భిద్యతే హృదయ గ్రంథిః, భిద్యతే సర్వసంశయాః, క్షీయతే సాస్యకర్మాణి, తస్మిన్ దృష్టే పరావరే.”* కాని నా గురుదేవుడు నచింపచేడి రీతిని కూజాను నీటిలో ముంచునపుడు బుడబుడమని ధ్వని చేయును. కాని నిండినంతినే నిశ్చబ్దముగా నుండును; నా స్థితియు నిట్టిదేయని గ్రహింపుడు. బహుశః రెండు మూడు వారములలో మిమ్ము కలిసికొనగలను—భగవాను డిక్కోర్నీ నీడేర్చుగాక! — దానుడు, — వివేకానందుడు.

* మండకోపనిషత్తు, 2-2-8. పరమాత్మ దర్శనమున హృదయ గ్రంథులు(అనగా ఆజ్ఞానము) భేదితమగును, సర్వసంశయములును విచ్చిన్నమగును, (ఆట్టివాని) సమస్తకర్మములును క్షయించును అని భావము.

(9)

వైద్యనాథము, 26-12-1889.

మహాశయా—...కాని నా హృదయము కాశీయాత్రకై
 ఆత్రపడుచున్నది. కొంతకాలము అచటనుండి, విశ్వ
 నాథుడును అన్నపూర్ణయు నా భాగ్యచక్రము నెట్లు త్రొప్ప
 దురో చూడవలయునని నా ఆశయము. నా మనోనిశ్చ
 యము కొంచె మింనుగా ఇట్టిది— “జీవితసమర్పణమో,
 ఆద్యుస్థియో” *—కావున ఓకాశీవిశ్వేశ్వరా! నాకు తోడ్ప
 డుము!—దానుడు, —వివేకానందుడు.

(10)

నాశిశ్రురము, 21-1-1890.

మహాశయా—...ఇచట అంతయు బాగుగనే యున్నట్లు
 కాన్పించుచున్నది. జనులందఱును పెద్దమనుష్యులేకాని
 వేషభాషాదులలో పాశ్చాత్య వ్యామోహితులై యున్నారు.
 శోచనీయము—పాశ్చాత్యభావారుకరణమనిన నాకు ఎంత
 మాత్రము కీటదు; నే నిందులకు ప్రబల విరోధిని... ఏమి
 పనికీమాలిన నాగరికతను ఈ విదేశీయులు మన దేశము
 లోనికి దిగుమతి చేసినారు! ఏమి లౌకిక మహా మోహ
 మును సృజించినారు! విశ్వనాథుడు ఈ దుష్టుల మనస్కు
 లను కాపాడుగాక!...

మఱియొక మాట, శుకదేవుని జన్మస్థానమగు ఈ
 భారత దేశమున వైరాగ్యము పిచ్చితనమనియు పాపమనియు
 భావింపబడుట, ఆహాహా! మన దురదృష్టము గదా!

* “శరీరం నా పాతనామి, మృత్యుం చా సాధయామి.”

(11)

అయుష్మంతుడగు—, నీవు ఊమముగా ఉన్నావని
 తలచెదను. నీ సాధనలను సాగింపుము. వినమ్రతతో
 సర్వజనులకును నేవకభావమున నేవచేయుము. నీ వెవ్వరి
 సన్నిధినున్నావో వారి దాసుడనని చెప్పకొనుటకుగూడ—
 వారి పాదధూళిని తలదాల్చుటకుగూడ—నే ననర్హుడను—
 హారంతటి మహానీయులని గ్రహించి, శ్రద్ధాభక్తులతో
 వానిని నేవింపుము. వారు నిన్ను తిట్టినను, ఒకవేళ బాధిం
 చిననుగూడ కోపముచెందకు. స్త్రీలతో ఎన్నడును సమా
 వాసముచేయకు. మెల్లమెల్లగా కష్టసహిష్ణుత నలవరుచు
 కొనుము; క్రమముగా భిక్షాటనముచే శరీరపోషణ చేసికొన
 నలవాటు చేసికొనవలయును. రామకృష్ణభగవానుని నామ
 స్మరణ చేయువారెవ్వరైనను వారు నీ గురువులని గ్రహిం
 పుము. ప్రతి వ్యక్తియు యజమానుడై చరింపవచ్చును.
 కాని నేవకుడై చరించుట బహు కష్టసాధ్యము. స్థిరమైన
 గురుభక్తియు, అచంచలమైన ఓరిమియు, పట్టడలయు,
 తేనిదే ఏమియు సాధింపజాలమని—ఇది ముమ్మాటికిని
 నిశ్చయమని—గ్రహింపుము. ధర్మనిష్ఠాపరుడనై యుండ
 వలయును. ధర్మమార్గమునుండి ఏమాత్రము చ్యుతినొందినను
 శాశ్వతముగా అధోగతియే—ఆవుడు, —వివేకానందుడు.

(12)

ఓం నమో భగవతే రామకృష్ణాయ :

గాజీపురము, 1890.

మహాశయా—అనుతాపపూర్వకముగు మీ లేఖ నందు
 కొంటిని...సాధునేవలన గణుతింపదగిన ఫలమేమియు

లభింపలేదని మీరు విచారించుచున్నట్లున్నది—యథార్థ
 మనియు, యథార్థముకాదనియుగూడ చెప్పవలసియున్నది ;
 పరమపురుషార్థసిద్ధిని—పరమానందప్రాప్తిని—మీరు లక్షిం
 చినచో ఇది యథార్థము. కాని యేసితినుండి మీరు (పార
 మార్థికసాధనను) ప్రారంభించితిరో గమనించినచో, పూ
 ర్వము పశుస్థితిలోనుండి ప్రస్తుతము మానవస్థితినిందియున్నా
 రనియు ఇకముందు దేవత్వము నొందగలరనియు, లేదా,
 సాక్షాత్ దేవుడే కాగలరనియు మీకు వెల్లడి కాగలదు.
 అదిగాక, ఈ విధమైన విచారము—అసంతృప్తి—కలుగుట
 చాల మంచిది, వికాసమున కిది నూచన. ఇది కలుగనిచే
 ఎవ్వరును ఉన్నతి నందజాలరు. సాగచుట్టి వెంటనే పరమే
 శ్వరుని దర్శించువాని వికాసము ఇక సంతటితో సరి.
 హృదయపరితాపకరమగు నిరంతరమైన యీ అసంతృప్తి
 కలిగినందులకు నిజముగా మీరు ధన్యులు—ఇక నే విధమైన
 భయమును ప్రమాదమును లేదని నిశ్చయముగా నమ్ముడు...
 ఓరిమియే విజయమునకు పరమసాధనమని ప్రాజ్ఞులగు మీకు
 చెప్పనక్కఱలేదు. కుఱ్ఱులమగు మేమే ఈ విషయమున
 మీవద్ద విశేషముగా నేర్చుకోవలసియున్నదనుటకు నాకు
 సందియములేదు. సమాలోచనాపరులగు మీ కింతకంటె
 చెప్పవలసినదిలేదు. మానవునకు రెండు చెవులు, కాని ఒకే
 నోరు. నిష్కపటవాక్కు, పెద్ద వాద్దానములుచేయ వెను
 దీయుట—మీ కివి జన్మసిద్ధములు. వీనిని జూచి మీపై నా
 కొక్కక్కప్పుడు కోపము వచ్చుచుండును ; కాని ఆలోచించి
 చూచినమీదట వివేకముతో వర్ణించినవారు మీరే యని

తోచును. “Slow but sure” (మందగతియే కాని గమనము నిశ్చయము)... ఏమైనను లోకమున సర్వము మానవుని వచనములపై నాధారపడియున్నది. ఒకని వాక్కుల అంతర్ధామమును గ్రహింప నందఱును సమర్థులుకాదు. మఱియు ఎవ్వరిహృదయమునైనను చిరగహవాసముననే కాని గ్రహింపజాలము... ధర్మమునునది శాఖాసంప్రదాయములలో లేదు, ఆర్భాటమునను లేదు—మన గురుదేవుని యీ యుపదేశములను మీరేల మఱతురు?... ఇది గమనించి, చపలులము, కుఱ్ఱులము అగు మా లోపములను అన్నిటిని మీ పిల్లవానివిగా భావించి, దయతో సహించి, క్షమింపుడు...—మీ స్నేహోస్పదుడు, —వివేకానందుడు.

మఱియొక మాట. అమ్మ (శారదామాతృదేవి) వచ్చియున్నయెడల నా ప్రణామసహస్రములని తెలిపి, అచంచలదీక్షగలిగియుండునట్లు నన్నాశీర్వాదింప వేడుడు. అది యీ శరీరమున సాధ్యముకాదో, శీఘ్రముగా ఈ శరీరము పతనము నొందుగాక! —వివేకానందుడు,

(13)

గాజీపూరము, 4-2-1890.

మహాశయా—దయతో మీరు వ్రాసిన లేఖ అందినది; మహాద్భవవశమున పవ(నా)హారి బాబా దర్శనమంది, ఆతనితో ప్రసంగించినాను. ఏమి మహాయోగి! ఆతని చరిత్ర అంతయు మహాద్భుతము, ఈ కలియుగమున భక్తియోగ రాజయోగ సంజనితమైన అఖండశక్తియే ఆతడై

ప్రకాశించుచున్నది!... ఇట్టి మహనీయుల జీవితచరిత్రలను ప్రత్యక్షముగా గాంచిన నేకాని వేదశాస్త్రములందు శ్రద్ధ వృద్ధికానేరదు. భవదీయుఁడు, — నివేకానందుడు.

(14)

గాకీపురము, 7-2-1890.

మహాశయా—... పవ(నా)హారి బాబా సహవాసభాగ్యము లభింపకున్నను అట్టి మహనీయుని సందర్శనము నిమిత్తము పడిన శ్రమ నిష్ఫలము కానేరదు.

(15)

విశ్వేశ్వరో జయతి !

గాకీపురము, ఫిబ్రవరి, 1890.

మహాశయా—... సోదరుడు కా— హృషీ కేశమున జ్వర పీడితుడైయున్నాడు, జ్వరము తిరుగజెప్పుచున్నది. ఇక్కడ నుండి ఆతనికి తంతి నంపినాను, నా సాయము కావలసి యున్నట్లు సమాధానము వచ్చిన ఫక్షమున నేను వెంటనే హృషీ కేశము వెళ్లవలసియుండును; లేనియెడల ఒకటి రెండు దినములలో మిమ్ము కలిసికొనవచ్చుచున్నాను. ఈ మాయా జాలమునంతను నిర్మించుకొనుచున్నందులకు, అయ్యా, మీరు నన్నుజూచి నవ్వవచ్చును—నిజమే, ఇది మాయాజాలమును తుకు సందియములేదు. ఐనను ఇనుప సంకెల వేణు, బంగారు సంకెల వేణు, రెండవ దానివలన చాల మేలు కలుగును, మేలునంతను పొందినపిమ్మట దానియంతట అదియే ఊడి పోవును. నా గురుదేవుని పుత్రులు (శిష్యులు) నాకు సంసే

వ్యూలు—ఇది యొక్కటే నాకు మిగిలియున్న విద్యుక్త కర్మము...నా దోషపరశ్చతమును మీ చరణోపాంతమున సమర్పించుచున్నాను—“పుత్రస్తేఽహంశాధి మాం త్వాం ప్రపన్నమ్” *—భవదీయుడు, —వివేకానందుడు.

(16)

ఓం నమో భగవతే రామకృష్ణాయ !

గాజీపురము, ఫిబ్రవరి, 1890

క్రియశ్శుంతుడగు అఖండానందునకు—నీ లేఖ అందినది, చాల సంతోషము. టిబెట్ ను గుఱించి నీవు వ్రాసిన దంతయు నాకు ఎంతో ఆశాజనకముగా నున్నది. అచటికి నే నొకసారి రావలయుననియున్నది. సంస్కృతమున టిబెట్ డి త్తరకురువర్ణ మన్ని చెప్పబడుచున్నది—అంతేకాని అది మ్లేచ్ఛదేశముకాదు... నీవు రాజాలకుండుట నాకు విచారకరము—నిన్ను చూడవలయునని నా ఆతురత. అందఱకంటెను నీయందు నా కెక్కువ ప్రేమయని తోచుచున్నది. వ్యమనను ఈ మాయనుగూడ తొలగించుకోవలయును.

టిబెట్ దేశీయులందు గలవని నీవు తెలిపిన తాంత్రికాచారములు జ్ఞాన్ధమతపతనకాలమున భారతదేశముననే బయలుదేరినవి. మనదేశమున వాడుకలోనున్న తంత్రములు జ్ఞాన్ధులు నిర్మించినవేయని నా నమ్మకము. ఆ తాంత్రికాచారములు మన వామాచారములకంటెను ఘోరతరమైనవి;

* భగవద్గీత (2-7) ను ఆనుసరించి కూర్చబడినది. “మీ పుత్రునిగా భావించి నాకు సక్రమమార్గమును జూపుడు” అని భావము.

వలన వానియందు వ్యభిచారము చెలరేగినది; బాధలు అవిసీతిపడతై పతనమునొందినప్పుడే కుమారి లభింపజే దేశమునుండి వెడలగొట్టబడిరి. శంకరునిగుఱించి యాతడు ప్రచ్ఛన్నచార్వాకుడనియు, దుర్వ్యసనలోలుడనియు—ఇట్లే శ్రీవైశీష్యనిగూర్చియు—కొందఱు బైరాగులు ప్రలాపించు తీతిని నవీనతాంత్రిక బాధలు బుద్ధజేవునిగూర్చి యాతడు కేవల వామాచారపరుడని ప్రజ్ఞాపారమితమునందలి తత్త్వి గాథవంటి మనోహరబోధలకు అట్లీల, అసభ్యవ్యాఖ్యానము లను జేయుచుండుడు...అనుపమానమైన బుద్ధుని సాను భూతియే యాతని మహాత్త్వమునకు హేతువు. బాధమత మునకు ప్రాముఖ్యమును గల్పించు ఉత్తమసమాధి స్థితు లన్నియు ఇంచుమించుగా వేదములందును గలవు. కాని లోకమున “న భూతో న భవిష్యతి” యనడగిన ఆతని ధీవైభవమును బౌదార్యమును—ఇవియే అందు గొఱవడి యున్నవి.

...ఏమైనను ఆ కాలమునకు అత్యావశ్యకమగుటచే బుద్ధభగవాను డవతరించెను, ఆతని సిద్ధాంతము కపిలుని సిద్ధాంతమును బోలును...“సంసారము దుఃఖభూయిష్టుము, దానిని పరిత్యజింపుము—ఓ నరుడా! సంశయింపకు— నీ కిదియే తరణోపాయము”—బుద్ధుడును కపిలుడును సదా చేయు నుపదేశమిదియే...బుద్ధుని మతము ఉపనిషత్తుల మీదనే నెలకొనియున్నది—శంకరుని వేదాంతమును ఉపనిష దాధారముననే స్థాపింపబడియున్నది. కాని అద్భుతమగు బుద్ధుని యకాదార్యము సహస్రాంశమైనను శంకరునకు

తేజయ్యను—ఆతని కుండినది శుష్కధీశక్తిమాత్రమే, తంత్రములను జనసామాన్యస్థితిని జూచి భయపడి, ప్రణచితిత్వచేయు యత్నమున చేతినే అతడు ఛేదించి నైచినాడు! * వానినిగూర్చి వ్రాయవలసివచ్చిన ఒక ఉద్ద్రంభమగును కాని నా కందులకదగు తీటికగాని పాండితిగాని లేదు.

బుద్ధభగవానుడు నా యిష్టదైవము. భగవత్తన్వయమునుగూర్చి యాత డే సిద్ధాంతమును బోధింపలేదు—ఆతడే స్వయముగా భగవంతుడు—ఇది నా సంపూర్ణ విశ్వాసము. కాని భగవానుని యఖండనైభవమును పరిమితమని చెప్పగలవా రెవ్వరు? తాను పరిచ్ఛిన్నుడగుటకు భగవంతునకైనను శక్తిలేదని చెప్పనలసియున్నది... జ్ఞానవిజ్ఞానములచే సంతృప్తుడై, సర్వానస్థలయందును నముడై, జితేంద్రియుడై వెలయునప్పుడే మానవుడు పరమానధినొందుచున్నాడు—

“జ్ఞాన విజ్ఞాన తృప్తాత్మా కూఁస్థో విజితేంద్రిః॥” †

శరీరలక్ష్యము లేనివాడే మత్తగజేంద్రములీల నిర్విచారుడై యభేచ్ఛగా విహరింపవచ్చును. నావంటి ట్టుద్రుడో— ఒకచోట గూర్చుండి సాక్షాత్కారమునొందు పర్యంతము

* స్వదేశీయులను వలగొనుచున్న తాంత్రికమత సంబంధమగు ఆత్మ్యాచారములనుండి వైదికమతవిశుద్ధతను గాపాడు నాత్రమున శంకరుడు వైదికలచే కూద్రులని నిందింపబడుచుండిన సామాన్యజనుల సమస్యలను ఆతగా పరిగణింపడయ్యెను. ఇదియే స్వామి యభిప్రాయమని తోచును.

† భగవద్గీత, 6-8.

సాధనచేయవలయును ; సాక్షాత్కారానంతరము మాత్రమే యట్లు విహరింప గలుగుట—కాని యది యెప్పటిమాట !

చింతాకూన్యమజై న్యభైక్ష్యమశనం పానం శుభివ్యాపిషు
స్వాతస్త్రేయేణ నిరంకుశా స్థితిరభీ ర్నిద్రా శ్మకాశే వశే,
వస్త్రం యశన శోషణాదిరహితం దిగ్వాస్తు శయ్యామహీ
సంఖ్యగో నిగమాన్తవీధిషు విదాం క్రీడా పరే బ్రహ్మణి.

విమానమాలమ్భ్య శరీర మేతద్

భునక్త్య కేషన్ విషయానుపస్థితాన్,

పరేచ్ఛయా బాలవదాత్మ వేత్తా

యోఽవ్యక్తలిక్తోఽననుషక్త బాహ్యః.

దిగ్మూరో వాపిచ సామ్మరోహ

త్వగమ్మరో వాపి చిదమ్మరస్య.

ఉన్మత్తవద్వాపి చ బాలవద్వా

పికాచవద్వాపి చరత్యవస్యాట. *

—బ్రహ్మజ్ఞానికి ఆహారము స్వయముగా, అప్రయత్నముగా లభించును—(నదీతటాకాదులందు) ఎ చట దొరకినను ఆతడు సిరు త్రావును. ఒకప్పు డరణ్యమునను మఱియొకప్పుడు శ్మశానమునను నిద్రించుచు నిర్భయుడై ఆతడు స్వచ్ఛందవిహారము చేయును ; వేదచోదితిము, వేదములకు సైతము అప్రాప్యము అగు బ్రహ్మమార్గమున ఆతడు చరించును. వాని శరీరము ఆకసమువంటిది ; పసిబిడ్డవలె ఆతడు పరులయిచ్చచే నడుపబడుచుండును ; ఒకప్పు డాతడు దిగంబరుడై, లేదా, జ్ఞానాంబరుడై, మఱియొకప్పుడు దివ్యాంబర

* వివేక చూడామణి.

ఘోరియై వెలయుచుండును ; శౌచాశౌచములను పాటింపక, ఒకప్పుడు పసిబాలునివలెను, మఱియొకప్పుడు పిచ్చివాని చందమునను, వేటొకప్పుడు పిశాచము రీతిని ఆతడు వర్తించును.

ఇట్టి మహోత్తమస్థితి నొంది, ఖడ్గమృగములీల స్వచ్ఛందవిహారము చేయగలుగుదువుగాక యని గురుదేవుని చరణోపాంతమున ప్రణతు లర్పించు—నీ ప్రియసోదరుడు,
—వివేకానందుడు.

(17)

ఈశ్వరో జయతి !

గాజీపురము, 8-8-1890.

మహాశయా—దయతో మీరు వ్రాసిన లేఖ ఇప్పుడే అందినది. నే నవలంబించినవి కర్మశవేదాంత భావము లేయైనను, అయ్యా, నా స్వభావము చాల మెత్తనిదని మీకు తెలియకపోవచ్చును. ఈ స్వభావమే నన్ను ముప్పు దిప్పల బెట్టుచున్నది. ఒకరి కష్టమును జూచిన నా గుండె జల్లుమనును ; ఆత్మశ్రేయమునే లక్ష్యముని యెంత ప్రయత్నింతునుగాక, నా కెఱుకలేకయే పరులకీడుమేల్లనుగూర్చి చింతింప నా మనస్సు నన్ను లాగివేయుచుండును. ఆత్మశ్రేయమును సాధింపవలయునను దృఢసంకల్పమును బూని యీసారి బయలుదేరితిని గదా, అలహాబాదులో ఒక సోదరుని వ్యాధినిగూర్చి విని నెనుకకు పరుగెత్తవలసి వచ్చెను.

హృషీ కేశమునుండి ఇప్పుడీ వార్త వచ్చినది. ఇక మనస్సు ఒకనిముసమైనను నన్నిచ్చట నిలువనీయదు... నడుమునొప్పి చెడ్డబాధపెట్టుచున్నది; ఇది నన్ను వదలునట్లు కనిపించుట లేదు...—దానుడు, —నివేకానందుడు.

మరియొక సంగతి. ఏ మహాత్మునివద్దకును సేనిక వెళ్లదలచుకోలేదు,—

“ఓ మనసా! నీయందే నెలకొనియుండుము, పరుల ద్వారములకడకు పోయి ప్రాధేయపడకుము; ఏకాంతమగు నీ అంతరంగమున వెదకితివా, స్వేచ్ఛగా గూర్చుండియే నీ యభీష్టమును పొందగలవు. చింతామణి అచటనే కలదు— భగవానుడు నీ వేమి కోరినను ఒసగగలడు; వాని మందిర ద్వారమున, మనసా? అసంఖ్యాకమగు రత్నమూలు విరజిమ్ము బడి యున్నవి సుమీ, సంకల్పమాత్రముననే వరము లొనగు నట్లునున్నానునే మనసు.” గమనానందాచార్యుని ఉపదేశ

విష్యపురుషుని గూర్చియే పతంజలి, “వీతరాగ విషయంబా చిత్తమ్” * అని తెలిపియున్నాడు.

కలనైనను ఆతడు నాప్రార్థనను నిరాకరించి యెఱుగడు. నాయపరాధ సహస్రములను ఆతడు ఊమించెను. అట్టియఖండ ప్రేమ నా తల్లిదండ్రులైనను నాయెడ చూపి యెఱుగరు. ఇది యెంతమాత్రము కల్పితముకాదు, అతిశయోక్తికాదు, శుద్ధ సత్యము. ఆతని శిష్యులలో ప్రతివ్యక్తికిని ఈసంగతి తెలియును. మహాప్రమాద సమయములలో, వ్యామోహసమయములలో “ఓ పరమేశ్వరా! నన్ను రక్షింపుము” అని దుర్భర వేదనతో విలపించితిని, కాని యెవ్వరివలనను నాయము కలుగలేదు. కాని యీ యద్భుత ఋషీశ్వరుడనుడు, అవతారమూర్తి యనుడు, మఱియెవ్వరనుడు—మానస హృదయాంతర్వేది యగు ఈమహనీయుడు తన యమోఘశక్తిచే నా పరితాపము నంతను గ్రహించి, నేను వలదన్నను, నన్ను తన సమక్షము నకు బిలిపించుకొని పరితాపవిముక్తుని జేసెను.

ఆత్మమృత్యురహితమగుచో, తత్కారణమున ఆతడింకను సజీవుడై యున్నచో, “ఓ రామకృష్ణ దేవా! అనంత కృపాసింధూ! మదేకశరణ్యా! సర్వధా మహనీయుడగు నాయీ మిత్రుని కోర్కెలను సఫల మొనర్పము” అని పలు మాఱులు ప్రార్థింతును. లోకమున ఎవ్వడు అద్వితీయ అనంత

* పాతంజలయోగనూత్రము, 1-37. విషయవాగవలను పరిత్యజించిన చిత్తమును ధ్యానించుటవలన(గాని) చిత్తశ్శుద్ధ్యము గలుగునని తావము.

వయాసముద్రుడని కనుగొంటినో ఆతడు మీకు సకల శుభము
లొనగూర్చుగాక! శాంతి శాంతి శాంతి.

దయయుంచి సాధ్యమైనంత శీఘ్రముగా సమాధానము
వ్రాయుడు, — దానుడు, — నివేకానందుడు.

(18)

జయ! రామకృష్ణ!

గాశీపురము, 15-8-1890.

పూజనీయా — దయతో మీరు వ్రాసిన లేఖ నిన్న అంది
నది. నురేక బాబునకు ప్రాణముమీదికి వచ్చినందులకు
చాల విచారించుచున్నాను. కానున్నది కాకమానదు. మీ
రును శ్యాధిగ్రస్తులగుట ఎంతయో విచారకరము. మనసులో
“అహం” అనునది ఉన్నంతవఱకు నివారణోపాయము
నవలంబింప వెనుదీయుట కేవలము పాలుమాలిక, తప్పిదము.
అహంకారవిరహితునకో అందురా, సహనమే ఉత్తమము.
జీవాత్మ నివాసమగు ఈ శరీరము కర్మసాధనము, (ఆధివ్యాధు
లచే) దీనిని నరకకూపముగా మార్చువాడు మహాపరాధి,
అశ్రద్ధచేయువాడును అపరాధియే. ఏమాత్రము సంకోచింపక,
పరిస్థితుల ననుసరించి వ్యవహరింపుడు.

నా భినషేత మరణం నాభి న షేత జీవనమ్,

కాలమేవ ప్రతీక్షేత నియమం భృత శ యథా.

— జీవనముగాని మరణముగాని అభిలషింపక, (యజమానుని)
ఆజ్ఞలను పరిపాలింప సంసిద్ధుడై యుండు భృత్యునివలె శక్తి

కోలదియః ప్రాప్తకర్మముల నొనర్చుచు, కాలమును ప్రతిఠీంచుటయే మహోత్తమధర్మము.

...అమ్మకు (శ్రీ) శారదా మాతృదేవికి) నా అనంత కోటి ప్రణామములు. జన్మసిద్ధమగు సంబంధములనన్నిటిని తొలగించుకొని, స్వకల్పితబంధములలో చిక్కుకొనకుండుటకుగాను, సమదృష్టికలిగి వర్తించుటకుగాను—మీరందఱును నన్ను ఆశీర్వాదింపుడు. శ్రేయస్కరుడగు వాడొకడున్నచో వానికి శక్తియు అవకాశమును ఉన్నచో, మీ కందఱకును ఆతడు అఖండశ్రేయము నొనగూర్చుగాక—ఇదియే నా నిరంతర ప్రార్థన. మీ స్నేహస్పదుడు, —వివేకానందుడు.

(19)

గాజీపురము, 15-8-1890

క్రియమృతుడగు—, నీవు మనోవ్యధల పాల్పడుచున్నందులకు చాల విచారించుచున్నాను. నాయనా! నీ యభీష్టమేదియో దానినే చేయుము.

యావజ్జననం తావ స్మరణం, తావజ్జననీ జతరే శయనమ్,
ఇహ సంసారే స్ఫుటతరదోషః, కథమిహ మానవ తవ సన్తోషః.

—“జననమున్నంతవఱకు మరణము నున్నది, మఱల మాతృగర్భప్రవేశము నున్నది. ఈ సంసారమున స్ఫుటతరమగు దోషమిదియే. ఓ నరుడా! ఇట్టి యీ సంసారమున సంతోషము నెట్లు అభిలషించెదవు?”—ఆవుడు, వివేకానందుడు మఱియొక మాట. రేపిచటినుండి బయలుదేరినను విధి యెట్లు నన్ను నడుపునో చూతునుగాక!

(20)

ఓం నమో భగవతే రామకృష్ణాయ !

గాజీపురము, మార్చి, 1890.

అరియుష్మంతుడగు అఖండానందునకు—..మంచివిషయము
 లెచట గోచరించినను నేర్చుకొనవలయునని నా నియ
 మము. నా గురుభక్తి కిది హానికరమని మిత్రు లనేకులు
 తలచుచుందురు. పిచ్చివాండ్రును స్వమతదురభిమానులును
 ఇట్లు భావించురని నే ననుకొందును. గురువులెల్లరును జగ
 ద్గురువగు భగవానుని అంశములే, తేజఃప్రసారములే, కాని
 భిన్నులుకారని నే ననుకొందును...—ఆశీస్సులు, శుభా
 కాంక్షలు. సదా —మీ వివేకానందుడని.

(21)

ఓం నమో భగవతే రామకృష్ణాయ !

గాజీపురము, 81-8-1890.

మహాశయ—..మఱియొక సోదరుని శరీరస్థితి బాగుగా
 లేదు; అందుచే ఆతని విషయమై బెంగపెట్టుకొని
 యున్నాను. ఆతని విషయమున అతి కఠినాత్ముడనై వర్తించి
 నాను—అనగా నన్ను విడిచిపొమ్మని ఎంతో తొందరపెట్టి
 నాను. ఏమి చేయుదును! నేను అమితదుర్బలహృదయుడను,
 ప్రేమపాశబద్ధుడను! హృదయకాఠిన్యము కలిగియుండునట్లు
 నన్నాశీర్వాదింపుడు. నా మనఃస్థితినిగూర్చి మీ కేమని చెప్పు
 దును! అహర్నిశలు హృదయమున కార్చిచ్చు—నరకాగ్ని—
 భగభగ మండుచున్నట్లున్నది! ఇంతవఱకేమియు—అగా
 మాత్రమైనను—సాధింపజాలనైతిని! ఈ జీవితము వట్టి

గందరగోళమై, తుదకు వ్యర్థమైపోవుచున్నట్లు కనిపించుచున్నది; ఏమి చేయును తోచుటలేదు! దారిచెన్ను కానరాకున్నది! ఆ బాబాజీ (పవ(నా)హారి బాబా యను యోగి) తియ్యనిమాటలు చెప్పుచు నన్ను వెడలనీయకున్నాడు. ఆహా! ఏమి చెప్పుదును? మీ విషయమున నా అపరాధములు వందలు. వాని నన్నిటిని మనోవ్యధలచే మతిమాలినవానివిగా భావించి నన్ను క్షమింతురుగాక! అ—గ్రహణిచే బాధపడుచున్నాడు. దయతో మీ రాతని స్థితిగతులనుగూర్చి విచారించుడు. ఇచటినుండి బయలుదేటి ఆ తావును జేరిన మాసోదరునితో ఆతడు మా మఠమునకు వెళ్లగోరినయెడల మీరు ఆతని నచటికి పంపుదురేని మహోపకారముచేసిన వారగుదురు. అతికఠినుడను అనియు స్వార్థపరుడననియు నన్నుగూర్చి నా గురుభాయిలు (అనగా సోదరశిష్యులు) తలతురు కాబోలును. ఆహా! నేనేమి చేయుదును? నా అంతరంగమును అవలోకించు వారెవ్వరు? అహర్నిశలు నేబడుచున్న పరితాపమెట్టిదో గ్రహించువారెవ్వరు? సహనమును అచంచలదీక్షను గలిగియుండునట్లు నన్ను ఆశీర్వదింపుడు. మీకు శతకోటి నమస్కారములు. . . — దానుడు,

—వివేకానందుడు,

(22)

ఈశ్వరో జయతి !

కలకత్తా, 26-5-1890.

మహాశయ—అనేక విషయపరిస్థితులతో జిక్కుకొని పరితప్తుడనై యీ శాఖ వ్రాయుచున్నాను. ఈదిగువ వెల్ల

డించునదంతయు ఎంతవఱకు యోగ్యమో, సాధ్యమో, తద్వ్యతిరిక్తమో, విశ్వనాథప్రార్థన పూర్వకముగా ఆలోచింపుడు, దయతో సమాధానము వ్రాయుడు.

1. “తిలాతులసీదళములతో” నాతనువును శ్రీరామ కృష్ణ పాదకమలములమ్రోల సమర్పించుకొని యాతని దానుడనై యున్నానను సంగతి మీకింతకు ముందే తెలిపి యున్నాను. ఆతని యాజ్ఞను నే నవజ్ఞ చేయజాలను. ఆ మహా నీయుడు నలువది సంవత్సరములు అఖండత్యాగ వైరాగ్య ములను బూని మహాతపమొనర్చి, జ్ఞానభక్తిపరమావధిని ప్రాపించి, అమానుషశక్తులనంది, లోకకల్యాణార్థము జీవితము ధారపోయి టంతయు నిరర్థకమైనచో మనమిక దేనిని నమ్ముకొని యుండవలయునో నాకు తెలియకున్నది. ఆతని వాక్కులు సత్యస్వరూపుని వాక్కులని నేను నమ్మక తప్పదు.

2. తాను నెలకొల్పిన సర్వసంగత్యాగభక్త సంస్థను ఆత్మార్పణమొనర్చి నేవింపవలయునని నా కాతని యాన; ఇందు స్వర్గమో, సరకమో, ముక్తియో—ఏమి గంభవించినను గరియో, నేను దీక్షతో కృషి చేయవలసియున్నది.

3. సర్వసంగత్యాగులగు నాతని భక్తులు ఒక గంభుముగా గూడవలయుననియు, కూడునట్లు నేను చూడరలయుననియు ఆతని యానతి. కాని మాలో ఎవరైనను ఏదేని తావునకు యాత్మార్థము పోవచ్చుననుటకు గండియములేదు. కాని ఇవి యాత్రలుగనే లేదా, పర్యటనములుగనే యుండవలయును; పూర్ణసిద్ధునకుమాత్రమే శుద్ధపరివ్రాజకజీవనము

తగునని. గురు దేవుని యభిప్రాయము. ఎవ్వరైనను ఆ స్థితి ప్రాపించువఱకును ఎచటనో ఒకచోట నిలుకడ కలిగియుండి సాధనలందు నిమగ్నులగుట సముచితము. దేహాభిమానాదులు సమసిపోయిన పిమ్మట ప్రాప్తమార్గమును దేనినైనను అవలంబింపవచ్చును. సదా పరిభ్రమించుచుండుట సాధకునకు హానికరము.

* * * *

4. అనేక కారణములచే రామకృష్ణభగవానుని శరీరమును దహనము చేయవలసివచ్చినది. ఇది బహునింద్యమనుటకు సందియములేదు. ఆతని యస్థులు భద్రపఱుపబడినవి; గంగాతీరమున ఏదేని యొక తావున తగిన యాలయమున వానిని స్థాపించిన గొంతవఱకు పాపపరిహారము చేసికొనిన వారమగుదుమని నా యభిప్రాయము. ఆతని యస్థులును ఆసనమును రూపపటమును ఉచితరీతిని మామతమున నిత్యము పూజింపబడుచున్నవి; నా బ్రాహ్మణ సోదరశిష్యులొకడు అహర్నిశలు ఈ కార్యమును నిర్వహించుచున్న సంగతి మీకు తెలిసినదే...

* * * *

5. ...యువకులు, సద్వంశసంజాతులు, విద్యావంతులు, వినిర్మలహృదయులువగు ఈ సన్న్యాసులు అందఱును తోడ్పాటును నిలువ నీడయు లేమి శ్రీరామకృష్ణుని దివ్యాదర్శముల నవలంబింపజాలకుండురేని, ఆహా! అది మన దేశ దార్భాగ్యముకాక మఱేమి?

6. "నీవు సన్న్యాసివి కదా, నీ కీ తాపత్రయ

మొందుకు?" అని మీరు నన్నడిగితిరా, "నేను రామకృష్ణుని దాసుడను, ఆతడు జన్మించి, సాధనయొనర్చిన దేశమున ఆతని నామముచు నిలువగలుగుదు నేని, ఆతని పవిత్రాదర్శముల నవలంబింప శిష్యులకు లేకమైనను తోడ్పడగలుగుదు నేని, దోషిడిచేయుటకై నను సంసిద్ధుడను" అని నా సమాధానము. మీరు నా కత్యంతాత్మలని నే నెఱుగుదును. కావున నా మనస్సును విప్పి చెప్పుచున్నాను...—దాసుడు,
—వివేకానందుడు.

(23)

కలకత్తా. 6-7-1890.

ప్రియుష్మంతుడగు—...నీవు కలకత్తాకు వచ్చుటకై ఆంధో శనపడవలయునని నే ననుకొనను. తిరిగినంత తిరిగితివి, మంచిది, అది చాలును. కాని నీవు చేయవలసిన కార్యము నకు, అనగా ఒకతావున గూర్చుండి ధ్యానదీక్ష బూనుటకు ఇంకను నీవు ప్రయత్నింపవైతివి. సామ్యము చెప్పనట్లు, "పిల్లా! లెమ్ము! నీ పెండ్లి నీకోసము కనిపెట్టుకొని ఉన్నది!" అని అకస్మాత్తుగా వధువును నిద్రనుండి లేపుటవంటిదికాదు జ్ఞానసాధన. ఏ యుగమున నైనను ఏ కొలదిమందియో జ్ఞానము నందగలరు; కావున "హతోవా జిత్వావా" అను రీతిని అఖండదీక్షతో సాధనచేయవలయును—ఇది నా పురాతన పద్ధతి—నీకు తెలిసినదే కదా. నవీన సన్న్యాసినామకుల జ్ఞానాడంబరమునుగూర్చి నాకు బాగుగా తెలియును... బృందావనమున—తోనున్నవాడు బంగారముచేయుట నేర్పు

కొని “పక్కాజ్ఞాని” యైనాడట!... శ్రీరామరక్ష! నీవును
“తథాస్తు!” అనవచ్చును!

...నేనిక పవ(నా)హారి బాబాపద్దకుగాని, మఱి యే
మహానీయునిపద్దకుగాని వెళ్లదలచుకోలేదు—వార పరమ
సంకల్పమునుండి దృష్టిని మఱిబట్టరు. ఇక తిన్నగా గమ్యస్థాన
మునకే!

...మీ రెవ్వరును ఇచటికి రానక్కఱలేదు. ఆత్మ
శ్రేయము సరయక అనేకులు ఒకచో గుమికూడుటవలన
ఏమి లాభము? మతిమాలినవారై సదా ఒకచోటినుండి
మఱియొక చోటికి తిరుగుచుండకుడు—అదియంతయు చాల
మంచిదే—కాని మీరు వీరులు కావలయును.

నిర్మానమోహో జిత సద్ధ దోషా

ఆధ్యాత్మనిత్యా వినివృత్తకామాః,

ద్వంద్వైర్విముక్తాః సుఖదుఃఖ సంక్షే

ర్గచ్ఛన్త్యమూఢాః పదమవ్యయం తత్.

(గీత. 15-5.)

“మానమోహములు త్యజించి, సంగదోషమును
జయించి, ఆత్మనిరతులై, నివృత్తకాములై, శీతోష్ణాది
ద్వంద్వములందు సములై జ్ఞానులు నా శ ర హి త మై న
పదమును — మోక్షమును — ప్రాపింతురు, — ఆప్తుడు,
— వివేకానందుడు.

(24)

ఆగ్స్టో 14-4-1891.

స్నేహస్పద—, ...స్వార్థరహితుడవు అగుటకు బ్రయ
త్నింపుము, అకలంకుడవగుటకు బ్రయత్నింపుము—
సమస్త ధర్మతత్త్వము ఇదియే...—ఆవుడు,
—వివేకానందుడు.

(25)

ఆది, 80-4-1891.

స్నేహస్పద—, ఆ బ్రాహ్మణబాలునికి ఉపనయనము
చేసితివా? సంస్కృతము చదువుచున్నావా? ఎంతవఱకు
వచ్చినది?... మొదటిభాగము ముగించినాననుకొందువు. నీ
శివపూజను శ్రద్ధగా చేయుచున్నావా? లేనియెడల శ్రద్ధ
వహింప బ్రయత్నింపుము. "Seek ye first the kingdom
of God and all good things will be added unto
you." (భగవంతు నన్వేషించువానికి సకల శుభములును
చేకూరును—బైబిల్.) * ...వత్సలారా! ధర్మరహస్యము
వాదములందును సిద్ధాంతములందును లేదు, ఆచరణలో
నున్నది. మానవుడు స్వచ్ఛముడై సత్కార్యములు చేయువల

* ఆనన్యాశ్చిత్త మన్తోహం యే జనాః పర్యహసతే,

తేషాం నిత్యాభియుక్తానాం యోగక్షేమం వహిష్యమామ్.

(గీత. 9-22).

"ఎవర ఇతరచింతలనువీడి నన్నే ఊహించుచుండురో వారి
యోగక్షేమములను నేను వహింతును."

యను—ఇదియే పరమార్థము. “Not he that crieth
, ‘Lord’, ‘Lord’, but he that doeth the will of the
Father.” ‘ఈశ్వరా!’ ‘ఈశ్వరా!’ యని యటచునట్టి
వాడుకాడు, ఈశ్వరాజ్ఞను పరిపాలించువాడే ఈశ్వర భక్తుడు
...ఆశీస్సులు. — మీ వివేకానందుడు.

మఱియొకమాట. లోకమువలన అప్పుడప్పుడు ఒడు
దొడుకులు కలుగుచుండినయెడల ‘కంగారుపడకు’; శ్రీఘ్న
కాలముననే అంతయు చక్కబడును.

(26)

బొంబాయి, 20-9-1892.

పండితమహాశయా—మీరు వ్రాసినలేఖ సకాలమున అంది
నది. అనర్హుడనగు నన్ను మీరు అంతగా స్తోత్రించు
టెందులకు? “None is good, save One, that is, God”
అని ఏనుప్రభువు చెప్పినట్లు, “ఒక్కరుతప్ప మఱివ్వరును
యోగ్యులుకారు, ఆ ఒక్క రెవ్వరనిన, భగవంతుడు.”
మిసలినవారందఱును వానికి నిమిత్తమాత్రులు. భగవాను
నకును అర్హులగు మహనీయులకును జయమన జెల్లునుగా ని
నావంటి అనర్హునకు జెల్లునా? “ఈ భృత్యుడు ఈ బస్త్రము
నకు తగడు.” అదిగాక నావంటి యొక పకీరునకు ఏవిధమైన
స్తోత్రమునకును అధికారములేదు. తనవిధిని నిర్వర్తించినందు
లకు మీ సేవకుని మీరు స్తోత్రించురా?

... ఇక మఱియొక విషయము... మనదర్శనము లన్ని
టియందును ఏదియో యొక సామాన్య ప్రతిపాదనమును
పురస్కరించుకొని మహాసూక్ష్మమైన యుక్తులు బయల్పడలు.

చుండును. కాని యా ప్రతిపాదనములేక ప్రతిజ్ఞ యెంత ఆభాసముగా నుండవలయునో అంత ఆభాసముగా నుండవచ్చును. ఈ సామాన్య ప్రతిపాదనము లెంతవఱకు సత్యములో అడిగినవారును, అరసినవారును ఎవ్వరును లేరైరి. స్వతంత్రవిజ్ఞానమని చెప్పుకొనదగినది మనకు ఇంచుమించుగా ఏమియు లేదయ్యెను; అందువలననే పరిశీలన ఫలితములును, సామాన్యకఠిణములైన నాధ్యాపడియుండునవియునగు శాస్త్రములు మనకు కొఱవడినవి. ఎందుచేత?—రెండు కారణములు కనిపించుచున్నవి;—ఒకటి శార్యపరిత్యముకంటె విశ్రాంతిని ధ్యానమును విశేషముగా అభిలషింప మనలను నిర్బంధించు ఘోరమైన ఉష్ణము; రెండవది ఆచార్యులు, పురోహితులునగు బ్రాహ్మణులు దూర దేశములకు ఎన్నడును పయనింపకుండుట. దూర దేశములకు ప్రయాణమొనర్చినవారు లేకపోలేదు. కాని వారు సర్వసాధారణముగా వర్తకులు—అనగా స్వలాభాపేక్షచేనేమి, మతాచార్యకై తపముచేనేమి, ధీవికాసమునొందు సామర్థ్యమునంతను కోల్పో

జాతీయతను మఱల సజీవమొనర్చుకొనవలయునన్నచో ప్రపంచమందలి యితరజాతుల మానసములెట్లు ప్రవర్తించుచున్నవో బాహోటగుగుగా అరయవలయును, వారితో రాకపోకలు గలిగియుండవలయును. అన్నిటికంటెను జనసామాన్యమును హింసించుట మానవలయును. ఆహా! దేశమెంత దౌర్భాగ్యస్థితిలోనికి దిగినది! మాలడు మాలడుగనే ఎవ్వరి యొద్దకైనను వచ్చినపక్షమున వానిని మహామారినలె తఱుమగొట్టుదురు. కాని యే 'పాదిరి' వలననో తలపై గిన్నెడు నీటిని పోయించుకొని, యెంత శిథిలమైనదికానిండు, ఒక ఊటును వెన్నునకు తగిలించుకొని శుద్ధసనాతన హిందువుని గదిలోనికి వచ్చినంతనే, వానికి మహాపూర్వకమగు ప్రత్యుత్థానములును గంభీరమగు కరచాలనములును! వీనిని (ఈ మర్యాదలను) నిరాకరింప సాహించువాడెవ్వడును కానరాడు!! ఇంతకంటె దౌర్భాగ్యము వేఱుండునా? ఆ పాదిరీలు ఈదక్షిణ హిందూ దేశమున ఏమిచేయుచున్నారో వచ్చిచూడుడు. 'హీనజాతు లనబడువారిని లక్షలకొలది మందిని వారు తమ క్రైస్తవమతములోనికి లాగుకొనుచున్నారు; ఇక అగ్రజాతులు ప్రజాపీడనమున సివమాడుచున్న తిరువాన్కూరులో—ఎచ్చట ప్రత్యంగుళము నేలకను బ్రాహ్మణులే భూస్వాములై యున్నారో అట్టి తిరువాన్కూరులో—ఎచ్చట రాజకటుంబస్త్రీలుకూడ బ్రాహ్మణులకే ఉంపుడుకత్తెలై జీవించుట మహాగౌరవప్రదమని తలతురో అట్టి తిరువాన్కూరులో—ఇంచుమించు నాల్గవపంతు జనాభా క్రైస్తవమతములోనికి దిగినది! నేను వారిని నిందింపజాలను...

ఓ పరమేశ్వరా! లోకమున ఎవ్వుడు, ఎప్పుడు, సాభ్రాత్రము వెలయునో కదా!—భవదీయుడు, —వివేకానందుడు.

(27)

బొంబాయి, 22-5-1898.

దివాన్ మహాశయా—...లోకమున ఉత్తమోత్తములు సైతము మహాపదలపాలగుచుందురు. దీనికి హేతువు కాన్పింపకుండుగాక, కాని సమస్తము సారమునుబట్టి చూచినచో యోగ్యముగనే యుండుటయు, బాహ్యమున అల్ల కల్లోలము తోచినను అంతరంగమున అనంతప్రేమ సౌజన్యములు వెలయుచుండుటయు నా జీవితానుభవము. ఈ యంతరంగమును ప్రాపింపకుండునంతవఱకు బాధపడుచుండుము, కాని యాయనంతశాంతి మండలమును ప్రాపించినంతనే యిక సుడిగాడ్పులు చెలరేగుగాక, తుపానులు వీచుగాక, యుగాచల నిర్మితసౌధము చలింపజాలదు...—మీ స్నేహస్పదుడు, —వివేకానందుడు.

(28)

అమెరికాకు వెడలుటకు ముందు వంగదేశమునందలి యొక శిష్యురాలికి స్వామి వ్రాసిన లేఖ

బొంబాయి, 24-5-1898.

అమ్మా—... సదా శ్రీకృష్ణభగవానునకు ఆత్మార్పణము గావించుకొనుము. మనము భగవంతునిచేతిలో కేవలము కీలుబొమ్మలమని సదా జ్ఞప్తిలో నుంచుకొనుము. సదా నిర్మల హృదయవై యుండుము. తల్లీ! వాక్కర్మములందేగాక భావ

మునసై తము కాలువ్యము నొందకుండుటకుగాను శ్రద్ధవహింపుము; శక్తికొలదియు ఒరులకు మేలుచేయ బ్రయత్నింపుము. త్రికరణశుద్ధిగా భర్తను సేవించుటయే నారీమతల్లుల పరమ ధర్మమని జ్ఞప్తిలో నుంచుకొనుము. 'అవకాశము లభించినంతవఱకు భగవద్దీతను పఠింపుము. తల్లీ!... 'దాసి' యని సంతకము చేసితివేల? శూద్రులును వైశ్యులును—'దాసుడు', 'దాసి' యని యిట్లు వ్రాలుచేయవచ్చునని కాని బ్రాహ్మణులును క్షత్రియులును—'దేవుడు', 'దేవి' యని యిట్లు వ్రాలుచేయవలయును. అదిగాక యీ జాతిభేదాదులు మన నవీన బ్రాహ్మణపండితమన్యుల కల్పనలు. ఎవడు ఎవరికి దాసుడు, లేక దాసురాలు? ఎల్లవాడును పరాత్పరుడగు హరికి దాసులు... తల్లీ! ఇంతకంటె వ్రాయుట అనావశ్యకము; నీ ఊమార్థము సదా భగవంతుని ప్రార్థించుచున్నానని గ్రహింపుము...—ఆశీస్సులతో విశ్వసనీయుడు.

—వివేకానందుడు.

(29)

ప్రియుష్మంతుడగు—, ... ఒక్కమాట. మఱల నిన్ను నేను చూడజాలకపోవచ్చును—ఈ సంగతి మఱవకము. నీతి నియమములను పాలింపుము. ధీరుడవై యుండుము. ఏ విషయముననైనను హృదయపూర్వకముగా వర్తించు వ్యక్తివికమ్ము. నైతికనియమములను వీసమైనను దాటరాదు సుమీ. ప్రాణాంతకమగు పరిస్థితులలోనైనను ధైర్యమును విడనాడకుము. వివిధమతసిద్ధాంతములను గూర్చి మనస్సును

కలవరపెట్టుకొనకుము. పిఱికిపందలు మాత్రమే పాపము చేయువారు, ధీరులు ఎన్నటికిని—భావమందైనను—పాపము చేయరు. స్వయముగా ధీరుడనై ప్రస్తుతము నీ సంరక్షణ మందున్న...ను ధీరులుగను ధర్మపరులుగను దీనులయెడ సానుభూతిపరులుగను ఒనర్చుము. వత్సలారా! ధైర్యము, ధార్మికనిష్ఠ—ఇంతకంటె మీకు 'వేటోక' పరిమార్థములేదు. పిఱికితనము, పాపాచరిణము, చార్జన్యము, చార్జ్యము— అనునవి లేనిచో మిగిలినదంతయు స్వయముగనే లభించును... మఱియు నీతో ఎన్నడును...న నాలక శాలకను దీసికొని

వ్యాపారమంతయు చై నావారి చేతులలోనే ఉన్నట్లు కాన్పించును. ఇక హాంగ్ కాంగ్ నిజమైన చై నా, ఓడకు లంగరు వేసినంతనే మిమ్ము నేలమీదికి గొనిపోవుటకు వందలకొలది చై నా దేశపు పడవలువచ్చి చుట్టుముట్టను. గొండు చుక్కానులతో గూడిన యీ పడవలు చాల విచిత్రముగా నుండును, సరంగు కుటుంబసహితముగా పడవలోనే కాపురముండును. ఒక చుక్కానిని తన చేతులతోను మఱియొకదానిని పాదములతోను నడపుచు వానిభార్య సత్వసాధారణముగా చుక్కానివద్ద నుండును. నూటికి తొంబదింట ఒక పసిబిడ్డ ఆమె నడుమునకు గట్టబడియుండుట కాననగును. ఆ బిడ్డ కాలుసేతులుమాత్రము స్వేచ్ఛగా విడువబడియుండును. ఇప్పుడు బరువుల నీడ్చుచు, ఇప్పుడు మహాచాక చక్రమున పడవనుండి పడవమీదికి లంఘించుచు, ఆమె కోలాహలముగా పనిచేయుచుండ మన చిన్నిబుడుతడు—John Chinaman—కిక్కులుమనకుండ ఆమె నడుమునుండి వ్రేలాడుచుండుట అతి విచిత్రముగా నుండును. ఇక పడవలును పొగయోడ వెనుకనుండు చిన్నచిన్న నావలును, ఓ! గుంపులు గుంపులుగా లోనికి చొఱుచుకొనివచ్చుచుండును, బయటికి వెడలుచుండును. ఈ కోలాహలమున పిలకతో సహా మన బుడుతని తల ఎప్పుడు పొడియైపోవునో అనిపించును—కాని యీ కుఱ్ఱనికి కేవలము నిశ్చింత. ఈ వ్యాపారజీవనపు టట్టహాసము వీసమైనను వాని నాకర్షించునట్లు అగపడదు; వ్యాపారాందోళనమున మునిగి తేలుచున్న తల్లి పడేపడే తనకిచ్చు చిన్నబియ్యపు రొట్టెముక్కయొక్క

తత్త్వము నరయుచు ఆతడు గంత్వస్తుడై యుండును. చైనా బిడ్డడు మహావేదాంతి. మీ హిందూ దేశపు కుష్టుడు ఇంకను ప్రాకును. దేశుచుండునట్టి స్థితిలో ఆతడు పరమశాంతముగా పనిచేయవెడలును. ఆవశ్యకతయొక్క తత్త్వము అట్టిది. చైనా దేశీయులును హిందూ దేశీయులు నిర్జీవనాగరికతయందు చదికిలబడియుండుటకు వారి పునుదారిద్ర్యమే ఒక కారణము. సామాన్య ప్రాంతపునికిగాని చైనా దేశీయునికిగాని దైవందిన జీవనసమస్యయే మహా ఘోరమైయుండ, మఱి దేనినిగూర్చి కాని ఆతడు చింతింపజాలకున్నాడు.

...హాంగ్ కాంగులో మీము మూడునాళ్లు ఉండి, ఒక నదియొక్క ఉపరిభాగమున నునుబడి మైళ్ల దూరమున నున్న కాన్ టన్ అను పట్టణమును జూడబోయితిమి. ఏమి జీవనాందోళనము! ఇందుమించుగా నీటిని కప్పివైచిన ఏమి అసంఖ్యాకమైన పడేపలు! వాణిజ్యమును సాగించుపడవలే గాక, నివసించుట కుపయోగపడునవి వందలు. వానిలో అనేకము చాల చక్కనివి, బహుని స్త్రీలైనవి. చుట్టును గల వసారాలతో, నడుమ వీధులతో, రెండు మూడు అంతస్తుల యెత్తున నిజముగా అవి పెద్ద భవనములు—ఇక నివియన్నియు నీటిపై దేలియాడుచుండును!

చైనా ప్రభుత్వముచే విదేశీయులుండుట కొనగబడిన చిన్న ప్రదేశమున మీము దిగితిమి. మా చుట్టును నదికిడు వంకల మైళ్లపరిమితియు చుట్టునుకొనివచ్చుచు, పొంగుచు, పోరాడుచు, ఘోషించునట్టి మహాజనసముద్రము—మహా

నగరము—వ్యాపించియున్నది. కాని యింత జనాభాతో, ఇంత వ్యాపారసంకులముతో గూడియున్నను ఈ పట్టణమంతటి పరమాసహ్యమైన పట్టణమును నేనెన్నడును చూడలేదు,—ఆ యసహ్యత పురిపారిశుద్ధ్యవిహీనతచే గలుగుమన హిందూదేశపు పట్టణముల అసహ్యతనంటిదికాదు సుమీ—ఆ మాటకువచ్చిన, చైనాదేశీయులు చెత్తను అణుమాత్రమైనను ఊరక పోనీయరు; ఇక నేమన చైనామానవుడు జన్మమున నెన్నడును స్నానము చేయనని శపథము పట్టినట్లు కనిపించును! ప్రతి గృహమును ఒక అంగడియే, జనులు పై యంతస్తులో మాత్రమే నివసించుదురు. వీధివెంట వెడలుచుండ, ఇరువైపులను ఉన్న అంగడులు మనకు తగులు నేమో యనునంతటి ఇటుకుగా నుండును. ప్రతి పది భారలకును ఒక మాంసపు దుకాణము, ఇక వానిలో కుక్కమాంసమును పిల్లిమాంసమును అమ్ముదు కాణములుగూడ కలవు. కాని చైనావారిలో పరమదరిద్రులు మాత్రమే కుక్కలను పిల్లలను తిందురు.

చైనాలో కులీనస్త్రీలు పరులకు కనిపించరు. ఉత్తర హిందూదేశమున మన స్త్రీలకు ఎంత రాణివాసమో, వారల శంతిటి రాణివాసము. కార్మికజాతులలోని స్త్రీలుమాత్రమే పరులకు కనబడుదురు. వీరిలోకూడ మీ చిన్నిబిడ్డ పాదముల కంటెను చిన్నపాదములుగల స్త్రీ అప్పుడిప్పుడు కనిపించుచుండును, కాని యీ స్త్రీలు కంటుదురనియు దూకుదురనియునే కాని నడతురని చెప్పవలనుపడదు.

నేననేక చైనాదేవాలయములను జూడ వెడలినాను.

కాన్టన్ లో అత్యున్నతమైన దేవాలయము ప్రథమ బౌద్ధ చక్రవర్తియొక్కయు మొదటి ఐదువందల బౌద్ధశిష్యుల యొక్కయు జ్ఞాపకార్థము నిర్మితమైయున్నది. ఐనను అందు ప్రధాన విగ్రహము బుద్ధునిదే, ఆతనికి పిమ్మట దిగువను చక్రవర్తియు ఇరువైపులను శిష్యులును ఆసీనులై యున్నట్లు అన్నియు కట్టితో అతిరమణీయముగా చెక్కబడి యుండును.

కాన్టన్ నుండి తిరిగి హాంగ్ కాంగునకును అటనుండి జపాన్ నకును పయనించినాము. మేము చేరిన మొదటి ఓడ రేవు 'నాగసకి'. కొన్ని గంటలగుసరికి దిగి పట్టణవీధులగుండ బండిపై పయనించినాము. ఏమి వ్యత్యాసము! జపాన్ దేశీయులు ప్రపంచమందలి పరిశుభ్రమైన జనులలో ఒకరు. ప్రతినస్తువును చక్కగా, పొందికగా నుంచును. ఇంచు మించుగా వారి వీధులన్నియు వికాలములై, తిన్ననినై, క్రమగతిని నిర్మితమై యలరారుచుండును. వారి చిన్న యిండ్లు పంజరములవలెనుండ, (Pine) దేవదారువృక్షము లతో సదా పచ్చనినై యొప్పు చిన్నచిన్న కొండలు ఇంచు మించుగా ప్రతిపట్టణమునకును గ్రామమునకును వెనుకట్టున వెలయుచుండును. కఱుచకాయములతో, చక్కని శరీర చ్ఛాయతో, విచిత్రమగు దుస్తులతో నొప్పు జపాన్ దేశీయులు,—వారి నడత, ధోంగులు, హావభావములు, అన్నియు చిత్రోపమములు. జపాన్ దేశము సొగసునకు తావలము! చిన్నచిన్న పొదరిండ్లతో, పచ్చికబయళ్లతో, చిన్నకాతివం తెసలతో, కృత్రిమతోయములతో, దేశీయ

వైఖరిని నిర్మితమై యొప్పు నొక యుద్యానము ఇంచుమించు ప్రతి గృహమునకును వెనుకతట్టున వెలయుచుండును.

* * * *

ప్రస్తుత కాలావశ్యకతను గుర్తింప జపాన్ దేశీయులు పరిపూర్ణ ప్రబోధము నొందినట్లు కాన్పించును. వారి స్టూనింగ్ డ్యోగులలో నొకడు కనుగొనినదియు, అనుపమానమని చెప్పబడునదియు నగు తుపాకులతో సర్వ్యాంగీణమై వెలయు సైన్యము వారి కిప్పుడు కలదు. ఇదిగాక వారు తమ యుద్ధ నౌకాదళమును అననరతము అభివృద్ధి నొందించుకొనుచున్నారు.

ఇక వారి నిప్పుపెట్టె కర్మాగారములో! చూడ సొంపై నవి; తమకు కావలసిన సమస్తము వారు తమ దేశము లోనే నిర్మించుకొన దీక్ష వహించియున్నారు. చైనా జపాన్ దేశములకు నడుమ పయనించు జపాన్ దేశపు వాణిజ్యనౌకాదళము ఒకటి కలదు; అది అచిరకాలముననే బొంబాయి యొకొహామాలమధ్య చరింప సుద్యమించుచున్నది.

నేను దేవాలయములను కావలసినన్ని చూచినాను, పురాతన వంగలిపిలో వ్రాయబడిన కొన్ని సంస్కృతమంత్రములు ప్రతి దేవాలయమందును గలవు. అర్చకులలో ఏ కొలదిమందికి మాత్రమో సంస్కృతము తెలియును, కాని వారు ధీమంతులు. అభివృద్ధి నిమిత్తము నవయుగాభినివేశము అర్చకులనుగూడ ఆపహించినది. జపాన్ దేశమును గూర్చి నా మనసులో నున్నదంతయు ఒక చిన్న లేఖలో

వ్రాయజాలను. మన యువకులు పదులకొలది, వందలకొలది, ప్రతి సంవత్సరము జపాన్ దేశమును దర్శింపవలెనని మాత్రమే నేను కోరెదను. జపాన్ దేశీయులకు భారతదేశ మింకను సద్విషయముల కన్నిటికిని, ఉన్నతతత్వముల కన్నిటికిని వీరస్థలి. ఇక... దీవితమంతయు అర్థరహితప్రసంగములుచేయు నట్టి 'కబుర్ల రాయ్లు' అగు మీరొ, ...వచ్చి జపాన్ దేశీయులను జూచి సిగ్గుచే తలవంచుకొనుడు. స్వమతి దురభిమానమున మతిహీనులగు మీరు బయటికి వచ్చి నంతనే జాతిభ్రష్టత సిద్ధించును, మీకు, నాపము! ఈ యాహారము స్పృశ్యమా, ఆ యాహారము స్పృశ్యమా— అను చర్చలతో శక్తిసామర్థ్యములనన్నిటిని శతాబ్దులనుండి వ్యయించుచు, బహుయుగ పర్యంతమగు సాంఘిక రాక్షస శాసనములచే మానవత్వ మనునది అడుగంట, కరుడుకట్టిన ఛాందసముచే, మూఢవిశ్వాసములచే, తిలదిమ్మెత్తి, శతాబ్దుముల కొలది చదికిలబడియున్న మీరొ, మీ స్థితి యెట్లు న్నది? ఇక మీ రిప్పుడు చేయుచున్నదేమి?... 'పుస్తకం హస్తభూషణమ్' అనునట్లు చేతులలో పుస్తకములతో సముద్రతీరమున విహరించుచు, విరోపాధీనంజాతమైన యే శాస్త్రములనుండియో నాలుగు ముక్కలు ముక్కున కంటించుకొని వాని నేకదపుష్టించు, యావదాత్మను ముప్పది రూకల 'గుమస్తా పదప్రాప్తి' పై, 'లేదా, యువభారతదేశమునకు ఆశాపరమావిధి యనదగు 'లాయరుపదవి'పై లగ్నమొనర్చి—యిక ప్రతి విద్యార్థియు త్సుద్బాధచే అల్లడు పిల్లలపటాలము ఆహారముకొరకు 'శాకురు బీకురు' మనుచు

దన వెంటబడి దేవిరించుచుండ—మీ రిప్పుడు చేయుచున్న దేమి? మిమ్ములను, మీ పుస్తకములను, మీ గౌనులను, మీ విశ్వవిద్యాలయ బిరుదములను—సర్వము ముంచివేయ జాలినంత నీరు సముద్రమున లేదా?

లెండు, మీ పౌరుషమును బ్రకటింపుడు! సదా పురోవృద్ధిని అరికట్టు పురోహితబ్రువులను మతాచార్యులను లేశమును లెక్కనేయకుడు! ఏలందురా, వారి మనస్సు లిక మాటవు, వారి హృదయములు వికసింపవు. తరతరముల నుండి వచ్చుచున్న మూఢవిశ్వాసములును రాక్షసశాసనము లును వారిని కన్నతల్లులు. మతాచార్యకై తనమును కూకటి వెళ్లతో పెల్లగించివేయుడు! మీ కూపములనుండి వెలువడి జాహాటముగా నలునైపులను దిలకింపుడు. ప్రపంచమందలి వివిధజాతు లెల్లు ముందంజవేయుచున్నవో చూడుడు. (సోదర) మానవుని మీరు ప్రేమింతురా? స్వదేశమును మీరు ప్రేమింతురా? ప్రేమించుచో రండు, ఉన్నతపరిస్థితులకై, యోగ్యతరస్థితిగతులకై నడుముగట్టుదము; వెనుకకు జూడకుడు. సన్నిహితులును ప్రియతములును విలపించినను వెనుకకు జూడకుడు! ముందునకేగాని వెనుకకు జూడవలదు!

భారతనూత వేలకొలది యువకుల త్యాగమును గోరుచున్నది; వలయునది ఇట్టి యువకుల మనోబలము, పశుజలముకాదు. పాపాణతుల్యమగు మీ నాగరికతను— ఆభారములను—సడలింప భగవత్ప్రేరణముననే ఆంగ్ల ప్రభుత్వ మిచటికి వచ్చినది, ఇక భారతదేశమున ఆంగ్లేయు

లకు ఆస్పదమొసగ మొదట తోడ్పడిన జనులను గమకూర్చి నది చెన్ననగరమే. మీ తండ్రి తాతల నిరంకుశాధికారముచే పశుతుల్యముగా జేయబడిన మీ దరిద్రసోదరకోటి నుద్ధరించుటకై — నూతన పరిస్థితులను గొనివచ్చుటకై — పేదలయెడ సానుభూతిని — క్షుభాత్తులగువారి కడువుమంట చల్లార్ప బట్టెడన్న మును — జనసామాన్యమునకు విద్యను — చేకూర్చుటకై — ప్రాణముల నర్పించు త్యాగులను చెన్ననగరము ఇప్పుడు ఎండఱను సమకూర్పగలదు? — ఆవుడు,
 — విశేషానందుడు.

మఱియొక మాట, వలయునది శాంతము, నిరాడంబరము, అచంచలమునైన కృషి — అంతియేకాని వార్తాపత్రికా వంచనకాదు, నేడు ప్రతిష్ఠలకై ఉబలాటముకాదు, ఈ సంగతి నదా జ్ఞప్తిలో నుంచుకొనుకు,
 — విశేషానందుడు.

(32)

మొసాదు నెంకో, 20-8-1898.

స్నేహాస్పద — ... ఇక్కడ నే చేయవలసిన వ్యయము అతి ఘోరముగానున్నది. నగటున దినమునకు నాకు ఒక పాన్డు (అనగా ఇంచుమించు రూ. 18-4-0) అగును; ఒక పొగచుట్టవల మన లెక్క ననుసరించి ఎనిమిదిగాలు. అమెరికాదేశీయులు ధనమును నీటివలె వ్యయింతురు, వారంతటి ధనికులు; శాసననిర్బంధముచే వాడు ప్రతివస్తువు యొక్క వలను ప్రపంచమందలి మఱియే యితర జాతియు

సమీపింపజాలనంతగా పెంచెయ్యుంచెదరు. సామాన్యుడగు
 ప్రతి కూలివారును దినమునకు జ్యోమితి వేత పది రూపా

...ఇది క్రైస్తవుల దేశమని—మఱియే యితర మత ప్రభావముగాని ఇంచుమించుగా నిచట బుండినున్న యని గ్రహింపుడు. ఇక నేనో, లోకమున ఏ మతస్థుల ద్వేషముచు—అస్థుల ద్వేషమును—లేకమును లక్షించువాడను కాను. నే నిచట మేరీ (Mary) మాతృపుత్రుల నడుమ నున్నాను. ఏనుప్రభువే నాకు తోడ్పడగలడు. హిందూమత విశాలాశయములనినను, ఏనుప్రనస్తయెడ నా ప్రేమమనినను వారికి మిక్కిలి మక్కువ. ఆ మహనీయునకు విరుద్ధముగా నేనేమియు బోధింప రాలేదని వారికి తెల్పుదును.

...తామసింపకు, నాయనా! ధైర్యము బూనుము. భారత దేశమున మనము ఘన కార్యములొనర్ప విధినిమంత్రి తులమైయున్నాము. నమ్ముము నా మాట. మనము చేసి తీరదము. అనుతాపముగల మనమే—దరిద్రులము, శృణీ కృతులము నగు మనమే—అంతియేకాని—వాడు కాదు.

స్త్రీల చెరసాలకు పరీక్షాధికారిణియగు...రామ నిన్న యిచటికివచ్చెను. దీనిని వారెచట చెరసాల యనడు, ప్రవర్తనసంస్కరణశాల (Reformatory) యందుడు. అమెరికాలో నేజూచిన మహాఘనవిషయ మిది. ఎంత చక్కగా, ఎంత యద్భుతముగా ఖైదీల నాదరించి, వారి ప్రవర్తనమును దిద్ది, సమాజమున కుపకరించు సభ్యులుగా జేయుదురో చూచితీరవలయును. ఇక భారత దేశములోని వీనులను, నిమ్నజాతులను కూర్చి తలచిన గుండె బ్రద్దలును. వారికి తరణోపాయమేలేదు. పేదలకు, దీనులకు, పాపు

లకు భారతదేశమున మిత్రులేవ్వరు? విశ్వప్రయత్నము చేసినను వారికి గతి కానబడదు... క్రూరసంఘ తాడనము లచే క్రుంగి కృశించుచు వారు తాము మానవులమను మాటనే మఱచిరి. ఇందులకు ఫలితము దాస్యము, బానిసత్వము. ఇటీవల ఆలోచనాపరులు దీనిని కనుగొనిరి కాని, ప్రారబ్ధవశమున సనాతనధర్మమున కీ దోషము నంటగట్టిరి. లోకమున అతిదివ్యమైన మతమును ధ్వంసముచేయు టొక్కటే బాగుచేయుటకు వారికి కనబడిన మార్గము నాయనా! నామాట వినుము, భగవదనుగ్రహమున కీలకము కనుగొంటిని. మతమున—ధర్మమున—ఏ దోషమును లేదు. సమస్తజీవులును కోటిగుణితమైన మీ యాత్మయే యిది. మీ మతము—మీ సనాతనధర్మము—బోధించుచున్నది ఏతదనుష్ఠానలోపము, సానుభూతిలోపము—ఉన్నలోపమిది. భగవానుడు బుద్ధమూర్తియై మఱిల మీ వద్దకు వచ్చి సానుభూతి నందుకొట్టో, పేదలయెడ—దీనులయెడ—పావులయెడ—సానుభూతి నందుకొట్టో బోధించినాడు, కాని మీరు వినలేదు. మాయాసిద్ధాంతములచే రక్కసులను భ్రమింపజేయుటకై ఆతఁ డిచటికి దిగెనని మీ మతాచార్యులు ఒక ఘోరగాధను గల్పించినారు! నిజమే, మనమే ఆ రక్కసులము, కాని యాతని తత్త్వములను నమ్మినవారు కాదు. యూదులు ఏనుప్రభుని కాదని, నాటినుండియు ప్రతివాడచేతను మొట్టికాయలను దినుచు, కొంపయును గోడును లే ప్రపంచమంతటను బికారివాండ్రై యెట్లు తిరుగుచున్నారో అట్లే మీరును మిమ్ములను పాలించుట పాడియని తోచి

జాతికెల్ల దాస్యము చేయుచున్నాడు. ఓ క్రూరులారా! మన దేశమున నొకనైపున మీ రాక్షసాధికారమును మఱియొక నైపున నోచదాస్యమును తాండవించుచుండుట మీకు గోచరించుచుండుట లేదే! గానిసత్వమును రాక్షసాధికారమును బ్రత్యామ్నాయములు.

సముద్రయానమునుగూర్చి వుదుచ్చేరిలో ఒకనాడు సాయంకాలము మేమొక పండితునితో జర్పించుట... జ్ఞప్తి యుండవచ్చును; ఆతని సూచింపబడిన 'క దా వినా' * లను ఎన్నటికిని మఱనజాలను! హిందూదేశము ప్రపంచమున అత్యల్పభాగమని * పండితు లెఱుగరు, పాపము! ఆ సుందర దేశమున ఒండొంటి కణప యత్నించుచు ప్రాకులాడు ముప్పదిమూడుకోట్ల వానపాములను లోకమంతయు అతి హేయముగా జూచుచున్నదని వా రెఱుగరు, పాపము! మతధర్మములను ధ్వంసము చేయుటచే గాక, సనాతనధర్మ మహోపదేశములను అవలంబించుచు, సహజముగ నే, సకారణముగ నే, అందుండి బయలుదేరిన బౌద్ధమతమందలి అద్భుత సానుభూతిని కైవసమొనర్చుకొనుటచే ఈ ఘోర కలిని దొలగింపవలయును.

పవిత్రహృదయులు, ప్రచండదీక్షోదక్షులు, శగవద్విశ్వాస బలోపేతులు, — పేదలపై, దీనులపై, అధఃకృతులపై, సానుభూతికఠిన సింహసాహసాన్వితులు — ఒకలక్షమంది (స్త్రీ) పురుషులు మోక్షసందేశమును సంఘోర్ధరణ

* ఎన్నటికిని కాదు అనుట.

సందేశమును గమత్వ సందేశమును బోధించుచు, యావ
ద్భారత దేశమునను సంచరింపవలసియున్నది.

కారుణ్య మహత్త్వమును గూర్చి హిందూ మత
మంతటి మహత్తరముగా బోధించు మతము లోకమున
వేఱులేదు; పేదల—దీనుల—కుత్తుకలపై పరమనీచముగా
హిందూమతమువలె కాలిడి త్రొక్కు మతమును లోకమున
వేఱులేదు. సనాతనధర్మమున కీ దోషము నంటగట్టుట
తగదని—పారమార్థికములనియు వ్యావహారికములనియు సర్వ
విధ క్రూరసిద్ధాంతముల గల్పించు పండితంతువుల, పంచ
కుల, దోషమిది యని—పరమేశ్వరుడు నాకు ఔలిపి
యున్నాడు.

అధైర్యపడకుము. “కర్మణ్యేవాధికారస్తే మా
ఫలేషు కదాచన” * యని భగవానుడు గీతలో జేసిన
మహోపదేశమును స్మరింపుము. వత్సా! లెమ్ము, నడుము
గట్టుము. ఈ కార్యమును నిర్వహించుటకు పరమేశ్వరుడు
నన్ను నియమించియున్నాడు. నా జీవితము యాతనలతో,
దుఃఖపరంపరలతో నిండిపోయినది. నా యాప్తబంధువులు,
మిత్రులు నిరాహారులై నా కట్టెదుట మరణించిరి—దీను
లను దరిద్రులను జూచి వెక్కిరించి, యేవగించుకొనువా
రెవ్వరో వారియెడలనే నా యనుతాపమును జూచి, నాను
భూతిని జూచి జనులు నన్నెగతాళిచేసిరి. “వీనిని నమ్ము

* భగవద్గీత, 2-47. “కర్మాచరణముననేకాని తత్ఫలమున
నకు అధికారములేదు” అని భావము.

శాదు" అనిరి. శుభమస్తు! నాయనా! ఈ లోకయాతనలు మనకు గుణపాఠములు! సానుభూతిని సహనమును, విశేషము ఈ నిఖలప్రపంచము మన కట్టెదుట తుత్తునియలైనను చలింపని వజ్రసన్నిభ సంకల్పమును అలనఱుదుకొనుటకు గాను మహాత్ములకును ఆచార్యులకును సైతము ఈ లోక యాతనలు గుణపాఠములు. ఆహా! ఈ లోకీకులను జూచిన నాకు జాలివేయుచున్నది! ఇది వారి దోషముకాదు. సంఘమున అగ్రజాతివారి గుడుడుగాక, ఘనులనిపించుకొందురు గాక వారు, అభము, శుభము నెఱుగని బిడ్డలు, బౌను, అవివేకులగు పసిబిడ్డలు, కూపస్థమండూకములు— ఎప్పటిదైనందినచర్య— తినుట, త్రాగుట, బిడ్డలను గనుట, సంపాదించుట— ఈ క్రమమున, ఈ నిష్కలోమాత్రము 'తు, చ్చ' తప్పరనుట నిజము— ఇంతకంటె వారికి మఱియొకటి తెలియదు, తోచదు. ఈ యల్పబుద్ధులు, 'ఇక మనయంతటివారు లేరు' అని, 'మనకేమి కొదవ' యని మురియుచుండురు. వారినిద్ర కెన్నడును భంగమువాటిల్లదు. అనేక శతాబ్ద పర్యంతమగు ప్రజాపరిపీడనమునకు ఫలితముగా భారతదేశము నాక్రమించిన దారిద్ర్యముచే, హైన్యముచే, దుఃఖపరంపరచే జనించు ఘోషవలన— హాహాకారములవలన— వారి నుఖస్వప్నముల కెన్నడును భంగము వాటిల్లదు. సాక్షా దమృతపుత్రుని (మానవుని) కేవలము మూటలు మోయు పశువుగా జేసివేసిన— జగన్మాతృచిహ్నమును (స్త్రీని) బిడ్డలను గను బానిసగా మార్చివేసిన— జీవనమునే సరకముగా జేసిన— అనేకయుగపర్యంతమగు శాశ్వత

కారమునుగూర్చి—శారీరమానసిక సైతిక రాక్షసాధికారమునుగూర్చి—వారు కలనైనను దలపెట్టరు. కాని యీ ఘోరకలినంతను జూచి, అనుతాపపడి, అంతరంగమున రక్తాశ్రువులను రాల్చువారు—ఇందులకు తరణోపాయము కలదని తలచువారు—ప్రాణార్పణ పర్యంతము ఆ తరణోపాయమును ఆచరణమున జూపువారు—కొందఱు లేకపోలేదు, (And “Of such is the kingdom of Heaven.”) వారే మోక్షసామ్రాజ్యమును బొందువారు. నాయనలారా! మిత్రులారా! తుచ్ఛమగు తమవిషమును వెలిగ్రక్కముందంజవేయు నీ డ్రుద్రకీటకములను—అసహ్యమగు నీ యల్పక్రిములను—తమ మహోన్నతస్థితినుండి దిగి తిలకింపనా మహనీయులకు తీటిక లేకుండుట సహజము కాదా ?

ధనికులను నమ్మకుడు. వారు వట్టి జీవచ్ఛవములు. సంఘమున సామాన్యులయ్యును వినయవిధేయులగు మీ యందే నే నాశపెట్టుకొనియున్నాను. భగవానుని నమ్ముడు ; యుక్తిలో—తంత్రములో—ఏమున్నది? దీనులకోసము తపింపుడు. సాయము అయాచితముగా వచ్చితీరును. ఈ దుఃఖ భారముతో, ఈ యాశయములతో, నేను పండ్రెండు సంవత్సరములు తిరుగాడితిని. ధనికులనువారి—ఘనులనువారి—యింటింటికి దిరిగితిని. దుర్భరదుఃఖాన్నిచే గుమిలిపోవుచు, ప్రపంచార్థభాగమును దాటి సాయమునిమిత్తము ఈ నూతన దేశమునకు వచ్చితిని. సర్వేశ్వరుడు నాకు సాయపడుననుభవము కలదు. ఒకవేళ నే నీవిదేశములో ఆకలిబాధచే,

శ్రీతయాతనచే, నాశమందవచ్చును. కాని యువకులారా! జరిద్రులను, దీనులను, అజ్ఞులను లేవనెత్తు నీ సానుభూతిని, ఈ కార్యదీక్షను, ఈ పోరాటమును స్థిరాస్థిగా నేను మీ కొనగొనుచున్నాను. ఈ నిముసముననే పార్థసారథి దేవాలయమునకు వెడలి, గోకులమందలి కేద గోపబాలకుల నెచ్చెలియగు నా దీనబాంధవునకు—అంత్యజడగు గుహుని యాలింగనమొనర్చుకొన వెనుదీయని యా భక్తవత్సలునకు—తన బుద్ధావతారమున ఉన్నతవంశజుల యాహ్వానములను విడిచి వుచ్చి యొక వ్యభిచారిణి యాహ్వానమును అంగీకరించి యామెను బ్రోచిన యాపతితపావనునకు—ఆ పార్థసారథికి—సాష్టాంగవందన మొనర్చి, యెవ్వరి నిమిత్తము యుగయుగములందాత జావిర్భవించునో, వికేవము ఏ దీనులను, ఏ పేదలను, ఏ యధఃకృతులను ఆతడు మిగుల ప్రేమించునో వారికై మహాత్యాగ మొనరింపుడు, మీ యావజ్జీవమును వారికై ధారపోయుడు. నానాటికి అధఃపతనము జెందుచున్న యీ ముప్పదిగోట్లదీనుల నుద్ధరింతుటకై మీ యావజ్జీవితమును ధారపోయ బ్రతిన బూనుడు.

ఇది యొకనాటితో దీరు పనికాదు; మార్గమో—మహాకంటక భూయిష్టము. కాని పార్థసారథి మనసారథి యగుటకు సంసిద్ధుడై యున్నాడు, అది మనకు దెలియును; యుగయుగములనుండియు భారతావనిపై బ్రోగొనరింపబడిన దుఃఖరాశిని వాని పావననామస్మరణముచే, వాని యందలి సుస్థిరవిశ్వాసముచే, భస్మీపటల మొన ర్తముగాక! రండు, సోదరులారా! గమనింపుడు, ఇది మహోద్యమము.

మనమో— అత్యల్పల మైయున్నాము. కాని నిజముగా మనము అమృతపుత్రులము, భగవంతుని బిడ్డలము. భగవదనుగ్రహమున మనయత్నము తప్పక సిద్ధించును. ఈ మహా సమరమున వందలకొలది పడిపోయిన, మఱల వందలకొలది వచ్చినిల్వ సంసిద్ధులై యుందురు. అవజయమునకు ఆహుతియై నేనిచట మరణింపవచ్చును—మఱియొకడు ఈ యుద్ధమమును నిర్వహించును. వ్యాధియేమో మీకు దెలియును, నివారణోపాయమును దెలియును, శ్రద్ధన హింపుడు, చాలును. ధనికులనబడువారి, ఘనులనబడువారి, సాయమును ఆసింపకుడు; శుష్కరచయితలను సానుభూతిరహితములగు వారి వార్తాపత్రికా వ్యాసములను వీనమైనను లక్షింపకుడు. వలయునది ఉజ్వలమగు విశ్వాసము, సముజ్వలమగు సానుభూతి! జన్మములేదు, మరణములేదు— ఆకలిలేదు, దప్పిలేదు. పరమేశ్వరుని స్మరింపుడు—ముందునకు సాగిపొండు. పరమేశ్వరుడే మన నాయకుడు. పడిపోయినవారికై వెనుకకు జూడకుడు! సోదరలారా! ఇదియే మార్గము!

ఈ గ్రామమునుండి రేపు నేను బోస్టను వెళ్లుచున్నాను. రామాబాయికి ఇచట సాయము చేయుచున్న ఒక పెద్ద స్త్రీ సమాజమున మాటలాడనున్నాను. మొదట బోస్టను వెళ్లి కొన్ని దుస్తులను గొనవలసియున్నది. చాలకాలమిట నుండవలసివచ్చుచో, ఈ విచిత్రపు బికారిదుస్తులు పనికిరావు, వీధులలో వందలకొలది జనులు నన్ను జూచుటకై మూగుచున్నారు. అందుచే నొక పెద్ద నల్లకోటును

ధరించుటయు నుపన్యసించునపుడు ఒక యెట్టునిదుస్తును దల
పాగను చాల్చుటయు నానశ్శక్తియొన్నది. మిశ్రులు
ఒకగు సలహాయ నిదియే. ఏమేని పలుకుబడిని సంపాదించ
వలయునన్న, కొంతకాల మించట నుండుట ఆవశ్యకము.

కెనడాలోదక్క అమెరికాదేశమున డల్లుబండ్లలో
తరగతులులేవు. ఉన్నదియే అది కావున నేను మొదటి
తరగతితోనే పయనింపవలసియున్నది; పుల్మాన్స్ (Pull-
mans) అను నొక తరహాబండ్లలో బోవచ్చును గాని
అందుకు నేను సాహసింపను. అవి చాల నదుపాయముగా
నుండును—హోటళ్లలోవలెనే వానిలో మీరు తినవచ్చును,
త్రాగవచ్చును, నిద్రపోవచ్చును, స్నానముకూడ చేయ
వచ్చును; కాని వ్యయమో, అపారము.

సంఘమున ప్రవేశమండవలయునన్నను, పలువురు
మీ మాటలను వినవలయునన్నను బహుకష్టసాధ్యము.
ఇప్పుడు పట్టణములలో నెవరును లేరు, అందఱును పేసవిలో
నివసింపదగిన శీతలప్రదేశములకు వెళ్లినారు. శీతకాలమున
తిరిగి వచ్చెరు. అంతవఱకును నేను వేచియుండవలయును.
కానిండు, ఇన్నితిప్పలుపడి కార్యమును ఇంతలో నులభముగా
విడుచువాడను గాను. తలచినంతనే తాతపెండ్లి
యగునా?...

తుదముట్టువఱకును నాయత్నమును విడువను. ఆకలి
బాధచేతనో, శీతయాతనచేతనో, మఱియే వ్యాధిచేతనో
నే నిచట చనిపోయినను మీరు ఈ యుద్యమమును విడ

నాడక పూనుకొనవలయును. వలయునని విశుద్ధత, నిష్కా-
పట్యము, శ్రద్ధ. మొదట అమెరికాలో బ్రయత్నింతును,
విఫలమైనచో ఇంగ్లాండులో బ్రయత్నింతును, అటను సాను
కూలముగాదా, తిరిగి భారతభూమిని జేరి యట పరమేశ్వ
రాజ్ఞకై నిరీక్షించెదను. —మీ వివేకానందుడు.

(33)

షికాగో, 2-11-1898.

స్నేహస్పద—...సర్వమత మహాసభ ప్రారంభమగు
నాటియుదయమున Art Palace (కళాసౌధము) అను
భవనమున మే మండఱము సమావేశమైతిమి; సభాకార్య
క్రమమునకుగాను అందు బ్రహ్మాండమైన యొక చాపడియు
తాత్కాలికమైన చిన్నచిన్న ఛావడులును నిర్మింపబడినవి.
నానాదేశములనుండియు సంఘములనుండియు వచ్చిన
సభ్యులు అందుండిరి. బ్రాహ్మసమాజ ప్రతినిధియగు మజాం
దారును బాంబాయినివాసియగు నాగర్కారును బైనమత
ప్రతినిధియగు గాంధీగారును * దివ్యజ్ఞానసభా ప్రతినిధులగు
చక్రవర్తి, ఆనిబిసెంటులును అందు భారతదేశమునుండి
వచ్చిన ప్రతినిధులు. వీరిలో మజాందారును నేనును పూర్వ
స్నేహితులమని చెప్పనక్కఱలేదు. చక్రవర్తిని నాకును
ముఖ పరిచయము. (సభాప్రారంభదినమున మేమండఱము)
దివ్యోత్సవమున సభావేదికను జేరితిమి. దేశమందలి శిష్టు
లలో నుత్తమోత్తములగు నేడెనిమిది వేలమంది స్త్రీ పురు

* ఈయన గాంధీమహాత్ముడు కాడు.

ఘలతో గిటకిటలాడుచున్న యా సభాస్థలి, ప్రపంచమందలి నాసాజాతులనుండియు విచ్చేసిన పండితప్రకాండులతో, గూడిన యా సభాస్థలి యొలులుండునో భావింపుడు. జన్మమున నెన్నడును బహిరంగసభలలో నుపన్యసించియెఱుగని నేను ఈ సభాసమక్షమున నుపన్యసించుటయీ! దివ్యగానములతో, ఉత్పించములతో, ఉపన్యాసములతో, మహోన్నత పముగా సభ ప్రారంభింపబడియెను. ప్రతినిధుల నొకరి వెంబడి నొకరిని అన్యతుడు సభ కెఱుకపఱచుచుండ, ముందున కుఱికి వారు ఉపన్యసించుసాగిరి. నా గుండె దడదడ కొట్టుకొనసాగెను, నాలుక పిడుచకట్టుకొనిపోయెను, సభాకంపముచే నాఱియుదయము మాటాడ సాహసించజాల నైతిని. మజూందారు మంచి యుపన్యాస మొనర్చెను, — చక్రవర్తి యంతకంటెను జక్కగా నుపన్యసించును, సభ్యులు చాల మెచ్చుకొనిరి. వారందఱును సిద్ధిపన్యాసములతో వచ్చిరి. నేనో, మూఢుడను, ఉపన్యాసమును ఆయిత మొనర్చుకొని రాలేదు. కాని సరస్వతిదేవికి మ్రొక్కి, వేదిక నెక్కితిని; డాక్టరు బారోస్ (Dr. Barrows) నన్ను సభ్యులకు పరిచితు నొనర్చెను. నేనొక చిన్నయుపన్యాసము చేసినాను. సభ్యులను “అమెరికా సోదరసోదరిమణులారా!” యని సంబోధించినాను—సభ్యుల హర్షధ్వనులు మిన్ను ముట్టసాగెను, అట్లు రెండు నిముసములు గడచెను, ఉపన్యాస మును సాగించినాను, అంతమున బదికిలబడుసరికి ఇంచు మించుగా అలసిపోయినాను. నా యుపన్యాసము నాటి మేలుబంటియని మఱునాడు పత్రికలన్నియు బ్రకటించినవి,

యావదమెరికా దేశమునకును నా పేరు వెల్లడియైనది. “మూకం కరోతి వాచాత్మమ్” — “మాధవుడు కలూక్షిం చుచో మూగవానిని మహావక్తను క్షయింతు” అని భాష్య కారుడగు శ్రీధరుడు వచించినదెంతయు సన్మతము కదా! భగవన్మహిమ! నాటినుండియు నేను విఖ్యాతుడ నగుటయు నా ‘హిందూమత ప్రకాశిని’ (Paper on Hinduism) చదివిననాడు అపూర్వరీతిని సభాభవనము క్రిక్కిరిసిపోయి నది. ఒక వార్తాపత్రికనుండి క్రోడీకరింతును : “...స్లెడలను దొరసానులు, దొరసానులు, దొరసానులు — ఇసుక కట్టించిన రాలకుండునట్లు సభాస్థలివారిలో క్రిక్కిరిసిపోవ, వివేకా నందునుండి తమ్ము వేటుచేయు పత్రికలు ఒకటొకటిగా జదువబడుచుండ, చాతకపక్షులనలె వా రాతని యమృత వాక్కులకై నిరీక్షించుకొని యుండిరి,” ఇత్యాదికము. వార్తాపత్రికలనుండి యీ ఘట్టములను మీకు బంపిన మీరు ఆశ్చర్యచకితులగుదురు, కాని పేరుప్రతిష్ఠలనిన నాకు పరమా సహ్యమునుసంగతి మీ కిదివఱకే జెలియును. సభావేదికపై నే నడుగిడినపుడెల్ల సభ్యుల హర్ష ధ్వనులు మిన్ను ముట్టినని తెల్పిన జాలును. ఇంచుమించు పత్రికలన్నియు విశేష ముగా నన్ను అభినందించినవి. సంకుచితభావములకును స్వమతదురభిమానమునకును బేరువడసిన పత్రికలు సైత మిట్లు అంగీకరింపవలసివచ్చెను : “సుందరవదనముతో, మోహనమూర్తితో, అద్భుత వాగ్ధాటితో నొప్పు నీ వ్యక్తి మతమహాసభకెల్ల మహాప్రముఖుడగు మూర్తి” ఇత్యాదికము.

...నాకిప్పుడేలోపము లేదు. ఈ మహానగరమందలి దివ్యభవనము లనేకములు నాకు అతిభ్య మొసగ పోటి పెట్టుకొనుచున్నవి. ఇంతవఱకును ఎవరియింటనో ఒకరి యింట అతిథిని మనుచున్నాను. నూతనవిషయములను గ్రహింప నీ దేశీయులకుగల కుఠూహాలము ప్రపంచమున మఱియెచ్చటను గానరాదు. వారు పలియగోని విషయ మే లేదు—వారి నారీమణులో, ప్రపంచమున సంతటివికాసము నొందినవారు లేరు. అమెరికా దేశమున సామాన్య రాలగు స్త్రీ సామాన్యడగు పురుషునికంటె విశేష విద్యా వంతురాలు, విజ్ఞాన సంపన్నురాలు, పురుషులు యావ జ్ఞానము డబ్బుకోసము దాగ్యముచేయుచుండ, స్త్రీలు అభివృద్ధిండుటకుగాను సమస్తమైన యవకాశములను జూఱుకొనుచున్నారు. వీరు (ఈ దేశీయులు) అతిదయార్థి హృదయులు, నిష్కపములు. ఏ పెట్టెమొట్టె అవకతవక సిద్ధాంతములనో బోధించు ప్రతివ్యక్తియు నిచటికి వచ్చును, వీరికి ఆలోచన లేకుండుట శోచనీయము. అమెరికా దేశీయుల దొసగులు లేకపోలేదు. ఆ మాటకు వచ్చిన దొసగులు లేని జాతియేది? నా యభిప్రాయ మిది: ఆసియా (ఖండము) నాగరికతాబీజములను జల్లినది, యోవా మానవుని వికాసము నొందజేసినది, అమెరికా స్త్రీలను జనసామాన్యమును వికాసమునొందించుచున్నది. స్త్రీలకును కార్మికులకును ఈ దేశము భూతలస్వర్గము. అమెరికా స్త్రీలను జనసామాన్యమును మన దేశమువారితో బోల్చిచూడుడు, నిగ్గు తేలును. అమెరికా దేశీయులు త్వరితగతిని ఉదారాశయముల నల

వఱుచుకొనుచున్నారు. హిందూ దేశమున మీకు గాన్నింఱు
 “Hard-shelled Christians” పరమత సహన విహీను
 లగు క్రైస్తవులను (అమెరికా దేశీయు లుపయోగించు
 మాటయే ఇది) బట్టి చూడకుడు. వారు ఇచటను ఉన్నాడు
 కాని వారిసంఖ్య విశేషముగా క్షీణించుచున్నది. హిందువులు
 తమ హక్కుని ప్రక్షలు పలుకునట్టి పారమార్థిక సంపదను
 అలవఱుచుకొనుటకై ఈ దేశీయులు ముందంజ వేయు
 చున్నారు.

హిందువులు తమ సనాతనధర్మమును విడువరాదు,
 ఐనను మతమునకు దగు మర్యాద జూపుచు సంఘము
 వికాసము జెందుటకు నలయు స్వేచ్ఛ మొనగవలయును.
 ఘోరమగు మతాచార్యకై తవమున కేమి, దేశపఠనమున
 కేమి, కారణము మతమని—మన సనాతనధర్మమని—
 తలచుట అగ్గమైన పిచ్చి భ్రమ; భారతదేశ సంస్కర్తలంద
 ఱును అనశ్వరమైన యీ వ్యవస్థను ఊడబెఱుకబూనుట
 వారి భ్రాంతి; ఫలమేమి? అపజయము!! బుద్ధుడు మొదలు
 కొని రామమోహనరాయలవఱకును బ్రతివ్యక్తియు నర్హ
 వ్యవస్థతో బాటు మతమును—ధర్మమును—ధ్వంసముచేయు
 బూని విఫలులైరి! పురోహితులును మతాచార్యులును
 ఎంత ప్రలాపించినను, గగ్గోలుచేసినను వర్ణవ్యవస్థ కేవలము
 కరుడుగట్టిన సాంఘికసంస్థ; తనపని తీఱినవెనుక నిపుడు అది
 భారతవారతావరణమును దన దుర్గంధముతో నింపుచున్నది;
 జనులు కోల్పోయిన సాంఘికవ్యక్తిత్వమును మఱల వారికి
 ఒసగుటయే ఈ దుర్గంధమును—ఈ క్రుళ్లును—దొలగించు

మార్గము. ఇచట (అనఁగా అమెరికా దేశమునఁ) బుట్టిన ప్రతివ్యక్తియు తాను మానవుఁడనని యెఱుఁగును. ఇఁక హిందూ దేశమందలి ప్రతి వ్యక్తియు సంఘమునకుఁ దాను బానిసనని యెఱుఁగును. స్వాతంత్ర్యము లేనిదే వికాస మిన్నటికిని గలుగఁజాలదు ; స్వాతంత్ర్యము తొలగించితిరా, పతనమే అందులకు ఫలితము. ఉద్యోగములలో, పనులలో— నేటి పోటిచే వర్ణవిభేదములు ఎట్లు అదృశ్యమైపోవుచున్నవో చూడుఁడు ! వానిని నిర్మూలించుటకు మఱి యే మఠమును అక్కఱలేదు. బ్రాహ్మణవర్తికుఁడు, బ్రాహ్మణచర్మకారుఁడు (Brahmin shoemaker), బ్రాహ్మణసాంధికుఁడును (Brahmin wine-distiller) ఉత్తరహిందూస్థానమున సర్వ సామాన్యముగాఁ గనిపించువారేకదా ! కారణము? పోటి, నేటి ప్రభుత్వమున జీవనోపాధిఁగను ఎఱ్వరేపని చేయుట కై నను అభ్యంతరములేదు ; పోటి—హోరాహోరియైన పోటి—తత్ఫలితము. సంఘమున అధోగతిపాలై దేవులాడుటకుబదులు ఈ రీతిని వేనవేలమందిని జనులు తమ 'జన్మ హక్కును'—మహోత్సవమైన తమ 'తాహతు' ను గనుగొని సాధించుచున్నారు.

అధమము శీతకాలమువఱకై నను నేని దేశములో ఉండి, అనంతరము ఐరోపాకు వెళ్లవలసియున్నది. సర్వేశ్వరుఁడే సమస్తము నాకు సమకూర్చును. ఆ విషయమై నీవు బెంగపెట్టుకొనక్కఱలేదు. నాయందలి నీ ప్రేమకు నా కృతజ్ఞత యిట్టిదని తెలుపఁజాలను.

పరమేశ్వరుడే నా ప్రాపు—ఇది నా నిత్యానుభవము, పరమేశ్వరుఁ డెట్లు నడపునో అట్లు నడువఁ బ్రయత్నించుచున్నాను. వాని సంకల్పమే నెఱవేఱుఁగాక! జగద్ధితార్థము మనము మహాకార్యములను జేయవలసియున్నది—జగద్ధితార్థముకాని పేదప్రతిష్ఠలకోసముగాదునుమీ!

“Ours not to reason why, ours but to do and die” (పరమవిధేయులమై కర్తవ్యాచరణమున జీవితమును ధారపోయుటే మనవిధి). ఉత్సాహపూరితుఁడవు కమ్ము, నమ్ముము నానూట—మహాకార్యముల నొనర్చుమనము విధినిమంత్రితులమై యున్నాము, మనము చేసిన తీరుదుము. సంసిద్ధుఁడవు కమ్ము—అనఁగా, అకలంకుడఁడనై, పవిత్రుఁడనై, అవ్యాజప్రేమ ననలంబింపుము. దీనులను, పేదలను, అధఃకృతులను అవ్యాజముగాఁ బ్రేమింపుము, భగవంతుఁడు నిన్ను అనుగ్రహించును.

...పేదలను వారెట్లు హింసించుచున్నారో తెలిపి, వారిని ఉద్ధరింపఁబూననిచో, “మీరు మానవు లనిపించుకొనఁదగరు” అని... చెప్పము. నిర్భయుఁడనై వర్తించుము. పరమేశ్వరుఁడు నీదండ నున్నాఁడు. పరమేశ్వరుడే భారత దీనజనకొటిని మూర్ఖజనకొటిని ఉద్ధరించును. మీ యువకులలో అనేకులకంటె, మీ ప్రభువులలో మూఁడునంతులముప్పాతికమందికంటె, ఇచట నొక రైలుబండి మూటలు మోయువాఁడు అధిక విద్యావంతుఁడు. ప్రతి అమెరికాదేశ ప్రత్యేయను హిందూస్త్రీజనశాహుశ్యము ఆసింపఁజాలనంతటి

ఉత్తమవిద్యావంతురాలు. అట్టివిద్యను మన మహిళలును ఏల పొందరాదు? పొందితీరవలయును.

మేము పేదలమని కుండకుండు; యోగ్యత, పవిత్రత—
 శక్తిసామర్థ్యములనగా నివికాని ధనముకాదు. ప్రపంచమున
 ఎచటనైనను ఇది యెట్లు వాస్తవమో వచ్చిచూడుండు.
 —మీ వివేకానందుడు.

(34)

మి.కా.గో., 28-12-1898.

నేను హాస్పద—, భారతదేశ వార్తాపత్రికలలో నామికాగో
 ఉపన్యాస సమాచారము నెలువడుట చాల నిదిత్ర
 యుగానున్నది, నే నేమిచేసినను చాకింపు తొలగించుకొనఁ
 బయల్పింతును. ఈ దేశమున గమనింపఁదగిన విషయములు
 తనేకములు కలవు. దారిద్ర్యమనునది ఇచట లేనేలేదని
 చెప్పవచ్చును. ఈ దేశస్త్రీలవంటి విదుషీమణులను విజ్ఞాన
 క్రతులను నేను మఱెచ్చటను జూడలేదు. మనదేశమున
 విద్యాధికులు కలరు, కాని యిచటి మహిళలవంటివారిని
 మఱెచ్చటను మీరు కనఁజోరు. సాక్షాత్ భాగ్యదేవతలు
 ప్రణయవంతులగృహములలో మనుచుండురనుట అతిశయోక్తి
 కాదు. హిమనన్నిభా శినిర్మలమానసలగు మహిళామతల్లు
 లను వేనవేలమందిని నే నిచటఁ గాంచినాను. ఆహా!
 గాంధీత స్వతంత్రులు! సాంఘిక పురపాలక విధులనన్నిటిని
 నిర్వహింపఁగలవారు వారే నడవదురు. పాఠశాలలును కళా
 లును స్త్రీలతో నిండియుండును. మనదేశముననో,

మున విహరించు విహంగములంతటి స్వతంత్రులు వారు. బజారునకేమి, పాఠశాలలకేమి, కళాశాలలకేమి, స్వయముగా వెడలి సర్వవిధకార్యములు నిర్వహింతురు. ధనికురాండ్రగు స్త్రీలు దీనజకోద్ధరణార్థము పాటుపడుదురు. ఇతమనము చేయుచున్నదేమి? పాపము, స్త్రీలక్కడ చెడిపోవుదురో యని మనపిల్లలకు పదునొకండేండ్లు చాటక మురుపే పెండ్లిచేయ జాగరూకులను గుచున్నాము. మరువువమని విధించియున్నాడు? * ముప్పడిసేండ్ల పర్యంతము బ్రహ్మచర్యమును బరిపాలించిన పిమ్మట పుత్రుల నెట్లు వివాహితులను జేయవలసియున్నదో అట్టి పుత్రులను బ్రహ్మచర్య మవలంబింపజేసి తల్లిదండ్రులు విద్య చెప్పింపవలసియున్నది. కాని నిజముగా మనము చేయుచున్నదేమి? మీ స్త్రీల స్థితిగతులను మీరు బాగుచేయలేరా? లేనిచో ఎప్పటివలె మీకు అధోగతియే.

మన దేశమున నెవ్వరైనను హీనకులమునఁ బుట్టినచో వారికిఁ దుర్గతియే. ఏల? ఏమి క్రూర్యము! ఏమి ఘోరకలి! ఈ దేశమునఁ బ్రతిన్యక్తియు బాగుపడుటకు అనకాశము గలదు, సదవకాశము గలదు. నేడు ఇచట దరిద్రుడై

* స్త్రీల పట్టణాదులకాంచర్యాం గురౌ త్రైవేదికం వ్రతమ్, తస్మిన్ కం పాదికం వా గ్రహణానిక మేకవా, శదానధీత్య వేదావా శేవంవాసి యథాక్రమమ్, ఆవిప్లవ బ్రహ్మచర్యో గృహస్థాక్రమ మావశేన.
—మనుస్మృతి. 8. 1. 2.

యున్నవాడు లేపు ధనవంతుఁడు కావచ్చును, విద్యాధికుఁడు గావచ్చును, పూజనీయుఁడు గావచ్చును. ఇచట ప్రతి వ్యక్తియు పేదలకు సాయముచేయ నాతురపడుచుండును. మేము పరమ దరిద్రులమని హిందూ దేశములో పెద్ద గండగ గోళము చేయుచున్నారే కాని పేదలశ్రేయమునకుఁగాను ఏ ధార్మికసంస్థలు నెలకొల్పఁబడినవి? భారతదరిద్రజనకోటి దురవస్థనుగూర్చి నిజముగా పరితపించు వారెవ్వరు? ఏడ్చు వారెవ్వరు? మానవులమేనా మనము? వారి జీవనోపాధికై, పురోవృద్ధికై, మనము చేయుచున్నదేమి? వారిని మనము ముట్టుకొనము, వారినిడ మనమీడఁ బడరాదు! మానవ నామార్గులమేనా మనము? వేలకొలఁది యా బ్రాహ్మణులు—అధఃకృతమగు భారతదీనజనకోటిని లేవ నెత్తుటకు వారు చేయుచున్నదేమి? “నన్నుముట్టుకోకు”, “నన్ను ముట్టుకోకు”—ఎంతసేపు ఇదియే వారుచ్చరించుచున్న మహామంత్రము! వీరి చేతులలోఁ బడి మన సనాతన ధర్మము ఎంత భ్రష్టమై, అడుగంటినదో! మన మతము—మన సనాతనధర్మము—ఇపు డెచటనున్నది? “నన్ను ముట్టుకోకు”, “ననుముట్టుకోకు” మని మిట్టిపడుటలో నున్నది!

నే నిచటికి వచ్చినది కతూహలముచేఁగాదు, పేరు ప్రతిష్ఠలకై కాదు—భారతదేశమందలి కొట్లకొలఁది పేదల జీవనోపాధి కేమైనమార్గము కనఁబడు నేమోయని వచ్చినాను. పరమేశ్వరుఁడు నాకుఁ దోడ్పడునెడల ఆ మార్గ మేమో మీకుఁ దెలియఁగలదు.

ఆధ్యాత్మికవిషయమున మనతోఁ బోల్చిచూచిన, అమెరికావారిల్లులు; కాని సాంఘికముగా మనకంటె వారు కోటిరెట్లు ఘనులు. వారి సఁఘములో నున్న మంచి విషయములను గ్రహించుచు మన పరిమార్థమును వారికి బోధింపముగాక. మీరిందఱును నాకు అత్యంతప్రేమా స్పృదులని గ్రహింపుఁడు,—మీ శ్రేయోభిలాషి,

—వివేకానందుఁడు.

(35)

కుటుంబమున వివత్తునొందిన చెన్నపురి వాస్తవ్యుఁడగు నొక మిత్రునకు 1843-వ సంవత్సరమున స్వామి వ్రాసిన లేఖ

స్నేహాస్పద—, మహాపదల ననుభవించుచు పూర్వముక మహనీయుఁడగు యూదుఁడు ఇట్లు పలికి యున్నాఁడు : “దిగంబరుఁడనై మాతృగర్భమునుండి వెలువడినాను, దిగం బరుఁడనై అచటికి వెడలనున్నాను; భగవంతుఁడొనఁగినాఁడు, భగవంతుఁడే కై కొనిపోయినాఁడు.” ఆతఁడు భ్రమపడలేదు. ఇదియే జీవనరహస్యము. ఉపరిభాగమున అలలు లేచుఁ గాక, తుపానులు వీచుఁగాక, గర్భమున అనంతశాంత్యా నందములు నెలకొనియున్నవి. “Blessed are they that mourn, for they shall be comforted” (దుఃఖితులు ధన్యులు, ఏలన వారే ఓదార్పబడువారు). ఏల? మహా పదల ననుభవించునపుడు—తండ్రిరోదనమును తల్లి యార్పు

లను గమనింపని యా ప్రచండవిధిచే హృదయము మధింపఁ బడునవుడు—ఘోర దుఃఖభారమున, నిరాశాభారమున లోకము గాంధాంధకారబంధురమై తోచునవుడు—అంత రంగికదృష్టి కలుగును, ఆకస్మికముగా జ్ఞానతేజము భాసించును, సంసారస్వప్నము అదృశ్యమగును, సృష్టిరహస్యము—బ్రహ్మము—సాక్షాత్కరించును. దుఃఖభారము దుర్బలనౌకలను సంసారసాగరమున బుడుంగున ముంచివేయుఁ జాలియున్నపుడే ప్రతిభాధ్యుఁడు, బలాధ్యుఁడు, ధీరుఁడునగు వాఁడ అఖండసచ్చిదానందబ్రహ్మమును—వివిధనామములచే, వివిధదేశములం దుపాసింపఁబడెడి పరమాత్మను—సందర్శించును. దుఃఖభాజనమగు ఈ సంసారమునఁ దన్ను బంధించు కర్మపాశములు విచ్చిన్నమైనంతనే జీవుఁడు అనంతశాంతి నిలయమగు సచ్చిదానంద సామ్రాజ్యమును బ్రాప్తించును. “పరమేశ్వరా! నీ సంకల్పమే సిద్ధించుఁగాత!” మని యహర్నిశము ప్రార్థించుట మానకుము, సోదరా! మానకుము.

“పరమవిధేయులమై కర్తవ్యాచరణమున జీవితమును ధారపోయుటే మనవిధి.”

పరమేశ్వరా! నీ కల్యాణనామమునకు జయము! నీ సంకల్పమే సిద్ధించుఁగాక? తండ్రీ! లోకేశ్వరా! నిన్ను శరణుసొచ్చుటయే మా విధియని యెఱుంగుదుము. శిక్షించినచో అది తల్లిచేయియని యెఱుంగుదుము. తండ్రీ! ప్రేమస్వరూపా! నీవు ఉపదేశించు ప్రశాంతశరణాగతిని ప్రతిఘటించు పరితాపము నా హృదయమును మధించుచున్నది.

కట్టెదుట నీ యదువంశమంతయు నశింప, లోమునఁ గర
కమలముల నిడుకొని నిర్విచారుడై న్ని విడిచిన యో పురు
షోత్తమా! మాకు బలము ననుగ్రహింపుము! పగమవిధే
యుఁడై వర్తించుటే భటుని విధియని మాకు బోధించిన
యో గురోధురూ! జగత్ప్రభూ! రమ్ము, నన్నేలుకొనుము!
నిన్ను శరణుసొచ్చుటయే నీవితమిమాంధమని మున్ను పాఠు
నకు బోధించిన యో పార్థసారథీ! నీ యోగేశ్వరా! రమ్ము,
నన్నేలుకొనుము! ప్రాచీన ఋషిపుంగవులవలె నేనును,
“ఓం శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు!” అని ధైర్యముతో, కృత
నిశ్చయుఁడనై ఘోషింతునుగాక! “భగవంతుఁడు నీకు
శాంతి నొనగూర్చుఁగాలి” మని యహర్నిశము ప్రార్థించు

—విజయకాండము.

(36)

మ.కా.నా., 24-1-1894.

ప్రియమిత్రులకు—...అమెరికాజనులును వారి మతా
చార్యులలో అనేకులును నన్ను విశేషముగా ఆదరించు
చున్నారు. (మీరు తెల్పిన) ఆ పత్రిక సమాజముచేఁ గొని
యాడఁబడువానినిగూర్చి కవిమర్మచేసి కొంచెము అపఖ్యాతి
గడించుకొననొందినది. ఈ కుయుక్తి యెల్లరకును ఇచట
బాగుగాఁ దెలిసినదే. వారు వానిని భ్రమమంతయుఁ బాటించి
పరు. కాని మనహింమాదేశపు మిషనరీలు దీనినిగూర్చి
గడవిడచేయుదురనుటకు సందియములేదు. వారేమైన

చిందులుత్రోక్కినచో నిట్లు తెల్పుఁడు : “పుల్లయ్యలారా! జాగ్రత! ఇక మీ యాటలు సాగవు!” వారి పురాతనపు టిల్లు పునాదులదగ నుగిసలాడుచున్నది, వారెంత ప్రలాపించినను అది కూలిపోక తప్పదు. ప్రాచ్యమతములు ఇటఁ బ్రవేశించుటవలన హిందూ దేశములో వారి నుఖజీవనసాధనములు అడుగంటినవి కాఁబోలును!—ఆ నిర్భాగ్య లేమిచేయఁ గలరు, పాపము! కాని వారి మతాచార్యులలోఁ బ్రముఖుఁడైన వాఁ డొక్కఁడైనను నాకుఁ బ్రతికూలుఁడుగా లేఁడు, ఏమైనను గజ్జెకట్టినప్పడు నృత్యముచేయ వెనుదీయఁ దగునా?

మతమహాసభలో మన సనాతనధర్మమును గుఱించి నేను జదివిన చిన్నవ్యాసమును ఇచ్చటి యొక వార్తాపత్రిక నుండి కైకొని మీకుఁ బంపుచున్నాను. నా యుపన్యాసములు సర్వసాధారణముగా ఆశువులు. . . . హిందూ దేశమునుండి నాకు ఎవ్వరును దోడ్పడనక్కఱలేదు, ఇచ్చటనే కావలసినంత తోడ్పాటు లభించుచున్నది. మీనద్దనున్న ధనమును ఈ చిన్నవ్యాసమును ముద్రించి ప్రకటించుటకుఁగాను వినియోగింపుఁడు; వివిధదేశభాషలలోనికి దానిని అనువదించి బాహాటముగా వ్యాప్తిచేయుఁడు—మన జాతీయవిజ్ఞానమును అది మన దృక్పథమున నిల్పును, ఈ సందర్భమున (ముఖ్యముగాఁ బ్రాచ్యవిజ్ఞానమును బోధించు) కేంద్రకళాశాలను గూర్చియు, నందుండి నలుదెసలను భారతదేశమున వివిధ శాఖలను స్థాపించు మన కార్యక్రమమును గూర్చియు మఱవకుఁడు. తీవ్రకృషిచేయుఁడు. . . .

అమెరికా స్త్రీలవిషయమున నాయెడల వారి దయను గూర్చి నా కృతజ్ఞత యిట్టిదని వర్ణింపఁజాలను. పరమేశ్వరుఁడు వారికి సకల శుభము లొనఁగూర్చుఁగాక ! ఈ దేశమునఁ బ్రత్యుద్యమమునకును స్త్రీలు పట్టుకొన్నట్లు, జాతీయ విజ్ఞానమునకుఁ బ్రతినిధులు; పురుషులకు న్యయముగా విద్య గడించుట కీ న్యరథి లేకున్నది.

...శేఖలు అందినవి. వర్ణవ్యవస్థ నిలుచునా, నిలువదా యను విషయముతో నాకు శేశమును జోక్యములేదు. భారత దేశమునను వెలుపలనుగూడ మానవజాతీయ హృదయమునుండి వెలునడిన యుదారాశయములను దీననారాయణ సన్నిధికి—దరిద్రనారాయణ సన్నిధికి—దోడ్కొని వచ్చుట, తమకేది శ్రేయస్కరమో స్వయముగా వారినాలోచింపనిచ్చుట—ఇదియే నా ఆశయము. వర్ణవ్యవస్థ నిలువవలయునా, పోవలయునా; స్త్రీలకు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యము కూడునా, కూడదా. . . యను నీ సమస్యలతో నాకు సంబంధము లేదు. “ఇచ్చాస్వాతంత్ర్యము, క్రియాస్వాతంత్ర్యము ననునవి లేనిచే చైతన్యముగాని వికాసముగాని, శ్రేయముగాని యెన్నఁటికిని గలుగ నేరదు.” స్వాతంత్ర్యము లేని మానవుఁడు, స్వాతంత్ర్యములేని సంఘము, స్వాతంత్ర్యములేని జాతి యధఃపతనము నొందితీరును.

వర్ణవ్యవస్థ నిలువనిండు, నిలువకపోనిండు; శాఖా సంప్రదాయములు ఉండనిండు, ఉండనిండు; వ్యక్తిగతమైన యిచ్చాస్వాతంత్ర్యమును క్రియాస్వాతంత్ర్యమును సరికట్టు

నే మానవుడైనను, గులమైనను, జాతియైనను, గంఘమైనను, మఱి యే గుంఠయైనను గానిండు, — పరులను అది బాధింపకున్నను గూడ — పరమదుష్టము, అది నశించి తీరవలయును.

ప్రతివ్యక్తికిని ఉన్న తాళయములను దెలిసి, స్త్రీ పురుషులను దమ కర్తవ్యమును దాము నిర్ణయించుకొన నవకాళ మొసఁగు నొక వ్యవస్థను నిర్మించుటయే నా జీవితాశా పరమావధి. జీవితమున నతిముఖ్యమైన గమస్థలను గూర్చి మన పూర్వులును నితర జాతులును నేమని తెలుచుకొని వారిని దెలిసికొననిండు. ముఖ్యముగా నితరు లిప్పుడేమి చేయుచున్నారో చూచి తమకర్తవ్యమును వానిని నిర్ణయించుకొననిండు. రసాయనములను ఒండొంటితోఁ జేర్చునంతవఱకే మనపని, తన నియమముల ననుసరించి ప్రకృతియొక్క స్పృటికీ కరణకృత్యమును నెఱవేర్చును. తీవ్రముగాఁ బనిచేయుఁడు, ధైర్య సైర్యములను విడువకుఁడు, భగవానుని నమ్ముఁడు. కార్యరంగమున దిగుఁడు, ముందుగనో వెనుకనో నేను నువచ్చుచున్నాను. “మతమునకు — ధర్మమునకు — హానికలుగని రీతిని జనసామాన్యమును ఉద్ధరింపవలయును” అను మూలమంత్రముచు విస్మరింపకుఁడు.

కుటీరమే మనజాతీయ జీవననిలయము — ఈ సంగతి సదా జ్ఞప్తిలో నుంచుకొనుఁడు. ఆహా! జనసామాన్యము నక్కై ఏమియుఁ జేసినవారెవరును లేరైరి! విధవా వివాహ

ములనుగూర్చి మన నవీన సంస్కర్తలు పరవళ్లు ద్రొక్క-
చున్నారు. ఏ సంస్కరణ విషయమునైనను నాకు సాను-
భూతి కలదు. ఇది నిస్సంశయము; కాని దేశముగతి
జనసామాన్యస్థితిపై నాధారపడియుండునది కాని విధనల
కెంతమంది భర్తలు దొరకుదురను దానిపై నాధారపడి
యుండునట్టిది కాజే! జనసామాన్యమును మీరు ఉద్ధరింపఁ
గలరా? సహజముగు వారి పారిమార్గకళిలమునకు హాని
కలుగని రీతిని వారి వ్యక్తిత్వమును—భ్రష్టమైన వారి
సాంఘిక వ్యక్తిత్వమును—చుఱల వారి కొనఁగఁగలరా?
సమత్వమున, స్వాతంత్ర్యమున, కర్మమున, సామర్థ్యమునఁ
బాశ్చాత్యులకల్లఁ బాశ్చాత్యులై, తోడ్పడనే పారిమార్గిక
విజ్ఞానమున, శీలమునఁ బరిశుద్ధ భారతీయులై వర్తింపఁ
గలరా? ఇదియే మన విద్యుక్తధర్మము—దీనిని మనము
సాధించి తీరుదుము. ఇందులకే ఓ రందఱును జన్మించి
యున్నారు. ఆత్మవిశ్వాసమును బూనుఁడు, మహాశయ
ములు మహాకార్యములను గన్నతల్లులు. సదా అగ్రసదులు
కండు! శేదలయెడ, దీనులయెడ, అధఃకృతులయెడ సాను
భూతి—ఇదియే మన మంత్రము.

ధైర్యసాహసాన్వితులగు వత్సలారా! ముందంజ
వేయుఁడు!—ఆప్తుఁడు, —వివేకానందుఁడు.

మఱియొక మాట, ఒక కేంద్రకథాశాలను స్థాపించి,
యందు సుశిక్షితులైన ధర్మప్రచారకుల మూలమున విద్యను
ధర్మమును దరిద్రనారాయణులకు అందఁజేయుచు దీనజనో

ధరణసం దేశమును వ్యాప్తిచేయుడు. ప్రతి వ్యక్తికిని ఈ యుద్యమమున నభిరుచి గలుగఁజేయఁ బ్రయత్నింపుడు.

—నివేశానందుడు.

(37)

పి.కా.గో., 29-1-1894.

దివాన్ మహాశయా—ఇటీవల మీరు వ్రాసిన లేఖ కొలఁది దినముల క్రితము అందినది. దీనులగు మా అమ్మరు దమ్ములను జూచుటకు మీరు వెళ్లియుండుట నాకు సంతోష కరము. కాని నా హృదయమున నే విషయమున కార్యల్య మింకను మిగిలియున్నదో దానినే మీరు నా స్మృతిపథము నకుఁ దెచ్చియున్నారు. దివాన్ జీ! నిజముగా నేను బాషాణ హృదయుండను గానని మీరు గ్రహింపవలయును. లోకమందంతటను నేను అత్యంతము ప్రేమించు వ్యక్తి యెవ్వరై వనున్నచో అది మా తల్లి యైనను సంసారమును ద్యజింపనిదే నా గురు దేవుండగు శ్రీరామకృష్ణ పరమహంస యవతరించి లోకమునకు బోధింపఁబూనిన మహాసందేశము వ్యాప్తి నొందదని నమ్మినాను, నేటికిని నమ్ముచున్నాను; మఱియు ననాత్మవాదము, విషయలోలతయునను నేటి ప్రచండతరంగముల ధాటి నెదిర్చి హిమశైలములై నిల్చిన యాయువకుల గతి* యేచుగునో యని పరితపించినాను. భారత దేశమునకు—అందు ముఖ్యముగా వంగ దేశమునకు—వారు విశేష హితమొనర్చిరి, కాని యిది కేవల ప్రారంభము. దైవసాహా

* ఆవఁగా తన సోదర శిష్యులగతి.

య్యమున వారు ఆ చంద్రార్కము లోకము తమ్ము ఆశీర్వా
 దించునట్టి కార్యములను జేయఁగలరు, కావున నా దృక్పథ,
 ముననున్న విషయము లివి : ఒక వైపున భారతీయుల సనా
 తసధర్మముయొక్కయు ప్రపంచముయొక్కయు భావిస్థితి,
 దిక్కును దివాణమును లేక క్రుంగి కృశించుచున్న భారత
 దీనజనకోటియెడ నా ప్రేమ; మఱియొక వైపున పరమాత్మ
 వర్గమును దుఃఖభాజనము చేయనలసినచుచున్నది గదా
 యను పరితాపము. ఇందు మొదటిదే నాకు నరణీయము,
 మిగిలినదంతయు అల పరమేశ్వరున కెఱుక. పరమేశ్వరుఁడు
 నాదండ నున్నాఁడు—ఇది నా నిశ్చయము. నేను నిష్క
 పటి నై యున్నంతవఱకు ఆ పరమేశ్వరుఁడు నాకుఁ బ్రాప్తి
 నిల్చును గాన నన్ను అడ్డఁజాలినదేదియు నుండదు. హిందూ
 దేశములో అనేకులు నా తత్త్వము నవగాహనచేసికొనఁ
 జాలకపోయినారు—పాపము, ఆహారనిద్రాదులు తప్ప మఱి
 యొక విషయము నెఱుఁగని—మఱియొక చింతలేని—యా
 నిర్భాగ్యులు అవగాహన చేసికొనుటెట్లు? మీవంటి యుదార
 హృదయులు ఏ కొలఁదిమంది మాత్రమీ నన్ను గొనియాడు
 దురని నాకుఁ దెలియను. పరమేశ్వరుఁడు మిమ్ము అను
 గ్రహించుఁగాక! పరులు నన్ను గొనియాడనిండు, కొని
 యాడకపోనిండు—ఈ యువకులను ఒక కట్టుపాటులోనికిఁ
 గొనివచ్చుటకు నేను జన్మించియున్నాను, విశేషము ప్రతి
 పట్టణమునను వందలకొలఁది యువకులు వచ్చి నాతోఁ గృషి
 చేయ సంసిద్ధులైయున్నారు; అప్రతిహతమై పొంగిపొంలు
 రంగములవలె వారిని యావద్భారతదేశమునకును బంపి,

పరమదీనులకు — అధఃకృతులకు — మతమును ధర్మమును విద్యను సౌకర్యమును గరతలామలక మొనర్పవలయునని నా కోరిక. ఈ కార్యమును నేను సాధింతును, లేనిచో నిందులకై ప్రాణములు ధారపోసెదను.

ఆలోచన యనునది మన జనులకు లేదు, గుణ గ్రహణమనునది యంతకు ముందేలేదు. సరికదా. అనేక యుగపర్యంతదాస్యసంజనితమై, ఘోరమైన యా అనూయ, ప్రతివిషయము నెడలను ప్రతివ్యక్తి యెడలను అపరిమితమైన యా అనుమానము నూతనాశయములన్నిటికిని వారిని ఘోరవిరోధులుగాఁ జేయుచున్నది. ఐనను భక్తవత్సలుఁడగు పరమేశ్వరుఁడు లేఁడా?

హారతినిగూర్చియు నితర విషయములను గూర్చియు మీరు వెలువరించిన శంకలకు నా సమాధాన మిది: భారత దేశమున నానాభాగములందునుగల మతములలో నీ యాచారము లేకపోలేదు. గురుపూజ వేదములు శాసించు నట్టి ప్రధానవిధి. కీడుమేళ్లు ఇఁదును గలవు; కాని మాది యద్వితీయమైన యొక సమాజమనియు మామత మవలంబింపవలయునని యితరులను నిర్బంధింప మాలో నెవ్వరికిని హక్కు లేదనియు మీరు గమనింపవలసియున్నది. ఏ విధమైన విగ్రహారాధనమునను నమ్మకములేనివారు మాలో ననేకులున్నారు, కాని యితరులు దానిని జరుపుచున్నపుడు వలదనుటకు వారికి అధికారములేదు. మన మతధర్మము లందలి ప్రధాన సూత్రములకే అది విరుద్ధము గదా. అదిగాక మానవునియందే, మానవుని మూలముననే

భగవంతుని దెలిసికొననగును. తేజస్స్పందనములు ప్రతిచో
 టను గలవు, ఐనను దీపమునందే అవి మనకు ద్యోతకమగు
 చున్నవి. భగవంతుఁడును ఇట్టి స్వత్ర నెలకొనియున్నను
 వానిని ఒకపెద్ద మానవునిగా మాత్రమే భావింపఁగలుగు
 చున్నాము. కారుణ్యమూర్తి, జగద్రక్షకుఁడు, దీనశాంధ
 వుఁడు—ఇత్యాది భగవద్విశేషణములన్నియు, భావనలన్నియు
 మానవభావనలే కదా, బ్రహ్మమునకు మానసరూపానోపణ
 జేయనవే కదా, మఱియు గురువనుఁడు, ప్రవక్తయనుఁడు,
 అవతారమూర్తియనుఁడు—ఎవరో యొకమానవు నాశ్ర
 యించుకొనియుండునవే కదా యీ భావములు. మానవుఁడు
 తన స్వభావము నతిక్రమించుట మీ శరీరమునుండి మీరు
 బయటికి దుముకుటవలె నసాధ్యము. మఱియుఁ గొందఱు తమ
 గురువును ఆరాధించుచో, ఆ గురువు చారిత్రక ప్రశస్తిగనిన
 మన ప్రవక్తలందఱను ఏకముగాఁ గొని చూచినను వా
 రందఱకంటెనుగూడ సహస్రగుణాధిక మహనీయమూర్తియై
 యుండునెడ, వానిని ఆరాధించుచో, నుపద్రవమేమి?
 క్రీస్తునిగాని, కృష్ణునిగాని, బుద్ధునిగాని యారాధించుటవలన
 శాధలేనిచో, దుష్కార్యముల నెన్నఁడును జేసియెఱుఁగని,
 యపవిత్రభావమును గల్గినను దలఁచి యెఱుఁగని యీ
 వురుషోత్తముని—కేవల సహజజ్ఞానమువలననే యెవ్వని
 ధీవైభవము లితరప్రవక్తలందఱ ధీశక్తిని—వారందఱును
 బాహ్యకాశయములుకలవారు కావున—అతిశయించిన యీ
 మహనీయు నారాధించుటవలన హానియేమి? ప్రతి మతము
 నందును సత్యముఁ బడనికాక, ప్రతి మతమును సత్యమేయని

మొట్టమొదట లోకమునకు బాటిన దీ మహానీయుడే కదా! మఱియు నే భౌతికశాస్త్రము యొక్కయు, నే వేదాంతము యొక్కయు, మఱియే యితర శాస్త్రములయొక్కయు సాయము లేక యే ఆ డిగ్గర్హనాస్యమును గనుగొననే! నేడు ప్రపంచమంతటను ఆతని సిద్ధాంతము వ్యాపించుచున్నదే!

కాని దీనిని (గుర్వారాధనమును) జరిపి తీరవలయునను నిర్బంధములేదు. ఎల్లరును గురువును (ఘోష దీప స్తే వేద్యాదులతో) ఆరాధించి తీరవలయునని నా సోదరు శిష్యులలో మీ కెవ్వరును జెప్పియుండలేదు, ముగ్ధులకిదిలేదు. కాని యొకరు ఆరాధించుచో, వలదనుటకు ఇతరులకు అధికారము లేదు. ఏల? వేర్వేలు భావములును వేర్వేలు ఆశయములును గల పలువురు సంపూర్ణ సమరసభావముతో మనుచున్న యీ సంఘము—ప్రపంచము ఇతఃపూర్వమెన్నడును గని విని యెఱుంగని యీ అద్వితీయసంఘము—దానివలన నశించిపోవుటకు అవకాశముండుటచేత. దివాక జీ, ఓషిక బట్టిండు, దేవునిదయవలన నింకను విశేషము కనఁబోయెదరు.

ప్రతిమతమునెడలను ధర్మమునెడలను మేము సహనము గలిగియుండుటయేగాక, అయ్యవి మోక్షమార్గములని మనఃపూర్వకముగా నంగీకరింతుము; భగవదనుగ్రహమున ఈ తత్త్వమును నేను బాహుటముగా లోకమునకుఁ జాటఁ బ్రయత్నించుచున్నాను.

ప్రతిహాసనవ్రండును మహాపురుషుండగుటకు, ప్రతి సంఘమును మహానూన్విత మై వెలయుటకు, మూఁడు విషయములు అవశ్యకములు :—

1. సౌజన్యము సాధింపఁజాలని నీడియు లేదను విశ్వాసము.

2. అనూయాసంశయ రాహిత్యము.

3. నజ్జనులై మనుటకును సత్కార్యముల నాచరించుటకును బ్రయత్నించువారి కెల్లనకును గోడ్పడుట.

అద్భుత స్థితిభవాదులచే నెగడిన హైందవజాతి ఐకమత్యమును గోల్పోయి చెల్లించిపోవుటకు శాంతి మేరీ! అనగాయయని నను జెప్పెదను. ఒంకొరులయెడ నేడు పోమనికృష్ణముగా ననగాయపఱుటగా, ఒండొరుల పేద ప్రతిష్ఠలనుజూచి కండ్లలో నిప్పులు పోసి కొనుటలో, ఈ నిర్భాగ్య హిందూజాతిని మించినజాతి జగత్తున లేదు. మీరు బయలుదేరి యొకసారి పశ్చిమఖండమునకు వచ్చినపుడుమున, ఈ నీచగుణము లేకుండుట పాశ్చాత్యసంఘములందు మీకు గోచరించు ప్రథమలక్షణము.

హిందూ దేశములో ముస్లింలు ఐదునిమిషములు ఐకమత్యముగలిగి పనిచేయుట యసాధ్యముకదా! ప్రతివ్యక్తియూఁ దనగొప్పకై — తన యధికారమునకై — ప్రాచులూడుటయుఁ గాలక్రమమున సంఘమంతయు ధ్వంసమైపోవుటయు! ప్రభూ! సర్వేశ్వరా! ఎన్నడు మేము అనూయారహితవర్తనమును

నేర్చుకొందుమోకదా! ఇట్టి సంఘమున, ముఖ్యముగా వంగ దేశమున, భేదాభిప్రాయములను గాటింపక, అనశ్వర ప్రేమ సూత్రబద్ధమై యైకమత్యముతో మెలగు నొక సంఘమును నెలకొల్పుట యద్భుతముగదా! ఈ సంఘము అభివృద్ధి నొంది తీరను, అద్భుతాచార్యముతో అఖండ సామర్థ్యమును విశాసమును మేళవించెడి యీ పరమాశయము భారత దేశమందంతటను వ్యాప్తి నొందనలయును, జాతిని నూతన చైతన్యముచేఁ బులకింపఁజేయవలయును, బానిసలతోఁ గూడిన యీ జాతికి పరంపరానుగతము, ఘోరమునగు నజ్ఞానము, ద్వేషము, ఆభిజాత్యము, ఛాందసము, ఈర్ష్యయునను పిశాచముల నావలకుఁ ద్రోలి సంఘమున నీ పరమాశయము అస్థిగతము కావలయును.

కదలికయనునది లేక చదికలఁబడియున్న యీ జాతీయసాగరమునుండి పర్వతములవలె వెలువడు కొలఁది మంది యుదారచరిత్రులలో మీరు ఒకరు. పు మేశ్వరుఁడు సదా మీకు సమస్త శుభము లొనఁగూర్చుఁగాక! — చిరస్నేహాస్పదుఁడు, —
—నివేకానందుఁడు.

(38)

మికాగో, 8-8-1894.

స్నేహాస్పద—, విశ్వాసము అద్భుతముగు నంతరవలోకనమును అద్వితీయతరణోపాయము నను నంతవఱకు నీతో నే నేకీభవించును; కాని యది పురోవృద్ధి నరికట్టు

స్వమతాభినివేశమును దురభిమానమును గలుగఁజేయవచ్చును—ఇందలి ప్రమాదమిది.

జ్ఞానము మంచిదే, కాని యది మిట్టవేదాంతముగాఁ బరిణమింపవచ్చును—ఇది యిందలి ప్రమాదము. భక్తి దొడ్డదియే, మనూర్తారమైనదియే, కాని యది నిరర్థక భావోద్రేకమున నశింపవచ్చును. వలయునది వీనియన్నిటి యొక్కయు సామరస్యము. రామకృష్ణుఁడీటి సమరసమూర్తి. ఇట్టి మహనీయులు అరుదుగాఁగాని జ్ఞానరాదు; కాని యీ మహనీయు నాదర్శముగాఁ గొని—ఈతిని యుపదేశములను ఆదర్శముగాఁగొని— మనము బ్రహ్మమార్గమునఁ జరింపవచ్చును. మనలోఁ బ్రతివ్యక్తియు నాతని పరిపూర్ణతను బొందఁజాలకపోయినను, అన్యోన్యలోప పరిహారమూలమున, అన్యోన్యవ్యత్యయ సమీకరణమూలమున, అన్యోన్యశయ సాఫల్యమూలమున, నట్టిపరిపూర్ణతను సాధింపవచ్చును గదా. ఇది పలువుర యోగీభావముచేఁ గలుగు సామరస్యమై యితరమత సంప్రదాయములనన్నిటి నధిగమింపఁగలదు.

మతిధర్మములు పలుత్వము గలిగియుండవలయుననిన, నుత్సాహము ఆవశ్యకము. దీనికేదోడు శాఖాసంప్రదాయములు పెరుగకుండఁ జూచుకొనవలయును. పక్షపాతరహితమగు సంప్రదాయము నవలంబించుటవలన మన కీప్రమాదము తొలఁగును, అందు విశ్వమానవ మతౌదార్యముతోఁ బ్రత్యేక సంప్రదాయములందలి లాభములన్నియు మేళవించును.

భగవంతుఁడు సర్వాంతర్యామియై యన్నను మానవ రూపమునను మానవశీలమునను మాత్రమే మనకు గ్రాహ్యము కాఁగలఁడు. రామకృష్ణునంతటి పరిపూర్ణమైన వ్యక్తియు రామకృష్ణుని శీలమంతటి పరిపూర్ణమైన శీలమును మున్ను ఎన్నఁడును వెలసియుండలేదు—ఆతని శీలవ్యక్తిత్వములే మనకు గమ్యము కావలయును; మఱియుఁ బ్రతివ్యక్తియుఁ దన దృక్పథము ననుసరించి యాతని భగవంతుఁడుగనో, రక్షకుఁడుగనో, ఆచార్యుఁడుగనో, అదర్శిమూర్తిగనో, మహాపురుషుఁడుగనో పరిగణింప మనము అంగీకరింపవలయును.

సాంఘిక సమత్వమునుగాని, యసమత్వమునుగాని బోధింపక, ప్రతివ్యక్తికిని సమానాధికారములు గలవని తెలుపుచు, సర్వవిధములను భావస్వాతంత్ర్యమును స్త్రీయాస్వాతంత్ర్యమును ఆవశ్యకమని మనము చాటుదము.

ఆస్తికులను నాస్తికులను, విశిష్టాద్వైతులను అద్వైతులను, అజ్ఞేయవాదులను (Agnostics)—ఎవ్వరినైనను మనము నిరాకరింపఁదగదు; శిష్యుఁడగుటకును సాధకుఁడగుటకును వలయునది యొక్కటే నియమము—మహోదారము, మహాగంభీరము నగు శీలము నలనఱుచుకొనుటయే.

ప్రవర్తనమునుగూర్చికాని, శీలమునుగూర్చికాని, అన్నపానీయములను గూర్చికాని—అవి యితరులకు బాధకలిగింపకుండునంతవఱకు—మనము ఏవిధమైన ప్రత్యేక నియమమును విధింపఁబోము.

పురోవృద్ధి నరికట్టునట్టిది, లేదా, పతనమునకుఁ దోడ్పడునట్టిది, ఏదియునను పాపమే; ఉద్ధరించునదియు సమన్వయము నొందించునదియు నేదియునను బుణ్యమే.

తన కేది యనుకుంటున్నచో, తోడ్పడునో దాని నెన్నుకొని యవలంబించుటకుఁ బ్రతిన్యక్తిని స్వాతంత్ర్యము కలదని మనము అంగీకరింతుము. ఉదాహరణమునకు మాంసాహారము ఒకనికిని ఫలాహారము మఱియొకనికిని దోడ్పడవచ్చును. ప్రతిన్యక్తియు యభేష్టముగాఁ దన వైచిత్ర్యమును అభిరుచిని అనుసరించుఁగాక; ఇతరుల ప్రవర్తనమును—దానిని దాము అవలంబించిన దమకది హానికరమగునను శారణమున—నిరసించుటకుఁగాని, వాడు తమ మార్గము నవలంబింపవలయుననుటకుఁగాని యెవ్వరికిని హక్కులేదు. ఇట్టి యాత్మవికాసమునఁ గొందఱకు భార్య యున్నచో సాయపడవచ్చును, గొందఱకామె కేవలము హానికరము గావచ్చును. కాని యవివాహితుఁడగు శిష్యునకు (లేదా, సాధకునకు) వివాహితుఁడగువాని మార్గము తప్ప అనుటకుగాని, తనయాదర్శమునే తన సోదరుఁడును అవలంబింపవలయుననుటకుఁగాని యధికారములేదు.

ప్రతిజీవీయు సాక్షాద్భగవంతుఁడని మనము నమ్మదము. జీవుఁడు, లేక జీవాత్మ అజ్ఞానమేఘములచే నావరింపఁబడిన జ్ఞానభాస్కరుఁడు; ఈ మేఘముల సాంద్రత యందుఁగల వ్యత్యాసమే ఒక జీవికిని మఱియొక జీవికిని గల వ్యత్యాసము. తెలిసినను దెలియకున్నను సర్వమతధర్మ

ములకును ఇదియే మూలాధారమనియు సైహికముగాఁగాని, యాముష్మికముగాఁగాని, సైజ్ఞానికముగాఁగాని మానవాభ్యుదయచరిత్రమున కంతకును నిదియే ప్రధాననూత్రమనియు మనము నమ్మెదము—ఒకే ఆత్మత్వము వివిధావస్థల యందు వ్యక్తమగుచున్నది.

ఇదియే వేదసాధమని మన నమ్మకము.

ఇతరజీవుల నిట్లు, అనఁగా వారు భగవత్స్వరూపులని గణించుటయు వారియెడ తదనుగుణముగా వర్తించుటయు బ్రతి జీవియొక్కయు కర్తవ్యమని మనము నమ్మెదము; ఇతరజీవులను ద్వేషించుటయు నిరసించుటయు, ఏ రూపమునను, ఏ విధమునను హింసింపఁ దలపడుటయుఁ దగదని మనము నమ్మెదము. ఇది సన్నాత్యనులకు నూత్రమే కాక, సమస్త స్త్రీ పురుషులకును విధ్యుక్తమగు ధర్మము.

ఆత్మయందు జాతిభేదములేదు, లింగభేదములేదు, ఏ విధమైన కళంకమును లేదు.

వేదములోఁగాని, దర్శనములలోఁగాని, పురాణములలోఁగాని, తంత్రములలోఁగాని, యెచ్చటను ఆత్మయందు జాతి మత లింగభేదములున్నట్లు తెలుపఁబడలేదని మనము నమ్మెదము. కావున “మతత్త్వములకు సంఘసంస్కారముల జోలి యేల?” యనువారితో మనము ఏకీభవించుము. సాంఘిక నూత్రములను విధించి వ్యక్తులనడుమ భేదమును బాటింపవలయుననుట మతత్త్వములకుఁ దగదని వారికి మనము తెలుపునపుడు వారును మనతో నేకీభవింపవలయును. భేద

దృష్టిచేగలుగు సమస్తభ్రమలను స్తపమ్యములను దొలగించుటయేగదా మతతత్త్వముల గమ్యము !

కాని యీ భేదములమూలముననే పరమసామ్యమును పరమైక్యమును మనము సాధింపఁగలమని వారు వాదించుచో, బురదచే బురద యెన్నఁటిగీని యాళితముకాదని మతధర్మము లెలుఁగెత్తి ఘోషించుచున్నవని వారికి మన సమాధానము.

దుర్మార్గములమున మానవుఁడు సన్మార్గఁడు కాఁగలఁడు కాఁబోలును !

మతధర్మముల సమృత్తి నాధికపరిస్థితుల ననుసరించి సాంఘికనియమము తప్పిడియున్నవి. సాంఘికవిషయములలోఁ గలుగఁజేసికొనుటయే మతముచేయు గొప్పతప్ప. కాని, “సంఘసంస్కర్తణములతో మతతత్త్వములకు సంబంధము లేదు” అని పలుకుచు మతము ఎట్లు మఱల ఆత్మవిరుద్ధముగా నడచునో ! మతము సంఘసంస్కర్త కాఁదగదనియే మన మతిము. సాంఘికశాసన కర్తృత్వమునకు మతమునకు అధికారములేదు. ఓ మతతత్త్వములారా ! చాలుచాలును ! మీ యాగోగులను మీరు చూచుకొనిన, మిగిలినదంతయుఁ జక్కఁబడును లెండు !

1. పరివూర్ణత మానవునియందుండనే యున్నది, తత్ప్రకటనమే విద్య.

2. చైనత్వము మానవునియందుండనేయున్నది, తత్ప్రకటనమే ధర్మము, పరమార్థము.

కావున నాటంకములను దొలగించుటకు యీ రెండింటి యందును (అనగా విద్యావిషయమునను బరమార్థవిషయమునను) ఆచార్యుని విధి నే నెప్పుడును జెప్పిడికొని మనము లేనిపోని జోక్యము కల్పించుకొననిచో సమస్తము చక్కబడును. మార్గమునుండి యాటంకములను దొలగించుటయే మనవిధి. మిగిలినదంతయు భగవంతుడే యొనరించును.

కావున మీరు ముఖ్యముగా గమనింపవలసిన విషయమిది: ఆత్మతోడనే మతతత్త్వములకుఁ గల సంబంధము; సాంఘికవిషయములలోఁ గలుగఁ జేసికొనుటకు వానికి హక్కులేదు: ఈ విషయము గమనింపకపోవుటయే ఇంతవఱకు జరిగిన గందరగోళమున కంతకును మూలకారణము. ఒకనిసాత్త్వబలాత్కారముగా నపహరించి, యాతఁడు తిరిగి దానిని సంపాదింప యత్నించుచో, ముక్కుచు, మూలుగుచు, స్వత్వాభికార పవిత్రతనుగూర్చి ధర్మనూక్తులను సాయించినట్లున్నదీ కథ!

తమ కేమి హక్కు గలదని—కోట్లకొలది జనులజీవితము దుఃఖభాజనముచేయుచు—ప్రతి సాంఘిక విషయమునను బురోహితులును మతాచార్యులును గలుగఁ జేసికొనినారు?

క్షుత్రియులు మాంసాహారులని నీ వేమో అభిప్రేపించినావే! మాంసమో, గీంసమో—హిందూమతమందలి యుత్తమాశయముల కన్నింటికిని, మహోత్తమధర్మముల కన్నింటికిని వారే మూలపురుషులు! ఉపనిషత్తులు రచించిన దెవరు? రాముఁడెవరు? కృష్ణుఁడెవరు? బుద్ధుఁడెవరు? జైన

తీర్థంకడ లెవరు ?... గీతను వ్యాసనూత్రములను జదువుము, లేనిచో నెవరిచ్చేనై నను జదివించుకొనుము. గీతలో సమస్త శ్రీ పురుషులకును స్వయంబ్రహ్మములకును మోక్షమార్గము భాసోటముగా, సమానాభి కారముతోఁ బ్రకటింపఁబడి యున్నది, కాని వ్యాసుఁడు శూద్రులను వెళ్లవొందఁడను జేసి, వారి కనుమాఁచుటకై వేదములకు లోనిపోని యర్థములు గల్పించును. ఒక మాంసపుముక్క మూలమున పాని కరుణారస మింకపోవుననుటకు భగవంతుఁడు మీవలె భయగ్రస్తుఁడగు మూర్ఖుఁడొనీమి? అగుచో నట్టి భగవంతుఁడు కేవలతృణ ప్రాయుఁడు!

నామీఁద నేమియు నాశపెట్టుకొనకుఁడు, కానిమీకు నేను వ్రాసియున్నటుల, మీతోఁ జెప్పియున్నటుల, భారత దేశము ఎన్నఁటిక్షణమును భారతీయులవలననే యుద్ధరింపఁబడవలయును. కావున మాతృదేశీయయువకులారా! మీలో వందలకొలఁదిమంది యున్నాఁడనునాశయమునుగూర్చి యింఁచు మింఁచుగా వీరావేశపరులు కాఁగలరా? సమాలోచనాపరులై సామగ్రిని సంపాదించి, యమానుషక్రియలను అద్భుతములను అన్నిఁటినిఁ బ్రయత్ని పూర్వకముగాఁ దొలఁగించి రామకృష్ణుని జీవితమును వ్రాయుఁడు. ఆతని సిద్ధాంతములకు నిదర్శనముగానుండునట్లు జీవిత చరిత్ర వ్రాయఁబడవలయును. ఆతను చరిత్రమాత్రమే సుఁదీ—నన్నుఁగాని, సజీవులగు మతెవ్వరినిగాని యందుఁ జొనుపకుఁడు. లోకమున కారఁజేసి బోధించినో, అందులకు నిదర్శనముగు నాతని చరిత్ర మెట్టిదో—తెలుపుటయే మీ ముఖ్యాశయమై యుండ

వలయును. అనన్యఁడనైనను నా యధీనమందుంచఁబడిన రత్నపేటికను వెలికిఁగొనివచ్చి దానిని మీకు అందఁజేయుటనో నా కారణఁ జొరఁగిన యాశ్చర్యము. ఎందువలననో తెలియునా? విహికవిషయలాలసులగు నరచక్రలు, ఈర్ష్యాభువులు, శానిసలు, పిటికిపందలు ఎన్నఁడును ఏమియుఁ జేయఁజాలరు కావున, శానిసజాతికి స్వతస్స్వీధ్యమగు ననూయ మన జాతీయశీలమునకు వేరువురుగు, సర్వశక్తిసంపన్నఁడగు సాక్షాత్పరమేశ్వరుఁడు కూడ... అనూయాగ్రస్తులగు నీ నిర్భాగ్యుల కేమియుఁ జేయఁజాలఁడు.

తన కర్తవ్యమును నెఱవేర్చి యిప్పుడు గణించిన వానిగా నన్నగూర్చి భావింపుఁడు. కార్యభారమంతయు మీ భుజములమీఁదనే యున్నదని భావింపుఁడు... యువకులారా! భారతమాతృపుత్రులారా! ఈ కార్యమును నిర్వహింప విధినిమంత్రితులమని భావింపుఁడు. మీరే యీ మహోద్యమమునకుఁ బూనుకొనుఁడు. భగవంతుఁడు మిమ్ము అనుగ్రహించుఁగాక! నన్ను విడిచిపెట్టుఁడు. నన్ను లక్షింపకుఁడు. నూతనాదర్శమును, నూతనస్థానాంతమాను, నూతనజీవనవిధానమును జనులకు బోధింపుఁడు. ఏ వ్యక్తిని నిరసింపకుఁడు, ఏ యాచారమును నిందింపకుఁడు, వర్ణ వ్యవస్థను దూషింపకుఁడు; మఱియు భూషింపకుఁడు. ఏ సాంఘిక లోపమును గూర్చియు ననుకూలముగాఁగాని ప్రతికూలముగాఁగాని బోధింపకు ఁడు; “అనవసరమైన జోక్యము వలదు” అని మాత్రమే బోధింపుఁడు. మిగలినదంతయు స్వయముగనే చక్కఁబడును.

ధీరులారా! సుస్థిరులారా! వత్సలారా! మీకందఱు
కును నా యాశీర్వాచనములు. —మీ వివేకానందులు.

(39)

అమెరికాదేశీయుఁడగు నొక మిత్రునకు

డిట్రాయిట్, 15-3-1894.

ఉపన్యాసాదికమున యీ గందరిగోళమనిన నాకు విసుగు
పుట్టించున్నది. వేయివిధములైన యీ మానవస్వగ
ములతోడి యీ సమావేశములు నా మనస్సును గలంచినవి.
నా యభిరుచి యేమో చెప్పెదను. వినుము. నేను వ్రాయు
జాలరు, ఉపన్యసింపజాలను. కాని గంభీరముగా నాలో
చింపఁగలను, ఆవేశపూరితుఁడైనపుడు భావవిస్ఫులింగము
లను వెల్లిగ్రక్కఁగలను. కాని యిది సర్వకూర్చిన యే
కొలఁదిమందితో మాత్రమే నుమీ. నేను గాక, యిచ్చవచ్చి
నచో వారే నా భావములను గ్రహించినలుదిక్కులను
వ్యాప్తి చేయుదురుగాక. ఇది కేవల పరిశ్రమవిభజనము.
సమాలోచించుట, తన భావములను దానే వ్యాప్తి
చేయుట—రెంటిని ఒకే వ్యక్తి యెన్నఁడును గొనసాగించి
యండలేదు. ఒకవేళ నున్నచో, ఆ భావములకు విలువ
లేదు. ఏమందువా, ఆలోచించుటకు, ముఖ్యముగా
నాధ్యాత్మిక నిషయములను సమాలోచించుటకు, వేలసినంత
స్వేచ్ఛావిరామము లుండవలయును.

ఈ స్వాతంత్ర్యప్రకటనము, మానవుఁడు కేవల నిర్జీవ
యంత్రము కాదను నీ స్థిరీకరణము సమస్త మతతత్వముల

కును హృదయము. కావుననే యివి కేవలము పరిపాటిగా, 'ఆషామోషీ' గాఁ జింతింపఁదగిన విషయములు కావు. ప్రతి విషయమును యంత్రస్థితికిఁ దీసికొనివచ్చు మనఃప్రవృత్తియే పాశ్చాత్యలోకమునకు అద్భుతమైన కలిమి కలుగఁజేసినది. మఱియు నిదియే మతధర్మములను బట్టిమఖండమునుండి యావలకు సాగనంపినది. లేకమేమైన మిగిలియున్నచో నది కేవలము కవారులోనికి దిగినది.

నిజముగా నే నెంతమాత్రము "ప్రచండ"ను, "తుపానువంటివాడను" గాను, నా ప్రకృతి కేవలమిందులకు వ్యతిరేకము. నేను గోరువది యిదటలేను, ఈ 'ప్రచండ' పరిస్థితులను నిక నహింపఁజాలను. ఆత్మమోక్షయత్నముతోఁజాటు కొలఁదిమంది స్త్రీలను బురుషులను ముక్తులను జేయఁ బ్రయత్నించుట—ఇదియే మోక్షమార్గము: ఆధ్యాత్మిక సింహములను గొలఁదిమందిని వెలువడఁజేయుట, అతియేకాని భస్మహవ్యములతో నాయువును బలమును ఆరోగ్యమును దుర్బినియోగము చేసికొనుట కాదు—ఇదియే నా జగద్ధితాచరణ విధానము.

కొన్ని సంవత్సరములపాటు మూకీభావము నహించి మాటాడనే మాటాడకుండునట్టి విరామము నా కిప్పుడు ప్రాప్తించునో కదా! ఈతాకిక సమరములు, ఈ గండన గోళమును నా తత్త్వమునకుఁ గేవల వ్యతిరేకము. ఏవో స్వప్నము లల్లుకొనుచు, మనోరాజ్యమున నల్లన విహరించుటయే నా స్వభావము. స్వతస్సిద్ధముగా నేను తాకికవిషయ

మిథ్యావాదిని, భావనాప్రపంచమే నా జీవనరంగము. తౌక్తిక విషయస్పర్శ నా మనోరథములను గలంచి నాను అశాంతిని గల్గించును. ఎనను, పునమేశ్వరా! నీ గంకల్పమే జరుగుచున్నాక ?

(40)

ఓం సమో భగవతే రామిశ్యహ్ణాయ :

కాకా, 19-8-1894.

ప్రియుష్మంతుడగు... ఈ దేశమున నాకేమియు లోటు లేదు ; కాని భిక్షులనము ఇచటి యాచారము కాదు— అందుచే నేను గృహిణీయవలయును, అనగా నందండు ఉపన్యసింపవలయును. ఇచట శీతోష్ణములు అన్యధికములు. వేసవి కలకత్తావేసవికి దీసిపోదు. ఇక శీతకాలమందలి చలియో, చప్పనలవికాదు! మూడు నాలు గడుగుల యెత్తున, ఏల, కొన్నిచోట్ల నాతేడడుగులయెత్తున దేశ మంతయు మంచుతోఁ గప్పబడియుండును! దక్షిణప్రాంతము లందు మంచుండదు. ఎనను జలిని మంచును ఇచటి వా కేమియు లెక్కచేయరు... కెనడాలో నుత్తరభాగమున నుష్ణమాపకమునందలి పాదరసము (అపరిమితమైన చలిచే) గడ్డకట్టిపోవును... మంచు కురియుదినమనఁగా నపరిమిత శీతలమైయుండవలయు ననుకొనువాడను, వాస్తవ మది కాదు; ఇంచుమించుగా నుక్కపోయు దినములలోఁ గూడి మంచు కురియును. అమితమైన చలి యొక విధమైన మత్తా గొల్పును. బండ్లు నడవవు; చక్రములులేని Sledge అను

నాకవిధమైన మోటుబండి నేలమీఁదినుండి జూటుచుపోవును! సర్వము గడ్డకట్టయుండును — నదులమీఁదను గాలువల మీదను జెఱువులమీఁదను ఏనుఁగులుకూడ నడవవచ్చును. బ్రహ్మాండమైన నయాగరా జలపాతము — అంత యురవడి గలిగిన జలపాతము — చలువరాతివలె గడ్డకట్టుకొనిపోవును!! కాని నేను హాయిగనే యున్నాను. మొదట కొంచెము భయపడినానుగాని క్రమముగా — ఆవశ్యకతచే ననుఁడు — కెనడా ప్రాంతములకు నేఁడు రైలుబండిలోఁ బయనించుచు మఱునాఁడు దక్షిణయమెరికాలో నుపన్యసించుట జరుగుచున్నది! ఆవిరిగొట్టముల మూలమున మనగదివలెనే తోచు రీతిని బండ్లు వెచ్చగా నుంచఁబడును, వాని చుట్టను నెటు చూచినను స్వచ్ఛమైన తెల్లని మంచుగుట్టలు కన్నులపండువు చేయుచుండును!

నా ముక్కను జెవులును ఊడిపోవునేమో యని చాల భయపడినాను, కాని నేటివఱకు యథాప్రకారము గనేయున్నవి. ఏమైనను మోపెఁడు వెచ్చని దుస్తులతో — ఒక బొచ్చుకోటు, కాళ్లకు జోళ్లు, ఉన్నితోఁ జేయఁబడిన నిలువుటంగీ — ఇంత పెద్ద హంగామాతో నేను బయటికి వెళ్లవలసియుండును. ఊపిరి విడిచియు విడువకమునుపే అది గడ్డమునను మీసమునందును బేరుకొనిపోవును! దీని కంత కును దోడు, విచిత్రము, నీటిలో నొక మంచుగడ్డను వేయ నిదే యిండ్లలో వీరు మంచినీళ్లు త్రాగదు. ఏలన నిండ్లలో వెచ్చగానుండును. ప్రతిగదియుఁ బడికట్టును ఆవిరిగొట్టముల మూలమున వెచ్చగా నుంచఁబడును. కళ్లలో నుపకరణ

నిర్మాణములో, సంపాదనములో, భోగభాగ్యములలో వీరిచే ముందంజ; వ్యయమునను వీరిచే ముందంజ. దినమునకు ఒక కూలివానికి లేదా, నేనకునకు జీతము ఆఱు రూపాయిలు; గుడ్డిపుబండియడ్డె అధమము మూడు రూపాయిలు; ఒక పొగచుట్ట వెల కనీసము నాలుగణాలు; ఒక మంచి జోడు పాతిక రూపాయిలు; 'స్వ్యాటు' ఏడునందల రూపాయిలు. సంపాదన యెట్లొ వ్యయమును వారికి అట్టి. ఒక యుపన్యాసమునకు రెండునందలు మొదలుకొని మూడువేల రూపాయిలవఱకును దొరికును. నేను ఏడునందల వఱకును ఎక్కినాను. * నా యదృష్టము ఇప్పుడు ఉచ్చస్థితి నందియున్న దనుటకు సందియములేదు. నే ననిన ఈ దేశీయులకు మక్కువ; వేలకొలది జనులు నా యుపన్యాసములను వినుటకై వస్తురు.

దైవికముగా...మహాశయని గలిసికొంటిని. మొట్ట మొదట ఆతఁడు నాయెడ విశేషమైన సద్భావముఁ జూపెను, కాని షికాగో పొరులందఱును గుంపులు గుంపులుగా నా వద్దకు రానారంభించినంతనే ఆతని కళ్లు కుట్టినవి, మనస్సులో కళ్లు బయలుదేరినది!... శ్రీస్తవమతాచార్యులు నన్ను

* షికాగో విశ్వమతమహాసభలో నుపన్యసించిన వెఱక స్వామి యొక యుపన్యాససంఘ యాజమాన్యమున (అమెరికాలో) నుపన్యసించు సాగను; కాని తన కది స్వాతంత్ర్య ప్రతిబంధకమను కారణమున నచిరకాలముననే గూ సంఘతో సంబంధమును వీడి, తానాజ్ఞించిన ధనము విశేషభాగము భారతదేశమందలి వివిధభాగములలో ననేక ధర్మకార్యములకుఁ గాను వినియోగింపసాగను.

అణఁచుటకు విశ్వప్రయత్నముచేసిరి. కాని గురు దేవుఁడు నా దండనుండఁగా నెవ్వ రేమిచేయుఁగలరు? అమెరికాదేశ మంతయు నన్ను బ్రేమించుచు, గౌరవించుచు, నా న్యయమును భరించుచు, నన్ను గురునివలెఁ బూజించుచున్నది... నాకుఁ బ్రతికూలముగా నేమిచేయుటకును మీ సుతాచార్యులకు శక్తిలేకపోయినది, పాపము! ఇచట వీరందఱును విద్యాధికులు, పండితులు. “మేము విధనా వివాహము చేయుదుము”, “విగ్రహారాధనచేయము” అని యేమేమో ఏకరువుపెట్టుటవలన నేమియుఁ బ్రయోజనములేదు. వీరు చూచునది పాండిత్యము, వేదాంతవిజ్ఞానము, కల్లబొల్లిమాటలవలన నేమియు లాభము లేదు....

సోదరా! వాస్తవస్థితిగతులు బోధపడుచున్నవి. “యేతుఘ్నై నిరర్థకం పరహితం తేకేన జానీమహే” — “వృథాన్యార్థభంగము గావించెడు వారలెవ్వరో యెఱుంగనే శక్యమే యేరికిన్.” * అన్నా! మనము అన్నింటిని దొలఁగించుకోవచ్చునుగాని పరమ దుర్భాగ్యమైన యాయూర్ష్యను మాత్రము దొలఁగించుకోఁజాలము ... పరదూషణము—పరుల గొప్పతనమును జూచినంతనే కడుపుమంట—మన

* మ. తిమి కార్యంబుఁ బరిత్యజించియుఁ బరాగప్రసాపకుల్ సజ్జనుల్, దమకార్యంబు ఘటించుచున్ పరహితార్థ వ్యాపృతుల్ సుధ్యయల్, దమకై యన్యహితార్థ ఘాతుకజనుల్ జైతుల్ కృథాన్యార్థభం, గము గావించెడు వార లెవ్వరో యెఱుంగన్ శక్యమే యేరికిన్.

—ధర్మహరి నీతిశతకము, రీతి (ఏనుఁగు లక్షుణకవి యనువాదము).

క్షిప్త జాతీయపాతకము. నా ఘనతయే ఘనత, పరులెవ్వరును దీనిని బొందరాదు !!

ఈ దేశ స్త్రీలనంటివారు జగత్తున మతెచ్చటను తేరు. వారెంతటి వినిగ్మిలస్పృహయలో! స్వతంత్రలో! ఆత్మ విశ్వాసవతులో! దయానిధులో! జాతీయజీవనమునకు వారే పట్టుగొమ్మలు. నైదుష్యము—విజ్ఞానము—వారియందే నెలకొనియున్నది. “యా శ్రీః స్వయం సుకృతీనాం భవ నేషు” (శ్రీమహాలక్ష్మీ పుణ్యవంతుల యిండ్లలో నెలకొని యుండును) అను వచనము ఈ దేశమునకే చెల్లును; ఇక, “పాపాత్మనాం స్పృహయే వ్యలక్ష్మీః” (పాపాత్ముల హృదయము అభాగ్యదేవతకు పాసఘానము) అను వచనము మనకు నర్తించును. సమాలోచింపుడు. ఆహా! పుమేశ్వరా!.. అమెరికా స్త్రీలనుజూచి నేను నిశ్చేష్టుడనైనాను. “త్వం శ్రీస్తవమీశ్వరీ త్వం హ్రీః—నీవే శ్రీ మహాలక్ష్మీవి, నీవే యీశ్వరీవి, నీవేలక్ష్మిపు.” “యా దేవీ సర్వ భూతేషు శక్తిరూపేణసంస్థితా—శక్తిరూపమున నేదేవి సర్వ భూతములందును నెలకొనియుండునో” —ఇత్యాది వచనము లన్నియు ఈ దేశమునకు నర్తించును. హిమసన్నిభ వినిగ్మిల మానసలగు మహిళామతల్లలను వేనవేలమందిని నేనిచటఁ గాంచియున్నాను. ఇక పదునాలుగేండ్లైనను నిండకమునుపే పిల్లలతల్లలగు మన శాలికలో! ఆహా! సర్వేశ్వరా! ఏమి యీ దారుణకృత్యము! నా కిపుడంతయు బోధపడుచున్నది. పోదరా! “యత్రనార్యస్తు వ్రాజ్యస్తే రమస్తే తత్రదేవతాః— స్త్రీ లెచట వ్రాజింపఁబడుచుండురో దేవతలచట రమించు

నాయనా! ఈ దారుణమును దలచినకొలదియు, ముఖ్యముగా మన దేశీయుల దారిద్ర్యమును అజ్ఞాత్యమును దలచినకొలదియు నాకు నిద్రపట్టకుండును. కన్యాకుమార్యగ్రమున, కుమారీ మాతృదేవి యాలయమున, భారత దేశాంతిమశిలపైఁ గూరుచుండియుండ నాకొక మాగ్గము తట్టినది. జనులకు వేదాంతము చెప్పఁచుఁ, ద్రిమ్మరులమగు సన్న్యాసుల మిందఱము ఉన్నామే— ఇదియంతయు నున్నాదము. “‘అన్నమో రామచంద్రా!’ యని పలవించు నార్తులకు మతబోధ లెందులకు?” అని మన గురుదేవుఁడు వచింపలేదా? అజ్ఞాతవలననే కదా, నిరక్షరాస్యతవలననే కదా, వారు కేవల పశుప్రాయులై మనుచున్నారు! తరతరములనుండియు మనము వారి రక్తమాంసములను బీల్చి పిప్పి చేసి వారి కుత్తుకలపైఁ గాలిడి త్రొక్కుచున్నాము.

...స్వార్థరహితులు, పరోపకారపరాయణులు నగు సన్న్యాసులు గొందఱు నోటిపాఠముల మూలమునను భూగోళపటములు, చిత్రప్రదర్శకదీపములు, గోళములు మొదలగు సాధనముల మూలమునను విద్యావ్యాప్తిచేయుచు నా చండాలము జనుల స్థితిగతులను జక్కఁజేయ బహు విధములఁ బ్రయత్నించుచు నూహార గంచరింతురనుకొనుము— ఇది సకాలమున లోకకల్యాణము నొనఁగూర్చుదా? ఈ యుపాయముల నన్నింటిని ఒక చిన్న శేఖిలో వివరింపఁ జాలను. సారాంశమిది: కొండ మహమ్మదుగారివద్దకు రానపుడు మహమ్మదుగారే కొండకుఁ బోవలయునుగదా. పేదలు పాఠశాలలకుఁ బోజాలనంతటి నిరుపేదలై యున్నారు,

మఱియు వారు కౌవ్యాదులను జదువుటవలనఁ బొందఁదగిన లాభమేమియుఁ గాన్పింపదు. సాంఘికముగా మనము వ్యక్తిత్వమును గోల్పోయియున్నాము; దేశక్షోభ కంఠకును ఇదియే కారణము. జనులకు మఱల వ్యక్తిత్వమును జేకూర్చి జనసామాన్యమును లేవ నెత్తుటయే మనము చేయవలసినవని, హిందువులేమి, మహమ్మదీయులేమి, క్రైస్తవులేమి—ఎల్లరును వారిని దిగఁద్రోక్కినారు. మఱల వారి నుద్ధరించునట్టి శక్తి దేశమునుండియే, అనగా సనాతన హిందువులనుండియే, వెలువడవలయును. ఏ దేశమునైనను మతధర్మముల మూలమునఁగాక, వానిని నింపించుటవలననే కీడు వాటిల్లుచుండును.

ఈ మహాకార్యమును గొనసాగించుటకు మనకు వలయు సాధనములు రెండు—(1) మనుష్యులు, (2) ధనము. గుర్వనుగ్రహమునఁ బ్రతి పట్టణమునను బది పదునైదుగురు ధీరులు దొరకకపోరని నిశ్చయించుకొంటిని. తరువాత వలయు ధనమును సంపాదించుటకై తిరుగాడితిని, కాని హిందూదేశీయులు ఇందులకు ధనము వ్యయింపఁబోయెదరా!!...మూర్ఖిభవించిన స్వార్థపరత యనఁదగు వారా, డబ్బు ఖర్చుచేయుట! కావున స్వయముగా ధనమార్జించుటకు ఈ దేశమునకు వచ్చినాను, పిమ్మట స్వదేశమునకు మఱలి నాయీ తీవితపరమాశయమును సాధింప నా మిగిలిన యాయువును ధారపోయుదును.

మన దేశము సాంఘిక సుగుణములకుఁ గొఱవడి యున్నట్లే ఈ దేశము పారమార్థిక శీలమునకుఁ గొఱవడి

యున్నది. వీరికి నేను పరమార్థమును దెలుపుచున్నాను, నాకు వీరు ధనమొసంగుచున్నారు. నా గమ్యప్రాప్తికి నను నా కెంతకాలము పట్టునో తెలియకున్నది...వీరు నంచకులు కాదు, అనూయ యనునది వీరియందు కానరాదు. హిందూ స్థానమున నే నెవ్వరిమీఁదను నిర్భరపడువాఁడనుగాను. శక్తికొలఁదియు స్వయముగనే వలయు ధనమును సంపాదించి నా కార్యక్రమమును గొనసాగింపఁ బ్రయత్నింతును, లేదా, తత్ప్రయత్నమునఁ బ్రాణములు ధారపోయుదును—“సన్ని మిష్టే వరం త్యాగో వినాశే నియతే సతి” —మరణము ధ్రువమైయుండ నదుద్యమమునకై ప్రాణములు ధారపోయుట మంచిదికాదా?

ఇదియంతయు నేమి భ్రాంతియని బహుశః మీరు అనుకోవచ్చును! నా మనఃపరితాప మెట్టిదో మీకుఁ దెలియ కున్నది. నా యుద్యమమును గొనసాగించుటకు మీ రెవ్వరైనఁ దోడ్పడిన సరియో, తోడ్పడరా, గురుదేవుఁడే నాకు దారి చూపును... ఈర్ష్యను విడిచి మనమందఱ మేకీభవింపఁ జాలకున్నాము. ఇది మన జాతీయపాతకము! ఈ దేశమున నీర్ష్య కలికమునకై నను గానరాదు, ఇందువలననే వారిత గొప్పవారై నాడు.

మనవంటి కూపస్థమంఢూకములను లోకమున మఱెచ్చటను నేను గనలేదు. నూతనతత్త్వము అనునది యే దేశమునుండియైనను వెలువడనిండు, అమెరికా దానిని స్వీకరింప ముందంజవేయును. ఇంక మనమో, —ఆర్యులమని

విజ్ఞప్తిగను నునవంటి సంకుచితబుద్ధులు తోకమున మఱి
 లేదు!! ఆ పారింపర్యము. ఆ జాతీయత, యే కోశమున .
 నున్నదో నాకుఁ గానరాకున్నది...ఎవను వీరు ఆర్యసంతతి
 యట! —సదా మీ నివేకానందుఁడు.

(41)

న్యాయాగ్రి, 9-4-1894.

స్నేహాస్పద—, ...“కార్యదర్శి సాసేబు” గారు నేను
 భారత దేశమునకు రావలయుననియు అదియే నా కార్య
 రంగమనియు వ్రాయుచున్నారు. నిజమే, అందులకు సంది
 యములేదు, కాని నాయనా! భారత దేశ మంతటిని
 వ్యోందఁడేయు దివ్యజ్ఞాలను మనము వెలిగింపవలసి
 యున్నది. అందుచే మనము తొందరపడిన ప్రయోజనము
 లేదు, భగవదనుగ్రహమున సర్వము సిద్ధించును. అమెరి
 కాలో ననేకమైన పెద్దపెద్ద పట్టణములలో నుపన్యసించి
 యున్నాను...అనేకులు నా కిచట మిత్రులైనారు, వారిలోఁ
 గొందఱు విశేషమైన పలుకుబడి గలవారు. ఎవను క్రైస్తవ
 మతాచార్యులలోననాతనులు మాత్రము నాకుఁబ్రతిఘాటించు
 నన్ను గబళించుట సులభసాధ్యముకాదని గ్రహించి, విశ్వ
 ప్రయత్నము చేయుచున్నారు—ఎందుకు? నాకు ఆటంకములు
 గల్పించుటకు, నన్ను దూషించుటకు, నాపేరు చెఱచుటకు.
 నాయనా! విఘ్నములులేనిదే యే సత్కార్యము సాగినది?
 తుదివఱకును గార్యదీక్షాపరులై యుండువారే విజయము
 నందఁగలరు. ఒకేజాతియు నొకేవేదమును శాంతి సామరస్య

ములును నేవుకు వెలయునో అవుకు సత్యయుగము వెలయునని నా నమ్మకము. ఈ సత్యయుగాశయమే భారతి దేశమును బునరుజ్జీవింపజేయఁగలదు. నమ్ముఁడు, నానూట...

వత్సలారా! లెండు, ఈ యుద్యమమునకు బుజము లొడ్డుఁడు!...జయ! సనాతనధర్మమునకు జయ! వత్సలారా! లెండు, లెండు! మనము జయించి తీరుదుము.

...మన మందఱము కార్యాంగణమున సుఱికినంతనే విజయోత్సవసూచకమగు “కోలాహలము” ఉదయింపవలయును—కాని కృషిచేయనిదే మాటాడనొల్లను...ఆశీస్సులు. —సదా మీ వివేకానందుఁడు.

(42)

షికాగో, 28-5-1894.

స్నేహస్పద—, న్యూయార్కునుండి బోస్టన్ నుగకును, బోస్టన్ నుండి న్యూయార్కునకును దిరుగుచుండుటచే వెంటనే మీకు వ్రాయఁజాలసత్తిని. భారతి దేశమున కెప్పుడు మఱుదునో నాకే తెలియకున్నది. నా కాధార భూతుఁడై నన్ను నడుపుచున్న యల పరమేశ్వరుఁడే సర్వము నిర్ణయించుఁగాక! నేను తేనని భావించి, నన్ను విడిచిపెట్టి, మీయంతట మీరే కృషి సాగింపఁ బూనుఁడు. “అయ్యవచ్చునఱకును అమావాస్య అఁగదు” —దేనికోసము, ఎవ్వరి కోసమును నిరీక్షింపకుఁడు.

...ఇంతలో మీరొక సంఘముగా నేర్పడి మన కార్యక్రమమును నడపఁ బ్రయత్నింపుఁడు. సమస్తము మనకు

సాధ్యమని నమ్ముడు. పరమేశ్వరుడు మనకుఁ బ్రాప్తి యున్నాఁడని గ్రహింపుడు, కావున ధీదులారా! అగ్రసదులు కండు!

మాతృ దేశమున వలసినన్ని పొగడ్తులను బొందితిమి. ఒకరు మిమ్ముఁబొగడినను బొగడుకున్నను దదేక దీక్షిణోఁ బనిచేయుడు. వెనుకంజవేయకుండు. మన కార్యక్రమమున లేశమును ఇంకను గొనసాగలేదని మీరు గుర్తుంపవలసియున్నది.

విద్యాధికులగు యువకులను వశమొనర్చుకొనుడు, వారి నేకీభవింపఁజేసి యొక సంఘమును నెలకొల్పుడు. మహాత్యాగమువలననేకాని మహాకార్యములు సిద్ధింపవు. స్వార్థపరత్వము అణుమాత్రమును గూడదు, మీవగుఁగాక, నావగుఁగాక, తుదకు నా గురుదేవునివే యగుఁగాక,— పేరుప్రతిష్ఠల నిమిత్తము మనము ప్రాణిలాడరాదు. వత్సలారా! ధీరోదారులారా! సహృదయులారా! ఉజ్జ్వలదీక్షాదక్షులు కండు, ఆశయ సాఫల్యమునకుఁగాను కృషిచేయుడు, కార్యక్రమమును గొనసాగింపుడు! పేరు ప్రతిష్ఠలనుగాని, మఱియే మూర్ఖతనుగాని యాసింపకుండు. స్వార్థమును బాణుద్రోలి కార్యాంగణమున నుఱుకుండు! గడ్డిపోచలను పేని వెంటిగాఁ జేసినచో వానితో మదించినయేనుఁగును బంధింపవచ్చునని జ్ఞప్తిలో నుంచుకొనుడు. సర్వేశ్వరుడు మిమ్మందఱు ననుగ్రహించుఁగాక! సర్వేశ్వరశక్తి మీ యందఱయందును వెల్లొందుఁగాక!— వెల్లొందు.

చున్నదనియే నా నమ్మకము. “ఉత్తిష్ఠత, జాగ్రత, ప్రాప్య
 వరాన్ని బోధత!” (కరోపనిషత్తు) — లెండు, మేల్కొనుండు,
 పరమపదప్రాప్తి పర్యంతము ఆగవలదు అని వేదము లున్ఱ్ఱో
 పించుచున్నవి. లెండు, లెండు! దీర్ఘనిశీధము పటాపంచలగు
 చున్నది, ప్రభాతము సమీపించుచున్నది, ఉత్సాహాతరం
 గము బయల్పడలినది, తత్ప్రభావము నన్వరికట్ట
 జాలరు. ధైర్యసాహసములు, నత్సలారా! ధైర్యసాహ
 సములు! ప్రేమ, నాయనలారా! విశ్వమాననప్రేమ;
 విశ్వాసము — ఆత్మవిశ్వాసము; ఇక భయములేదు!
 భయమే మహాపాతకము!

ఎల్లరకును నా యాశీర్వచనములు. మన యుద్యమ
 మునఁ దోడ్పడిన యచటి యుదారహృదయలందఱకును నా
 శాశ్వత ప్రేమకృతజ్ఞతలను దెలియఁజేయుఁడు, కాని దీక్ష
 విడువవలదని వారికి నా ప్రార్థన. మన యాశయములను
 దశదిశలను వ్యాప్తిచేయుఁడు. అహంభావము నొందకుఁడు.
 హేతురహితమగు నే యాచారములను వాలాయింపకుఁడు,
 దేనిని నిరసింపకుఁడు — రసాయనముల నొండొంటితోఁ
 జేర్చుటయే మన పని, స్ఫటిక మెఘజేటు లేర్పడునో
 పరమాత్మన కెఱుక. అన్నిటికంటెను నా విజయమును
 గూర్చిగాని, మీ విజయమును గూర్చిగాని గర్వింపకుఁడు.
 ఘనకార్యములు జరుగవలసియున్నవి. భావిభాగ్యోదయ
 ముతోఁ బోల్చి నూచినచో నీ యల్పవిజయము ఏపాటిది?
 నమ్ముఁడు, నామాట — భారతదేశము ఉద్ధారణ నొంది
 తీయను, జనసామాన్యమును బేదలును నుఖవంతు లొనర్పఁ

బడి తీరెదరు—ఇది విధాయకము, ఈశ్వరార్థ ఆనందింపుడు... ఆధ్యాత్మిక వాహిని బయల్పెడలినది. అపారము, అప్రతిహతము, సర్వాస్థానమునై యూదిన్యవాహిని మాత్ర భూమిపైఁ బ్రవహించుట నాకుఁ బ్రత్యక్షియై భాసించుచున్నది. ప్రతివ్యక్తియు ముందున కీగఁ బ్రతిష్ఠియుఁ దత్ప్రభావము నుద్దీప్తమొనర్పఁ బ్రతిమానవుఁడను దన్మామును రాజమార్గ మొనర్పఁ దోడ్పడును! జయ పరమేశ్వరి!...

నాకు ఏసాయమును అక్కఱలేదు.. కొంత మూలధనమును జీకూర్పఁ బ్రయత్నించి, కొన్ని చిత్రప్రదర్శక దీపములను భూగోళములను బటములను గొన్నిరసాయనములను—ఇట్టి వానిని సంపాదింపుడు. ప్రతి సాయంకాలమును బేదలను నిమ్మజాతివారిని మూలమాదిగలను బ్రోగుచేసికొని దేశభాషలో వారికి మొదట మతధర్మములనుగూర్చి యుపన్యసించువుడు, తరువాతి చిత్రప్రదర్శక దీపాదులమూలమున భూగోళశాస్త్రము, ఖగోళశాస్త్రము మొదలగు వానిని బోధింపుడు, కార్యపరాయణులగు యువకులను గొందఱను సుశిక్షితుల గొనర్చుడు, మీఠై ర్యోత్సాహములను వారి కలవడఁ జేయుడు, క్రమముగా ఆయువజన సమాజమును అభివృద్ధిచేయుడు. ఈ కార్యక్రమము మీ యూవచ్ఛక్తిని ఇచ్చుడు వినియోగింపుడు. ఈతరుణమును దాటనియకుడు. పత్రికాప్రకటనాదులు మంచివే, సందేహములేదు, కాని నాయనలారా! నిజమైనకృషి లవలేశమైనను ఊరక నేమియో గిలుకుచుఁ గూర్చుండుటకంటె మంచిదికాదా?...సభ జరిపి, కొంతధనము వసూలుచేసి, నేను దెలిసిన పరికరము

లను గొనుడు. ఒక కుటీరము నద్దకుఁ దీసికొని యుద్యమ
 •చూరంభింపుడు. పత్రికలు ప్రకటించుట తరువాతి సంగతి,
 కాని యిది ప్రధానము. జనసామూహ్యమును మీరు నశ
 మొనర్చుకొనవలయును, భయపడకుడు. “అల్పారంభం
 గరీయసీ” యనునటుల అల్పారంభములే మహాకార్యము
 లుగాఁ బరిణమించును. ధర్మముఁ బూనుడు. మీ సోద
 రులపైఁ బెత్తినము వహింపఁ బ్రయత్నింపక వారిని నేవింపఁ
 బూనుడు. పెత్తినము వహింపవలయునను వెట్టియే అనేక
 సమాజములను నశింపఁజేసినది. ముఖ్యముగా నీ విషయ
 మున శ్రద్ధవహింపుడు; ప్రాణమునైనను ధారపోయుటకు
 వెనుదీయక స్వార్థరహితులై కృషిచేయుడు, నాహృదయ
 మున నున్నదంతయు వ్రాయఁజాలకున్నాను, నత్సలారా!
 ధీరులారా! భగవంతుఁడే స్వము మీ కలుకపఱచుఁగాక!
 వత్సరారా! ప్రచండదీక్షఁ బూనుడు! జయ! పరమేశ్వర!—
 ఆవుడు, _____వివేకానందుడు.

(43)

పి.కా.గో., 20-6-1894.

దివాన్ మహాశయూ—నాయందు విశేషదయతో మీరు
 వ్రాసిన లేఖ నేఁ డందినది. నాదుకుకు మాటలచేఁ గఠిన
 వాక్కులచే, మీవంటి యుదారహృదయునకు బాధ కలి
 గించినందులకుఁ జాలవించారించుచున్నాను. ప్రేమపూర్వకము
 లగు మీ సవరణలను శిఁసావహించెదను. “పుత్రస్తేఽహం
 శాధి మాంత్యాం ప్రపన్నమ్”—వినతుఁడనగు నన్ను మీ

పుత్రునిగా భావించి నాకు బోధింపుడు. కాని దివాన్ జీ, నా ప్రేమను నన్నట్లు పలుకక బురికొల్పినదని మీకు బాగుగా దెలియును. మన సింధువులు తమకు నేను బ్రతినిధిగా వచ్చియున్నానని యమెరికా జనులకుఁ బ్రకటింపఁ జెదవి నై నను మెదపని కారణమున నిచ్చటి 'వాడీకోరులు' నాకుఁ బరోక్షముగా హాని కలిగించినవారైరిని చెప్పవలసియున్నది. మనవారు నేను దను ప్రతినిధనని చెప్పుదు నాయందు అమెరికాజనులు మాపినదయకుఁగాను వారి నభినందించుచు నాలుగుముక్కలు వ్రాసిన పాపమునఁ బోయిరా? అమెరికా యందే నే నీ 'కపట సన్న్యాసివేషము' వేసితినినియు నేను వట్టి మాయలమూరిననియు నా కివ్వరును ఆతిభ్యమీయరా దనియు... అమెరికాజనులతోఁ జెప్పచున్నారు. అమెరికా జను లీ యపవాదములను గాటింపరు, నా యుద్యమమునకుఁ గాను వారు చేయు ధనసాహాయ్యముపట్ల మాత్రము వారి చేయూతను నిరమింపఁజేయుటలో ఈ దుష్ప్రచారము ఘోరముగాఁ బనిచేయుచున్నది. నేనిచటికి వచ్చి యొక సంవత్సరమైనను భారత దేశమునుండి పేరుప్రతిష్ఠలుగల వ్యక్తి యొక్కఁడైనను నేను "వంచకుఁడను" గానని యమెరికా జనులకుఁ దెలుపు టుచితమని తలఁపఁడయ్యె. ఇకఁ క్రైస్తవప్రచారకులు నామీఁద నిందలుమోపుటకుఁ దడవు లాడుచు—వారి కెంతసేపు ఇదియో గొడవ—హిందూ దేశపుఁ క్రైస్తవప్రతికలు నాకుఁ బ్రతికూలముగా నేమేమి వ్రాసినను వానిని బ్రకటించుచుఁ బెద్దగందరగోళము చేయుచున్నారు. హిందూ దేశమునందలి క్రైస్తవాభిప్రాయమున

కును భారతీయాభిప్రాయమునకునుగల భేదము ఇచటి జనులకుఁ దెలియనే తెలియదని మీరు గ్రహింపవలసియున్నది.

నా యుద్యమనిర్వహణమునకు ధనము సంపాదించు నుద్దేశము నేనిచటికి వచ్చుటకు ముఖ్యకారణము. ఆకథను మీకు వివరించెదను.

ప్రాకృచ్ఛిమ దేశములకుఁ గల భేదమంతయు నిది : పశ్చిమ దేశములు జాతీయాశయములు గల సంఘములు, మనము కాము, అనఁగా నాగరికతయు విద్యయు నిచట సర్వజన సాధారణములు, జనసామాన్యమున నివి ప్రవేశమందినవి; హిందూ దేశమునను అమెరికా దేశమునను అగ్రజాతులు సమానమేకాని రెండిటియందలి నిమ్నజాతులకును గల భేదము వాస్తవికత కాంతరము. ఆంగ్లేయులు హిందూ దేశము నంత సులభముగా జయించుటకుఁ గల కారణమేమి? వారొక సంఘమైయుండుటయు మనము కాకుండుటయునే. మన దేశములోని ఘనులలో నొకఁడు గతించిన మఱియొకఁడు లభించుటకు మనము శతాబ్దములపర్యంతము కనిపెట్టుకొని యుండవలయును—ఆంగ్లేయసంఘమో, తన యందు ఘనులగువారు గతించియు గతింపకమునుపేయితరుల నట్టివారిని వెలువరించును. మన దివాన్ మహాశయుఁడు గతించుచో, (దేశక్షేమార్థము భగవానుఁ డిందుకు చిరకాల విలంబము చేయుఁగాక!) ఆయన స్థానమును బూర్తిచేయు శుంతకన్యమో మనసంఘమునకు వెంటనే గోచరించును—రాష్ట్రము మీసేవలను విడనాడఁ

జాలకుండు తెందువలననో విదితమేకదా! మన దేశమున నిట్లు ఘనులగువారు కొఱవడియుండుటకుఁ గారణమేమి? ఎప్పటి కప్పుడు ఘనులను జేకూర్చుకొనుటకు ఆంగ్లేయులు మున్నగు వారికి విశేసావకాశముండుటయు మనకు లేకుండుటయునే. ఏ మూఁడు నాలుగు, లేదా, ఆఱుకొట్ల జనాభానో కలిగి యున్న సంఘములతోఁ బోల్చి చూచినచో, ముప్పదికొట్ల జనాభాగల (మన) సంఘము ఎప్పటికప్పుడు ఘనులను సమకూర్చుకొనఁ జాలకున్నది. దేశమున వలసినంతమంది విద్యావంతులగు స్త్రీపురుషులు లేకుండుటయే ముందులకు హేతువని వేఱుగఁ జెప్పనక్కఱలేదు. మిత్రమా, దయ యుంచి నా మాటల నపార్థము చేసికొనకుండు; మన సంఘము నందలి మహోలోపమిది, దీనిని మనము తొలఁగించుకో వలయును. జాతీయభావముగల సంఘము నిర్మింపఁబడ వలయునన్నచో, విద్యగఱపి జనసామాన్యమును లేవనెత్త వలయును. వుండెచట నున్నచో మన సంఘసంస్కర్తలు చూడరు, విధవావివాహముల మూలమున వారు మన సంఘము నుద్ధరింపఁదలఁతురు—సంఘసముద్ధరణము విధ వలకు లభింపఁగల భర్తలసంఖ్యపై నాధారపడియుండు ననియా మీ యభిప్రాయము? దోషము మన సనాతనధర్మ మునకును అంటఁగట్టఁదగదు, ఏమందురా, ఒక విగ్రహా శుక్కువైనను దక్కువైనను దుదకొక్కటియే. ఉన్నదోష మంతయు, లోపమంతయు, నిది: కుటీరమున నివసించు నిజ మైన సంఘము తన మానవత్వమును వ్యక్తిత్వమును గోల్పోయినది, మఱచిపోయినది. ఏ హిందువులో, తురకలో,

కైస్తవులూ, కాలిక్రిందనైచి త్రొక్కివేయుచుండ, చేతఁ బదికాసులున్న ప్రతివ్యక్తిచేతను దాను ద్రొక్కఁబడుటకే వుట్టితినని తలఁచునట్టి దుఃస్థితికి దిగినది మనసంఘము. పేదలు కోల్పోయిన వ్యక్తిత్వమును దిరిగి వారి కొసఁగవలయును. వానిని విద్యావంతులను గావింపవలయును, విగ్రహములు నిలుచునా నిలువవా, విధవలకు వలసినంతమంది భర్తలు దొరకఁదురా దొరకరా, వల్లవ్యనస్థ మంచిదా చెడ్డదా—యనునిట్టి సమస్యలను గూర్చి నాకేల లేనిపోని తాపత్రయము? ప్రతివ్యక్తియూ దనమోక్షమును—తరణోపాయమును—దానే సాధింపవలసియున్నది. రసాయనముల నొండొంటితోఁ జేర్చునంతవఱకే మనపని, స్ఫటికీకరణము దైవనియమములననుసరించి జరుగును. జనులకు మన ముత్తమాశయములను గలుగఁజేయుదము, మిగిలినదంతయు వారు చేయవలసినపనియే. అనఁగా జనసామాన్యమునకు మన మిప్పుడు విద్యగఱపవలసియున్నది. ఇందలి చిక్కులివి: దరిద్ర ప్రభుత్వమేమియుఁ జేయఁజాలదు, చేయదు. కావున ఆనైపుమండి సాయము లభించుననుకొనుట కలలోని వార్త.

ఒకవేళ నూరూరను ఉచితపాఠశాలలను నెలకొల్పఁగలమనుకొన్నను జీవనోపాధికై పేదబాలుడు మీ బడికి వచ్చి బలపము చేపట్టుటకంటె (మడికి పెడలి) అరకను చేపట్టుటయే మేలుగా నెఱురు. మనకుఁ దగినంతధనమా, లేదు; పిల్లలను బడికి రావించు సామర్థ్యమా, అంతకు ముందే లేదు. ఇది మహావిషమ సమస్య; నాకుఁ దోచిన యుపాయమిది. కొండ మహమ్మదుగారివద్దకు రానిచో,

మహాత్ముడుగా రే కొండకుఁ బోవలయును. పేదలు విద్య నాజ్ఞించుటకు రాజాలనివో, నగకనద్దను గర్మాగారము సందును, వేదోల? ప్రతిచోటను స్వయముగా విద్యయే పేదలను జీరివలయును. మార్గము? నా సోదరులను (అనగా సోదరసన్న్యాసులను) మీకు చూచియున్నారకదా. ఇవు డట్టి స్వార్థిరిహితులు, యోగ్యులు, విద్యావంతులును వందల కొలదిమంది నాకు లభింపఁగలరు. ప్రతివ్యక్తిపాదములకడ కును ధర్మమునే కాక, విద్యను గొనివచ్చుచు వీరు ఊహం సంచరింతురుగాక. ఇట్టి మనస్త్రీలకు వితంతువులను విద్యా బోధకురాండ్రుగ నేర్పఱచు కార్యక్రమము బీజావస్థయం దున్నది.

తమ పనులైనవెనుక జానపదులు ఊరిలో నే చెట్టు క్రిందనో కూరుచుండి, చుట్టకాల్చుకొనుచు లోకాభి రామాయణము చెప్పకొనుచున్నారనుకొనుండు. విద్యావంతులగు మన సన్న్యాసు లిరువురు వారిని గలిసికొని, చిత్రప్రదర్శక దీపముతో ఖగోళచిత్రములను వివిధజాతీయ దృశ్యములను చారిత్రక పటములను ఇత్యాదులను బ్రదర్శింతు రనుకొ నుండు. దివానోజీ! తన్మూలమున నెంతపని చేయవచ్చునో యూహింపుండు. జ్ఞానేంద్రియము—జ్ఞానద్వారము—కన్న ఒక్కటియేనా? చెవిమూలమునఁగూడ జ్ఞానము సంపాదింప వచ్చునుగదా. ఈ రీతిని వారు సదాశయములను ధర్మము లను అవలంబించి బాగుపడుట కెంతేని యవకాశము గలదు. మన కర్తవ్యము అంతటితో సరి, మిగిలినది వారి పని. సన్న్యాసుల నీ త్యాగమునర్ప—నీ మహాకార్యమును

నిర్వహింపఁ— బురికొల్పున దేమి ? ధార్మికోత్సాహము, ప్రతినూతన ధార్మికసంచలనమునకును నూతన గమ్యము— నూతనాశయము— ఒకటి యుండు టావశ్యకము, నూతనాశయమునలననే ప్రాచీనధర్మము సముద్ధరింపఁబడఁగలదు. . . . దివ్యశీలము— దివ్యసర్వనము-అనఁకారము— ర్షి— త్రోవచూపవలయును: ఇతివ్యక్తులును సాధనసంపదయు స్వయముగనే వానిని జుట్టువారును, తదీయదివ్య ప్రభావమవుడు మహోత్సంగతరింగమై సంఘమునఁ బ్రసరించి స్వమును దనతోఁ గొనిపోవును, సమస్తమాలిన్యమును గడిగివేయును, పీఠు రేఁగకుండు వైపునుండియే కష్టము నులభముగాఁ గోయఁగలుగు రీతిని నేటి వెళ్లిమొట్టి సంస్కరణోద్యమములమూలమునఁగాక సనాతనధర్మమూలముననే మన ప్రాచీన మతమును సంస్కరింపఁగలము, అదిగాక సంస్కర్తలగువారు ప్రాకృత్త్యము విజ్ఞాన సమన్వయస్థానీయులు కాఁగలిగియుండవలయును, ఇట్టి మహోద్యమ ప్రభాతము మీకు గోచరించుట లేదా? దేశమును ముంచియెత్తఁబోవు పారమార్థికమహోత్సంగతరింగఘోష మీకు వినవచ్చుటలేదా? ఆ యాదిర్వమూర్తి— ఆ మహానాయకుఁడు— ఆ యవతారమూర్తి— భారతదేశమునఁ బ్రాదుర్భవించెను, అతఁడే శ్రీరామకృష్ణ పరమహంస — ఈ యువజనబృందము మెల్లమెల్లఁగాఁ దత్కేంద్రమును జుట్టువారుచున్నది, వీరే యీ యుద్యమమును నిర్వహింతురు, దివాన్ జీ మహాశయా! ఇపుడిందుల కొక సంస్థకావలసియున్నది, ధనము కావలసియున్నది— ఈ యంత్రమును నడపుట కధమము

కొంచెమైనను గావలసియున్నది. హిందూ దేశమున మాకు ధనమొసంగియుండెడి వారెవరు?... దివాన్ జీ మహాశయా! అందువలన నేను సముద్రమును దాటి యమెరికా చేరినాను. (యాత్రకు వలయు) ధనముంతయుఁ బేదలకడనే యాచించితి నని మీకు స్పష్టమిట్లొనూడవచ్చును. పేదలనేల యా దింప వలయు నందురా, ధనికులు నా నయాశయములను గ్రహింపఁ జాలకుండుటచే వాదనద్ద నేను జేయుచాపఁ కల చుకోలేను. ఈ దేశమున నొక సంవత్సరముపాలు ఉపవ్యాసించినాను కాని కార్యసాఫల్యము నొందనైతిని. కాని స్వయముగా నాకేకొఱఁతయులేదు, ఎనను నా యుద్యమము నకుఁ బునాదులను నిర్మించుటకై కొంత మూలధనము కావలసియున్నదికదా. మఱియొకవిషయము : అమెరికాలో ఈ సంవత్సరమొత్తో యననుకూలమునది. వారిలో వేలకొలది మంది పేదలకుఁ బనివొనకుటలేదు. క్రైస్తవప్రచారకులును... నాయాశయముల నన్నిటిని దాఱుమాఱుచేయఁ జూచుచుండుట మఱియొకసంగతి. (నే నిచటికి వచ్చి) యొక సంవత్సరము దాటినను మనవారు నేను 'దగాకోరు'ను గావనియు నిశ్చయమైన సన్న్యాసి నేయనియుఁ దమమతప్రతినిధిననియు నమెరికాజనులకుఁ జెప్పినపాపమునఁ బోరైరి. ఈ మాత్రము— నాలుగు మాటలవ్యయము—వారు చేయఁజాలకున్నారు!! సెబాను! నా దేశీయురారా!! దివాన్ జీ! వారిని నేను ప్రేమింపకపోను. ఇస్సీ! నూనవసాహాయ్యమున నే పాటిడి? కొండలలో, కనుమలలో, అడవులలో, ఎడారులలో నేను సంచరించునపుడెవ్వఁడు నాదండనుండెనో ఆ పరమేశ్వరుఁడే

యిప్పుడును నాకుఁ బ్రాంతై నిల్చునని నాయాశ ; లేదా,
 నాకంటె విశేషమధుఁడగు నేధీ రాత్మ్యుఁడో భారత దేశమున
 నుదయించి యీ మహాకార్యమును గొనసాగించును.
 కావున విషయము నెల్లడించినాను. దివాన్ జీ! నాయెడ
 నిజమైన సానుభూతిగల—దయగల—కొలఁదిమందిలో నొక
 రగు నుదారహృదయా! నెచ్చలీ! ఇంతదుఃఖము వ్రాసినం
 దులకు ఊమింపుఁడు. నన్ను మనోరాజ్యుఁడునిగా భావిం
 చిన భావించుదుగాక, కాని మిత్రమా! నేను కడుపులో
 నొకటి పెట్టుకొని పైకి మఱియొకటి పెప్పువాఁడను గానని,
 మాతృ దేశమును మితిమీఱి ప్రేమించుటగో నాగొప్ప
 తప్పిదమని, నమ్ముఁడు. సహృదయా! నెచ్చలీ! భగవా
 నుఁడు మిమ్మును భవదీయులను మీప్రేమపాత్రులను ఎల్ల
 రను సదా, సర్వదా రక్షించుఁగాక! మీయెడ శ్లాఘ్యత
 ముగాఁ గృతజ్ఞుఁడను. మీరు నామిత్రులగుటవలననే కాక,
 యావజ్జీవమును భగవద్భక్తులై యుండుటచే, అఖండ దేశ
 సేవకులై యుండుటచే, మీకు నాఋణ మనంతము—సదా
 కృతజ్ఞ తాబడ్తుఁడు, _____వివేకానందుఁడు.

(44)

శ్రీ శ్రీ మైసూరు మహారాజుగారికి

షి.కా.నో. 28-6-1894.

మహారాజా—మిమ్ములను భవదీయులను శ్రీనారాయణుఁ
 డనుగ్రహించుఁగాక! దయతోఁ దామొనర్చిన సాయము
 వలన నే నీ దేశమునకు రాఁగలిగినాను. నాఁటినుండియు

నిచటఁ బలువురకుఁ దెలిసినవాఁడనైతిని : పరులనాదరించు నీ దేశీయులు నా కేమికావలసినదొనను సమకూర్చి యున్నారు. ఇది యద్భుతమైన దేశము, మఱియు బహు విషయములలో అద్భుతమైన గంభీరము. నిత్యకృత్యములలో ఈ దేశీయులుపయోగించునంతటికి యంత్రబలము లోకమున మఱి యే దేశీయులు నుపయోగింపరు. అంతయు నిచట యంత్రసమయము. ప్రపంచమందలి జనాభాలో వీరు కేవలము పదునాఱవవంతులు. ఐనను బ్రపంచసంపదయందు ఆఱవవంతునకు వీ రధీశులు. వీరి భోగభాగ్యములకుఁ బరిమితి లేదు. ఐన నిచటఁ బ్రతివస్తువును అపారమైన వెల గలిగియుండును. కార్మికుల కిచ్చు జీత మిచటనుండునంత హెచ్చుగా లోకమున మఱెచ్చటను నుండదు, ఐనను గార్మికులకును ధనికలకును నడుమ సదా పోరు సాగుచునే యుండును.

అమెరికాస్త్రీలకఁగల హక్కులు ప్రపంచమున మఱి యేయితర స్త్రీలకును లేవని చెప్పవచ్చును. వారు గర్వము మెల్లఁగాఁ గైవసమునర్చుకొనుచున్నారు. మఱియు, విచిత్రము, విద్యయు సభ్యతయుఁగల స్త్రీలు పురుషులను మించి యున్నారు. కాని ప్రతిభానిధులు విశేషముగాఁ బురుషుల యందే కలరనుటకు సందియములేదు. మన వర్ణవ్యవస్థను బాళ్చాత్యులు నిందింతురు గాని దానిని మించినది—డబ్బు నాశ్రయించుకొనియుండు వర్ణవ్యవస్థ—వారిలోనున్నది. అమెరికా దేశీయు లనునట్లు 'జాలరు దేవుఁడు' (జాలరు అను నది యిండుమించు రెండన్నర రూపాయిలకు సరుమైన.

యమెరికా దేశపు నాణెము) ఇచటఁ జేయఁజాలని దేనియు లేదు.

ఈ దేశములోనున్నన్ని శాసనములు మఱియే దేశముననులేవు. మఱియు లోకమున మఱొక్కరును వాని నీ దేశీయులు చేయునంతటి యలక్ష్యము చేయరు. మొత్తము మీఁద మన పేదహిందువులే పాశ్చాత్య దేశీయు లందఱి కంటెచు గోటిరెల్లు విశేష చాన మార్గములును. మతధర్మముల పట్ల వారు మోసమును లేదా, మూఱ్ఱాభిమానము నవలంబించురు. సమాలోచనపరులు మూఱ్ఱ విశ్వాసయుతములగు తమ మతములనిన విసువుచేంది నూతనవికాసాము భారత దేశముదేరఁ జూచుచున్నారు. నవీన భౌతిక శాస్త్రముల దాడి నెదిర్చి నిలువఁగలిగిన మన పవిత్రవేదములందలి ప్రతి దివ్యాశయము నెంతటి తమకముతో—మక్కువతో— బాశ్చాత్యులు స్వీకరించుచున్నారో వచ్చి నూచినచో మీకుఁ దెలియఁగలదు. శూన్యమునుండి సృష్టి బయలుదేరినదను రిక్తవాదము—ఆత్మ సృజింపఁబడినదను క్షుద్ధిస్థాంతము—స్వర్గము (Heaven) అను నొకానొక తావున స్తింహాసనారూఢుడై దేవుఁడను నొక మహాచండశాసనముఁ గలఁడను మూఱ్ఱస్థాంతము—శాశ్వత ఘోరనరకములు గలవను పిడివాదము—నివన్నియు విద్యావంతులకు విసుగుఁ బుట్టించినవి ; సృష్టియు నాత్మయు శాశ్వతమనియు—దేవుఁడు మన యంతరాత్మయే యనియుఁ బ్రకటించు నుత్కృష్టవైదికభావముల నేదియో యొక రూపమున వాఱదలును ద్వారితగతి నవలంబించుచున్నారు. అర్థశతాబ్దము

లోపలనే ప్రపంచమానందలి విద్యాధికులు మన పాపనవేదములలోఁ దెలుపఁబడినరీతిని స్పష్టము నాత్మయు శాశ్వతములనియు మహోత్తమును, పరిపూర్ణమునగు మన స్వప్రకాశము భగవంతుఁడనియు నమ్మి నీవారు. వారు మతాచార్యులలోఁ బ్రాణులగువారివృత్తి బైబిలు నీ విధముగా వ్యాఖ్యానించుచున్నారు. వేదోల, పాశ్చాత్యులకు విశేషముగా ధార్మికనాగరికతయు మనకు విశేషముగా నాహికనాగరికతయు నానశ్శక్తియున్నవిని నా యభిప్రాయము.

పేదలదుఃఖిని సొందూ దేశమునందలి చెడుగుల కన్నింటికిని బుట్టినట్లు, పశ్చిమఖండమునందలి పేదలు కేవల రాక్షసులు; వారిలోఁ జోల్పిచూచినచో, మనవారు దేవతలని చెప్పవచ్చును, అందుచే మనపేదలను లేవనెత్తుట యంతకష్టసాధ్యమైన పనికాదు. విద్యనేర్పట, వారు కోల్పోయిన వ్యర్థిత్వమును వెలుపడఁజేయుట—ఇది మన పేదలకు మనము చేయవలసిన సేవ. దేశీయప్రభువులు జనసామాన్యము నుద్ధరించుటకుఁగాను జీయవలయు మహాకార్యమిది. ఇంతవఱకు నీ విషయమునఁ గలుగఁజేసికొనినవారెవ్వరును లేరని, మతాచార్యుల నిరంకుశాధికారముచే నేమి, విదేశీయులవలని యోటమిచి నేమి, యనేక శతాబ్దములనుండియు జనసామాన్యము అధఃపతితమైయున్నది. తుదకుఁ దాము మానవులమను సంగతినే మఱచిపోయినారు మన పేదలు. వారికి మనము సదాశయములను దెలుపవలసియున్నది; తమచుట్టును లోకముననేమి జరుగుచున్నదో కన్నులు విప్పి చూపవలసియున్నది. అవుడు స్వయముగనే

వారు తమ విమోచనమును సాధించుకొనఁగలరు. ప్రతి జాతియుఁ బ్రతిపురుషుఁడును బ్రతిస్త్రీయును దన విమోచనమును దానే సాధించుకోవలయును. బతులకుఁ గనాశయములను దెలుపుఁడు—పారికి నలయు సాయ మిచ్చిరి, మిగిలిన దంతయుఁ దన్నూలముననే జరిగితిరును. రసాయనముల నొండాంటితోఁ జేర్చుటఁగా మనపని, ప్రకృతినియమముల ననుసరించి గ్వయముగనే స్పటికమేర్పఁడును. జనుల కాశయములను గలుగఁజేయునంతవఱకే నున కర్తవ్యము, మిగిలిన పనియంతయు వారిదే. ఇదిగో భారతదేశమున మనము చేయవలయు కార్యము. చిరకాలమునుండి నా హృదయమునఁగల యాశయమిది. హిందూదేశమున దీనిని నెఱవేర్వఁజాలక యీ దేశమునకు వచ్చినాను. పేదలకు విద్య నేర్పుటయం దొక గొప్ప చిక్క గలదు, అదియిది : ఊరూరను మీ రుచితపాఠశాలలను నెఱకొల్పుదు రనుకొందము, ఐనను దానివలన గలుగు లాభము కానఁబడదు. ఏలన పేదబాలురు బడికి వచ్చుటకంటె మడికి వెళ్లి తమ తలిదండ్రులకు సాయముచేసియో, మఱి గోరీతిగనో జీవనోపాధి నార్జించుకొనఁ జూతురు—భారతదేశ దారిద్ర్య మిట్లున్నది... పేదబాలుఁడు బడికి వచ్చి విద్యనేర్వఁజాలని స్థితిలో నున్నప్పుడు విద్యయే వానికడకుఁ బోవలయును. * ...స్వదేశమునఁ దోడ్పాటునకై ప్రయత్నించి ఫలముగానక ప్రభువువారి సాయమున నీ దేశమునకు వచ్చినాను. హిందూదేశమందలి పేదలు చనిపోయినను బ్రదికియున్నను అమె

* పాఠకులు 42-వ తీర్థము జూడఁ బ్రార్థింతులు.

రికాజనుల కొక్కటియే. మనవారే యెంతసేపు స్వార్థ చింతలో మునిగి తేలుచుండ, “కందకులేని దు ర ద బచ్చలికా?” యనునట్లు అమెరికా జనులకేమి కావల యును ?

మహారాజా! ఉదారహృదయా! ఈ జీవితము మూఁడునాల్గి ముచ్చట, భోగములు బుద్బుదప్రాయములు. ఎవ్వరు పరాధినివులు వా గే నుజీవులు, మిగిలిన వారందఱును జీనస్మృతులు. మీవంటి భారతమాతృపుత్రుఁడు, ఉదారచరిత్రుఁడు, భారతదేశమును బునరుద్ధరింప నెఱతేని తోడ్పడఁగల్గును, తన నామము నాచంద్రాద్రిస్థిత మొనర్చుకొని పూజనీయుఁడు కాఁగల్గును. అజ్ఞానవిమగ్నమై కుందుచున్న భారతదీనజనకొటియందు భగవానుఁడు మిమ్ము అఖండసానుభూతి వహింపఁజేయుఁగాతమని ప్రార్థించు,

—వివేకానందుఁడు.

(45)

చెన్ననగరమందలి యొక శిష్యునకు

పి.కాగో, 29-6-1894.

మొత్తముమీఁద హిందువులకంటె నమెరికా జనులు కోటి రెట్లుదారులు; కృతఘ్నులతో, నిర్దయాత్ములతోఁ గూడిన దేశమునకంటె నిచటనే నే నెక్కువగా జనహిత కార్యములు చేయుఁగలను... చెన్ననగర పౌరులు నా యర్హతను దమశక్తినిగూడ వింది నాకు సాయముచేసియున్నారు.

ఏ యాశయమునైనను గొనసాగించుటకు అమెరికా యుత్తమ రంగము, కావున నేవితలో అమెరికాను విడిచి రాజులను. ఏల? ఇచట నాకు అన్నపానాదులకు ఏవిధమైన లోపమును లేకుండఁ బ్రతివ్యక్తియు నా యెడఁ దయాసము ద్రవైయుండ, (అంతయు నాలుగు మంచినూటలకు నుమీ!) నే నెంచులకు రావలయును? కినికనిమనునది— దయా దాక్షిణ్యములనునవి—యడుగంట, మూఁఫిళ్ళాసములకు శాశ్వతాదాసులై, పరిమమూర్ఖులై, కృతిఘ్నులై, పశుప్రాయులై, నిర్భాగ్యులై మనుచున్న వారల దేశమున కీ యుదార సంఘమును విడిచి నే నేల రావలయును?

(46)

అమెరికా సంఘ కృష్ణములు, 11-7-1894.

క్రియుష్మంతుండగు—, నాయనా! న్యవహారధర్మము కొంచెము నేర్చుకొనుము. మన మింకను మహా కార్యములను జేయవలసియున్నది! గతసంవత్సరము కేవలము నితనములు చల్లినాను, ఈ సంవత్సరము ఫల మనుభవింపఁ దలంచుచున్నాను. ఇంతలో భారత దేశమున యావచ్చు క్షి తోడను ఉత్సాహమును బురికొల్పుము... ఆతనిని దన యిష్టానుసారము వర్తింపనిమ్ము. సకాలమున నాతఁడే చక్కఁ బడును. ఆతని బాధ్యత నాది. తన యభిప్రాయము ననుసరింప నాతనికి సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యము గలదు, అధికారి మునుగలదు. ఆతనిని బ్రతికకు వ్రాయఁజేయుఁడు, దానితో నాతిఁడు ప్రసన్నుఁడగును! ఆతనికి నా యాశీస్సులు.

...డిట్రాయట్ ఉపన్యాసమున నాకు 900 జాలర్లు, అనగా 2,700 రూపాయిలు వచ్చినవి. ఇతర యపన్యాసములం దొకదానికి 2,500 జాలర్లు, అనగా 7,500 రూపాయి లొక గంటలో సంపాదించినాను. కాని నాకు ముట్టి నవి 200 జాలర్లే! (అనగా 600 రూపాయిలు మాత్రమే) ఒక 'దగాకోరు ఉపన్యాససంస్థ' నన్ను మోసగించినది. దానితో నా సంబంధము నడలుకొన్నాను.

రాజోవు సంవత్సరము నే ననేక విషయము లచ్చొత్తింపవలసియుండును. క్రమవిధానమునఁ బని సాగించుచున్నాను. సంకల్పశైక్తియే సమస్తము సాధించును...మీ రొక సమాజము నేర్పింపఁచి. క్రమము తప్పక సమావేశములను జరుపుచు, సాధ్యమైనంతవఱకు తఱచు నాకు వ్రాయుచుండవలయును. నిజముగా మీ రెంత యుత్సాహమును జనింపఁజేసిన నంత మంచిది. అసత్యమును గాపట్టమును గూర్చి మాత్రము బాగిరూతులైయుండుండు! నత్సలారా! కృషి చేయుఁడు, తీవ్రత—ప్రచండదీక్ష—మీ కలవడి తీరును! ఏ శార్యమునకైనను నలువుర నేకీభవింపఁజేయు శక్తిసామర్థ్యములు మనలోఁ బూర్తిగా శూన్యము, కాని వీనిని గలుగఁజేసికొనవలయును. ఆనూయను వీడుటయే యిందలి గొప్ప రహస్యము. మీ సోదరుల యభిప్రాయములకు సమ్మతించుటకు సర్వదా సంసిద్ధులై యుండుఁడు, సదా సమాధానపడుటకుఁ బ్రయత్నింపుఁడు. ఇదియే కీలకము. ధీరులై కృషి సాగింపుఁడు! పట్టు విడువకుఁడు! జీవితము కలకాలము ఉండఁబోదు! మహోద్యమార్థము దానిని ధార

పోయిండు!...మనము ఏశాఖాసంప్రదాయములందును జేర రాదు, కాని వానియెడ సానుభూతి కలిగియుండవలయును, వానితోఁగలిసి పనిచేయవలయును...కృషి చేయుండు, తీవ్ర కృషిచేయుండు, మీ ప్రేమానుంగములచే నెల్లరను జయింపుండు !

ఉద్యమమును విస్తరింపఁజేయుఁ బ్రయత్నింపుండు, సంచలనవికాసములే జీవనలక్షణమని గుర్తింపుండు...సుస్థి రులై కృషి సాగింపుండు. ఇంతవఱ కద్భుతకార్యముల నొనర్చితిమి. ధీరులారా! అగ్రసరులు కండు, మనము జయించి తీరుదుము, సంస్థలను నిర్మింపుండు, సంఘములను స్థాపింపుండు, ఉద్యమమును గొనసాగింపుండు— ఇదియే మార్గము.

...మీ కండఱకును నా యాశీర్వచనములు. త్లఱచు వ్రాయకున్నను ఎవ్వరిని మఱచిపోవునట్టివాఁడను గాను, అదిగాక సదా ప్రయాణము చేయుచుండుటచే నొక తావు నుండి మఱియొక తావునకు లేఖలు త్రిప్పి వేయఁబడవలసి వచ్చుచున్నది.

తీవ్రముగాఁ బనిచేయుండు, అకలంకులై యుండుండు, అపుడు ప్రచండదీక్ష లభించును.—మీ ప్రేమ పాత్రుండు,
—వివేకానందుండు.

(47)

గ్రీ సేకర్, జూలై, 1894.

...ఒక మహాత్ముండు బోస్టనునుండి యిటకు వేంచేసి యున్నాడు; ప్రతిదినము భూతప్రేతముల పనువున నీయన

ప్రసంగించునని వారు చెప్పుదురు...—పత్రికకు అధిపతురాలిచటనే ముకాము ఏర్పఱచుకొనియున్నది. ఆమె త్వస్విభోధలు చేయుచు, సంబంధింపకొనివారికార్థము (భోధనకు) తరగతులను నెలకొల్పినది; అచిరకాలముననే వీరు అంఘలకు నేత్రప్రదానము మున్నగు లోకసంగ్రహకార్యములను సాధింపసాగుదు రనుకొందును! ఇంతకు నిదియొక విచిత్రసంఘము...

...మీ సంప్రదాయమున సేమాసేమీలలో నొకఁడు... ఇచట నున్నాఁడు. ఆతఁడు తాను ఆధ్యాత్మిక — పారిమాణిక్య — భౌతిక — రాసాయనిక (ఇత్యాది, ఇత్యాది) సంప్రదాయక మానసిక చికిత్సకుఁడనని చెప్పుకొనుచున్నాఁడు! నిన్న బ్రహ్మాండమైన గాలివానవచ్చి యీ సంప్రదాయస్థుల గుఱారములకు మంచి “చికిత్స” చేసినది. వీరు పుస్తకములు జరుపుకొను పెద్ద గుఱారము మానవ దృష్టినుండి పూర్తిగా నదృశ్యమైపోవునంతటి యాధ్యాత్మిక శక్తి నీ “చికిత్స” వలనఁ బొందినది; మఱియు రమారమి రెండువందల కుర్చీలు దివ్యావేశపారవశ్యమునఁ గాఁబోలు నచట సృత్యముచేయ నారంభించినవి!...

నాతోఁగూడ నిచట బసచేసియున్నవారు మొన్న రాత్రి దేవదారు (Pine) వృక్షముక్రింద నిదురించినారు; ఈ చెట్టుక్రిందనే నేను బ్రతిదినము శుద్ధ సనాతన పద్ధతిని గూర్చుండి వీరితోఁ బ్రసంగించుచుండును. తారాసందీపితా కాళవితానముక్రింద నిలయను తల్లియొడిలోఁ బవలించి నాఁటి

రేయి మే మందఱము దివ్యానందము నొందితిమి. నాటిరాత్రి
 వైభవమును వర్ణింపఁ జాలము. సంవత్సర పర్యంతము మూర్ఖ
 జీవనము గడపినపిమ్మట కాననమునఁ దరుచ్చాయలందు
 ధ్యాన మొనరించుట, ఆహా! ఎంత శ్రమోనంద దాయ
 కము! వసతిగృహమున నున్న వారందఱును నింనుమించుగా
 శ్రీమంతులు ; శిబిరమునందలి స్త్రీలును బురుషులు నంద
 ఱును దృఢగాత్రులు, యువకులు, నిష్కపఱులు. “శివోఽ
 హం, శివోఽహం” అను శంకరాచార్య విరచిత కేయమును
 నేను బోధింప, నమాచుకులు, నఖిండధీరులు నగు వీరంద
 ఱును “శివోఽహం, శివోఽహం” అని నాతోఁగూడఁ
 బురశ్చరణ మొనర్తురు. ధన్యోఽస్మి! ధన్యోఽస్మి! నన్ను
 నిర్ధనుని జేసిన యాభగవానునకుఁ గోటి నమస్కారములు, —
 శిబిరమునందలి యీ సౌమ్యులను నిర్ధనుల నొనర్చిన యా
 భగవానునకు శతకోటి నమస్కారములు !... నన్ను గూర్చి
 లేశముచు మీరు తాపత్రయపడ నక్కఱలేదు, పరమేశ్వ
 రుడే నాకు సమస్త సదుపాయముల నొనఁగూర్చును, ఒనఁ
 గూర్పఁడా, నా సమయము వచ్చినని గ్రహించి నిర్లిప్తుడనై
 గతింతును.

“మధురస్వరూపా! మనోమోహనా! అనేకలు
 నీ కనేకము సమర్పింతురు. నేను నిరపేదను— కాని నాకు
 శరీరము గలదు, అంతరంగము గలదు, ఆత్మ గలదు—వీనిని
 నీ కర్పింతును, స్వీకరింపుము, ప్రభూ! నిరాకరింపకుము.”
 నా మనఃప్రాణములు ‘వానిక’ సమర్పితమైనవి, ఒకమాట—
 ఇచట వీరు రసజ్ఞులుకారు—రసజ్ఞులు నిజముగా లోకమున

నందఱున్నాడు? మధురమూర్తియగు మాధవుని తత్త్వము వీరవగాహన చేసికొనఁజాలరు. శుష్కజ్ఞానమార్గము నవలంబింపఁ జాతురు, లేదా, ఏ విశ్వాసచికిత్స (Faith cure) నో, ఏమంత్రవిద్యనో, ఏ ప్రేతవాదమునో, భూతవాదమునో పట్టుకొని ప్రాఁకులాడుచుందురు. ప్రేమ, స్వాతంత్ర్యము, జీవనము ననువానినిగూర్చి యీ దేశస్థులుచేయునంతటి యార్భటము మఱెచ్చటను వినఁజోము, ఇఁక నీనినిగూర్చి యీ దేశస్థుల కున్నంతటి దురభిప్రాయమును మఱెచ్చటను గనఁజోము, ఇఁక నీరికి భగవంతుఁ డనగాఁ బెద్ద “యముఁడు” లేదా, “రోగనివారణశక్తి”, లేదా, “స్పందనము”. మఱి యేమేమో! సెకాసు!! ఇఁక నీ “రామచిలుకలు” ఎంతసేపు “ప్రేమ”, “ప్రేమ”, “ప్రేమ” యని ప్రలాపించుచుందురు!

* మీ మనోరథములు యోగ్యమై వెలయుఁగాక! మీ భావములు మహనీయమై నఱులుఁగాక! మీ రందఱును యోగ్యులు, ఉదారులు. చైతన్యమును బడస్థితికిఁ దెచ్చుటకు బదులు—ఈ లౌకికలు చేయునట్లు ఆత్మ నైహికస్థితికి దింపుటకు బదులు—విహికవిషయముల నాధ్యాత్మికముగా మార్చివేయుఁడు, నిర్మలశాంతి సాగరమగు సచ్చిదానంద పరబ్రహ్మము ననుదినము నణుమాత్రమైన ననుభూత మొనరించుకొనుఁడు. అహర్నిశము బ్రహ్మభావమున మనఁ బ్రయత్నింపుఁడు....

సదా పరమేశ్వరాయ త్తచ్చిత్తులై యుండుఁడు! శరీరాదులకేమి సంభవించిననేమి! ఘోరాపదలను మరణ

యాతన ననుభవించునపుడు, “పరమేశ్వరా! నీవే నా ప్రేమ జ్యోతివి” అనుడు. ఏ పరితాపము సంభవించినను, “పరమేశ్వరా! నీవే నా ప్రేమజ్యోతివి” అనుడు. “నీవు నాకు బ్రత్యక్షమూర్తివి, నీవు నాదండనున్నావు, ఇది నా యనుభవము; నేను నీవాడనే కదా, నన్నేలుకొనుము. నేను లాకికుండనుగాను, నీ బిడ్డను, నన్ను గైకొనుము”—మీ మనోభావము లిటు లుండవలయును. రత్నరాసులను వీడి గులకరాళ్లకై పరుగులిడఁబోకుండు! ఈ జన్మము మహాదుర్లభము. అట్టిచోఁ దుచ్చవిషయ నుఖములకై ప్రాణలాలాటెదరా?—పరమేశ్వరుండు సచ్చిదానందమూర్తి. పరమార్థము నన్వేషింపుడు, తప్పక లభించును. ఆశీర్వాచనములు.

—మీ వివేకానందుండు.

(48)

అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రములు, 31-8-1894.

న్నీ హాస్పద—...“పిల్లి” వద్దనుండి లేఖ వచ్చినది. అతని ప్రశ్నలన్నిటికిని సమాధానించిన, నోక గ్రంథమగును....

...ఇవుడొక చిన్నసంఘము నేర్పాటుచేయుము.... ఉద్యమమునంతను—నాయకుండవుగాఁ గాదునుమీ, నేవకుండవుగా—నీవే నిర్వహింపవలసియున్నది. పెత్తనము వహించునట్లైమాత్రము తాన్నించినను సర్వము ధ్వంసమగును. పెత్తన మిర్ష్యను బురికొల్పును!...ఉత్తమాశయములను

వ్యాప్తిచేయుచు మెల్లగా బనిచేయుము. .. మైనూరు కాలక్రమమున మన నేవాసంఘము (Mission) న కొక 'కోట' యగును, ... మైనూరునుండియు నితర స్థలముల నుండియు ధనము ప్రోగుచేసి మద్రాసులో నొక యాలయము నిర్మింపఁ బ్రయత్నింపుఁడు. అంతొక పుస్తకభాండాగారము ఉండవలయును, కార్యాలయమునకుఁ గొన్ని గదులుండవలయును, ప్రచారకులగు సన్న్యాసులయొక్కయు నాగంతుకులగు బైరాగులయొక్కయు నివాసమునకుఁగాను మఱి కొన్ని గదులుండవలయును. ఈ విధమున మెల్లమెల్లగా మన మభివృద్ధి పొందవలయును. .. వత్సా! ధీరాత్ముడా! నీ వింత వఱకుఁ జేసినపని చాల బాగుగా నున్నది. సమస్తశక్తులును నీకుఁ జేఱూరుఁగాక !...

... ధనము నా వద్ద నుంచుకొనుట—తుదకు దానిని ముట్టుటకూడ—నాకు మహాకష్టమును సంగతి నీకుఁ జెలిసినదే కదా. నా కిది చేడ్జరొత, పాతిత్యము, కావున ధనవ్యవహార విషయములను జూచుకొనుటకుఁగాను నీవు ప్రత్యేక మొక సంఘము నేర్పాటుచేయవలసియున్నది. ధనసంబంధమైన నా వ్యవహారముల నన్నిటిని బక్కబెట్టుటకు నా కిచట మిత్రులున్నారు. దారుణమైన యీ గొడవనుండి విముక్తుడనైతిని, నాకు శాంతియు విశ్రాంతియు లభించును— బోధపడినదా? కావున మీ రెంత శీఘ్రముగా నొక సంఘముగా నేర్పడి, యిచటి నా మిత్రులతోడను సహకారులతోడను నీవు కార్యదర్శిగను శోశాధిపతిగను నుత్తర ప్రత్యుత్తరములను బదుప సంసిద్ధుడనైన మీకును నాకునుగూడ

నంత మందిది. వెంటనే యీకార్యమును జరిపి నాకు వ్రాయుము. సంఘమున కే ప్రత్యేక సంప్రదాయమున కను జెందనిపేరు పెట్టుడు.

...ఊదను బేరును లేని స్థితినుండి యెట్లభివృద్ధి పొంది ప్రపంచదృష్టి నరికట్టితిమో చూడుడు! భారతదేశమే కాక శాహ్యాలోకమంతయు మన మూలమున మహాకార్యముల నాశించుచున్నది.

...సత్యమును బ్రేమను ధర్మదీక్షను నష్టజాలిన దేదియులేదు. మీరు నిష్కములేనా? ప్రాణత్యాగమున కై నను సిద్ధపడు స్వార్థరహితులేనా? ప్రేమమయులేనా? అగుచో మీకు భయములేదు. మృత్యువువలన నైనను భయములేదు. వత్సలారా! ముందంజవేయుడు! లోకమున కంతకును వికాసము అత్యవశ్యకముయ్యున్నది. దానికై లోకము వేచియున్నది! భారత దేశముననే యీ వికాసము—జ్ఞాన తేజము—కలదు; ఇంద్రజాలముననా, కాదు; మంత్ర తంత్రములందా, కాదు; పరమార్థ వైభవ బోధనమున—మహాన్నతాధ్యాత్మిక తత్వబోధనమున—నయ్యది వెల్లొందు చున్నది. ఇందువలననే సమస్త విఘాతములనుండియు భారత జాతిని విధాత కాపాడి, నేటివఱకును నిలిపియున్నాడు. ఇప్పుడు సమయము వచ్చినది. వత్సలారా! ధీరులారా! మీ రందఱును ఘనకార్యముల నొనర్చుటకు జన్మించితిమని నమ్ముడు! శ్వాసగర్జనములకు—మూర్ఖ ప్రతిఘటనములకు—బడియకుడు, వజ్రాయుధఘాతమునకైనను

వెటనకుండు, నుస్థిరులై, కృషి సాగింపుండు!—చిరస్నేహం
స్పదుండు, _____నివేకానందుండు.

(49)

అమెరికాదేశీయ శిష్యుడగు నొకసన్న్యాసికి

ఫోస్టర్, 13-9-1894.

... నీవు నాకు గృత్యతావందనము లర్పింప నక్కఱ
లేదు. ఏలన నిది కేవలము నాకర్తవ్యము. గురువు గతిం
చుచో శిష్యుడే యాతినికి వాసుండగుననియు సన్న్యసింపక
మును పాతినికి గుమాడుండున్నను నాతఁడు వారనుండు
కాండనియు హిందూధర్మశాస్త్రము. ఇది నిజమైన పార
మాత్మిక శాంధ్యముకాని మీదేశీయుల “‘ట్యూటరు’ *
వ్యాపారము” గాదు సుమీ!

నీ కభ్యుదయము గలుగుగాక!... మీ

_____నివేకానందుండు.

(50)

అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రములు, 21-9-1894.

స్నేహస్పద—... వెంటనే భారతదేశమునకు రావలయు
నని నా యాశయము. ఈ దేశమున నునికి చాలు నని
పించుచున్నది—ముఖ్యముగా మితిమీరినపని నాకు నాడీ
కంపము గలిగించుచున్నది. లెక్కకు మించిన బహిరంగో

* అనగా డబ్బుపుద్దుకొని చదువు చెప్పవారు.

పన్యాసము లేమి, అనవరతమైన 'అడావుడి' యేమి, నాకీ కంపమును గలిగించుచున్నది...కావున వెంటనే మఱియు దును—ఏమందువు? కాని నాయందు విశేషప్రీతిఁ జూపు వారిసంఖ్య, సదా నేనిచటనే యుండవలయునను వారిసంఖ్య, దినదినాభివృద్ధి జెందుచున్నది. ఈ వార్తాపత్రికా సంరంభము, ఈ లౌకికజీవనదంభము, ఇతర జాలును.

...పెదవులు చప్పరించుచు సానుభూతి ప్రకటించి నంతమాత్రమున నెవరివలనను నేదేశమునను మేలు చేకూర నేరదు. శ్రైస్తవదేశములలోఁ గొందఱు ధనమొసఁగకపోరు —కాని యది యేయుక్తిచేతనో, ఏ సరికభయముననో కావున నది “కాకులను గొట్టి గద్దలకుఁ బెట్టె” ననునట్లు తోచును. (లేదా, వంగదేశీయ సామ్యమునలె) “గోవును జంపి, చర్మముతోఁ జెప్పలుకుట్టించి బాపనయ్యకు దానము చేయుము” అనునట్లుండును. ఇక్కడను నంతే, లోకమున మఱొక్కడనునంతే. ఏమైనను మన ప్రాద్దేశీయులతోఁ బోల్చిచూచినచో, బాశ్చాత్యులు లోభు లనిపించును. ఆసియాఖండవాసులు లోకులందఱియందును మహోదారు లని నానమ్మకము, కాని వారు పేదలు.

...ఈ యుపన్యాసవ్యాపారమనిన నాకు విసుగు వుట్టుచున్నది. ఆత్మవిద్యను—పరమార్థమును—గ్రహించు టకుఁ బాశ్చాత్యుల కింకను జాలకాలము పట్టును. సర్వము వారికి రూపాయలు, అణాలు, పైసలు, ఏమతమైనను సరియే, ఏధర్మమైనను సరియే, ఆయురారోగ్యములను సిరి

సంపదలను సౌందర్యమును నొడిలో వేయునా, తేనెటీగల
వలె వారు దానిచుట్టును మూఁగుదురు, లేనిచో దాని
మాతి చూడదు... శాశ్వతప్రేమబద్ధుఁడు,

—వివేకానందుఁడు.

(51)

శ్రీ మతికొ సంఘము క్షణాఘ్రిములు, 21-9-1894.

ప్రియుష్మంతుఁడగు—, ఇంతలో సంసారత్యాగముచేయు
నిశ్చయించుకొంటివని వినుట నా కతి విచారకరము.
పక్షమైనపండు చెట్టునుండి రాలును కావున యుక్త
సమయమునకుఁగాను వేచియుండుము. తొందరపడకు. అది
గాక తన యవివేక కృత్యములచే నితరులను దుఃఖితులఁ
జేయుట కెవ్వరికి నధికారములేదు. నిదానిపుము, తొందర
పడకు, సకాలమున నంతయుఁ జక్కఁబడును.—అశీర్వాద
కుఁడు,
—వివేకానందుఁడు.

(52)

న్యూయార్క్, 25-9-1894.

ప్రియుష్మంతుఁడగు—, నీవద్దనుండి కొన్ని శిఖ లందినందు
లకుఁ జాలసంతోషము... ఇతరులును గొంత సంచల
నము గలిగించుచున్నందులకు మఱియు సంతోషము. మనము
సంచలనము, కాదు, విప్లవము కలిగింపవలయును. లేనిచో
లాభములేదు. చూడుఁడు, ప్రపంచమును మీ రుఱ్ఱుఱ
లూఁగింపఁగలరు—జయగురు దేవ ! “శ్రేయాంసి బహు

విఘ్నాని” (శ్రేయస్కరకార్యములకు విఘ్నములు మెండు) అని మీకుఁ దెలియునుగదా. ఈ విఘ్నములే శీలమును నిర్మించును, జనులను మహానీయుల చేసెనర్చును... ఈ తాఁకుడు నెదిరించి నిలుచుట ‘మిషనరీ’ల తరమా! వారి తాతలతరమా? ... “మహాగజాః పలాయంతే మశకానాంతు కాగతిః” — “మదవుటేనుఁగులు కొట్టుకొని పోవుచుండ దోమగతి మాటయేమి!” నాయనా! ఆవిషయమై నీవు బెంగపెట్టుకోక, మనస్సు గుడుటఁబఱచుకొనుము. ప్రత్యుద్యమమునను గుణగ్రహణపాఠీణులు కొందఱు, రంధ్రాన్వేషకులు మఱికొందఱు, మీ పనిని మీరు సాగింపుఁడు, ఏపక్షమునకుఁగాని మీరు సమాధానింపనేల? “సత్యమేవ జయతే నాన్యతం, సత్యేనైవ పథావితతో దేవయానః.” (ఎన్నటికైనను సత్యమే జయించునది, అన్యతముకాదు; సత్యముననే దేవయాన మార్గము వెలయుచున్నది.)... క్రమముగా సర్వము సిద్ధించును.

... ఈ దేశమున బాలికలమూలముననే బాంధవ్యము, కుమారుఁడు పెండ్లియాడినంతనే యికఁ గుటుంబమునకుఁ జెందఁడు, కాని యల్లుఁడు మామగారియింటిని దఱచు సందర్శించుచుండును. “పెండ్లిము దొరకువఱకే కొడుకు కొడుకుగాని కూతురు యావజ్జీవము కూతురే” యని వారి సామెత.

... చిన్నతనముననే యిచట బాలుకు జీవనోపాధి నార్జింపఁబోవుదురు; బాలికలో, విశ్వవిద్యాలయములలో

విద్యనభ్యసించుచుండుడు. కావుననే సభలలో నూటికి దొంబదితోమ్మండ్రు గాలిక లే కనిపించుచుండుడు. వారితోఁ బోల్చుచూచినచో, కాలూర కేచటను నాస్పదమే లేనట్లు తోచును.

ఈ దేశమున భూతవాదులును బ్రేతవాదులును (Spiritualists) కావలసినంతమంది కలరు. భూతమును లేదా, విగతజీవుని వెలువఱుచు న్యక్తయే Medium (మధ్యవర్తి). ఈ న్యక్త యొక శరణాటకమునకు వెడలును, అందుండి నానావర్ణములతో, ఆకృతులతో, భూతములు వెలువడును. ఈ సంగతులను నేను గొన్నిటిని జూచినాను, కాని యిదియంతయు నాకు 'తమాషా'గాఁ గోచినది. దీనినిగూర్చి యిదమిగ్గమని నిర్ణయించుటకుముందు మఱి కొన్నిటిని బరిశీలింపవలసియున్నది. ఈ భూతవాదు లనేకలు నన్ను గౌరవింతురు.

తరువాత గమనింపఁదగినది "Christian Science" (క్రైస్తవవిజ్ఞానము). ఈ రోజులలో నెక్కడఁజూచినను నీ క్రైస్తవవిజ్ఞానవాదుల ప్రభావమే నెలుఁగుచున్నది—ఎక్కడఁ జూచినను వీరే. వీరనినను, వీరివ్యాప్తియనినను (క్రైస్తవలలో) సనాతనులకుఁ గడుపుమంట. ఈ క్రైస్తవ విజ్ఞానవాదులు వేదాంతులు—అనఁగా అద్వైతదర్శనమునందలి కొన్ని సిద్ధాంతములను బట్టుకొని బైబిలునకు ముడివెట్టుచున్నారని నాయభిప్రాయము. "సోఁహం, సోఁహమ్" అనుచు మనశ్చక్తిమూలమున వీరు రోగనివారణ చేయు

చుందురు. వీరందఱును నన్ను విశేషముగాఁ గొని యాడుదురు.

ఈ దేశములోని 'సనాతనులు' ఇప్పుడు నిస్సహాయులై గోలచేయుచున్నారు. "పిశాచారాధకులను"* దూషించుదినములు వెనుకఁబడినవి. నేననిన వారికి సింహస్వప్నము, నన్ను గూర్చి వారు, "ఏమి శనిగ్రహము మనకు దాపరించినది! వేలఁకొలది జనులు నీని వెంటఁబడుచున్నారు! సనాతన క్రైస్తవమతమును నీఁడు రూపునూపునాచేమి?" అని మొత్తుకొనుచుందురు. కానిండు, అగ్నిముట్టించినాము, గుర్వను గ్రహమున నీ జ్వాల యింక నాఱిపోవునదికాదు. ఈ స్వమత దురభిమానులు ఉక్కిరిబిక్కిరియగు దినములు వచ్చి తీరును....

ఇచటి దివ్యజ్ఞానసామాజికు లంతఁగా శక్తిమంతులు కారు. ఐనను సీరికిని క్రైస్తవ సనాతనులనినఁ బరమా సహ్యము.

ఈ క్రైస్తవవిజ్ఞానము సరిగా మన కార్తభాజ సాంప్రదాయము † వంటిది; "నా కేవ్యాధియు లేదు"

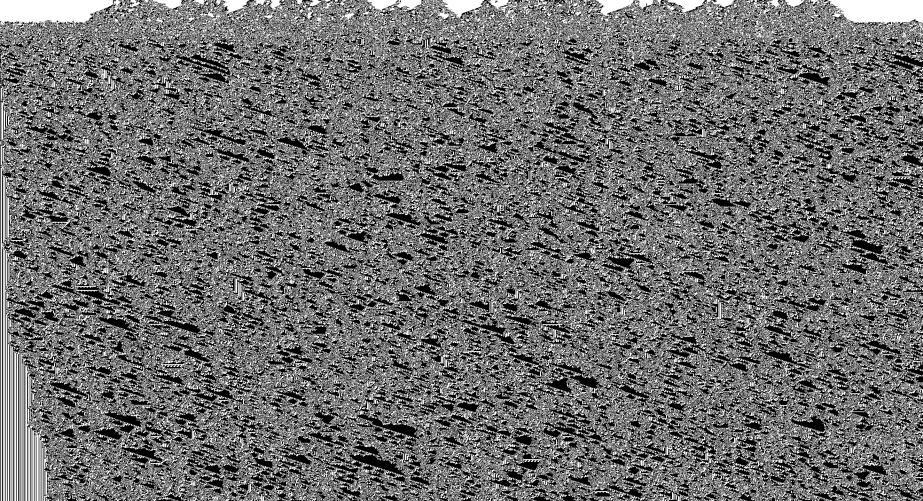
* క్రైస్తవులలోఁ బూర్వార్చారపరాయణులు హిందువులను నితర మతస్థులను "పిశాచారాధకులు" (Devil worshippers) అని నిరసించుచుందురు.

† వంగీయ వైష్ణవమతము క్షీణదశ నొందినపు డందుండి వెలువడిన యొకశాఖ. కార్తభాజులు భగవంతుని 'కర్త' యందురు. విశ్వాసమును బురికొల్పి రోగికి జికిత్స చేయుటలో వీరు కొంతవఱకుఁ బ్రసిద్ధులు.

అనుడు—మీరు ఆరోగ్యవంతులగుదురు; “సో_హమ్” అనుడు,—విముక్తులగుదురు. ఇది శుద్ధతాత్విక చింతాపరాయణమైన దేశము. రోగములను నివారించు గలిగితివేని, యమానుషక్రియలను జూపగలిగితివేని, ధనసంపాదనకు నూతన మార్గములను దెలుపగలిగితివేని, ధార్మికవిషయమున బరమమూఢుడై యుండువుగాక! మీరు నీమతమును దలచాల్తురు. కాని యిందులకు భిన్నసంఘటనములును లేకపోలేదు.

ఇచటి జనులకు నేను గేవల మపూర్వవ్యక్తిని, వీరికి నాతత్త్వమేమియు బోధపడుటలేదు. పాపము, సనాతనులకుఁగూడ నేమిచేయుటకును బాలుపోకున్నది. జనులివును నేననిన భయభక్తులు కనబడచుచున్నారు. నాయనా! బ్రహ్మచర్యమును మించిన బలమున్నదా?

చెన్నపురిపౌరలు పంపిన వినతిపత్రము నిచటిజనులకును గూడ నుపయోగమును గలదు.

కొనుట, దిద్దుకొనుట—నీనియందే నీరిశ్రద్ధాభక్తులు; గోళ్లు తీసికొనుటకు వేయిసాధనములు, కేశఖండనమునకుఁ బది వేలసాధనములు—ఇకదుస్తులు, ముస్తాబులు, పరిమళద్రవ్యములు, నన్నియెన్నిరకములొ నట్లించుట కాదిశేషుఁడు రావలయును.

...నీరు మంచివారు, దయగలవారు, ఆడినమాట తప్పరు; అంతయు బాగుగనేయున్నదికాని భోగమే నీరి భగవంతుఁడు. సౌందర్యమను నీచీకలతో, విద్యయను నలలతో, భోగాంగణమున సిరిసంపద లేఱులై పాఱు దేశమిది.

కాంక్షున్మః కర్మణాం నిర్ణం నుబున్మ ఇహం వేదాంతో,
తీ.ప్రం పీ మూసుషే లోకే నిర్భర్మనతి కర్మణా.

—గీత, 4-12.

ఈ లోకమునఁ గర్మఫలములను గాంక్షించును జనులు దేవతల నారాధింతురు. ఈ మనుష్యలోకమున శీఘ్రముగాఁ గర్మములు ఫలించునుగదా.

ఈ దేశమున శక్తిసామర్థ్యములును గార్యకీక్షయు నత్యద్భుతముగా వ్యక్తమగుచుండును.—ఏమి యఖండ బలము! ఏమి కార్యాచరణము! ఏమి పౌరుషము! బ్రహ్మాండ మైన యేనుఁగులవంటి గుఱ్ఱములు భవనములవంటి పెద్దపెద్ద బండ్లను లాగికొని పోవుచుండును. ఇతరవిషయములు నిట్టివేయని మీరు గ్రహింపవచ్చును...స్త్రీలను వీరు కౌరవ భావముతోఁ జూతురు. స్వవిషయములందును స్త్రీలు

ముందంజవేయుచున్నారు. శ్రీలయెడ గౌరవభావ మిచట పరిపూర్ణత నహించినదని నాయభిప్రాయము. పరికింపుడు, — ఈ దేశశ్రీలను జూచి నిజముగా నేను నిశ్చేష్టయైతిని! ఏమిచాకచక్యము! ఏమి శక్తిసామర్థ్యములు! నేను గేవలము పసిపిల్లవాడనో యనునట్లు నన్ను వారంగడులకును సర్వ ప్రదేశములకును దీసికొనిపోవుదురు. సర్వవిధమైన పనులను వారు చక్కఁబెట్టుదురు—వారు చేయు పనులలోఁ బదు నాటనవంతుగూడ నేను చేయఁజాలను. సౌందర్యమున శ్రీ మహాలక్ష్మికిని విద్యలలో సుస్వతీదేవికిని నెనయగు వారు సాక్షాత్ పరమేశ్వర యపరావతారములు. వారిని బూజించుచో, బరిపూర్ణతనందు టబ్బురము కానేరదు. రామ! రామ! మనము మనుష్యుల మనిపించుకొనఁదగుదుమా? అట్టి జగన్మాతృమూర్తులను నేయిమందిని—నేను గతించు టకు ముందు—మన దేశమున వెలువడఁజేయఁగలిగినచో, మనశ్యాంతితో మరణింతును. అట్టివారు వెలువడినపుడే మీ దేశీయులు భారతీయు లనిపించుకొంగలుగుదురు...

ఇచటి శ్రీలను జూచి నిజముగా నేను దిగ్భ్రాంతియైతిని. జగజ్జననికి వాటిపై నెంత యనుగ్రహము! నిజముగా వాస్తవ్యద్యుతవ్యక్తులు! సర్వవిషయములందును శ్రీలతోఁ బోటిలోఁ బురుషులు నిలువలేకున్నారు. తల్లీ! లోకేశ్వరీ!... ఈ శ్రీ పురుష భేదమును రూపునూపనిదే నేను నిద్రపోరాదు, ఆత్మయందేమైన లింగభేదము కలదా? ఈ శ్రీ పురుష భేదమును నిర్మూలింపుడు—సర్వము నాత్మయే! శరీరాభిమానమును దుత్తునియలు చేయుడు,

లెండు! “అస్తి! అస్తి!” యను సద్బాధనమును బ్రక
 టింపుడు—సమన్వయభావములను జేపట్టుడు. “నాస్తి,
 నాస్తి” యను వ్యతిరేకభావములను బట్టుకొని యూఁగులాడు
 చుండుటచేతనే దేశ మధోగతిపాలగుచున్నది! “సోఽహం,
 సోఽహం, శివోఽహమ్!” ప్రతిజీవీయందును సఖండశక్తికలదు;
 “నే నల్పుడను, తుచ్చుడను” అను వ్యతిరేకభావముల
 నాశ్రయించి పండులును బిల్లులును నగుటయా మీరు? ఏమి
 ఘోరకలి! నాస్తికతను నిరసనమును బోధింప సాహసించువా
 రెవ్వరు? ‘అబల’ లనియు ‘భీరువు’ లనియు నెవరిని మీరు
 నిరసించుచుండుట? “శివోఽహం, శివోఽహమ్.” నాస్తిక
 భావములను నిరసనభావములను జనులు నొక్కి నక్కాణిం
 చుట వినిన నాకుఁ దలపైఁ గిడుగు పడినట్లు తోఁచును. ఈ
 విధమైన యాత్మనిరసనము వ్యాధికి మాటుపేరు కాదా?
 ఆత్మనిరసనమును వినయమననచ్చునా? అది దొంగవేష
 ముననున్న దంభము—అహంభావము. “నలిజ్గం ధర్మకార
 ణం, సమతా సర్వభూతేషు ఏతన్ముక్తస్య లక్షణమ్”—
 బాహ్యచిహ్నములును వేషములును బరమార్థము నొసఁగఁ
 జాలవు; సర్వభూతములందును సమతయే ముక్తలక్షణము.
 “అస్తి, అస్తి; సోఽహం, సోఽహం; చిదానందరూపః,
 శివోఽహం, శివోఽహమ్”—నేను చిదానందమూర్తిని,
 శివుడను, శివుడను! “నిర్గుచ్ఛతి జగజ్జాలాత్ పఞ్చరాదివ
 కేసరీ”—పంజరమునుండి కేసరివోలె జగజ్జాలమునుండి
 యాతఁడు (ముక్తుఁడు) వెలువడను! “నాయమాత్మా బల
 హీనేన లభ్యః”—ఈ యాత్మ బలహీనులకు లభ్యము

కానేరదు... హిమసంఘాతమువలెఁ బ్రపంచముపైఁ బడుఁడు
— తద్భారమునఁ బ్రపంచము గుభిల్లుమని పగిలిపోఁగాక !
హర ! హర ! మహాదేవ ! “ఉద్ధరే దాత్మనాత్మానమ్” —
తనవలననే, పురుషప్రయత్నముననే — తన్నుద్ధరించుకో
వలయును.

పరహితార్థము ఈ జీవిత మాహుతియగు దిన
మెన్నఁడు ప్రాప్తించునో కదా ! జీవయాత్ర యనఁగా నిది
యేమి యొకసక్తెమా ? గుండెనెత్తుడు ధారపోసి రాజమార్గ
మును నిర్మించువారే మహాత్ములు. అనాదిగా జరుగుచున్న
దిదియే. మనశ్శరీరములను సమర్పించి యొకఁడు సేతువును
నిర్మింప, వేలకొలదిజను లితరులు తన్మూలమునఁ బ్రవాహ
మునుదాఁచుచుందురు. “ఏవమస్తు! ఏవమస్తు! శివోఽహం,
శివోఽహమ్!”...

చెన్నపురితో సంచలనము గలిగినదనుట శుభ వర్త
మానము.

మీ రేమైనను బ్రతికను బ్రారంభింపరా ? దాని
మాట యేమైనది ? మన మండఱితోడను గలసి మెలసి
వర్తింపవలయును, ఎవ్వరిని నన్యలుగా భావింపరాదు. దౌర్జ
న్యమును బ్రతిఘటించు సౌజన్యము — సమస్త దోషముల
నెదిర్చి నిల్చు శ్రేయశ్శక్తి — ఇదియే మనకు వలయునది.
ప్రతివ్యక్తియు మన గురుదేవునియందు విశ్వాసము గలిగి
యుండవలయునని పట్టిపట్టకుఁడు... సగము వంగభాష
తోడను సగము హిందీతోడను గూడియుండు నొక పత్రిక

కును—, వీలగుచో మఱియొక యాండ్లపత్రికకును నీవు సంపాదకుడవు గావలసియున్నది—వీనిని నీవు నిర్వహించి తీరవలయును. ఊరక పరిభ్రమించుటవలనఁ బ్రయోజనము లేదు. నీ వెచటికి వెళ్లిన నచట నొక స్థిరమైన ప్రచారక కేంద్రమును నెలకొల్పవలయును. అప్పుడే జనులలో మాధుకలుగసాగును. నే నొక వుత్తకము వ్రాయుచున్నాను. అది ముగిసి నంతనే మాతృదేశమునకుఁ బరుగున వచ్చెదను !

...పేరు ప్రతిష్ఠలకోసముగాక, లోకకల్యాణమునకై శ్రీరామకృష్ణుఁ డావిర్భవించెనని సదా జ్ఞస్థిలో నుంచు కొనుండు, ఆతఁడు చేసిన బోధించిన నవతరించినో దానినే వ్యాప్తిచేయుండు. ఆతనిసేవనుగూర్చి మీరు తాపత్రయపడ నక్కఱలేదు—దాసంతటదియే వ్యాసించును. మీగురువును బ్రతివ్యక్తియు (అనతారమూర్తగా) నంగీకరింపవలయునని లేనిపోని పట్టుడల చూపనాంభించినంతనే యొకశాఖను సృష్టించిన వారగుదురు—కావున జాగ్రత్! అందఱియెడలను సద్భావమునే ప్రకటింపుండు—మంచిమాటలనే యాడుండు—క్రోధమును ద్వేషమును జూపినచో సర్వము ధ్వంస మగును. ఇచ్చునచ్చిన రీతిని లోకులేమైన నందుడుగాక, మీ నిశ్చితాభిప్రాయములను విడువకుండు, లోకము తుదకు మీకుఁ బాదాక్రాంతమగునని—వీటిరునని—నమ్ముండు. “వీరియందో, వారియందో శ్రద్ధాభక్తులు కలిగియుండ వలయును” అని వాచుదురు, కాని “మొట్టమొదట ఆత్మ విశ్వాసము గలిగియుండుండు” అని నేను జెప్పెదను—ఇదియే తరణోపాయము. ఆత్మవిశ్వాసమును బూనుండు—గమస్త

శక్తియు మీయందేకలదు—దానిని వెలువడజేయుండు. “సమస్తము సాధ్యము” అని ప్రకటింపుండు. “గట్టిగా నిరాకరింపఁగలిగితివా, విషముగూడ నిన్నేమియుఁజేయఁజాలదు,” *“లేదు” అనకుండు, “కాదు” అనకుండు, మెలకువ గలిగి వర్తింపుండు! నాస్తిక భావములను, నిరసన భావములను నిరాకరింపుండు, నిరసింపుండు! “సోఁహం, సోఁహమ్” అని చాటుండు!

కన్నామి నోరెడి సఖి త్వలు సర్వ శక్తిః
అనుష్ఠానంస్య ధిగవసో ధిగదం స్వనూనమ్,
ప్రకాశకృతేతిదభిం రివ హృదయాతే
అన్యువ హే ప్రభవతో న బహు కి నానినో.

—“సఖుండా! నీ వెందులకు విచారించెదవు? సమస్తశక్తియు నీయందే కలదు. ఓ భగవానుండా! నీ భగవత్స్వభావము నామతింపుము. ఈ ముల్లోకములును నీకుఁ బాదాక్రాంతమగును, ప్రభావోపేతమై వెలయున దాత్మయే, జడప్రకృతి యెన్నఁటికిని గాదు.

అప్రతిహతశక్తితోఁ బనిచేయుండు! భయమేమి? మిమ్ములనెదిర్చి నిలువఁగలుగు వారెవ్వరు? “కుర్మస్తారక చర్వణం త్రిభువనము త్పాటయామః బలాత్ కిం భోన విజానన్యస్మాన్, రామకృష్ణదాసావయవ్” —తారకలను బిండి చేసివేయుడము, ముఱ్ఱగములను బెల్లగించివేయుడము, మన

* శ్రీ రామకృష్ణ పరమహంస నూక్తి

మొవరమో మీకుఁ దెలియదా? శ్రీరామకృష్ణదాసులము, భయపడుటయా? ఎవరికి? సరి, సరి!

క్షీణాః స్మరీణాః సకరుణాః బల్బాన్తి మూఢాః జనాః
 వాస్తి క్రమే నిర్విదన్తు ఆపదం దేహాత్మజనానామిదం,
 ప్రాప్తాః స్మరీణాః గతభయా ఆభిజనం ప్రతిష్ఠాం తదా
 ఆస్తిక్యే నిర్విదన్తు చినునాం రామకృష్ణదాసు ముచయే.

పితౄణాం పితౄణాం పరమానుమృతం కిత్సలసాం గా గా
 పితౄణాం పితౄణాం సకలకలహా ప్రాపిణీం స్వాధ్యక్షిణీమ్,
 భ్రాతౄణాం భ్రాతౄణాం గురువరపదం సర్వ కల్యాణమీహపతి
 సత్త్వా సత్త్వా సకలభువనం పాతు మూషాక్షయకామః.

ప్రాప్తం యత్త్వ త్వినాది నిధనం వేదోదధం సంభాష్య
 దత్తం యస్య ప్రకరణే హరిహర ప్రహ్లాదిదోష్టలలం,
 పూర్ణం యత్తు ప్రాణసాగ్రే ధౌమనాదాః జనానాం
 రామకృష్ణదాసునం భ్రాతౄ తత్కూర్ణ పాన్నమిదం భ్రాతౄ.

—“తమ దేహములతోఁ దాదాత్మ్యము నొంది, ‘మేము దుర్బలులము, అల్పులము’ అని దీనముగా విలపించు వారు మూఢులు. ఇదంతయు నాస్తికత్వము, భయమును వీడిన మన మభయప్రతిష్ఠలమై, వీరులమై వర్తించుము. రామకృష్ణదాసులమగు మన కవలంబనీయమగున దిట్టి యాస్తికతయే.

“సంసారరాగమును బరిత్యజించి. సదా పరమా మృతపాన మొనర్చుచు, సకల కలహములకును మూలమగు స్వార్థపరతను సమూలముగా విడనాడి, మన గురు దేవుని

సర్వకల్యాణరూప పాదారవిందముల ననవరతము ధ్యానించుచు, సకల జనుల నీ యమృతపానమునఁ బాల్గొనుఁడని వందన సహస్రపూర్వకముగా నాహ్వానింతుము.

“ఎయ్యది యనంత వేదోదధిని మఢించుటచే లభించెనో, నూరిహర బ్రహ్మాదిదేవత లెందు తమబలమును గ్రుమ్మరించియుండినో, అనతానమూర్తుల ప్రాణసారము చే నెయ్యది పూరింపఁ బడియెనో—అట్టి పరచూమృతము శ్రీరామకృష్ణుని న్యక్తిత్వమునఁ బరిపూర్ణమై యొప్పారుచున్నది!”

ఆంగ్లవిద్యావంతులగు యువకులనడుమ మనము కృషిచేయవలయును. “త్యాగేనై కే అమృతత్వ మానశుః—త్యాగము వలననే జనులమృతత్వము నొందిరి.” త్యాగము!—త్యాగము!—అన్నిటికంటెను ద్యాగమునే విశేషముగా మీరు బోధింపవలయును. సంసారత్యాగము చేయనిచే యాధ్యాత్మికశక్తి యలవడదు...

...అంతగా బాధపడుచుండుటకు హేతువేమి? నాస్తికత, ఆత్మనిరసనము. మనోబలముచే వ్యాధిని నిరాకరింపవలయునని తెల్పుము—గంటలో వ్యాధి నిర్మూలమగును! ఆత్మనగు నేను వ్యాధిపీడితుఁడనగుటయా? వ్యాధియును లేదు, గీధియునులేదు! “నే నాత్మనుః వ్యాధిపీడితుఁడ నగుటెట్లు?” అని యొకగంటసే పేకాగ్రముగా ధ్యానింపుఁడని వారికిఁ జెప్పము!—సమస్తము నదృశ్యమైపోవును. అఖండ శక్తిమంతమగు నాత్మను నేను” అని మీరందఱును భావిం

వుండు—ఎట్టిశక్తి సామర్థ్యము లలవడునో చూడుండు!... ఆత్మనిరసనమా! ఏల? నేను సర్వశక్తి స్వరూపిణియగు జగజ్జనని సుతుండనుగానా? వ్యాధిగాని, భయముగాని, మోహముగాని నన్నేమి చేయఁగలదు? “నేను దుర్బలుండను” అను నాస్తికభావమును విషమువలెఁ బరిత్యజింపుండు— తన్మూలమున సమస్త శుభములును మీకుఁ జేకూరును, నాస్తికభావములను గల్గినను దలఁపక, సదా సమన్వయ భావములను, ఆస్తికభావముల నవలంబింపుండు. నేనున్నాను, భగవంతుఁ డున్నాఁడు, సకలము నాలోనున్నది, ఆరోగ్యమును— నైర్మల్యమును— జ్ఞానమును— నాకేది వలయునో దానిని వ్యక్తముచేయఁగలను. చూడుండు, ఈ విదేశీయులు నా బోధనలను గ్రహింపఁగలుగుచున్నారు కాని మీరు నాస్తికభావములచే రోగగ్రస్తులగుచున్నారు! మిమ్ము రోగులనువారెవ్వరు?—రోగము మిమ్ముల నేమి చేయఁగలదు? రోగమును దృణీకరింపుండు!... “వీర్యమసి వీర్యం, బలమసి బలం, ఓజోఽసి ఓజో, సహాఽసి సహా మయి ధేహి” — “నీవే వీర్యము, నాకు వీర్యము నిమ్ము; నీవే బలము, నాకు బలము కలిగింపుము; నీవే సహనము, నాకు సహనము గలుగఁజేయుము!” మీరు పూజచేయునపు డాసన ప్రతిష్ఠ (“ఆత్మానమచ్చిద్రం భావయేత్” — తాను సుస్థిరుండనను సంకల్పముతోఁ గూడుకొనియుండు క్రియ) నాచరింతురుగదా—దాని యభిప్రాయమేమి? “సమస్తము నాలోనున్నది, ఇచ్చామాత్రమున దానిని వ్యక్తముచేయఁగలను” అని ప్రకటింపుండు. అఖండాత్మస్వరూపులగు (ఫలాని) వారు.

లోగవీడితులగు లెట్లు?—అని మననము చేయుఁడు, క్రమము తప్పక కొన్నిదినములపాటు— ప్రతిదినము రెండుగంటల చొప్పున—ఇట్లు మననముచేయుచు వచ్చినయెడల నే వ్యాధియైనను సరియే మఱుమాయ మగును.

—సదా మీ వివేకానందుఁడు.

(53)

ఆంధ్రప్రదేశ్ గం ముక్తానందములు, 27-9-1894.

నేను హాస్యద—...నా యుపన్యాసములతోడను వచనములతోడను గలకత్తాలోఁ బ్రకటింపఁబడుచున్న పుస్తకములలో నాకొక సంగతి కనిపించుచున్నది, అందుఁ గొన్ని రాజకీయభావగర్భితములని తోచుచున్నది ముద్రితమగుచున్నవి; రాజ్యతంత్రముతోఁగాని, రాజకీయాందోళనముతోఁగాని నాకు లేకమును సంబంధములేదు. నేను లక్షించునది పరమార్థ మొక్కటియే—అది సరిగానున్నయెడల మిగిలిన నన్నియు స్వయముగనే చక్కఁబడును—నా వ్రాతలకుఁగాని, వచనములకుఁగాని రాజకీయాభిప్రాయములను ముడిపెట్టవలదని కలకత్తాజనులకు నీవు గట్టిగాఁ జెప్పవలసియున్నది. నేనొక రాజకీయ ప్రతినిధిని క్రైస్తవప్రచారకుల కుపన్యసించుచు, Reverend కాళీచరణ బెనర్జీ చెప్పినవి వింటిని. ఏమి యర్థరహిత ప్రలాపము!...ఆతఁడు బహిరంగముగా నట్లు చెప్పినయెడల నే నట్లు రాజకీయ ప్రతినిధిని బహిరంగముగా నే కలకత్తా పత్రికకై నను వ్రాసి యా బాబును ఋజువు చేయుమనుము; లేనిచోఁ దన మూర్ఖ

ప్రకటనము రద్దుచేసికొనుమని నామాటగాఁ జెప్పము. ఇది వారి కుయుక్తి! సామాన్యముగాఁ జైస్తవప్రభుత్వము లన్నిటి యుడును గాననగు లోపములను గూర్చి న్యాయదృష్టితోఁ గొన్ని ఖండనలనుజేసి యున్నమాట నిజమే. అంతమాత్రముచే రాజకీయపు గొడవతో నాకు సంబంధమున్నదని యభిప్రాయము? ఆ యుపన్యాసములనుండి కొన్ని ఘట్టములను వేటుగా ముద్రించి నేనొక రాజకీయప్రచారకుఁడనని చూపుట మహాఘనకార్యముగాఁ దలఁచువారికి, “పరమేశ్వరా! ఈ మిత్రుల బారినుండి నన్నుఁ గాపాడుము” అని మొఱపెట్టెదను.

అవిచ్ఛిన్న మానమే నాయపవాదకులకు నా సమాధానమని నా మిత్రులకుఁ జెప్పము. “కుక్కకాటునకుఁ జెప్ప దెబ్బ” సామ్యముగా వారితో నేను వాదమునకు దిగిన పక్షమున మనమును వారి స్థితికే దిగినవారమగుదుము. సత్యము స్వయంజ్యోతియనియు నా కోసము వా రెవ్వరితోడను వివాదమునకు దిగనక్కఱలేదనియుఁ దెలియఁజెప్పము. వారింకను నేర్చుకోవలసిన విషయము లనేకములు గలవు, వాద కేవలము పసిబిడ్డలు, సుఖస్వప్నములతో—వెట్టమొట్ట యూహలతో—నిండియున్నవి వారి బుట్టలు—బొడ్డుపచ్చ లాఱని కుట్టలుగదా వారు!

...అర్థరహితమైన యీ లౌకికజీవితముతో, పత్రికాఘోషలతో, వర్ణనలతో నాప్రాణము విసివి వేసారినది. ఆహా! హిమాలయప్రశాంతి మఱల నాకెప్పుడు లభించునో కదా!—సదా మీ యాప్తుఁడు, —వివేకానందుఁడు.

(54)

అ మరకొ సంయుక్త రాష్ట్రములు, 29-9-1894.

...వత్సలారా! ధీడలారా! స్వార్థరహితులారా!
 మీ రందఱును జేయుచున్నపని చక్కఁగానున్నది. మిమ్ము
 లను జూచి నేను గర్వింపుచున్నాను.... ధైర్యము గలిగి
 యుండుము, నిరాశ చెందకుము. శుభోదర్శనము గు నిట్టి
 ప్రారంభస్థితిలో నీవు నిరాశ చెందినచో నవివేకి వనిపించు
 కొందువు.

మనకార్యక్షేత్రము భారత దేశము. మాతృ దేశ
 మును మేల్కొల్పఁ బూననిచో విదేశీయుల మెప్పువలని
 ప్రయోజనమేమి?... మనకుఁ బ్రబల కేంద్రస్థాన మొకటి
 యుండవలయును. అందుండి నలునైపులను మన యాశయ
 ములు వ్యాప్తి నొందవలయును.... ఎన్నఁటికిని ధైర్యము వీడ
 కుము. సమస్తము చక్కఁబడును. సంకల్పబలమున్నచోఁ
 బ్రపంచము నుత్తూత లూఁగింపవచ్చును.

కొండఱు యువకులు క్రైస్తవులగుచున్నందులకు
 నాయనా! నీవు విచారింప నక్కఱలేదు. ప్రస్తుత సాంఘిక
 బంధములలో—ముఖ్యముగా మదరాసున—వారు క్రైస్త
 వులుగాక మఱియేమి చేయఁగలరు? స్వాతంత్ర్యము లేనిదే
 యభివృద్ధి యెన్నఁటికిని గలుగనేరదు. మానసికవిషయమున
 మీ పూర్వులు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యము నొసఁగినారు,—
 మతధర్మము లందుచే వికాసము నొందినవి. శారీరకవిష
 యమున వారు బంధములు కల్పించినారు, సంఘ మందుచేఁ

బిట్టతల వేసినది. పాశ్చాత్య దేశములందలి పరిస్థితు లిందులకుఁ గేవలము భిన్నము. సాంఘికవిషయములందే స్వాతంత్ర్యము; మత విషయమున నేమియు లేదు. ఇప్పుడు ప్రాచ్యసంఘము నుండియే కాక, పాశ్చాత్య మతమునుండియు బంధములు సడలుచున్నవి.

ప్రతిజాతియందును బ్రత్యేక లక్షణములు గోచరించు చుండును. పారమార్థికదృష్టి, లేదా, అంతరవలోక నపరత్వము భారతీయులందును నైజానికదృష్టి, లేదా, బాహ్యవలోకనపరత్వము పాశ్చాత్యులందును విలక్షణమై కాన్పించును. పరమార్థము నంతయుఁ బాశ్చాత్యులు సాంఘికవికాసమూలమునఁ బడయఁగోరుదురు; ప్రాచ్యులో, సమస్తసాంఘికశక్తులను బరమార్థమూలమునఁ జేపట్టఁదల తురు. హిందూసంఘమును సంస్కరింపవలయునన్నచో, సనాతనధర్మమును నిర్మూలించుటకంటె మఱియొకమార్గము లేదని ననీన సంస్కర్తలకుఁ దోచుట కిదియే హేతువు. వారు ప్రయత్నించి విఫలులైనారు. ఎందువలన ? వారిలో నెవ్వరును స్వీయమతధర్మములెట్టివో పరిశీలింపకుండుటవలన — సమస్తమతధర్మములకును దల్లియనఁదగు సనాతన ధర్మ తత్త్వమును గ్రహించుటకు వలయు శిక్షణమును బొందిన వ్యక్తి వీరిలో నొక్కఁడును లేకుండుటవలన. హిందూ సంఘమును బాగుపఱుచుట కెట్టి ధర్మవినాశనమును జేయ నక్కఱలేదనియు నేటి సాంఘికదుఃస్థితికి మూలము మత ధర్మము లెంతమాత్రముఁ గావనియు వానిని సంఘమున కను వర్తింపఁ జేయకుండుటయే హేతువనియు నేను నొక్కి

వక్కాణింతును. ఇందలి ప్రత్యక్షరమును మనవేదశాస్త్రములనుండి నిరూపింప సంసిద్ధుడనై యున్నాను. ఇదియే నాహితోపదేశము, దీనిని నిర్వహించుటకు మనము యావజ్జీవము, యానచ్ఛక్తితోడను బ్రయత్నింపవలసియున్నది. విషయము ననగాహన మొనర్చుకొనుటకుఁ జాలకాలము పట్టును. తాలిమి నహించి పనిచేయుఁడు. “ఉద్ధరే దాత్మనాత్మానమ్ — తనవలననే తన్నుద్ధరించుకోవలయును.” — ఆప్తుఁడు, వివేకానందుఁడు.

మఱియొకమాట. ఆముష్మిక చింతాసక్తులకును భారమాధికులకును మాత్రమే నేటికి హిందూసంఘమేర్పడి యున్నది, — తదితరులందఱును గంగ వాలుకావలసినదే. ఏల? ఐహికసౌఖ్యములను గానంత యనుభవింపఁ గోరువారి గతి యేమి? మనమతమగు ననాతన ధర్మమువలెనే మనసంఘమును నెల్లరికును దావొసఁగవలయును. మన మత ధర్మముల తత్త్విము ననగాహన చేసికొని పిమ్మట వానిని సంఘమున కనుపర్తింపఁ జేయుటయే యీ కార్యమును గొనసాగించు మార్గము. నెమ్మదిగానయ్యెను నిశ్చయముగా జరుగవలయు కార్యమిది. — వివేకానందుఁడు.

(55)

షికాగో, సెప్టెంబరు, 1894.

దివాన్ మహేశచూ — దయతో మీద హేల్ (G.W.Hale)

దొర కభినందన తేజ వ్రాసియుండుట నా కమితానంద దాయకము — వారియెడ నేను గృతజ్ఞతాబద్ధుఁడను. ఇంతవఱ

కీ దేశమున యాత్రలు చేయుచుఁ బ్రతివిషయమును గమనించు చున్నాను. ధర్మమనఁగాఁ—బరమార్థమనఁగా—నేమో గ్రహించిన దేశము ప్రపంచమున భారతదేశముకంటెయే యని నా సిద్ధాంతము ; ఏదోషము లుండుఁగాక, నైతికముగను పారమార్థికముగను నితర జాతులన్నిటికంటెను హిందువులు కోటిరెట్లు ఘనులని నానిశ్చయము ; స్వార్థరహితులగు భారతపుత్రులందఱును శ్రద్ధవహించి తగుకీతిని బ్రయత్నించుచో, జాగృత్య తీవ్రకార్యదక్షతను భారతీయ ప్రశాంతి సందీపిత సుగుణములతో మేళవించుటచే లోకమునఁ బరమోత్కృష్టులగు వ్యక్తులు వెలువడఁగలరని నా నమ్మకము....

—విశ్వసనీయుఁడు, వివేకానందుఁడు.

(56)

వివేకానందుని క్షణములు, 23-10-1894.

స్నేహస్పద—...మన జీవితోద్దేశ్యము లోక హితాచరణమే కాని లోకులవలని యభినందనము కాదు... ఆతని ప్రాప్తనొందినవారి కైశ్వర్యమేమి, సుగుణములేమి, స్వాతంత్ర్యమేమి—గురుస్తము కరతలామలకమగును... మా భీః మా భీః—ధైర్యముబూనుఁడు! క్రమముగా సర్వము సిద్ధించును. అంతఃకలహములను గతులను బురికొల్పుట, ఆత్మశ్లాఘనము, ఒరులను జూచి యనూయపడుటయుననునీ మూటిని మీరందఱును శాశ్వతముగా వినర్జింపవలయును. భూమాతవలె మీరు క్షమాపూర్ణులై యుండవలయును. ఇది

మీరు సాధించుచో, ముజ్జగములును మీకుఁ బాదాక్రాంత మగును.

...గురు దేవుని జన్మదినోత్సవములలో నై హింకమగు నన్నదానాదులను దగ్గించి, యందులకబదులు దీవికాశము నివలగూర్చు నాధ్యాత్మిక తత్త్వబోధలకు విశేషముగాఁ జేయఁ బ్రయత్నింపుడు.... —వివేకానందుఁడు.

(57)

పాపింగ్టన్, 27-10-1894.

స్నేహస్పద—, ... భారత దేశమున నేనేమి చేయువాఁడనో యిక్కడను నదే చేయుచున్నాను. కార్యసిద్ధికై సదా భగవంతునిపై నిర్భరపడుటయేగాని ముందుఁగా వ్యూహములు పన్నుట నాపద్ధతికాదు... మఱియు నీ దేశములో నేను విధివిరామము లనునవి లేకుండఁ బనిచేయవలసియున్నదనియు నా భావములను గ్రంథరూపమున వెలువరించుటకు నాకు వ్యవధిలేదనియు నీవు గుర్తింపవలసియున్నది. నిరంతరమైన యీ యొత్తిడివలన నా నాడులు బలహీనమగుచున్నవి—ఇది నా యనుభవము. నానిఖుత్తము నీవొనర్చిన స్వార్థరహిత వీరకృత్యములకుఁగాను నీయెడలను జెన్నపట్టణములోని నా మిత్రులందఱియెడలను నేనెంతటి కృతజ్ఞతా బద్ధుడనో తెలుపఁజాలను. నేను నిర్మాతనుగాను; ధ్యానము, విద్యావ్యాసంగము—ఇదియే నా సహజప్రవృత్తి. చేయఁదగినంత కృషి చేసిననియే తలఁతును. నేనిక విరామము నొందుచు, నాగురు దేవుని సన్నిధినుండి నావద్దకు వచ్చినవారి

కొకింత బోధింపవలసియున్నది. మీ శక్తిసామర్థ్యములను మీ రిప్పుడు గ్రహించితిరిగదా ; చెన్నపురి యువకులారా ! నిజముగా మీరే సర్వము నొనర్చితిరి, నేను నిమిత్త మాత్రుడను. నేను ద్యాగిని, నాకు వలయు కార్యమొక్కటియే. అనాథల కన్నీటి నాపఁజాలని—వారల కడుపుఁ జిచ్చు చల్లార్పఁ బట్టఁడన్నమును బెట్టఁజాలని—ధర్మమని నను దేవుడనినను నాకు నమ్మకములేదు. ఎంత గొప్ప సిద్ధాంతములను బ్రకటించినను, ఎంత బ్రహ్మాండమైన వేదాంతమును జాతినను, పుస్తకములతోడను సిద్ధాంతములతోడను గూడుకొనియుండు ధర్మమును నేను ధర్మమనఁజాలను. కన్ను నుదుటనున్నదికాని నీపునలేదు. మా మతధర్మములని చెప్పకొని మీరు గర్వించునట్టివాని నాచరణలోఁ జూపుఁడు, అగ్రసరులు కండు. భగవానుఁడు మిమ్మునుగ్రహించుఁగాక !

ఆత్మవిశ్వాసమును బూనుఁడు, నాపై నాశపెట్టుకొనకుఁడు. దేశమునఁ గొంత యుత్సాహమును బురికొల్పి నిమిత్తమాత్రుడనైనందుల కానందించుచున్నాను. దాని నూతఁగాఁగొని ముందంజవేయుఁడు, సమస్తము చక్కఁ బడును. వత్సలారా! ప్రేమ మెన్నఁడును నిరర్థకము కాదు; నేఁడో, రేపో, శతాబ్దానంతరమో, సత్యము జయించి తీరును ! ప్రేమయే విజయసింహాసన మధిష్ఠించును. మీ సోదర మానవులను మీరు ప్రేమింతురా ? దేవు నెచట వెదకఁబోయెదరు ? ఈ పేదలును, ఈ దీనులును, ఈ దుర్బలులును దైవస్వరూపులు కారా ? ముందుఁగా వారినేల

యర్చింపరాదు? గంగానదీకూలమున నూతులు త్రవ్వనేల? ప్రేమ యఖండమహిమాన్వితమగు చింతామణియని నమ్ముడు. పేరుప్రతిస్థలనెడి యీ గాజుగాళ్ల నాసించువారెవ్వరు? వార్తాప్రతికాఫోషను నేను గణుతింపను. నీకుఁ బ్రేమ కలదా? ఉన్నచో నఖండశక్తిమంతుఁడవు. నీవు స్వార్థరహితుఁడవేనా? ఐనచో హరిబ్రహ్మాదులైనను నిన్ను అడ్డకొనఁజాలరు. ఎల్లెడలను శీలమే మహిమాన్వితము. సాగరగర్భముననున్నను దన బిడ్డలను బరమేశ్వరుఁడు కాపాడును. మీ దేశమునకు వీరులు కావలసియున్నారు; కావున వీరులు కండు!

ప్రతివ్యక్తియు నేను భారతదేశమునకు రావలయు ననును. నేను వచ్చినపక్షమున మనము లోకమును మార్చి వేయఁగలమని వారి యభిప్రాయము. నాయనా! వారు పొరపడుచున్నారు. నేటి యుత్సాహము కేవలము తాత్కాలికమైన దేశభక్త్యావేశము—అందులో నేమున్నది? అది నిజమైనదైనయెడల స్వల్పకాలముననే వందలకొలది వీరులు కార్యాంగణమున నుఱికి మన యుద్యమమును నిర్వహింతురు. కావున నిజముగా మీరే యంతయుఁ జేసితిరసి గ్రహించి ముందంజ వేయుఁడు. నాకోసము నిరీక్షింపకుఁడు. ఇచట బ్రహ్మాండమైన కార్యక్షేత్రమున్నది. ఈమతముతోఁ గాని, యామతముతోఁగాని నాకేమి పని? నే నీశ్వర సేవకుఁడను, ఉత్తమాశయములను వ్యాప్తిచేయుటకై లోకమున నింతకంటె—ఈ దేశముకంటె ఉత్తమాంగణము మఱెచ్చట నున్నది? భిక్షుఁడు ప్రతికూలుఁడైనచో, వంద

మంది నాకుఁ దోడ్పడసంసిద్ధులై యున్న యీ దేశముకంటె
 —మానవుఁడు సోదరమానవునియెడ సానుభూతిజూపెడు నీ
 దేశముకంటె—స్త్రీలు సాక్షాద్దేవతలై యున్న యీ దేశము
 కంటె — నుత్తమకార్యక్షేత్రము మఱెచ్చట నున్నది !
 అంతయు నిజముగా శుభసూచకమైయున్నప్పుడు పరమ
 మూర్ఖులు సైతము స్తోత్రాలాపప్రియులై నడుముగట్టు
 కొందురు, పిఱికిపందలు సైత మవుడు భీములే! —కాని
 నిజమైన వీరుఁడు నిరాడంబరముగాఁ బనిచేయును. ఒక
 బుద్ధుఁడు లోకమున వెలయుటకుముం దెందఱు బుద్ధులు శమ
 జీవితముల నాహుతి యొనర్పవలసియుండురో! నాయనా!
 నాకు మాధవునియందును మానవునియందునుగూడ విశ్వా
 సము గలదు. దీనులకుఁ దోడ్పడుటయే పరమపురుషార్థ
 మని నా నమ్మకము. పరహితార్థము నరకానుభవమైనను
 నాకు సమ్మతమే. పాశ్చాత్యులను గుఱించియా నీవు చెప్ప
 చున్నావు! — నాకు వారు—శుద్ధసనాతనులగు క్రైస్తవులు
 సైతము—అన్నపానము లొసఁగిరి, ఆశ్రయము నొసఁగిరి,
 స్నేహము నొసఁగిరి, సంరక్షణ నొసఁగిరి! వారి మతాచా
 ర్యులలో నెవ్వరైనను హిందూదేశమునకు వచ్చినచో, మన
 వారు ఏమి చేయుదురు? వారిని దాఁకనైనను దాఁకరు.—
 ‘వారు మ్లేచ్ఛులు!’ నాయనా! ఏ మానవుఁడుగాని, యేజాతి
 గాని పరులను ద్వేషించి బ్రదుకఁజాలదు సుమీ! ఏనాఁడు
 మ్లేచ్ఛశబ్దమును సృజించి మనవారి తరుఁతుో రాకపోకలను
 విరమించిరో ఆనాఁడే భారతదేశమునకు దౌర్భాగ్యము
 దాపరించినది. ఈ ద్వేషభావమును నిర్మూలించుటకై జాగ

రూకులగుండడు ! మిట్టవేదాంతము చెప్పట చాల నులభమే—
 మంచిదే—కాని యణుమాత్రమైనను వేదాంతము ననుస్థాన
 మునఁ జూపుట మహాకష్టసాధ్యము !— ఆశీస్సులు.—సదా
 —మీ వివేకానందుఁడు.

మఱియొక మాట. అధికాగ్రవాంఛ, అనూయయునను
 నీ రెంటినిగూర్చియు జాగరూకుఁడవు కమ్ము. సదా అత్తి
 విశ్వాసమును బూనుము. —వివేకానందుఁడు.

(58)

షికాగో, 15-11-1894.

ద్రివాస్ మహాశయా..... ప్రపంచమందలి యితర జాతు
 లతో సంబంధమనునది లేక, యొంటరిగా నుండుటయే
 మన క్షీణదశకుఁ గారణము, విశ్వవాహినియం దితర జాతు
 లతోఁ గలిసి పయనించుటయే మనకుఁ దరణోపాయము.
 సంచలనమే ప్రాణలక్షణము. అమెరికా యద్భుతమైన దేశము,
 పేదలకును స్త్రీలకును భూతలస్వర్గము. ఈ దేశమునఁ బేద
 టిక మనునది లేనేలేదని చెప్పవచ్చును, మఱియు లోకమున
 మఱొక్కడను నింతటి స్వతంత్రులును విదుషీమణులును
 విజ్ఞానసంపన్నులునగు స్త్రీలులేదు. సంఘమున సర్వకార్యము
 లందును వారిదే ప్రధానస్థానము.

...నావంటి యొక సన్న్యాసి యీ యమెరికా
 దేశమున నెందుల కుండవలయునో మీకు ణోధపడక
 పోవచ్చును, కాని నే నుండవలసివచ్చుటచేతనేయున్నాను.
 ప్రపంచము మన నామర్నాపములను గుర్తింపవలయుననుటకు

మన సనాతనధర్మ మొక్కటియే మనకుఁగల యధికారము, యోగ్యత; భారతదేశ మింకను నశింపలేదని లోకమందలి యితర జాతులకుఁ దెలియఁజేయుటకుఁగాను మన ధార్మికోత్తములను బాహుటముగా బయటికిఁ బంపవలసియున్నది.

భారతీయులు మృగప్రాయులుకారని తెలుపుట కైనను భారతదేశమునుండి తగిన వ్యక్తులు కొందఱు బయలుదేరి ప్రపంచమందలి నానాదేశములకును వెడలవలసియున్నది. ఇంటిపట్టుననున్న మీకు దీనియావశ్యకత గోచరింపకపోవచ్చును, కాని నమ్ముఁడు, నామాట, — మీ జాతీయాభ్యుదయము దీనిమీఁదనే విశేషమాధారపడి యున్నది. సోదరమానవశ్రేయమునుగూర్చి తలపోయి సన్నాహిని పశుప్రాయుఁడుకాని సన్నాహినికాఁడు.

నేను గేవల మిచటి వింతలను జూడవచ్చిన వోడను గాను, పనిలేని పాంథుఁడనుగాను; ఈ కంటి కీ తెప్పలు దూరముకానివో సంతయు మీకుఁ ద్వరలోనే వెల్లడి కాఁగలదు, అప్పుడు మీరు యావజ్జీవము నన్ను దీవించుదు.

మతమహాసభలో మాటాడినాను—నా మాటలను సభ్యులెట్లు వినినో మీకుఁ దెలియుట కిచట సిద్ధముగానున్న వార్తాపత్రికలనుండి క్రోడీకరింపఁగలను. నేను గర్వితుఁడను గానక్కఱలేదు, కాని నాయందలి మీ ప్రేమానురాగముల నెంచి నే నీవిషయమును మీకు వెల్లడింపక తప్పదు: ఏ హిందువుఁడు సమెరికా నట్లాకర్షింపలేదు. విశేష నాగరికతఁ జెందిన దేశములు స్వైతము పాదాక్రాంతమై

యెవ్వరియొద్ద నీతి ధర్మములను నేర్వఁదగునో యట్టి వ్యక్తులను నేటికిని భారత దేశము ప్రాధుర్భవింపఁజేయుచున్నదని యమెచికా దేశీయులకు విదితమైనది—వేతేమియుఁ గానిచో నిదియు నా గాకవలనఁ గలిగిన ఫలము. భారతీయులు తమ సన్న్యాసి నింతదూరము పంపుట యుక్తి యుక్తమేయని దీనివలన నైనను మీరు తలఁపరా?...

పత్రికలనుండి నేను గ్రోడీకరించు విషయములివి:—

“సంగ్రహముగు నుపన్యాసములలో ననేకము వక్తృత్వమును ప్రవర్ణించినను మతమహాసభోద్దేశ్యమును దానిలోఁ తు పాఁతు లను గూర్చి హిందూమతాచార్యునంతటి చక్కఁగా నుపన్యసించిన వక్తృ మఱియొకఁడు లేడు. ఆతని యుపన్యాసమును సమగ్రముగాఁ బ్రకటింతును, కాని సభ్యుల హృదయము నదియెట్లువశమొనర్చుకొననో కేవలము నూచించి విడుతును, ఏలన నాతఁ డీశ్వరప్రేరిత మహావర్త; ధైర్యస్థైర్యములును వివేకమును రూపొందిన యాతని వదనమును వదనమునకు మర్యాదనొసఁగు నాతని కాషాయాంబరములును మనోజ్ఞమైయొప్ప, మనఃపూర్వకములగు నాతని మృదుమధుర వచనములు సభ్యులను దన్మయతనొందించెను.”

(ఇట నుపన్యాసము పూర్తిగానుదాహరింపఁ బడినది.)

న్యూయార్క్ క్రిటిక్.

“స్వామి పరిజ్ఞానము, వక్తృత్వము, నాతని మనోహరమూర్తియు, హైందవ నాగరికతనుగూర్చి మనకు నూతనాభిప్రాయము నొసఁగినవి. ప్రతిభావిలసితమగునాతని

మనోహరవదనమును మధురగంభీరస్వరమును శ్రోతలను ముగ్ధులనొనర్చు మన సమాజములందును శ్రాద్ధనాలయములందును స్వామి బోధించుచుండినకతన స్వామిమతధర్మములు మనకుఁ బరిచితములైనవి. వ్రాతనూలకమగు నేయాధారమును లేకయే యఖండచాతురితో, విశ్వసనీయమగు సద్భావముతో, హృదయోత్తేజకమగు వచఃపాటవముతో నాతఁడు తనయుపన్యాసవిషయములను దనసిద్ధాంతములను బ్రకటించును.”

న్యూయార్క్-ప్రిటిక్.

“విశ్వమతమహాసభలో వివేకానందుఁ డగ్రగణ్యుఁడనుట నిస్సంశయము. ఆతనిప్రవచనములను వినినవెనుక, నట్టివిద్వజ్జననిలయమగు భారతదేశమునకు మన క్రైస్తవమతబోధకులను బంపుటెంతటి యవివేకమో గ్రహించితిమి.” న్యూయార్క్-హోంబర్డ్. (ఇచటిప్రతికలలో నిది యగ్రగణ్యము.)

మీరు నన్ను గర్వితునిగా నెంచనచ్చునను భయమున నింతటితో విరమించుచున్నాను; లోక మెట్లునడచుచున్నదో గమనింపక, యించుమించు కూపస్థమండుకములై యున్న మీకీసంగతులను నేను దెలుపవలసివచ్చినది. వ్యక్తిగతముగా మిమ్ముగాక, సర్వసాధారణముగా మనసంఘమును ద్వేషించుచున్నాను—స్వయముగా మీరుదార హృదయులను సంగతి నాకుఁ దెలియును.

భారతదేశములో నేనెట్లుంటినో యిక్కడను నట్లే యున్నాను,—కాని కల భేదమిది: ఉత్తమ సంస్కృతిగల

యీ దేశములో గుణగ్రహణము, సానుభూతియు ననునవి కలవు—మనమూర్ఖులలో నివి కంచుకొగడాలు పెట్టి వెదకి నను గాన్పింపవు. మాబోటి సన్నాసులకుఁ బిడికెడన్నము బెట్టుటకై యచటి మనవారు సముగొందురే! ఇచ్చటనో, ఒక చిన్నయువన్యాసమునకై వేయిరూపాయిలైన నిచ్చుటకు వెనుదీయరు. మఱియుఁ దమ కొనర్పబడిన బోధలకై యావట్టివము కృతజ్ఞులై యుందురు. చూచితిరా, తేజా?

భారత దేశమున మనవారికంటె విశేష మీ విదేశీయులే నాబోధల నవగాహనచేసికొని కొనియాడుచున్నారు. తలఁచినచో యావట్టివము నేనిచట భోగసాగరమునఁ దేలి యాడఁగలను, కాని నేను సన్నాసిని; “మీయం దెన్ని దొనుఁగులున్నను, ఓ భారతీయులారా! మీరు నాకుఁ బ్రేమ పాత్రులే.” కావునఁ గొలఁది నెలలలో నేను వచ్చుచున్నాను. (గుణగ్రహణము, కృతజ్ఞతయు ననునవి యెట్టివో మన జనులకుఁ దెలియకున్నను సరియే) నేనింతవఱకును జేయు చున్నరీతిని బ్రతిపట్టణమునను మతధర్మవికాసములను వ్యాప్తి చేయ నారంభింతును.

విదేశీయుఁడను, అన్యమతస్థుఁడను నగు నాయెడ నమెరికాజనులు చూపుచున్న యాదరణతో, సానుభూతితో, గౌరవముతో, వారు నాకొనరించుచున్న తోడ్పాటుతో మన దేశీయుల నీచ—స్వార్థభూయిష్ట—జ్ఞానవిహీన—కృతఘ్నులను బోల్చిచూచినచో నాదేశీయులను జూచి నేను సిగ్గుపడవలసియున్నది. కావున దేశమునుండి యీవలకు

వచ్చి యితరులను జూడుడు, చూచి వ్యత్యాసమును గ్రహింపుడు.

నేను గ్రోడ్డికరించిన విషయములను జూచినపిమ్మట నైనను నమెరికాదేశమున కొక సన్నాసిని బంపుట సమంజసమేయని మీకుఁ దెలియుటలేదా?

దీనిని బ్రకటింపఁబోకుండు. పరమనీచమైన యీ పేరుప్రతిష్ఠలనిన నాకు రోత—భారతదేశమున వాని నెట్లెవగించుకొనువాఁడనో మీకుఁ దెలియునుగదా.

భగవత్కార్యమును జేయుచున్నాను, భగవంతుఁ డెట్లు నడపునో యట్లునడతును. “మూకం కరోతి వాచా లమ్,” ఇత్యాది. మూఁగవాని నెవ్వఁడు మహావక్తను జేయునో, కంటివాని నెవ్వఁడు గిరిని దాఁటించునో యాభగవంతుఁడే నాకుఁ దోడ్పడును. నరునిసాయమును నేను లక్షింపను. భారతదేశమున, అమెరికాదేశమున, వేయేల, తగునని వానికీఁ దోచినచో, నుత్తిరద్రువమున నాకుఁ దోడ్పడ భగవంతుఁడు సంసిద్ధుఁడై యున్నాఁడు. భగవంతుఁడు సాయముచేయనిచో, లోకమున మఱెవ్వఁడును సాయముచేయఁజాలరు. సదా భగవంతునకు బయము! ఆశీర్వాదకుండు,
—వివేకానందుండు.

(59)

పి.కాగో, నవంబరు, 1894.

దివాన్ మహాశయా,—మీలేఖ నాకమిత సంతోష ప్రదమైనది. మీహాస్యము నాకర్థమైనది, కాని పరిహాస

వాక్కులతోఁ జ్రోసివేయఁబడుటకు నేను బసిబిడ్డనుగాను, విశేషములు కలవు, అయ్యుండు.

సంగీతభావన క్తి—సంగీతకరణన క్తి—ఇదియేపాశ్చాత్య విజయకీలకము; ఒండొరులయెడ నమ్మకము, ఒండొరుల తోడ్పాటు—అనునవి తేనిదే యిది యెన్నఁటికిని సాధ్యము కానేరదు....

ఎవ్వఁడైన నభివృద్ధికొందఁ బ్రయత్నించుచో, నిచట వారికి సాయముచేయుట ప్రతిన్యక్తియు ముందంజవేయును. హిందూ దేశమున, సింధు మన (హిందూ) పత్రికలలో దేనిలోనైన నను నన్ను గుఱించి రేపు నాలుగు మంచిమాటలను—రసంతి ప్రశంసను—జేయుదురనుకొనుండు, మఱునాఁడు నామ్మీద నందఱును దండెత్తిరా? ఎందుచేత? అది శానిసల నైజము కావున, తమలో—తమసోదరులలో—నెవ్వఁడైన నను గానంత తలయొస్తుకొని మసలుచుండుట చూచినంతనే కన్నులలో నిప్పులు పోసికొందురే!... అట్టివారిని స్వాతంత్ర్యమునకు—స్వయంసాహాయ్యమునకు—సోదరప్రేమకు—నిలయమగు నమెరికానూత్యపుత్రులతోఁ బోల్చుటచూ! సిగ్గు, సిగ్గు!! అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రములలో నిటీవల బంధవిముక్తులైన సీగ్రోబానిసలకు మనవారు సరి వత్తురు. ఏల? అమెరికాలో దక్షిణభాగమున రెండుకోట్ల మంది బానిస లిటీవల విముక్తులైనారు. ఐననేమి?—వ్రేళ్లపై లెక్కింపఁదగిన కొలఁదిమంది తెల్లవారు వారిప్రాణముల నింకను హస్తగతము చేసికొనియున్నారు. కారణము?

శాసనప్రకారము తమకెన్నిహక్కులున్నను, ఈ బానిసలను విడిపించుటకై సోదరులు తమలోఁ దాము రక్తపాతము చేసికొనవలసివచ్చుటకుఁ గారణమేమి? (నీగ్రోబానిసల) ఓర్వలేనితనము—మఱియొకటికాదు, ఇదియే గోపము— తమ సోదరుఁడగునొక నీగ్రో కాసంత ముందునకు వచ్చుచున్నాఁడనుకొనుఁడు, ఒకరి మెప్పువొందుచున్నాఁడనుకొనుఁడు; మిగిలిన నీగ్రోలందఱును వాన్నిపై యుద్ధమునకు సిద్ధము. వానిని దిగఁద్రొక్కుటకై వెంటనే యీ నీగ్రోలు తెల్లవారితో నేకమగుదురు. హిందూ దేశమునుండి మీ రీవలకు వచ్చిననేకాని యీ సంగతులు మీకు బోధపడవు. దీనులగతి యేమని ధనికులు, నధికారవంతులును జింతింపరు. వారికంతయుఁ జక్కఁగనేయున్నట్లు కనఁబడును. కాని నిన్ను జాతుల కష్టార్జితమూలమున—కోట్లకొలఁది పేదల ధారపోయు గుండెనెత్తురు మూలమున—తాము భోగులును విద్యావంతులునై వారిని క్రోగంటనైనను జూడకుండు వారందఱును దేశక్రోధులని నేను వక్కాణింతును. మీ ధనికులును మీశమిందారులును మీ ప్రభువులును నెక్కడ, మీ దేశచరిత్రలో నేనాఁడు, పేదలను గుఱించి తలపెట్టి గోచెప్పుఁడు! పేదల నధఃపాతాళమునకుఁ ద్రొక్కికదా, తాము పైకివచ్చినది! వారి రక్తమాంసములను బీల్చి పిప్పిచేసి కదా, తా మధికారము సంపాదించినది !

కాని పరమేశ్వరుని కనుమూయఁగల వారెవ్వరు? ఇప్పుడో, మఱియొకప్పుడో, ఎవ్వరైనను బాపఫలమనుభ

వింపకతప్పనా? ఎవ్వరు పేదలర క్తమాంసములను బీల్చి పిప్పి చేసికో, వారికస్థాగ్ధతముచేఁ దాము విద్యావంతులైరో, వారిని బరమదరిద్రులను జేసి తామధికారపదవుల నధిష్ఠించిరో—వారే తిరిగి వేనవేలమందిచే భానిసలుగా విక్రయింపఁబడిరి, వారి భార్యాపుత్రికలు మానభంగమునకు గుఱియైరి, వేయేండ్లనుండియు వారియాస్తులు దోచుకోఁ బడుచున్నవి—ఇది యంతయు నిష్కారణముగా జరుగుచున్నదనియా మీ యభిప్రాయము?

భారతీయులందుఁ బేదలలో నంతమంది యెందుచే మహమ్మదీయులై నారు? ఖడ్గభయమున వారు మతాంతరులైరిను టర్కరహితము...జమీందారుల దుండగముల నుండియు...మతాచార్యులనఁబడువారి నిర్బంధమునుండియు విముక్తిసొందుటకై వారు మతాంతరులైరి. కావుననే వంగ దేశమున వ్యవసాయదారులలో హిందువులకంటె మహమ్మదీయులు హెచ్చుగానున్నారు—జమీందారులచట విశేషముగా నుండిరికదా. ఈ యధఃకృతసోదరకోటి నుద్ధరింపఁ దలఁచువారివ్వరు? సమాజమనునది యల్పసంఖ్యాకులగు నాంగ్లవిధ్యాధికులచేఁగాని, ధనికులచేఁగాని యేర్పడునది కాదే! అవకాశములు మనకుఁ దక్కువగానున్నవనుటకు నందియములేదు, కాని ముప్పదికోట్లజనుల కన్నవస్త్రములను సమకూర్చి, వారిని సుఖపెట్టుటకు—ఏల, భోగులనుజేయుటకు వలసినంత యవకాశము లేకపోలేదు. మనలో నూటికిఁ దొంబదిమంది విద్యావిహీనులయ్యె—కాని యీసంగతి

యెవరికి గావలయును? దేశభక్తులనబడు మన యీబాబులలో * నెవరికి గావలయును?

నామాట వినుఁడు—భగవంతుఁడనువాఁడు—విధాతయనువాఁడు—కలఁడు. విధాతయే మనమనుగడను నియమించుచున్నాఁడు. తమకు హితమొనర్పఁబూనువ్యక్తిని బానిసలు తప్పక హింసింపఁబూనుదురని నాకుఁ దెలియును. కాని లోకహితకార్యములయెడ నిజ్జన్మైన సానుభూతిగలవారిలో నొకరగు మీరు—నిష్కంపములు, ఉదారులు, ఋజుమార్గనర్తనులునని నే నెఱిగిన మీరు—

“తమసో మా జ్యోతిర్గమయ.”

(అజ్ఞానాంధకారమునుండి మమ్ము జ్ఞానతేజోమార్గమున నడవుము) అని భగవంతుని బ్రాహ్మంతుడగాక!

లోకు లేమనుకొనిననేమి? నాయుత్పత్తవమును నాధర్మమును నాదేశమును, విశేషము, పేదభిక్షుకుఁడనగు నన్ను—నేఁబ్రేమించుకొందును. అజ్ఞుల, నధఃకృతులను, బేదలను నేఁబ్రేమింతును. వారికై పరితపింతును. నాపరితాపమెట్టిదో పరమేశ్వరునికెఱుక. లోకులు నన్ను దూషించినను భూషించినను సరియే, అది నాకుఁ ద్యజప్రాయము. వారిలో ననేకులనుగూర్చి యజ్ఞులనియు నర్భకులనియుఁ దలఁతును—సానుభూతితత్త్వమును—ప్రేమమయాత్మతత్త్వమును—వారరసినవారుకారు.

* వంగదేశమున బాబనుపదము వ్యక్తి నామమునకు ముందుగాని వెనుకగాని చేర్చబడు గౌరవవాచకము.

రామకృష్ణుల ననుగ్రహమున నాశీది యవగతమైనది—
 ఈపరిణానము లభించినది. నా యల్పబృందముతో—నావలెనే
 భిక్షుకులగు వారలతో— గృహిణిచేయఁ బ్రయత్నించు
 చున్నాను. మీరు వారిని జూచియున్నార కదా. ఐనను
 బేదలే, వినయవిధేయులే స్వరూప భగవత్కార్యముల
 నొనర్చియున్నారు. గురువిశ్వాసము, ఆత్మవిశ్వాసము, భగ
 వద్విశ్వాసమును గలిగియుండునట్లు నన్నాశీర్వాదింపుఁడు.

ప్రేమయు సానుభూతియునే యెన్నఁటివైనను మనకుఁ
 దరహోపాయము. ప్రేమయే యారాధన.

మీకును భవదీయులకును సదా, స్వరూప భగవం
 తుఁడు తోడ్పడుఁగాక! ఆశీర్వాచనములు.

—వివేకానందఁడు.

(60)

న్యాయార్క, 18-11-1894.

మహోదయ, —కలకత్తా పురమందిర సభాతీర్మానముల
 తోడను జారసోదరులు నన్నుద్దేశించి వ్రాసిన ప్రేమ
 మయవాక్కులతోడను గూడిన యభినందనలేఖ నందు
 కొంటిని.

మహాశయా! నా యల్పసేవలను మీరు గణుతించి
 నందులకు నా హృదయపూర్వక కృతజ్ఞతను గ్రహింప
 వేఁడెదను.

వ్యక్తిగానిండు, సంఘముగానిండు, ఇతరులతో,
 నితరసంఘములతో, సంబంధము వీడి, యేకాకియై మనఁ

జాలదని నా నిశ్చితాభిప్రాయము; తాము గొప్పవారమని కాని, యది యొక మహాసీతీయనికాని, దురభిప్రాయమున నెవ్వరైనను నటులాంటిరిగానుండఁ బ్రయత్నించినపుడెల్ల మహోపద్రవము సంభవించి తీరినది.

అన్యులయొడ ద్వేషభావమును పునాదిపై దేశాచారమును గోడను దనచుట్టును గట్టుకొనుటయే భారతజాతిపతనమునకు ముఖ్యకారణమని నాకుఁ దోచుచున్నది. చుట్టుపట్లనున్న జాతజాతులతో సంపర్కము లేకుండుటకే భారతీయులీ గోడను గట్టుకొనిరని నా నమ్మకము.

ప్రాచీనమైనదిగానిండు, నవీనమైనదిగానిండు, ఏ కృతకాంబరముచే—నే కుతర్కముచే—గప్పిపుచ్చినను విధివిహితమైన ఫలితమిది: ప్రాచీనజాతులలో నగ్రగణ్యమై మించినజాతి నేఁడు ప్రపంచమంతటిచేతను నీనడింపఁబడుచున్నది, ఇంతటి క్షుద్రజాతి లేదనిపించుకొన్నది. దీనివలన ఋజువగుచున్నదేమి? ఏ జాతియు, నే వ్యక్తియుఁ దాను బతనమునొందనిదే పరులను ద్వేషింపఁజాలదని యేకదా! ఏ ధర్మమును మొట్టమొదట మనపూర్వులు వివేచించి కనుఁగొనినో, ఆ ధర్మము నుల్లంఘించుటచేఁ గలుగు దుష్ఫలమునకు మనమే లోకమునకుఁ బ్రత్యక్షనిదర్శనములము.

దానము, ప్రతిగ్రహము—ఇదియే నియతి. భారతజాతి పునరుద్ధారణ నందవలయునన్నచో, విధిగాఁ దన రత్నరాసులను వెలికిఁ గొనివచ్చి శాహాటముగాఁ బ్రపంచజాతుల కందఁజేయవలయును, తత్ప్రతిఫలముగా నితరు లేమియొసఁగె

దరో దానిని బరిగ్రహింప సంసిద్ధముకావలయును. జీవన మనగానేమి?—వికాసము, ప్రేమ. మరణమనగానేమి?— సంకోచము, ద్వేషము. ఇతరజాతుల నేనాఁడు ద్వేషింప మొదలిడితిమో, ఆసాఁదే మనశ్చీణదశ—అవసానదశ— ప్రారంభస్థానది; మఱిల వికాసముదెస—జీవనముదెస— దృష్టి సారించుచో, మన వినాశము నేదియు నిరోధంపఁ జాలదు.

ప్రపంచజాతు లన్నిటితోడను మనము కలసి మెలసి వర్తింపవలయును. తా మనుభవింపక, యొరులకుఁ బెట్టక, స్వార్థపరాయణులై, కూపస్థమండూకములై, మూఢవిశ్వాస పరులై మను వందలకొలఁది వ్యక్తులకంటె విదేశయాత్ర చేయ వెడలు ప్రతి హిందువును దేశమునకు విశేషహిత మొనఁగూర్చినవాఁడగును....

ఒరులకు స్వాతంత్ర్యమియ సిద్ధపడనివారు స్వయ ముగాఁ దాము స్వతంత్రులు కానట్టలా? ఒరులనుజూచి యూరక చిట్టబుట్టుమనుటకుబదులు—మన శక్తిసామర్థ్య ములను వ్యర్థముచేసికొనుటకుబదులు—నడుముగట్టుకొని పౌరుషవంతులమై శాంతముగాఁ బనిచేయుదముగాక. ఎవ్వఁడు దేనికర్హుఁడో దాని నాతఁడు పొందితీరును, లోక మున నేశక్తియు దీని నడ్డుకొనఁజాలదని నా నిశ్చయము. ప్రాచీన భారతవర్షము మహాత్తరమైనదనుటకు సందియము లేదు, కాని భావిభారతవర్ష మింకను విశేష మహిమో శేతమై వెలయునని నా నిశ్చయము. సహననైర్మల్య కార్య

దీక్షలందు మహేశ్వరుఁడు మనలను సుస్థిరుల నొనర్చుచుండగాక!
మీ స్నేహోన్నతుఁడు; —వివేకానందుఁడు.

(61)

న్యాయూర్తి, 19-11-1894.

వత్సలారా, ధీరులారా,—కార్యదీక్షితులు బూని సంఘ కార్య
క్రమమును సాగింపుఁడు. ప్రేమ, నిష్కాపట్యము,
సహనము—ఇవియే మనకు వలయునవి. జీవనమనఁగానేమి?
వికాసము, ప్రేమ. కావున సమస్తమైన ప్రేమయు జీవనమే;
ప్రేమయే జీవననియమము, స్వార్థపరిత్యజే మరణము.
ఇహమున నైనను బరమున నైనను నిదిగో యథార్థము.
సత్కార్యాచరణమే, పరహితాచరణమే, జీవనము—తద
భావమే మరణము. మానవనూత్రులలో—బశుప్రాము
లలో—నూటికిఁ దొంబదిమంది జీవచ్ఛవములు, సిశూచ
ములు—ఏలందురా, నాయనలారా! ప్రేమవిరహితులు జీవ
న్మృతులు. సానుభూతి గలిగి వర్తింపుఁడు: వత్సలారా,
దీనులను, బేదలను, అజ్ఞులను, అధఃకృతులను గూర్చి పరి
తపింపుఁడు—హృదయము స్తంభించుపర్యంతము, తల దిమ్ము
వట్టునంతవఱకు, చిత్తవిభ్రాంతి గలుగునాయని తోచునంత
దనుక పరితపింపుఁడు. అపు డీశ్వరచరణోపాంతమున నాత్మ
సమర్పణము గావించుకొనుఁడు. శక్తిసామర్థ్యములును
దోడ్పాటును అప్రతిహతబలమును నపుడు మీకు లభించును.
ప్రయత్నము—కఠినప్రయత్నము—ఇదియే పదిసంవత్సరముల
నుండి నేటివఱకు నాప్రతిష్ఠయైయున్నది. తీవ్రప్రయత్నము

చేయుమనిగో యింకను నాయాత్మబోధ, మార్గ మగో
 చరమైయుండ, సర్వము సంధకారబంధులమైయుండఁ, బ్రయ
 త్నింపుమనిగో నేరబలుకువాడను. వికాసము—తరణో
 పాయము—తోచునపుడును బ్రయత్నింపుమనిగో నేర
 బలుకుదును. వశ్యలారా! భయపడకుఁడు. కొండ విఠిగి
 మీఁదఁ బడునేమో యను భయద్భక్తులతో, బేలచూపు
 లతో, జూచదగేల? ఉండుఁడు, తాలిమి వహింపుఁడు!
 కొలఁదిగడియలలో సంతయు మీఁద బాదాక్రాంతమగును.
 పరికింపుఁడు. ధనమువలన నేమి ప్రయోజనము? పేదప్రతి
 స్థలవలన నేమి ప్రయోజనము? పాండిత్యమువలన నేమి
 ప్రయోజనము? ప్రేమగో ఫలప్రదము; దుర్భేద్య కష్టపరం
 పులనెడి ప్వృతములను విడళించి రాజమార్గ మేర్పఱుచు
 నది వజ్రాయుధతుల్యమగు శీలము.

మనము గమనింపవలసిన విషయమిది : స్వాతం
 త్ర్యము లేనిదే వికాసమనునది కలుగనేరదు. మనపూర్వులు
 మతవిషయములలో స్వాతంత్ర్యము నొసఁగిరి; తన్ములమున
 నద్భుతమైన మతము మనకు లభించినది. కాని సమాజశరీర
 మును వారు శృంఖలములచే బంధించినారు—ఫలితమేమి?
 మనసమాజము రాక్షససమాజమైనది. పాశ్చాత్య దేశము
 లందో, సమాజము సదాస్వాతంత్ర్యము ననుభవించుచున్నది
 —అందుచే ఆ సమాజమెట్లు వికాసము నొందుచున్నదో
 చూడుఁడు. ఇక వారి మతమెట్లు సంకుచితమైపోవుచున్నదో
 గమనింపుఁడు.

ఎచట స్వాతంత్ర్యము లేదో, యచట వికాసమును లేదు. ఆలోచించుటకు, మాటాడుటకు, మానవున కెట్లు స్వాతంత్ర్యము కావలయునో అట్లే—పదల కాతఁడు బాధ కలిగింపకుండునంతవఱకు—ఆహార నస్త్రధారణ వివాహ విషయములలో వానికి స్వాతంత్ర్యము వలయును.

ఐహికనాగరికతనుగూర్చి మన మేమేమో ప్రలాపించుచుందుము. ద్రాక్షపళ్లు వులుపన్నదఁట నక్క! మాట వదన కామూర్ధప్రలాపముల నన్నిటిని యధార్థమేయని యంగీకరించినను భారతదేశమం దంతటను నొకలక్షమంది నిజమైన పారమార్థికులుండురేమో. ఇక వీరిపారమార్థిక సాధనలకై ముప్పదికోట్లమంది జనులు నిరాహార్యులై, పశు ప్రాయులై, తమస్థునఁ బడి తల్లడిల్లవలసినదేనా? ఎవ్వరైన నెందులకుఁ బస్తుపడియుండవలయును? మహమ్మదీయులచే హిందువులు జయింపఁబడు తెట్లు సంభవించినది? ఐహిక నాగరికతను హిందువు లెఱుఁగకుండుటచే సంభవించినది. కుట్టఁబడిన దుస్తులను గట్టుకొనుట మహమ్మదీయులు హిందువులకు నేర్పిరి. వీధులలోని ధూళితోఁ గలియుకుండ తమ యాహారమును శుచిగా నెట్లు తినవలయునో మహమ్మదీయులు హిందువులకు నేర్పిన బాగుండెడిది! పేదలకుఁ బని కల్పించుటకై యైహికనాగరికతకాదు, భోగములుసైత మావశ్యకమని చెప్పెదను. అన్నము! అన్నము! ఈలోకమున నాకు అన్నముపెట్టఁజాలక యెక్కడనో పరలోకమున శాశ్వతబ్రహ్మానందము నొలకఁబోయునను దేవునియందు నాకు నమ్మకములేదు! ఇన్నీ! భారతదేశ ముద్ధరింపఁబడ

వలయును, సేదలకు అన్నము పెట్టవలయును, విద్యావ్యాప్తి చేయవలయును, మతాచార్యుల—పురోహితబ్రువుల—దుండగములను నిర్మూలించవలయును. మతాచార్యులై తవ మిఁకఁ జెల్లదు, సాంఘిక నిరంకుశాధికారి మిఁకఁ జెల్లదు! వలయు నది ప్రతివ్యక్తిని మఱియొక కబళమున్నము, (అభ్యుదయమునకుఁగాను) మఱికోంత యవకాశము! ఆంగ్లేయులవద్ద నుండి మఱికోన్ని హక్కులను బొందు తలంపున మన “యవకమాన్యులు” సభలు చేయుమందురు. వారు (ఆంగ్లేయులు) ఊరిక నవ్వచుందురు. ఒకరిక స్వాతంత్ర్యము నీయ సంసిద్ధులుకానివారు స్వయముగాఁ దాము స్వాతంత్ర్యము సొండుట కెట్లర్దులు? మాటవదన కాంగ్లేయులు మిమ్ము సమస్తాధికారములకును బట్టాభిషిక్తులను జేయుదురనుకొందము. చెప్పనేల? అధికారులగువారు జనసామాన్యమును గాలిక్రిందపేసి త్రొక్కుదురు. వారు జనసామాన్యమును స్వాతంత్ర్యము ననుభవింపనిట్టరా? బానిస లొకరిని బానిసలను జేయుటకే యధికారము గోరుదురు.

ధర్మావశ్యకతను జూపుచు, సంఘమునకు స్వాతంత్ర్యముకొనఁగొనుచు, నీ మార్పును గ్రమక్రమముగాఁ దీసికొని రావలయును. మతాచార్యులై తవమును మన సనాతన ధర్మమునుండి తొలఁగించితిరా, మహోత్కృష్టమగు ధర్మమేర్పడును. బోధపడినదా? భారతధర్మముతోఁగూడిన పాశ్చాత్యసంఘముచు మీరు నిర్మింపఁగలరా? ఇది సాధ్యమే యనియు జరిగితిదననియు నానమ్మకము.... భారతదేశమునఁ గేంద్రస్థానమున సొక వలస నేర్పఱిచి, యందు స్వతం

త్రముగా మీరు మీ యాశయముల ననలంబించుట మహా త్రమవిధానము; తన్ములమునఁ గ్రమముగా మీ యాశయము లెల్లెడను వ్యాపించును. ఇంతలో నొక కేంద్ర సంఘము నేర్పబడి, శాఖోపశాఖలతోఁ గ్రమముగా దేశమంతటను వ్యాపింపుఁడు. ప్రస్తుతము మతిధర్మములనే యాధారముగాఁ గొని యుద్యమము నారంభింపుఁడు. తీవ్రమైన యోసంఘ సంస్కానము నిపుడు బోధింపఁబోతుండు; ఐనను మూఢ విశ్వాసములనుమాత్ర మామోదింపకుండు. శంకర రామానుజులతన్వ్యాది పూర్వాచార్యులు చప్పినరీతి నెల్లరకును ముక్తిని నెల్లరసమత్వమును నంగీకరించి సంఘము నుద్ధరింపఁబూనుండు.

కార్యదీక్షాదత్తులై (శాఖోపశాఖలతో) దేశమంతటను నలముకొనుండు. కృషిచేయుండు, తీవ్రకృషిచేయుడు. ఒరులను నడపునెడ నేవకభావము వహింపుండు, స్వార్థరహితులుకండు, చిరున సొతుని నిందించు వారి మాటలకన్నఁడును జెవి యొగ్గకుండు. తాలిమిని భూమాతనుబోలి వర్తింపుండు, అపుడు విజయము మిమ్ము వరించును... జాగ్రత్! ఒరులను “సాధింపఁ” బోకుము—ఒరులపై నెన్నఁడును (అమెరికావారనునట్లు) లేనిపోని యధికారము చెలాయింపకుము—కఱ్ఱపెట్టినము చేయుకుము. ఎప్పుడును, నా లేఖలను నీపేరవ్రాయుచుండుటచే నా యితరమిత్రులపై నీయాధి క్యము ప్రకటింపఁబోకుము, * నీ వట్టిమూఢుడవు కాఁజాల

* ఈలేఖ పలువురను సంబోధించుచున్నను నొక్కని పేరనే వ్రాయఁబడినదని పాఠకులు గమనింతురుగాక.

వని నేనెఱుఁగుదును, కాని నిన్ను హెచ్చరించుట నాధర్మ మనుకొందును. లేనిపోని యాధిక్యము చూపుటచే సంఘ మంతయు నశించును. కృషిచేయుఁడు, తీవ్రకృషిచేయుఁడు; పరహితార్థము కృషిచేయుట యేకదా జీవనము.

కోట్రయనునది కూడదు, వంచనయనునది వలదు, కాపట్యమనునది పనికిరాదు. పరమేశ్వరునిమీఁదనే నే నెల్లప్పుడును నిర్భరపడియున్నాను, స్వయంజ్యోతి యగు సత్యముమీఁదనే సదా నే నాధారపడియున్నాను. పేరుప్రతి ప్థలనిమిత్తముగాని, తుదకుఁ బరహితార్థముగాని యాత్మ వంచకుఁడనై తినను వ్యాకులతతో, మనోమాలిన్యముతో, మరణింపకుండునుగాక. లవలేశమైన నవిసీతి వలదు, దుస్తంత్ర మణు మాత్రమును బనికిరాదు.

'తటపటాయింపు' వలదు, 'గుప్తసాధనలును' గూఢ దుర్మార్గావలంబనములును నెంతమాత్రము కూడవు, రహస్యముగా నొకమూల నక్కి, యేకార్యమును జేయరాదు. గురు దేవునియందు సైత మే ప్రత్యేకాభిమానము, నే పక్ష పాతమును వలదు. వత్సలారా! ధీరులారా! వురోగమన మొనర్చుఁడు. ధనము లభించుఁగాక, లభింపకపోఁగాక. మీకుఁ బ్రేమ కలదా? ఆస్తిక బుద్ధి కలదా? ఉన్నచో మిమ్మడ్లఁజాలినవారు ముల్లోకములందును నుండరు. అగ్ర సరులుకండు, గమ్యమును బ్రాపింపుఁడు.

ఏమివై పరీత్యము! తాము నా విజయమునకు దారి చూపితిమనియు నానుకూల్యము గల్పించితిమనియు... తమ

పత్రికలలో వ్రాసికొనుటయా! నిజమే!! అర్థరహిత ప్రలాపము! ... సమాజమువారు దా-రి-సూ-పి-రి!!...

జాగ్రత! అసత్యమును మోసమును గూర్చి మెలకువగలిగి వర్తింపుడు, సత్యవ్రతులై యుండుండు— నెమ్మదిగా నయ్యును నిశ్చయముగా మనము నెగ్గితీరుదుము. నేను లేనని భావించి పనిచేయుండు. మీలోఁ బ్రతివ్యక్తిమీఁదను గార్యభారమంతయుఁ గలదని భావించి పనిచేయుండు. ఏబది శతాబ్దములు మిమ్మవలోకించుచున్నవి, భారతభాగ్యోదయము మీపై నాధారపడియున్నది. అగ్రగురులుకండు! నే నెప్పుడు రాఁగలనో నాకుఁ దెలియదు. ఇది మహాక్షేత్రము. హిందూ దేశీయులు కేవలము స్తుతిచేయవచ్చును, దేనికైనను వారొక దమ్మిడినీయఁజాలరు; అదిగాక స్వయముగా యాచకులగు వారి కెక్కడనుండివచ్చును? మఱియు, లోకహితాచరణ సామర్థ్య మిరువది శతాబ్దములనుండి వారియందు లోపించియున్నది. జాతీయత, ప్రజాస్వామ్యము— మున్నగువానిని గూర్చి వారిప్పుడిప్పుడే నేర్చుకొనుచున్నారు. కావున వారిని నేను నిందింపనక్కఱలేదు... ఆశీర్వాదములు.

—మీ వివేకానందుండు.

(62)

80-11-1894.

స్నేహాస్పద—, మన మతసంస్థయందు వ్యవహారమునకు సంబంధించినంతవఱకు మన శక్తిసామర్థ్యముల నన్నిటిని వినియోగించి తగిన కట్టుపాట్లు నెలకొల్ప

వలయును ; కాని మతవిషయమున నే ప్రత్యేక శాఖా సంప్రదాయములను సృష్టించకుండునట్లు మొలఁకువతో మొలఁగ వలయును....

ఏ పరమాదర్శములను సాధించుటకును బోధించు టకును శ్రీరామకృష్ణుఁ డవతరించెనో వానిని బ్రకటించు టకై యెవ్వరైన నాతని జీవితమును సరిగా వ్రాయఁగలిగిన పక్షమున వ్రాయనిండు, అంతేకాని యాతని జీవితోపదేశము లను దికమక చేసి, యెవ్వరు నపార్థములు మాత్రము కల్పింప కుండురుగాక....ఆతని భక్తిజ్ఞానములను బ్రకటించుచు, సర్వమతములనుండియు నాతఁడు గ్రహించిన పరమధర్మములను గూర్చిన యాతని యుపదేశములను.... అనువదింప నిండు. విషయమిది. శ్రీరామకృష్ణుని జీవితము దివ్యజ్యోతి, తదీయ తేజః ప్రసారమున హిందూమత పరమావధినంతయు, సనాతనధర్మపరమాదర్శముల నన్నిటిని యథాహూపమున గ్రహింపనగును. వేదశాస్త్రోక్త జ్ఞానమున కంతకును నాతఁడే ప్రత్యక్ష నిదర్శనము. ఋషులును నవతారమూర్తులును నిజముగా వేనిని బోధింపనెంచిరో యాతత్త్వములనన్నిటిని సీతఁడు తన జీవితమునఁ జూపెను. మతగ్రంథములు వాదమాత్రములు, ఈతఁడో, తదీయాచరణము, అనుభవము, ఈ పురుషుఁడు తనయెఁబదియేండ్లలోనే పంచసహస్రవర్ష పర్యంతమగు భారత జాతీయ పారమార్థిక జీవితమునంతను జీవించి, భావిజనసంతతి కాదర్శప్రాయుఁడై యొప్పెను. ద్వైతము, విశిష్టాద్వైతము, అద్వైతముననునవి యాత్యైవికాసమునఁ గ్రమావస్థలనెడి యాతని సిద్ధాంతమువలననే

వేదము లర్థవంతములగును, శాస్త్రములకు సమన్వయ మేర్పడును. అన్యమత సహనము నవలంబింపవలయు ననుటయు కాక, అన్యమతములును మోక్షమార్గములేయని మనఃపూర్వకముగా నంగీకరింపవలయుననియు, సత్యమే సర్వధర్మములకును మూలాధారమనియు నాతని యుపదేశము. ఈ క్రమమున నత్యంతమనోజ్ఞము, హృదయోత్తేజకమునగు రీతిని యాతని జీవితమును వ్రాయవగును. ఐనను సర్వము సకాలమునఁ బ్రాప్తింపఁచు... ఒకరికై నిరీక్షింపక మీ కృషిని మీరు సాగింపుడు. “వండి వడ్డించిన పదార్థములను దినుటకై వచ్చి కూర్చుండు వారనేకులు.” జాగరూకతతో మీ యుద్యమమును సాగింపుడు. ఆశీస్సులు.

—సదా మీ వివేకానందుడు.

(63)

80-11-1894.

స్నేహోన్నద—... శ్రీరామకృష్ణుని గూర్చి ప్రకటింపఁబడిన అద్భుతగాథలను గూర్చి మీకు నేఁజేయు హితోపదేశమేమన—వానిని, వానిని వ్రాయు మూర్ఖులను మీదరికి రానీయకుండు. అవి వాస్తవములేయైనను నీ యవివేకు లన్నిటిని దలక్రిందులు చేయుదురని నానిశ్చయము. లోకమున కాతని జ్ఞానబోధ యనంతమైయుండ. నిజముగా ననావశ్యక విషయములను, అద్భుతములను బట్టుకొని ప్రాణులొకడనే! వానివలన ఋజువగున దేమియులేదే! ఇడమువలన నాత్మ నిరూపితము కాఁజాలదు. ఆత్మ యనుడు, పరమాత్మ

యనుఁడు, అమృతత్వమనుఁడు—వీని యునికికిని నీ యద్భుత సంఘటనములకును నేమియు సంబంధములేదు.... శ్రీరామ కృష్ణుని తత్త్వమును గూర్చియు నాతని వ్యక్తిత్వమును గూర్చియు బోధింపుము. నీ పిపాసను దీర్చిన యమృత భండము నొరుల కందఁజేయుము. మిట్టవేదాంతముచేఁ గల వరపడకుము, స్వమతదురభిమానముచే నొరులను గలవర పెట్టకు. ఆశీర్వాచనములు. —సదా మీ వివేకానందుఁడు.

(64)

ఆ మెరికా సంయుక్తరాష్ట్రములు, 30-11-1894.

అయ్యుమ్మంతుఁడగు—, ముదావహమైన నీలేఖ యిప్పుడే యందినది. శ్రీరామకృష్ణుని తత్త్వమును నీవవగాహన చేసికొనుట నా కమిత సంతోషకరము. నీ దృఢవైరాగ్యమును గని యెంతయో యానందించు చున్నాను. భగవత్ప్రీతి కిట్టివైరాగ్యము ముఖ్యావశ్యకము. చెన్ననగరము సదా నా కాళాజనకమైయున్నది. భారతదేశమునంతను ముంచియెత్తు నాధ్యాత్మికతరంగము చెన్ననగరమునుండియే వెలువడునని నేటికిని నా దృఢవిశ్వాసము. ఈశ్వరానుగ్రహమున నీసదాశయములు ఫలించుఁగాక! కాని నాయనా! ఇచటనే చిక్కలు. ఏకార్యమైనను దొందరపడి చేయరాదు—ఇది మొట్టమొదట నీవు గమనింపఁదగిన విషయము. రెండవది మీ యమ్మయొక్కయు నీ భార్యయొక్కయు మనోభావములు నీకు సమాదరణీయములు. “శ్రీరామకృష్ణుని శిష్యులగు మీరు మీ తల్లిదండ్రుల భావముల నేమంత

పాటించితిరి?” అని నీవు మమ్మడుగుదువు కాఁబోలును, నిజమే. మహాత్యాగము వలననే మహాకార్యములు సాగునని నే నెఱుఁగుదును—నిస్సంశయముగా నెఱుఁగుదును. భారత మాత తన పుత్రులలో నుత్తమోత్తములు, మహాఘనులు నగు వారి త్యాగమును గోరుచున్నదని నే నెఱుఁగుదును, సందియము లేదు. అట్టివారిలో నొకఁడవగు భాగ్యము సందుదువుగాక యని మనఃపూర్వకముగా నాసించుచున్నాను.

మహాపురుషులు మహాత్యాగము చేయుచుండుటయు జనసామాన్యము వాని సత్ఫలముల ననుభవించుచుండుటయు లోకవిదితము. నీ మోక్షమునకుఁగాను నీవు సమస్తము త్యజించు టొక ఘనకార్యముకాదు. లోకకల్యాణార్థ మాత్మ మోక్షమును సైతము పరిత్యజింప నెఱువవా? ఎఱుదవేని సాక్షాత్ భగవానుఁడవు—ఈ విషయము నాలోచింపుము. బ్రహ్మచర్యము నవలంబింపుము, ఇదియే నీకు నాహితోక్తి. నాయభిప్రాయమేమన, సమస్తవిషయసుఖములను విడనాడి, కొంతకాలమువఱకు నీతల్లిదండ్రులవద్ద నుండుము—ఇది “కుటీచకావస్థ.” జగద్ధితార్థము నీ మహాత్యాగమునకు నీభార్యను సమాధానపఱుపఁ బ్రయత్నింపుము. దృఢవిశ్వాసము, సర్వవిజయసమర్థమగు ప్రేమానురాగములు, అఖండ నైర్మల్యము—ఇవి నీ కలవడునేని, యచిరకాలముననే ఎజయోపేతుఁడవగుదు వనుటకు నాకిసుమంతయు గుంది యుము లేదు. శ్రీరామకృష్ణుని బోధనలను వ్యాప్తిచేయుటకు గాను నీ మనశ్చరీరములను ధారపోయుము, కర్మమేగదా

ప్రథమావస్థ. శ్రద్ధతో సంస్కృతము నభ్యసించుము ; భక్తి సాధనల నవలంబించుము. నీవు గొప్ప యాచార్యుడవు కావలసియున్నది. “తన్నుదాఁ జంపుకొనుట కొకఛాకు చాలును, పరులను జంపుటకో, కత్తులును గతాదులును గావలయును” అని నాగురుమహారాజు వచించువాఁడు. నీ వెవుడు సంసారమును వీడి యా మహానీయుని పావననామమును లోకమునకు ఘోషింపవలయునో సకాలమున నీ కవగతమగును. నీ సంకల్పము యోగ్యమైనది, పవిత్రమైనది. భగవదనుగ్రహమున నది సిద్ధించుఁగాక. కాని తొందరపడి యే కార్యమును జేయరాదు. కర్మయోగ భక్తియోగములచే ముందుఁ బవిత్రుడవుకమ్ము. దీర్ఘకాలము భారతవర్ష మనేక బాధలఁ బాల్యుడినది, ఐనను భగవంతుఁడు దయామయుఁడు. తన బిడ్డలకుఁ జేయూఁత నొసఁగుటకుఁగాను భగవంతుఁడు మఱి నవతరించినాఁడు, పతితభారతవర్షము పునరుద్ధారణ మొందుటకు మఱి నవకాశము లభించినది. శ్రీరామకృష్ణులకుఁ బాదాక్రాంతమైననేకాని భారత దేశము పునరుద్ధారణ నందఁజాలదు. గురు దేవుని జీవిత సం దేశములు దేశ దేశాంతరములలో వ్యాప్తి నొందవలయును, హిందూసంఘమున నవి యస్థిగతము కావలయును. ఈ కార్యభారమును వహించు వారెవరు? శ్రీరామకృష్ణ పతాకమును గైకొని జగత్కల్యాణార్థ మగ్రసరులగు వారెవ్వరు? పేరు ప్రతిష్ఠలను సిరిసంపదలను భోగ భాగ్యములను, వేయేల, ఐహికాముష్మికములను సర్వము విడనాడి, దేశమునకు దాపరించిన యీ యుద్ధోగిని నరికట్టు వారెవ్వరు? ఏకొలదిమంది యువకులలో ఆత్మార్పణ

మొనరించినారు. వారు కేవలము వేళ్లమీఁద లెక్కింపఁదగి యున్నారు, అట్టివారు మనకు వేలఁకొలదిమంది కావలయును, వారు వచ్చి తీరుదురు. వారిలో నీవొకఁడవు కావలయునను వాంఛ భగవానుఁడు కలుగఁజేసియుండు టానందదాయకము. భగవత్కార్య నిమంత్రితులమగు శుంతటి భాగ్యము! అంధకారనిమగ్నమగు జనసహస్రమును బరంజ్యోతిస్సాన్నిధ్యము నొందింపవలయునను నీ యాశయ ముత్కృష్టము, నీ మనోనిశ్చయము నిశ్చయముగా మహనీయము.

కాని నాయనా! లోపమిది : తొందరపడి యే కార్యమును జేయరాదు. పవిత్రత, సహనము, దీక్ష... వీని యన్నిటికంటెను బ్రేమానురాగములు—ఇవి యున్నచో, విజయము నిన్ను వరించును. సమస్తకాలమును నీదియే, ఊరక తొందర పడనేల? పరిశుద్ధాత్ముఁడవై, నిష్కపటి నై యున్నచో సర్వము చక్కఁబడితీరును. శతఘ్నివలె సంఘముపైఁబడి, యెల్లెడలను నూతనవికాసమును నూతన చైతన్యమును గలిగించుటకుఁగాను నీవంటియువకులు వందల కొలదిమంది మనకుఁ గావలసియున్నారు. భగవానుఁడు నీ యాశయములను సఫలమొనర్చుఁగాక!—అశీర్వాదకుఁడు, వివేకానందుఁడు.

(65)

అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రములు, 26-12-1894.

ధన్యాత్ముఁడును నావుఁడునునగు... క్రైస్తవ ప్రచారక పత్రికలలో నన్నుగూర్చి ఖండనలు చేయఁబడుచున్నట్లు వినుచున్నాను, కాని నేను వానివైపుఁజూడనేమాడను. అట్టి

పత్రికలను వేనిదిగాని నీవు నాకింకఁబంపిన పక్షమున 'బుట్ట దఖలే' వానిగతి. మన యుద్యమమునకుఁగాను కొంచెమాం దోళన మవసరమైనది. వలసినంత బరుగనే జరిగినది. మంచి కానిమ్ము, చెడ్డకానిమ్ము, లోకులు నన్నుగూర్చి చెప్పవిషయముల కింక నెంతమాత్రము నీవు చెవియొగ్గకము, "నహి కల్యాణ కృత్ కశ్చిత్ దుర్గతిం తాత గచ్ఛతి—మేలు చేసిన వాఁడొకప్పుడును దుర్గతి నొందఁ" డనెడి గీతావాక్యమును జ్ఞప్తిలోనుంచుకొని మీపని మీరు సాగింపుఁడు.

అనుదినము జనులిచట నన్నభినందించుచున్నారు. సర్వము మెల్లఁగా బరుగవలయును....వార్తాపత్రికా నిందలనుగాని స్తుతులనుగాని నేను లేకమును లక్షించువాఁడనుగానని నీకు నేనిదివఱకే వ్రాసియున్నాను, మఱల వ్రాయుచున్నాను. అట్టివానికి నేను జేయునది దహనసంస్కారము. మీరును ఆపనియే చేయుఁడు. వార్తాపత్రికా ప్రలాపములనుగాని ఖండనలనుగాని మీరెంతమాత్రమును బాటింపరాదు. నిష్కపటులై మీకర్తవ్యము మీరు గొనసాగింపుఁడు. సర్వము చక్కఁబడును. సత్యము జయించితిరును....

క్రైస్తవ ప్రచారకల యవకతవక వ్రాఁతలను మీరు తృణీకరింపవలయును. వానిని మీరు కన్నెత్తి చూడరాదు....పరిపూర్ణమానమే వానికిఁ దగు నిరసనము. మీరును నిష్ట చేయుదురని నమ్ముచున్నాను. ...మీరండఱును నా కావులని గ్రహింపుఁడు. ఆశీస్సులు.

—సగా మీ వివేకానందుఁడు.

(66)

అమెరికా సంఘ కర్తావ్యములు, 1894.

ప్రేమభాజన—...నిష్కాపట్యమే యుత్తిమనీతి, గుణ
వంతుఁడు తుదకు విజయము నందెఱిరును... వత్సా!
నే నెంతటి కార్యనిమగ్నుఁడనై యున్నను, ఎంతదూరమున
నున్నను, ఎంతటి ఘనులతో మగలుచున్నను నా మిత్రు
లందుఁ బ్రతివ్యక్తిని—అతి సామాన్యుని సైతము—జ్ఞప్తిలో
నుంచుకొందునని, వారి నాశీర్వాదింతునని, వారి శ్రేయ
మునకుఁగాను భగవంతునిఁ బ్రార్థింతునని, సదా నీవు గుర్తింప
వలయును. —ఆశీర్వాదకుఁడు, వివేకానందుఁడు.

(67)

ఓం నమో భగవతో శ్రీరామకృష్ణాయ !

1894.

ప్రియుష్టుంతుఁడగు—, అచటి సమాచారమంతయు నీ లేఖ
మూలమునఁ దెలియుచున్నది....కలిగిన విపత్తు సంతాప
శరము, ఈశ్వరసంకల్ప మటులున్నది. ఇది కర్మక్షేత్రము,
భోగాంగణముకాదు. తన పనియైనంత నే ప్రతివ్యక్తియు
స్వస్థానమునకు వెళ్లును—కొందఱు ముందు, కొందఱు
వెనుకను. అంతే...గతించెను—సరి, భగవదిచ్చ యటు
లున్నది! శ్రీరామకృష్ణ జన్మోత్సవ మతిపై భవముగా
జరిగినదను వార్త ముదావహము; ఆతని నామ మొంత
శ్లాఘిచెందిన నంత మేలు. కాని మన మొకవిషయమును
గుర్తింపవలయును—పేరు ప్రతిష్ఠలనిమిత్తము కాక, లోక

మున కత్యావశ్యకమగు సందేశముల నొసఁగు నిమిత్తము మహాత్ము లావిర్భవించురు, కాని వారియనుచుదలు వారి బోధలను గంగలోఁ గలిపి, వారి నాముములను నిలువఁజెట్టుట కై ప్రాఁకులాడుచుండురు, అందులకై కలహించుచుండురు—ఇదియే లోకుల ధోరణి. జనులాతని (గురుదేవుని) పేరు ప్రతిష్ఠల సంగీకరించినను మాసినను నాకొక్కటియే, కాని యాతని బోధనలు, ఆతని జీవితము, ఆతని దివ్యసందేశము నిఖలజగద్వ్యాప్తి నొందఁ దోడ్పడఁ బ్రాణములు ధారపోయుటకు సంసిద్ధుఁడను. ఒక విషయము. పూజాలయ విషయమున నా కమితభయము, స్వతః అందు దోష మేమియు లేదు, కాని కొందఱు దానితోడిదే లోకమనియు, అదియే పరమార్థమనియుఁ బూర్వపు ఛాందసమును మఱలఁ బాదుకొల్పి నుద్యమించుచుండురు—ఇదియే నా భయము. అర్థరహితమైన యీ పురాతనకలాపములను బాహ్యచారములను బట్టుకొని వారెందుకుఁ బ్రాఁకులాడుచుండురో నే నెఱుఁ గుదును. వారి యుత్సాహము, శక్తిసామర్థ్యములు, కర్మాచరణమును గాంక్షించుచుండును, కాని ప్రకటన సూర్తమును గానక, గంట వాయిించుట మున్నగు కార్యములలో వెలువడుచుండును.

నేను మీకొక సూతనాశయమును దెలుపుచున్నాను. దానిని మీరు కొనసాగింపఁగలుగుదురేని మీరు ధీరులనియు, నేవానిరతులనియు నన్నెదను. కొన్ని చిత్రప్రదర్శకదీపములు, గోళములు, భూగోళపటములు, కొన్ని రసాయనద్రవ్యములు మొదలై నవి సంపాదింపవలయును. తరువాత మీకు వలసి

నది యొక పెద్దకుటీరము. అటుపిమ్మట మీరు కొందఱు పేదలను చేరఁదీసి, వారికి జ్యోతిశ్శాస్త్రము, భూగోళ శాస్త్రము మొదలైనవానియందుండి పటములను జూపి, పిమ్మట శ్రీరామకృష్ణునిగూర్చి బోధింపుఁడు. వివిధదేశములలో నేమి జరిగినదో, జరుగుచున్నదో, లోకమెటులున్నదో — మొదలగు విషయములను గుర్తింపఁజేయఁ బ్రయత్నింపుఁడు. నిరక్షరాస్యులు — నిరపేదలు — మీ కచట వేల కొలఁదిమంది దొరకుదురు. ఉదయమో, మధ్యాహ్నమో, సాయంకాలమో, వెళ్లి వారికి సంగతులను దెలుపుఁడు. పుస్తకాదులు పనిచేయవు — వాగ్రూపముననే వారికి బోధింపుఁడు. పిమ్మట మెల్లఁగా మీ కేంద్రముల నభివృద్ధిచేయుఁడు. ఈ పనియంతయు మీరు చేయఁగలరా? లేక కేవలము గంట వాయింపుటయేనా?

... (గురు దేవుని) భక్తురాండ్రు కొందఱు వితంతువులను శిష్యురాండ్రుగాఁ జేయలేరా? వారికి రనంత విద్యా గంధము మీరు కలుగఁజేయలేరా? ఇంటింటికిఁ దిరిగి శ్రీరామకృష్ణునిగూర్చి బోధించుచు, దానితోఁబాటు పేదలకు విద్యగఱపుటకై వారిని మీరు బయటికిఁ బంపలేరా? ...

రండు! ఈ కార్యార్థము కంకణము గట్టుకొనుఁడు. కల్లబొల్లిమాటలకును నిరర్థక కర్మకలాపములకును గాలము గాదిది, వత్సా! నీవిప్పుడు కార్యాంగణమున దిగి సనిచేయవలయును. ...

ఇది బహువిచిత్ర దేశము. ఇప్పుడిచట వేసవి కాలము — నేఁ దుదయ మిచట వంగ దేశములో వై శాఖమాసమున

నెంత యుక్క పెట్టినో యంత యుక్క పెట్టినది, ఇంతలోనే యలహాబాదులో మాఘమాసమున నెంత చలివేయునో యంత చలి వేయుచున్నది! నాలుగు గంటలలోనే యంతటి వ్యత్యాసము! ఇచటి భోజనశాలలు వర్ణనాతీతములు. భోజనమునకుఁ జెల్లింపవలసినదాని నటుంచి, దినమున కొక గది రైదువేలరూపాయిలపాటు నద్దినీయవలసిన వూటకూటి యిట్లు న్యూయార్కులోఁ గలదు. భోగవిషయమున నీ దేశమున కెవరుగూ దేశము ఏరోపాలోఁగూడలేదు. ప్రపంచ మంతటియందును నిది మహాభాగ్యవంతమైన దేశము, ఇచట డబ్బు నీటివలె వ్యయమగును. నే నెన్నఁడోకాని యీ హోటళ్లలో నివసింపను, కాని తఱచుగా నిచటిఘనుల కతిథివై యుండును. వారికి నేను జాగుగాఁ దెలిసినవాఁడను. దేశమంతటికి నిపుడు నేను బరిచితుఁడను, అందుచే నే నచటికి వెళ్లినను సత్యంతాదరిముతో వాడు నన్ను దమగృహముల కాహ్వానించుచుండురు...వారి యిట్లు పికాగోలో నా కేంద్రము. ఆతనిభార్యను నేను 'అమ్మా' యని పిలుతును. ఆతనికుమార్తెలు నన్ను 'అన్నా' యందురు. అంతటి దయానిలయము, సంతటి పావనమునగు కుటుంబము నెచటను గానము. కానిచో, నాయనా! భగవంతుఁడు తన కటాక్ష పరంపరలను వారిపై నెందులకుఁ జూపును? ఆహా! వారెంతటి దయామయులో! ఫలానిచోట నొక పేదవాఁడు బాధపడుచున్నాడని వినినఁ జాలును. వానికి నన్నవస్త్రముల నొసఁగి యేదేని యొక యుద్యోగమును జూపుటకై సకుటుంబముగా వారు వెడలుదురే! ఇక మనమేమి చేయుచున్నాము?

ఈ దేశీయులకుఁ బుస్తకాదిసామగ్రియుఁ గలదు. కాని వెల చాల హెచ్చు. అదే మూల్యమునకు మీ కైదు రెట్ల వస్తువులు కలకత్తాలో దొరకును. అనఁగా విదేశీయ వస్తువులను దమ దేశములోనికి వీరు దిగుమతి కానీయరు. వానిపైన విశేషమైన సుంకము విధింతురు, అందువలన ధర యమితముగాఁ బెరిగియుండును. ఐనను వీరు బట్టలు మొదలైనవాని నంశగాఁ దయారచేయరు. యంత్రములను బనిముట్లను నిర్మింతురు; మఱియు గోధుమలు, వడ్లు, ప్రత్తి మొదలైనవాని నుత్పత్తిచేయుదురు—ఇవి చాల చౌకగా నుండును.

...ఇచటఁ బలువిధములైన పండ్లు దొరకును; అనఁటి, నిమ్మ, జామి, ఆపిల్, బాదము, ద్రాక్ష—యీ పండ్లు విస్తారముగా దొరకును; ఇవిగాక యితర ఫలము లనేకములు కాలిఫోర్నియానుండి వచ్చును. అనాసపండ్లు పుష్కలముగా దొరకును. కాని మామిడి మొదలైనపండ్లు మాత్రము దొరకవు.

...శిష్యులు—ప్రచండదీక్షోదక్షులగు యువకులు—కొండలు మనకుఁ గావలసియున్నారు,—తెలిసినదా? బుద్ధి మంతులు, ధైర్యశాలులునగువారు—యమాలయమునకుఁ బోవుటకై నను వెనుదీయనివారు—సముద్రము నీడివేయుటకు సంసిద్ధులగువారు—ఇట్టి యువకులు మనకుఁ గావలసియున్నారు. బోధపడినదా? స్త్రీలును బురుషులును వందల కొలదిమంది యిట్టి వ్యక్తులు మనకుఁ గావలసియున్నారు.

ఇందులకై యావచ్చుకీని వినియోగించి ప్రయత్నింపుడు. సంకోచింపక నిరభ్యంతరముగా జనులచే మన యాశయముల నవలంబింపఁజేసి వారికి మనశిక్షణమును దరబియ్యుతుచేయుడు.

...అంతయుఁ గ్రమముగాఁ జక్కఁబడును. ఊరక లేఖలు వ్రాయుచుఁ గూర్చుండుటకు నాకుఁ దగినంత వ్యవధి లేదు. ఉపన్యాసాది విషయముననైనను ముందుగా వానికై యాయిత్తపడను. నేను వ్రాతమూలకముగాఁ జేసిన దొకే యుపన్యాసము, దానిని మీరు ముద్రించినాడగదా. మిగత వానిని సమయస్ఫూర్తిపై నిర్భరపడి యాశువుగనే చేయుదును—గురుదేవుఁడే నాకాధారభూతుఁడు, కలముతోడను గాగితముతోడను నాకుఁ బనియేలేదు. డిట్రాయట్లో నొకప్పు డేకధారగా మూడుగంటలసే వుపన్యసించినాను. ఈ పుల్లయ్యవద్ద నింత సరకున్నదా యని—యొక్కొక్కప్పుడు నా విజయమునకు నాకే యాశ్చర్యమగుచుండును!...

సమాజమునకు—లోకమునకు—మనము గగుర్పాటు కలిగింపవలయును, ప్రకంపనము గలిగింపవలయును. కల్ల బొల్లిమాటలును శుష్కకర్మకలాపములును బనికిరావు. కర్మకలాపములు గృహస్థులకు ద్వేషింపఁబడినవి. భావప్రవాహములను జగద్వ్యాప్తిచేయుటే మీ కర్తవ్యము. ఈ కార్యమును మీరు సాధింపఁగలరా? ఐనచో భయములేదు...

వలయునది శీలనిర్మాణము,—శీల మేర్పడనిండు, అవును నేను మీ నడుమనుందును. తెలిసినదా? స్త్రీలును బురుషులును—మనకొక వేయిమంది సన్న్యాసులు, కాదు,

పదివేలమంది—ఇరువదివేలమంది—సన్న్యాసులు కావలసి యున్నారు. మన తల్లులు—ఏమి చేయుచున్నారు? ఏమైనను సరియే, మన యాశయముల నవలంబించువారు మనకుఁ గావలసియున్నారు. వెళ్లి వారితోఁ జేప్పడు, మనఃపూర్వకముగా, స్వయముగా, మీరు ప్రయత్నింపుడు. గృహస్థశిష్యులుకాదునుమీ, మనకుఁ గావలసినవారు సన్న్యాసులు. మీలోఁ బ్రతివ్యక్తియు నొక వందమందిని—విద్యానంతులగు యువకులను—మూర్ఖులనుగాదునుమీ—ముండితశిరస్కులను జేయవలయును. అప్పుడు మీరు ధీరులని తలంతును. లోకమున మనము కళ్లోలము గలిగింపవలయును. నిర్లక్ష్యభావమును విడిచి, యువకులారా! నడుములు బిగియింపుడు, లెండు! కలకత్తా చెన్ననగరములనడుమ విద్యుద్వేగముతో మీరెల్లు పృథులములు చేయుదురో నేను జూడవలయును. అందందుఁ గేంద్రములను నెలకొల్పుడు. సదా జనులను వశపఱచుకొని వారిచే మీ యాశయముల నవలంబింపఁజేయుచుండుడు. స్త్రీలు కానిండు, పురుషులు కానిండు, వాంఛించిన వారికెల్ల—ప్రతివ్యక్తికిని—సన్న్యాసము నొసగుడు, అప్పుడు వచ్చి నేను మీనడుమ నుండును. ఆధ్యాత్మికమహోత్సంగతరంగము వెలువడుచున్నది, కనుడు—ఆ మహనీయుని కటాక్షమున—హీనులు మహనీయులగుదురు, అంజులు పండితపరేణ్యుల కాచార్యులగుదురు. “ఉత్తిష్ఠత జాగ్రత ప్రాప్యవరాన్నిబోధత—లెండు, మేల్కొనుడు. గమ్యప్రాప్తిపర్యంతము నాఁగవలదు.” అనవరతవికాసమే జీవనము, సంకోచమే మరణము, సదా

స్వసుఖమునకుఁగాను బ్రాఁకులాడుచుండు నలనులకు నరకమున నైనను దావులేదు. సర్వభూతహితుఁడై, సర్వభూతదయా మయుఁడై, తనకు నరకము ప్రాప్తించినను సరియే యనువాఁ డెవ్వఁడో—వాఁడే శ్రీరామకృష్ణుని బిడ్డఁడు; “ఇతరే కృపణాః” — ఇతరులు కృపణులు, అల్పులు. ఈ మహో త్కృష్టసమయమున ధీరుఁడై నిలిచి, యా మహాసీయుని సందేశము నింటింటను, వాడవాడలందును, ఊరూరను నెవ్వఁడు వ్యాప్తిచేయునో వాఁడే నా సోదరుఁడు, వాఁడే శ్రీరామకృష్ణుని ప్రియసుతుఁడు. ఇదియే నిదర్శనము—రామ కృష్ణుని బిడ్డఁడగువాఁడు స్వలాభము నాసింపఁడు, ఆత్మహిత మును జూచుకొనఁడు. ప్రాణాత్యయేఽపి పరకల్యాణ చిక్కినవః—ప్రాణాంతమున నైనను సరియే, అట్టివారు పర కల్యాణము నొనఁగూర్చనభిలషింతురు.” ఎంతసేపు, “మన కాయుష్యము, మనకారోగ్యము” ననుకొనుచు, స్వసుఖ మును జూచుకొను సోమరులకు మన సమాజమునఁ దావు లేదు; అట్టివారి నావలకు దయచేయనిండు. గురుదేవుని సచ్ఛరిత్రము, నాతనిబోధల, నాతని మతతత్త్వములను వ్యాప్తిచేయుఁడు. ఇదియే సాధన, ఇదియే యారాధన, ఇదియే మార్గము, ఇదియే గమ్యము. లెండు! మేల్కొ నుఁడు! మహోత్తుంగతరంగము వెలువడుచున్నది! అగ్ర సరులుకండు! ఆచండాలము సమస్తస్త్రీపురుషులు నాతని దృష్టిలోఁ బరమపవిత్రులే. ముందంజవేయుఁడు! వెనుకకుఁ జూడకుఁడు! పేరు ప్రతిష్ఠలనుగాని, భక్తిముక్తులనుగాని కాంక్షించుట కిప్పుడు వ్యవధిలేదు! మఱియొకప్పుడు వీని

మాట చూచుకొందముగాక. ఇవు డీజన్మమున నాతని దివ్య చారిత్రము. నాతని మహోత్తమజీవితము, నాతని యనంత భావముల నఖండవ్యాప్తి చేయుదముగాక. ఇదియే మన విధి, ఇదియే మనకర్తవ్యము! ఆతని పవిత్రనామము చెవిని బడినంతనే తుండ్రకీటకమైనను సరియే, దివ్యత్వము నొందును, ప్రత్యక్షముగాఁ బొందుచున్నది—మీకు గోచరించుటలేదా? ఇది వాస్తవముకాని యెకసక్కెముగాదు, అవివేకముగాదు, పసిపాపల ప్రలాపముకాదు. “ఉత్తిస్థత! జాగ్రత!—లెండు, మేల్కొన్నాఁడు!” జయపరమేశ్వర! పరమేశ్వరుఁడు మనకుఁ బ్రాప్తయైనాఁడు. ఇంతకంటె నేను వ్రాయఁజాలను.—పురోగమన మొనర్చుఁడు! ఈ తేజ నెవ్వరు చదివినను వారికి నాభావములు హృద్గతమగును! శ్రద్ధవహింపుఁడు! అగ్రసరులు కండు! జయ! పరమేశ్వర! ...ఎవ్వరో నన్నిట్లు వ్రాయఁబురికొల్పుచున్నారని—కాదు—వ్రాయించుచున్నారని తోచుచున్నది. పురోగమన మొనరింపుఁడు! జయ! పరమేశ్వర! ఎల్లరును ముగ్ధులై పోవుదురు! మెలకువ గలిగియుండుఁడు! అతఁడు వేంచేయుచున్నాఁడు! ఆతని సేవింప సంసిద్ధులగువారియందు—కాదు, ఆతని బిడ్డలను, దీనులను, పతితులను, అధఃకృతులను, ఆర్తులను, సమస్తజీవులను—సేవింప నెవ్వరు సంసిద్ధులగుదురో వారియందు—అతఁ డావిస్భావమునొందును, వారి నాల్కపై సరస్వతి తాండవించును, సర్వశక్తి స్వరూపిణి యగు జగన్మాత వారి హృదయసింహాసనమున నధిపించును. శ్రద్ధావిరహితులు, నాస్తికులు, వ్యర్థులు, దాంభికులును నా

మహానీయునకు స్వజనమని చెప్పకొనుటయా?...

—ఆవుఁడు, వివేకానందుఁడు.

మఱియొకమాట.... సంఘమనఁగాఁ బరిశ్రమవిభాగమని భావము. ప్రతివ్యక్తియుఁ దనవంతు పని తాను జేయును — ఇట్టి విభాగముల నేకీభవించుటచే సమన్వయాదర్శము సిద్ధించును.... —వివేకానందుఁడు.

(68)

షికాగో, 1894.

ప్రేమాస్పద—, ... నా ప్రతిష్ఠ యిప్పుడు చుచ్చుస్థితి నంది యున్నది. గురుదేవుని సంకల్పములున్నది, నేనేమి చేయుదును? దీనిని జూచి... కండ్లలో నిప్పులు పోసికొనుటాతని యవివేకము. ఉపేక్షితవ్యం తద్వచనం భవత్సదృశానాం మహాత్మనాం, అపి కీటదంశన భీరుకా వయం రామకృష్ణతనయా స్తద్వ్యాదయరుధిర పోషితాః. “అలోక్య సామాన్య మచిస్త్యహేతుకం నిస్తన్తి మన్దాశ్చరితం మహాత్మనామ్.” * — ఇత్యాదీని సంస్కృత్య త్సస్తవోఽయం జాల్మః. — (ఆతని మాటలను నీవంటి ఘనులు పాటించుట పాడిగాదు. రామకృష్ణవ్యాదయరుధిర పోషితులము—ఆతని బిడ్డలము, మనము—క్షుద్రకీటకములను జూచి జడియుటయా? “మహాత్ములలోకాతీత సచ్చరిత్రమును నచిన్త్యాశయములను మందులు నిందింతురు” — ఇత్యాది వచనములను స్మరించి యా యవివేకిని త్సమింపుము.) ఈ

* కాళిదాసుని కుమార్తె సంభవము.

దేశీయుల పరిశీలనక క్రి వికాసము నొందు టీశ్వరసంకల్పము. ఈశ్వరపురోగమనము నరికట్టగలవారెవ్వరు ? నా కేపేదను బ్రతిష్ఠయు వలదు—అపౌరుషవాణినై యుండుటయే నా యభిమతము—నానామముతోడను వ్యక్తితోడను నిమిత్తము లేక నా భావములు వ్యాప్తియొందుటయే నా యభిమతము. నన్నెవ్వరును సమర్థింపనక్కఱలేదు—కోఁపహం తత్పాద ప్రసరం ప్రతిరోద్ధం సమర్థయితుం వా, కే వాన్యే ? తథాపి మమహృదయ కృతజ్ఞతా తాన్ ప్రతి. —(వాని పురోగమనము నరికట్టుటకుఁగాని, దానికిఁ దోడ్పడుటకుఁ గాని నే నెవ్వఁడను ? ఇతరులుమాత్ర మెవ్వరు ? ఐనను వారికి మనఃపూర్వకముగాఁ గృతజ్ఞుఁడను.) “యస్మిన్ స్థితో న దుఃఖేన గురుణాపి విచాల్యతే” —నైషః ప్రాప్తవాన్ తత్పదవీమితి మత్వా కరుణాదృప్త్యా ద్రష్టవ్యోఽయమ్మితి— (“ఏ స్థితియందు నెలకొనియున్నచో, మానవుఁడెంతటి మహా దుఃఖము కలిగినను జలింపఁడో” (గీత)—ఆస్థితి నాతఁడు పొందలేదు—అని గ్రహించి యాతనిఁ జూచి జాలిపడుము.) ఈశ్వరానుగ్రహమున యశోవాంఛ నా హృదయమున నింకను బ్రవేశింపలేదు, ఇంకఁ బ్రవేశింపదనియుఁ జెప్పఁగలను. నేను నిమిత్తమాత్రుఁడను. ఈ దూరదేశమున నన్ను నిమిత్తముగాఁ జేసికొని పరమేశ్వరుఁడు జనసహస్రములహృదయ ములలోఁ బారమార్థిక చిత్తవృత్తిని బురికొల్పుచున్నాఁడు. ఇచట వేలకొలదిమంది స్త్రీ పురుషులు నన్ను ప్రేమింతురు, గౌరవింతురు.... “మూకం కరోతి వాచాలం పఙ్కులఙ్ఘయతే గిరిమ్—మూఁగవానిని వాఁడు మహావక్తను జేయును, కుంటి

వానిచే బర్బరములు దాటించును.” ఆహా! యేమి నాని కటాక్షమహిమ! నే నెచటకు, ఏవురమునకు, వెళ్లినను, అచట కోలాహలము! నాకు వారు “హిందూ ఝండ్రూమా రుతుము” (The Cyclonic Hindu) అని పేరుపెట్టిరి. ఇదియంతయు వాని సంకల్పమని—నే నపౌరుషవాణినని— గుర్తింపుడు. *

ఇంగ్లాండునకుఁ గాని, యిలలో మఱియేతావునకుఁ గాని నే నెపుడు వెళ్లెదనో—వెళ్లెదనోలేదో—అల పరమేశ్వరున కెఱుక. పరమేశ్వరుఁడే సర్వము నాయిత్యము చేయును.

ఇక్కడ నొక చుట్టభరీ దొకరూపాయి. గుఱ్ఱపు సారటులో నెక్కినఁ జాలును, మూడురూపాయి లీయ వలయును; ఒక కోటువెల నూఱురూపాయిలు; ఒక దిన మునకుఁ జూరటకూటియింటియద్దె తొమ్మిదిరూపాయిలు. —సర్వము పరమేశ్వరుఁడే సమకూర్చుచున్నాఁడు.... నా కేమియుఁ దెలియదు. అంతయు వాని విలాసము. “సత్యమేవ జయతే నానృతం, సత్యేనైవ పథావితతో దేవయానః—అనృతముకాదు, సత్యమే జయించునది. సత్యముననే దేవయానమార్గము నెలకొనియున్నది.” నీవు నిర్భయుఁడవై యుండుము. జడియుచుఁ దన్ను దాను సమర్థించు కొనఁ జూచువాఁడు పిఱికిపంద. మీలో నెవ్వరును నన్ను

* తన నామమును వ్యక్తినిగాక జనులు తన భావములను గణింప వలయునని స్వామిభావము.

సమర్థింప నడుముగట్టుకొన నక్కఱలేదు. చెన్నపురిని గూర్చియు రాజపుత్రస్థానమునుగూర్చియు నా కపుడవుడు సమాచారమంతయుఁ దెలియుచున్నది, . . . పదునాలుగువేల మైళ్ల పర్యంతము గమనింపఁగల కన్నులు కలవు. వాస్తవము. ఉండుఁడు, సర్వము సకాలమున—పరమేశ్వరసంకల్పానుసారము—నుప్రకాశితమగును. ఈశ్వరవచనము మిథ్యకాదు. నాయనా! కుక్కలు, పిల్లులును బోట్లాడుకొనుచున్నచో నెవ్వరైనను దుఃఖింతురా? కావున సామాన్య లొండొరులను జూచి యనూయపడుచున్నచోఁ, గాట్లాడుకొనుచున్నచో, నీవు కలవరపడనేల? అభాగ్యమేఘావరణము వీడుచున్నదనియు, (భారతభాగ్య) భానూదయ మగుచున్నదనియు నాటు నెలలనుండియుఁ జెప్పుచున్నాను. క్రమక్రమముగా నైనను నిశ్చయముగా, నావరణము తొలఁగుచున్నది—సకాలమున నీకుఁ దెలియఁగలదు. అంతయుఁ బరమేశ్వరవిలాసము. హృదయాంతర్గతవిషయముల నన్నిటిని వెల్లడింపఁజాలము. ఇవన్నియు వ్రాయఁదగినసంగతులుకావు. . . . మన నౌక సక్రమముగనే నడచుచున్నది, సంశయింపకుఁడు, చుక్కానిపట్టు వీడకుఁడు, కొంతకాలముపట్టును, వేతేమియుఁ గాదు. నాయనా! నాయకుని నిర్మింపఁగలమా? ఎవ్వఁడైనను జన్మతఃనాయకుఁడై పుట్టవలయును. బోధపడినదా? నాయకత్వము వహించుట బహుకష్టసాధ్యము. “దాసస్య దాసః”—(నాయకుఁడగువాఁడు) దాసానుదాసుఁడై యుండవలయును, వేయి (వేర్వేయి) మనస్సులను గముదాయింపవలయును, అణుమాత్రము ననూయ కెడమీయరాదు,

స్వార్థపరత్వము కలనైనను బనికీరాదు. ఈ గుణములున్నచో, నీవు నాయకుడవు కాఁగలవు. మొదటిది జన్మసిద్ధమగు యోగ్యత, రెండవది స్వార్థరాహిత్యము—ఇవి నాయక లక్షణములు. అంతయుఁ జక్కగనే నడచుచున్నది, సమస్తము చక్కఁబడితీరును. గురు దేవుఁడు సరిగనే వల పన్నుచున్నాఁడు. అదేవిధముగా నుపసంహరించుచున్నాఁడు—
 “నయమనుసరామః, నయమనుసరామః, ప్రీతిః పరమసాధనమ్—అనుసరించుటయే మనవంతు, ప్రీతియే పరమసాధనము.” విజయశీలమగునది ప్రీతి—ప్రేమ. ఊరక కలవర పడినఁ బ్రయోజనము లేదు—ఉండుఁడు, నిదానింపుఁడు,—తాలిమి విజయము నంది తీరును....

నాయనా! యథాప్రకారముగనే సర్వము సాగ నిమ్ము, ఏ సంప్రదాయమును—ఏ బాహ్యచారమును—ఆవశ్యకము గాకుండునట్లు మాత్రము చూడుము—అనేక త్వమున నేకత్వదర్శనమునకు, సర్వమతసమభావమునకు, ఇసుమంతయు భంగము కలుగకుండునట్లు చూడుము, సర్వమతసమదర్శనమున కావశ్యకమగుచో, సమస్తము త్యజించి వేయనలయును. నేనున్నను, గతించినను, భారతదేశమునకు వచ్చినను, రాకున్నను ఈ విషయమును సదా జ్ఞప్తిలో నుంచుకొనుఁడు—అన్యమతసహనముతో నూరకుండుటకాదు. సర్వమతములును మోక్షమార్గములేయని మన మాచరణ పూర్వకముగా బోధింతుము. ఇతరులహక్కుల నేమాత్రమును నిరసింపకుండుటకుఁగాను మీరు జాగరూకులు గావలయును. మహానౌక లా నుడిగుండములోఁ బడి మునిగిపోయి

నవి. పక్షపాతరహితము, అభిమానరహితమునగు నఖండ శ్రద్ధాభక్తులను మనము చూపనలయును—ఈ సంగతి మఱవకుండు. భగవదనుగ్రహమున సర్వము చక్కబడును. . . . ప్రతివ్యక్తియుఁ దాను నాయకుఁడు కాఁదలఁచును, కాని నాయకత్వము జన్మసిద్ధ మనుసంగతి జనులు గ్రహింపఁజాల కున్నారు. ఇదియే యన్ని చిక్కులకు, నల్లరికిని మూల కారణము....

మన తల్లులందఱును క్షేమముగా మన్నారను కొందును.... తల్లి యెక్కడనున్నది? అట్టి మహోదార స్వభావముగల తల్లులు మనకొక వేయిమందినైనను గావలసి యున్నాఁడు.... ఎల్లరును మనకుఁ గావలసియున్నారు. మన గురు దేవునియందు మన కెట్టి నమ్మకమున్నదో, యట్టి నమ్మకమే యెల్లరును గలిగియుండనక్కఱలేదు. సర్వవిధములను దౌర్జన్యమును సౌజన్యముచే మనము జయింపవలయును.... మేము సన్న్యాసులమను సహంభావమే సన్న్యాసులను వలగొను మహాపాతకము, ప్రారంభస్థితియం దిట్టి యహం భావమునకుఁ గొంతవఱకుఁ బ్రయోజన ముండఁగాక, కాని సాధకుఁడు పశ్చాత్తాప నొందినంతనే దానికీకఁ దావులేదు. వీడు గృహస్థుఁడు, వీడు సన్న్యాసియు ననెడి భేదదృష్టి కూడదు—అభేదదృష్టిగలవాఁడే నిజమైన సన్న్యాసి....

చేతఁ జిల్లిగవ్వయైనను లేని యైదాఱుగురు బాలు రారంభించిన యుద్యమము—నేఁ డిప్పుడింత మహావేగముగా విజృంభించుచున్న యుద్యమము—బూటకమా, భగవ దిచ్చయా? అగుచో నెల్లరును స్వపక్షాభిమానము, ననూ

యను విడనాడి సంఘీభావముతో వర్తింతురుగాక. విశ్వమాననమత మనునది—విశ్వమానషధర్మ మనునది—స్వపక్షాభిమానమాలమునను గతులమాలమునను వెలువడఁజాలదు.

“తలఁచినంతనే తాతపెండ్లియా?” యనున శ్లెష్మగైనను దలఁచిన మాత్రముననే మహాత్ములు కాఁజాలరనియు, బరమేశ్వరుఁ డెవ్వరి నుద్ధరించునో వారే వృద్ధి పొందుదురనియు, నెవ్వరి నణఁచునో వారే కూలుదురనియు నెల్లరు సొక్క నిమేషము గ్రహించినఁ జాలును, సమస్త భాధలును దుడముట్టును. కాని యా యహంభావ మెచటికిఁ లోవును?—గడ్డిపోఁచనైనను గడపఁజాలని నిస్సారనిరర్థకాహంభావము—“నే నెవ్వరిని బైకి రానీయ” నను నహంభావము—ఎంత హాస్యాస్పదము! ఇట్టి ద్వేషభావమే, పదుగో గీకీభవించి పనిచేయఁజాలకుండుటయే, బానిసజాతుల నైజము. కాని మనము దీనిని దొలఁగించుకోవలయును. పరమనికృష్టమైన యీ యసూయయే మనలను బట్టి పీడించుచున్నది.... ఇతర దేశములకు వచ్చి చూచినచో, మీ కిందలి సత్యము బోధపడఁగలదు. ఈ విషయమున మన నిర్భాగ్యులీ దేశములోని సీగ్రో బానిసలకు సరివత్తురు—వాణిలో నొక్కఁడు కాసంత పైకివచ్చినచో, నాధిక్యముపొందినచో, నితరులందఱును వానిపైఁ గడుకట్టి తెల్లవారితోఁజేరి వానిని గూలఁద్రోయ విశ్వప్రయత్నము చేయుదురు....

ఏమైనను, ఎటులైనను, ఈ యసూయ మాత్రము మనలోఁ బ్రవేశింపకుండుటకుఁగాను మనము జాగరూకులము

గావలయును. ఇందులకై బద్ధదీక్షితులము గావలయును. మనము పదుగురైనామున్నను దుడ కిరువురమైయున్నను సరియే, వలయునది సౌశీల్యము.... భగవంతుడే మన యోగక్షేమములను వహించును—మీ రావిషయమై బెంగ పెట్టుకోనక్కఱలేదు.... గురుదేవుని నామమును మనము రాజపుత్రస్థానమునను బంజాబునను సంయుక్తపరగణాలలోను జెన్నరాష్ట్రములోను నితరరాష్ట్రములలోను వ్యాప్తిచేయ వలయును. ఔను, “ప్రాణభయము కలిగినను రఘువంశీయులు తమ వాగ్దానమును నెఱవేర్చు వెనుదీయరు” అని చెప్పజాలు ధీరులు నేటికిని గల రాజపుత్రస్థానమున వ్యాప్తి చేయవలయును.

విహంగము వియ్యుత్తలమున నెగురుచు, నొక మహోన్నతస్థానమును జేరి ప్రశాంతముగా నటనుండి నేలను బరికించును. నీవట్టి తావును శరీతివా! ఇతరులకు బోధించుట కా తావును జేరినివాని కధికారము లేదు....

క్రమముగా నిచట శీతల మంతరించుచున్నది... శీతకాలమున నిచట శరీరము విద్యుచ్ఛక్తిమయమగును. కరచాలనము (Shake hand) చేయునెడ శబ్దసంయుతమగు ప్రకంపనము గలుగును. వ్రేలితోడనే వాయువు (Gas) ను వెలిగింపవచ్చును. ఈ శీతకాలమునుగుఱించి మీ కిదివఱకే వ్రాసియున్నానుగదా. దేశమునందంతటను బర్యటనములు చేయుచున్నాను, కాని పికాగో నా “మతము”; పర్యటనానంతర మెప్పుడు నచటికి వెళ్లుచుండును. ప్రాచ్యభూమికి

వచ్చుటకై యాయిత్తపడుచున్నాను. నా నాక యెప్పుడు దరిఁజేరునో నారాయణున కెఱుక....

నిజమే, నాయనా! సన్నాసికిని గృహస్థునకును భేదము మిథ్యయే. “మూకం కరోతి వాచాలమ్—మూఁగ వానిని వాఁడు మహావక్తను జేయును.” నాయనా! ఏ వుట్టలో నే పామున్నదో యెవరికెఱుక!...—సదా మీ యావుఁడు, —వివేకానందుఁడు.

(69)

ఓం నమో భగవతే శ్రీరామకృష్ణాయ !

1894.

చిరంబీని యఖండానందునకు—...జాగ్రత్తగా సంస్కృతము, నాంగ్లము నభ్యసించుము....

క్షేత్రీనగరమున నింటింటికిని వెళ్లి నిమ్నజాతులకును బేదలకును మతధర్మములను బోధించుము. మఱియు భూగోళ శాస్త్రము మొదలైన భౌతికశాస్త్రములను గూర్చి వారికి నోటిపాఠములు చెప్పుము. పేదల కేమియు మేలుచేయక, యూరక రాజభోజనములు చేయుచు, “రామకృష్ణప్రభూ!” యని స్మరించుచుఁ గూర్చుండుటవలన నేమియు లాభము లేదు. అప్పుడప్పు డీతర గ్రామములకును బల్లెలకును వెళ్లి మతధర్మములను జీవనవిధానమును జనులకు బోధించుచుండుము. రర్మము, భర్తీ, జ్ఞానము—మొదట కర్మము నాచరింపుము, అపుడు నీకు చిత్తశుద్ధి లభించును, లేనిచో భస్మహవ్యములవలె సర్వము నిష్ప్రయోజనమగును....

ఆతనితోఁ గలిసి రాజపుత్రస్థానమున నూరూరను బేదలుచు దీనులును నివసించు ప్రతికుటీరమునకును వెళ్లుము. నీవు తిను నాహారమునుగూర్చి జను లభ్యంతరము వెలిపుచ్చినయెడల వెంటనే దానిని విసర్జింపుము. పరహితార్థమైనచో, బచ్చిక తిని జీవించుటయైనను మేలు. కాసాయధారణము భోగార్థముకాదు. కాసాయము ధీరోద్యమ పతాకము. మనోవాక్కాయములను నీవు పరహితార్థము సమర్పింపవలయును. “మాత్పదేవో భవ, పితృదేవో భవ” యని నీవు పఠించియున్నావు, కాని నేను, “దరిద్రదేవో భవ, మూర్ఖదేవో భవ” యని చెప్పెదను.—పేదలు, అడ్డులు, నిరక్షు రాస్యులు, దీనులు—వీరినే నీవు ప్రవముగా భావింపవలయును. దీననారాయణసేవయే మహోత్తమధర్మమని గ్రహింపుము. ఆశీస్సులు,

—సదా మీ వివేకానందుఁడు.

(70)

మికాగో, 1894.

ప్రేమాస్పద—...పాశ్చాత్య విజయరహస్యము సంఘీభానము; అన్యోన్యవిశ్వాసము, అన్యోన్యగుణగ్రహణము—ఇవియే దానికి మూలము. దేశమున దౌర్బల్యము, అధైర్యము ననునవి హెచ్చినకొలదియు ననూయాపిశాచము చెలరేగుచుండును. కాని నాయనా! బానిసజాతినుండి మన మేఘనకార్యము నాసింపరాదు. విషమపరిస్థితులే—కాని విషయమును విశదీకరింతును. చైతన్యవిరహితము, ధార్మికాశయహీనము, భావిభాగ్యోద్దయాశయవిహీనమునై,

తనకు మేలొనఁగూర్చిన వారిపైఁబడ సదా సంసిద్ధమైయున్న యీ హిందూజాతిని—ఈ మృతకళేబరమును—మీరు పునర్జీవింపఁజేయఁగలరా? తన్నులు తన్ను మొండి బండపిల్ల వాని గొంతులో బలసంతముగా మందు పోయు నైద్యుని వలె మీరు వర్తింపఁగలరా?...విదేశములోనున్న స్వదేశీయున కమెరికాదేశీయుఁడుగాని, ఐరోపాదేశీయుఁడుగాని సదా సర్వవిధములను దోడ్పడుచుండును....

“కర్మణ్యోవాధికారస్తే మాఫలేషు కదాచన— కర్మమునకేకాని తత్ఫలమునకు నీ కెన్నఁటికి నధికారము లేదు” అని నీవు గుర్తింపవలయును. అచలమువలె నిశ్చలుఁడనై యుండుము. సత్యమే సదా విజయశీలము. శ్రీరామకృష్ణునివత్సలు సదా ఋజుమార్గవర్తనులై యుండవలయును, ఉన్నచో సమస్తము చక్కఁబడును. ఫలప్రాప్తిపర్యంతము మనము జీవింపకపోవచ్చును, ఐనను గాలక్రమమున ఫలము లభించితిరును. సాంఘికశరీరమున నూతనశక్తిని బురికొల్పునట్టి తీవ్ర నూతనోత్సాహము భారతదేశమున నావశ్యకమైయున్నది. ఐన నిది యెప్పుడును గ్రమముగా, మెల్లఁగా జరుగవలసిన కార్యము. కర్తవ్యాచరణమునఁ దృప్తుఁడనై, సుస్థిరుఁడనై యుండుము. అకలంకుఁడనై, ధీరుఁడనై, నిష్కపటివై యున్నచో, సర్వము చక్కఁబడును, శ్రీరామకృష్ణుని శిష్యులచరిత్రమందలి విశిష్టత యేమన, వారు నిష్కపటచిత్తులు, కృత్రిమమనునది వారియందుఁ గానరాదు. నూర్గుర నిట్టివారిని వెలువడఁజేసి, భారతదేశకార్యాంగణమునఁ బ్రవేశింపఁ జేయఁగలిగితి నేని

నాకర్తవ్యమును నెఱవేర్చితినను సంతృప్తితో గతింపఁ గలను. ఐన నంతయు భగవత్సంకల్పము. అజ్ఞులను వాఁగ నిమ్ము, మన మొకరిసాయము నపేక్షించువారముగాము, ఉపేక్షించువారమును గాము—భగవత్సేవకులము మనము. మనల నణఁచుటకై యుద్రులు చేయు నల్పయత్నములను మనము పాటింపరాదు. అగ్రసరుఁడవు కమ్ము! అనేక యుగ పర్యంత ప్రయత్ననిర్మితము శీలము. ధైర్యము నీడకుము. సత్యవాక్య మెన్నఁటికిని వినష్టముకాసేరదు; యుగముల తరబడి నది మఱుఁగుపడియున్నను నెప్పుడో యొకప్పుడు సుప్ర కాశితమైతీదను. సత్యము, సౌజన్యము, నైర్మల్యము—వీని కెన్నఁటికిని నాశనమనునదిలేదు. వందలకొలది పరమతావ లంబులకంటె నొక్క నిమ్మపటి మేలు. వత్సా! ధీరుఁడవై యుండుము! ఒకరిసాయము నపేక్షింపకుము! నరునిసాయ మన నేపాటిది? నరునిసాయముకంటె నారాయణుని సాయము కోటిరెట్లు ఘనతరముకాదా? అకలంకుఁడవై యుండుము—పరమేశ్వరుని విశ్వసింపుము, సదా వాని మీఁదనే నిర్భరపడుము, అపుడు సన్మార్గగామివై వెలయు దువు, అపుడు నిన్నేదియు నిరోధింపఁజాలదు....

“తమసో మా జ్యోతిర్గమయ—తమస్సునండి వెలువ రించి మమ్ము తేజోమార్గమున నడిపింపుము” అని పరమేశ్వరుని ప్రార్థితముగాక— గాఢాంధకారమునుండి యొక కిరణము, మనకుఁ జేయూఁత నొసఁగుటకై యొకకరము, వెలువడును. సదా మీ డేమార్గము నేను బ్రార్థింతును: మీరును నాడేమమును గోరి ప్రార్థింపవలయును. దారిద్ర్య

ముచే, మతాచార్యకై తపముచే, రాక్షసశాసనములచే, నధఃకృతమైయున్న భారతదీనజనసహస్రముల యభ్యుద యార్థము మనమందఱ మహర్షిశము ప్రార్థింతుముగాక, అగ్ర జాతులకును ధనికులకునుగంటె నీదీనులకు మతధర్మములను బోధించుటయే నాయుభిమతము. నేను దాత్త్వికుఁడనుగాను, వేదాంతినిగాను, ఋషి నంతకంటెఁ గాను; నేను బేదను, పేదలయందు నాకుఁ బ్రీతి. ఈ దేశమునఁ బేదల నెట్లాదర పూర్వకముగాఁ బిలుతురో, వారియెడ నెంద తెందఱు సాను భూతి వహింతురో, ప్రత్యక్షముగాఁ జూచుచున్నాను. కాని హిందూ దేశమునకును ఈ దేశమునకును నెంతటి వ్యత్యా సము! దారిద్ర్యమున, అజ్ఞత్వమున, మునిఁగి తేలుచున్న యిరు వదికోట్ల స్త్రీపురుషుల ఊమమును గోరి పరితపించువారెవ్వరు? వారికిఁ గతియేమి? ఎవ్వరు వారిశాగు కోరి పరి తపించువారు? ఆహా! వారికి విద్యలేదే! దిక్కులేదే! దివాణములేదే! వారికి దారిచూపువారెవ్వరు?—ఇంటింటికిఁ దిరిగి వారికి విద్యనేర్చువారెవ్వరు? సో ద రు లా రా! ఈదీనులే మీ బ్రహ్మవమని భావింపుఁడు—వారినిగూర్చియే చింతింపుఁడు—వారికోసమే కృషిచేయుఁడు, అహర్షిశము వారిక్షేమార్థమే ప్రార్థింపుఁడు—భగవంతుఁడు మీకు దారి చూపును. పేదలనిమిత్త మెవ్వఁడు పరితపించునో వాడే మహాత్ముఁడు, పరితపింపనివాఁడు దురాత్ముఁడే. మనమందఱ మేకమై, వారిశ్రేయస్సునకుఁగాను బ్రార్థింతుము. మనముంటి మన్నియైనను లోకమునకుఁ దెలియకపోవచ్చును, లోకము మనలనుగూర్చి జూలియైనను బొందకపోవచ్చును, ఏమియు

సాధింపకయే మనము గతించినను గతింపవచ్చును—కాని సదాశయమొక్కటియు వినష్టముకాదు. ఇప్పుడో, యుగాంతముననో ఫలము గలిగితిమను. నా హృదయపరితాప మెట్టిదో తెలుపఁజాలను—నీకాసంగతి తెలియును, నీ వూహించుకోవచ్చును. లక్షకొలఁదినుండి స్వదేశీయు లట్లులై, తుంధారులై దినములు గడపుచుండ, వాటిని గ్రేగంటనైనను బూడర, వాటి నభగిపాతాళమున కణగఁగ్రొక్కి—తాము విద్యాపంతులైన వాఱందఱును దేశద్రోహులని నాయభిప్రాయము. పేదల నెత్తురు పీల్చి తమ సిరిసంపదలను సంపాదించి, తుంధారులై, మృగప్రాయులై మనుచున్న యిరువదికోట్లజనుల బాగోగుల నినుమంతయుఁ దలపెట్టక, మేలిదుస్తులను నగలను సింగారించుకొని కులుకుచు గంచరించువారి నేమనవచ్చునో తెలియకున్నది! సోదరులారా! మనము నిర్ధనులమను ఘాట నిజమే, ఊదను బేదను లేనివారమనుట నిజమే ; కాని యిట్టివారే భగవత్కార్యముల నొనర్చుటకు సాధనభూతులై యున్నారు. మిమ్మందఱును బరమేశ్వరుఁ డనుగ్రహించుఁ గాక !

—ఆప్తుఁడు, వివేకానందుఁడు.

(71)

అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రములు, 1894.

ప్రీతిభాజన—...నిజమైన పారమార్థికుఁడగు వాఁడు సదా యుదారహృదయుఁడై యుండును. వాని ప్రేమయే—పాని నట్లు వర్తింపఁ బురికొల్పును. ఇతఁ గతులతోఁ, గార్పణ్యములతో, స్వార్థపరత్వముతోఁ గూడిన 'తాక్య

మును మతతత్త్వములందుఁ గలుపువారో, సంకుచితబుద్ధులు, దుర్మాగులునై మసలుట విధాయకము—మతమనునది, ధర్మమనునది, వారిదృష్టిలో వర్తకము.

—సదా మీసోదరుఁడు, వివేకానందుఁడు.

(72)

శ్రీ పుస్తకా సంఘ కర్తావ్యయములు, 1894.

ప్రేమాస్పద—, ఒక కథ చెప్పెదను, వినుము. దారిని బచాదుచేయుచు, నొక సోమరి యింటిగుమ్మముకడఁ గూర్చుండియున్న యొక వృద్ధుని జూచి యాఁగి, “యా తా విచటి కెంతదూరము?” అని యడిగెను. వృద్ధుఁడు మాటాడక యూరకుండెను. బాటసారి మఱలమఱల నడిగెను. ఐనను సమాధానము రాలేదు. వినుగుకొనుచు, సణుగుకొనుచు బాటసారి గొట్టునఁ దిరిగి పోబోవుచుండ, ముదుగులి లేచి, “యా తావిక్కడికొక మైలుదూరమగుండు”న నెను. బాటసారి, “అమాట ముందే చెప్పలేకపోయినావఁటయ్యా!” య నెను. ముదుగులి యిట్లు జబాబిచ్చెను : “లేదు, అప్పుడు నీవు తచ్చాడుచు, ముందునకుఁ బోవుట కలత్యముగా నున్నట్లు కనఁబడితివి; ఇప్పుడో, చఱ్ఱునబయలుదేటి పోవుటకు సిద్ధపడితివి, అందుచే సమాధానము నొందుటకు నీకు హక్కు గలిగినది.”

నాయనా! ఈ కథ నీవు మఱచిపోవుగద! కృషి చేయుము, మిగిలినదంతయు స్వయముగనే సిద్ధించును. “అనన్యాశ్చింతయంతో మాం యే జనాః పద్యపాసతే,

తేసాం నిత్యాభియుక్తానాం యోగక్షేమం నహామ్యహమ్
 —ఎవరితరచింతలులేక నన్నే యుపాసించుచుండురో వారి
 యోగక్షేమములను నేను వహింతును” అనెడి గీతా
 వాక్యము యథార్థముకాని కలకాదు, కల్లకాదు.

...ప్రస్తుతము మనయుద్యమము మతప్రచారమానవ
 సేవారూపమున సాగవలయును మీరు ప్రతివారము సమా
 వేశమగుటకుఁ దగిన తావు నెన్నుకొనుఁడు, అచట ప్రార్థ
 నాదులను జరిపి, భావ్యసహితముగా నుపనిషత్తులను బఠిం
 చుచు, మెల్లఁగా విద్యనార్జించుచుఁ, బని సాగింపుఁడు. ఉద్య
 మమునకు మీరు పూనుకొనినయెడల సర్వము మీకు
 సంప్రాప్తమగును.

...ఉద్యమమున నిమగ్నుఁడవు కావలయును. ఇది
 కేవలప్రారంభము. ప్రతిజాతియుఁ, బ్రతిసంఘమును దన్నుదానే
 యుద్ధరించుకోవలయును ; సనాతనధర్మపునరుద్ధరణార్థమమె
 రికానుండి ధనము వచ్చునని నిరీక్షించుచు మీరు గూర్చుండ
 రాదు, అది కేవలము పిచ్చిభ్రమ. ఒక కేంద్రస్థానముగఁడుట
 చాల మంచిది ; చెన్నపట్టణమువంటి పెద్దపట్టణములో నట్టి
 తావును సంపాదించఁ బ్రయత్నింపుఁడు, అచటినుండి నట్టిక్ర
 లను మీ ప్రభావము వ్యాప్తిచేందవలయును. నెమ్మదిగా
 నారంభింపుఁడు. మతస్థులుగాకున్నను మతప్రచారకలగు నిత
 డులు కొలఁదిమందితో నుద్యమ మారంభింపుఁడు, జీవిత
 శుంతయు నుద్యమమునకుఁగాను ధారపోయువారు క్రమ
 ముగా లభింతురు. ఎన్నఁడును నాధిపత్యము నెఱపఁ బ్రయ

త్నింపకము. ఉత్తమసేవకుఁడగువాఁడే యుత్తమపరిపాలకుఁడు. ప్రాణాభయముకలిగినను సత్యవ్రతమును ధర్మదీక్షను వీడకుము. కృషియే మనకు వలయునది. పేదప్రతిష్ఠలతోఁ గాని సిరిసంపదలతోఁగాని మనకుఁ బనిలేదు....ధీరులై వర్తింపుఁడు. ...ఉద్యమనిర్వహణార్థము ధనము ప్రోగు చేయుటకుఁగాను చెన్నపురిపౌరులకు శ్రద్ధఁ గలుగఁజీయుఁ బ్రయత్నింపుఁడు....స్వార్థవిగహితులై వర్తింపుఁడు, తప్పక విజయము నందుదురు.

కార్యనిర్వహణార్థము నావత్స లవసరమగుచో, అగ్నికీలలలో దుముకుటకు సంసిద్ధులు కావలయును. కృషి చేయుఁడు, తీవ్రకృషి చేయుఁడు, ఫలాఫలములనుగూర్చియు లాభనష్టములనుగూర్చియుఁ దరువాత నాలోచించుకోవచ్చును. సహనము, కార్యదీక్ష, సైర్మల్యము—ఇవియే మీకు వలయునవి.

...హిందూమతమునుగూర్చి యిప్పుడు నేనేగ్రంథమును వ్రాయుటలేదు; నా భావములను దిజ్ఞాత్రముగా వ్రాయుచున్నాను. వానిని బ్రకటించు సుంతవఱకు సాధ్యమో నాకే తెలియదు. పుస్తకములలో నేమున్నది? లోకమీ వఱకే యర్థరహిత విషయములతోఁ గ్రీక్కిటిసియున్నది. పేదాంతభావముల ననుసరించి మీరొక పత్రిక నెలకొల్పఁ గల్గిన, మన యుద్యమాభివృద్ధికిఁ దోడ్పడును. సమస్వయ భావములను జీపట్టుఁడు, పరులనుగూర్చి లేనిపోని విమర్శలు చేయుకుఁడు. లోకమునకు మీసందేశమును దెలుపుఁడు.

మీరు బోధింపవలయు విషయములను బోధించి యూర కుండుడు. మిగిలిన దంతయు భగవంతున కేఱుక.

వార్తాపత్రికలను నాసికక బంపకుండు, శ్రేష్టవప్రచారకులు నన్నుగూర్చి చేయవిమర్శలను నేనంతమాత్రము లక్షింపను. నేను వానిని లక్షింపకుండుటచేతనే యిచటి జనులకు నాయందలి గౌరవభావము విశేషము.

...నిజముగా మీరు నా కాళ్ళులగుచో, నిర్భయములై, అప్రతిహతులై యుండవలయును, సింహాసానాసాన్నికులై యుండవలయును. భారతపుత్రులారా! నువము భారత దేశమునేకాక ప్రపంచమునంతను మేల్కొల్ప వలసి యున్నది. అధైర్యమనునది పనికిరాదు. 'లేదు', 'కాదు' అను నాస్తికవాక్కులను నేను వినను. బోధింపజినదా?... ప్రాణాంతముననైనను సత్యనిష్ఠను కార్యదీక్షను వీడకుండు! ...ఇందలి కీలకము గురుభక్తి—ప్రాణత్యాగపరిత్యక్తులు గురుభక్తి. మీ కట్టి గురుభక్తి కలదా? కలదనియే నామనః పూర్వకమగు విశ్వాసము. మీయందు నాకీట్టి విశ్వాసము కలదని మీకును దెలియును—కావున కార్యరంగమునఁ బ్రవేశింపుడు. మీరు విజయము నందితీరుదురు. మీరేమి తలపెట్టినను, ఉద్యమించినను, అడుగడుగునను నా యాశీస్సులును బ్రార్థనలును మిమ్ము వెంబడించును. పొత్తుకలిగి పనిచేయుండు. ఎల్లరయెడలను సహనము కలిగి వర్తింపుండు. మీ రందఱును నాకుఁ బ్రేమపాత్రులే. మిమ్ములను నేను గనుఁగొనుచునే యున్నాను, ముందంజవేయుండు! వెను

కకుఁ జూడకుఁడు. ఇది కేవల ప్రారంభము, ఇచటి నా చిన్న యుద్యమము భాగత దేశమున బ్రహ్మాండమైన యుత్సాహమును వెలువరించును, తెలిసినదా ? కావున నేను దొండర పడి రారాదు. ఇచటి నేదియైనను గొంత శాశ్వతమైన కార్యమును సాధింపవలయునని నా సంకల్పము, అనుదిన మా సంకల్పముతోడనే కృషి చేయుచున్నాను. అమెరికా దేశీయులకు నాయందలి విశ్వాసము నానాటి కభివృద్ధి చెందుచున్నది....మిహృదయములను నాశయములను విశ్వవిశాల మొనరింపుఁడు. సంస్కృతమును—ముఖ్యముగా వేదాంత భాష్యత్రయము — నభ్యసించుఁడు. నా కెన్నియో భావి కార్యాలోచనలు కలవు. కావున నీవు కార్యభారమును వహింప సంసిద్ధుఁడవై యుండవలయును. సభ్యులను సమ్మోహితుల నొనర్చు మహావక్తవగుటకుఁ బ్రయత్నింపవలయును. శ్రద్ధయున్నచో సమస్తము చేశూరును. ఈసంగతి నచటి నావత్సలందఱకును దెలియఁజేయుము. క్రమముగా వారు చేయు కార్యములు లోకమున కాశ్చర్యజనకములు కాఁగలవు. ధైర్యోత్సాహములతోఁ బనిచేయుము....నిష్కపటివై యుండుము. నీ యుద్యమమును నాశయములను వీడకుము. మీరింతవఱ కొనర్చిన కార్యములు నాకాశా జనకములై యున్నవి, కావున ముందంజవేయుచు ఘనతర కార్యముల నొనర్చుఁడు.

జనులతోఁ గలహింపకుఁడు, ఎవ్వరిని విరోధులను జేసికొనకుఁడు. ఏ పుల్లయ్యలో, ఎల్లయ్యతో క్రైస్తవులైనారని మన మెందులకు విచారపడవలయును ? వారి కేమత

మనుకూలించునో యామతమునే యవలంబింపనిండు. వాగ్వాదములలో మనమేల కలుగఁజేసికొనవలయును? జనుల వివిధభావములయెడ సహనముగలిగి నర్థంపుడు. సహనము, నైర్మల్యము, కార్యదీక్ష—ఇవియే యెన్నఁటికి ననుజయించునవి. —మీ వివేచనంబుండు

(73)

శ్రీ క్షీత్రీమహారాజునకు వ్రాయఁబడిన లేఖ

అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రములు, 1894.

...“నగృహం గృహమిత్యాహుః గృహిణీ గృహముచ్యతే—ఇల్లనఁగా గోడలును ద్వారబంధములునుగావు, ఇల్లలే యిల్లు” అని యొక సంస్కృతకవి పలుకును. ఎంత యథార్థము! శీతాతపములనుండి మిమ్ముఁగాపాడునిల్లు దాని కాంధారభూతములగు స్తంభములనుబట్టి—అవి యెంతేదివ్యమైనవి గానిండు—ఇట్టిదని నిర్ణయింపరాదు, ఇంటికి నిజముగాఁ బ్రాపగు నిల్లాలిని బట్టియే యింటిని నిర్ణయింపనగును. ఈ నియమము ననుసరించి చూచినచో, నమెరికావారి యిండ్లు లోకమందలి మఱియేయిండ్లకును దీసిపోవు.

అమెరికాగృహములనుగుఱించి నే ననేక గాథలను వినియున్నాను—స్వాతంత్ర్యమనునది విశ్వంఖల నర్తనము లోనికి దిగుచున్నదనియు స్త్రీత్వములేనిస్త్రీలు స్వాతంత్ర్యము పేర గృహజీవనశాంతిసౌఖ్యముల నోడలెఱుగనిపివమునఁ నశింపఁజేయుచున్నారనియు—నిక నేమీమోయర్థరహితప్రలాపములను వినియున్నాను. అమెరికాగృహ

జీవన మెట్టిదో యివుడొక యేజాదిపాటు స్వానుభవము నొందినపిమ్మట, నా విధమైన యభిప్రాయమెంత నిరాధారమైనదియో, యెంత దురభిప్రాయమో, తెలియవచ్చుచున్నది! అమెరికామూతలారా! నూఱుబన్మములెత్తినను మీయెడ నాకృతజ్ఞతాబుణమును దీర్చుకొనఁజాలను. మీకు నా కృతజ్ఞత యిట్టిదని తెలుపుటకు మాటలుచాలవు. ప్రాచ్యుల యతిశయోక్తియే ప్రాచ్యుల కృతజ్ఞతాతిశయమును దెలుపఁజాలును— “హిందూమహాసముద్రమే సిరాయును మహోన్నత హిమాలయపర్వతమే లేఖనియు భూతలమే కాగితమును గాలమే లేఖకుఁడు నైయున్నను * మీయెడ నాకృతజ్ఞతను వెల్లడింపఁజాలవు!”

పేరుప్రతిష్ఠలుగాని, విదేశీయుల పరిచయము సంపాదించుకొనిన పాండితిగాని లేని పకీరునై, నిస్సహాయుఁడనై, యతిదూర దేశమునుండి గతసంసత్సరము వేసవికాలమున నే నీ దేశమునకు వచ్చినాను; అమెరికాస్త్రీలే నా నెచ్చెలులైరి, అన్నపానము లొసఁగి నన్ను రక్షించిరి, తమయిండ్లకుఁ దీసికొని వెడలి, తమ సోదరునివలె, దమ పుత్రునివలె నన్నాదరించిరి. “ఈభయంకరుని” — “ఈ క్రైస్తవ మతభాహ్యుని” (Dangerous Heathen) విడనాడుఁడని తమ మతాచార్యులే తమ్ముఁ బ్రోత్సహింపఁ బూనుచున్నను — “అష్టాత్ముఁడును బహుశః ఆతతాయుయునగు నీ విదేశీయుని జేరదీయకుఁ” డని తమమిత్రులే తమ కుపదేశించు

* శివమహిమ్నుస్తోత్రము ననుసరించి కూర్పఁబడినది.

చున్నను గూడ నమెరికామాతలు నానెచ్చెలులై, నాకు బాగుటయైనిల్పిరి. వారే నాస్వభావవర్తనములను బాగుగాఁ బరిశీలింపఁగలిగిరి—నిర్మలమైన యద్దమేగదా ప్రతిబింబమును జక్కఁగా గ్రహింపఁగలుగును!

మఱియు నమెరికాదేశమున నేనెన్నియో యానంద నిలయములగు గృహములను గాంచియున్నాను; అనిర్వచనీయమనఁదగు వినిర్మలశీలముతోఁ, బుత్రవాత్సల్యముతో నొప్పారు సతీమతల్లుల నెందఱనో కనియున్నాను; ఉత్తమోత్తమమగు విద్యచేఁ, బరిజ్ఞానముచేఁ, శారమార్గిక సంపదచే విభూషితలు, హిమసన్నిభవినిర్మలమానసలు నగు కన్యకామతల్లులను బుత్రీమతల్లులను నెందఱనో కాంచి యున్నాను! అగుచో, “గంధర్వస్త్రీలతోఁ”—స్వీర విహారిణులతోఁ—నమెరికాదేశము నిండియున్నదని వెప్పఁ జెల్లునా? మంచిచెడుగులనునవి యెల్లెడలను నుండునను మాట నిజమే—కాని దుర్జనులనఁబడెడి బలహీనులను బట్టి మనమొకజాతి గుణస్వభావములను నిర్ణయింపఁదగదు,—జాతీయవాహినియందు వారు వెనుకఁబడియుండు చేత వంటివారు; జాతీయ జీవనప్రవాహము వినిర్మలము, అనర్గళమునై యెట్లు ప్రవహించుచున్నదో తెలుపు యోగ్యులను నుదారహృదయులను బావనాత్ములను బట్టి జాతీయ జీవనస్వభావమును గ్రహింపవలయును.

• నేలపైఁగుప్పలుగాఁ బడియుండుఁగాక—కనుగాయలను గుంటికాయలను బుచ్చుకాయలను బట్టి మామిడిచెట్లను

మామిడిపండ్లను నిట్టివని నిర్ణయింపఁదగునా? ఎదుగఁజాలని వందలకొలఁది కాయలుకాక, బాగుగానెదిగి పరిపక్వమైన యొక్కపండున్నను, అదియే మామిడిచెట్టు యోగ్యతను బ్రయోజనమును శక్తిసామర్థ్యములను బ్రకటించును.

నేటియమెరికాస్త్రీల విషయమున వారి యుదార బుద్ధిని నేను గొనియాడుదును. ఈ దేశమున నుదార హృదయులగు పురుషులను—అత్యంతసంకుచిత సంప్రదాయములందు సైతము—నే ననేకులను జూచియున్నాను, కాని భేదమిది—చుతతత్త్వములను బారమార్థికశీలమును నలక్ష్యముచేసి వాదదారదృష్టి నవలంబింతురు—స్త్రీలన్ననో, స్వీయమత తత్త్వముల నినుమంతయు వీడకయే యన్నిటి యందునుగల మంచిని గ్రహించు సానుభూతికతన నుదార దృష్టి నవలంబింతురు. వలయునది సమన్వయభావముకాని నిరాకరణభావము కాదని—కలుపుకొనుటయేకాని తీసి నేయుట కాదని—స్వతస్సిద్ధముగా వారికిఁ దెలియును....

షికాగోలో జరిగిన ప్రపంచవస్తుప్రదర్శన మేమి మహోద్భుతసంఘటనము! ఇకఁ బ్రపంచమండలి నానా భాగములనుండియు నానావాణులును దమతమ మతాశయములను బ్రకటించిన యా యుద్భుత విశ్వమతమహాసభయో! డాక్టర్ బారోన్ (Dr. Barrows), బానీ (Bonney) యను వారి ధర్మమాయని నేనును నాభావములను సభాముఖమున వెల్లడింప ననుమతి నొందితిని. బానీదొర నిజముగా మహా దుష్టవ్యక్తి! మహోత్కృష్ట కార్యమును నిర్వహించుచు,

బ్రహ్మాండమైన కార్యక్రమమును నిర్మించి, దాని నఖండజయ ప్రదముగా నిర్వహింపఁగలిగిన యాతని ధీశక్తియెట్టిదో యోచింపుఁడు ; ఆతఁడు మతాచార్యుఁడుకాఁడు, కేవలము న్యాయవాది (Lawyer): ఐనను సర్వమతాచార్యుల తోడను బీతాధిపతులతోడను గూడిన ప్రపంచమతమహాసభ కధ్యక్షత వహింపఁ గలిగిన యాచార్యుఁడు, మధుఃభాషి, శాంతమూర్తి, తన యుదారహృదయమును వేనోళ్లఁ జూటూ కాంతిమంతములగు కన్నులతోఁగూడిన యా శాసీవొర యెంతటి మహనీయుఁడో భావింపుఁడు....

—మీ వివేకానందుఁడు,

(74)

శ్రీమదేకానందుని క్షరప్రముఖములు, 1894.

ప్రేమాన్నవ—...పత్రికలలో నన్ను గూర్చి యెవ్వరోమి వ్రాసినను—అనుకూలముగాఁగానిమ్ము, ప్రతికూల ముగాఁగానిమ్ము—వ్రాయనిమ్ము, లేశమును నీవు దానిని గమనింపరాదు. నాయనా! ఇకముం దిట్టి పత్రికలను గట్టలకొలదియు దట్టలకొలదియు నాకుఁ బంపవలదని మాత్రము పదేపదే నిన్ను బ్రార్థించదను.—విశ్రాంతిమాట యిపుడెట్లు తలపెట్టుట ? ఈ శరీర పతనానంతరముమాత్రమే మన కేమైనను విశ్రాంతి. సోదరా! దేశమంతయు దివ్యోత్సాహపరవశమగునట్లు నీవొకసారి యుత్సవము * జరుపుము, ఆహా! దిగ్విజయము! ప్రేమాత్మంగతంగమునఁ బ్రతి

* శ్రీరామకృష్ణ జన్మదివ్యోత్సవము

పక్షులును నిందకులును నెల్లరును గొట్టుకొనిపోవలయును !
ఏమనుకొనుచున్నారో ! గణేంద్రములు మీరు ! చీమ కుట్టు
నని వెఱచుటయూ !

...కన్నులును జెవులును రెండు రెండేకాని నో
రొక్కటియే—ఈసంగతి సదా జ్ఞస్థిలో నుంచుకొనుము !
మూకీభావము, మూకీభావము, మూకీభావము ! “న హి
కల్యాణకృత్ కశ్చిద్దర్శితం తాతగచ్ఛతి” —నాయనా !
మంచిచేయువాడెన్నడును దుర్గతి నొందడునుమీ ! ఆహా !
భయపడుటయూ ? నాయనా ! ఎవరిని జూచి ? ఇచటి మిష
నరీలును నీ బాపతున్యక్తులును నఱచియఱచి, తుదకు నోరు
కట్టువడి యూరకున్నార —లోకమంతయు నేకమైనను జేయు
నదేమి ? ఇంతేకదా !—

నిన్నను నీతినిపుణా యది వా స్తువస్తు
లక్ష్మీః సహవితకతు గచ్ఛతు వా యథేష్టమ్,
అదైవ వా మరణసుస్తు యుగాస్తరే వా
న్యాయ్యాత్పథః స్రవించలన్తి పదం న ధీరాః.

“తమ్ము నీతివేత్తలు దూషింతురుగాక, భూషింతురుగాక ;
లక్ష్మీకటాక్షము కలుగుఁగాక, ఇంట దారిద్ర్యదేవత తాండ
వించుఁగాక ; ఇప్పడే మరణము సంభవించుఁగాక,
యుగాంతమందుఁ గలుగుఁగాక : ధీరులగువారు న్యాయ్య
మార్గమును దప్పరు.” *

* భర్తృహరి సుభాషితము, 1-74.

సామాన్యజనులతో—జడులతో—నీవు చెట్టూపట్టములు వైచుకొని తిరుగనక్కఱలేదు, వారిని యాచింపనునక్కఱలేదు. భగవానుడే సర్వము సమకూర్చుచున్నాడు, ముందును సమకూర్చుగలడు. నాయనా! భయమెందులకు? మహావిఘ్నములు లేనిదే ఘనకార్యములెన్నడుకొనసాగినవి? హే నీరీ! కురుపౌరుషమాస్మానః, ఉపేక్షితవ్యాజనాః సుకృపణాః కామకాఞ్ఞస నశగాః—(హే నీరా! నీపౌరుషమును బ్రకటింపుము, కామకాంచననశవర్తులగు సామాన్యజనులుపేక్షింపఁడగినవారు.) ఈ దేశమున నాకిప్పుడు స్థానబలము కలిగినది, కావున నాకింక సాయ మక్కఱలేదు. కాని సోదరప్రేమమూలమున నాకుఁ గొడ్పడవలయుననునాత్రముచే మీలో బయల్పెడలిన పౌరుషమును దీవ్రభావమును నారాయణసేవకై వినియోగింపవలయునని మీకందఱకును నాప్రార్థన. ముఖ్యముగా నుపయోగకరమని తోచిననేకాని నీహృదయము నెవ్వరికిని వెల్లడింపకుము. ప్రబలవిరోధిపట్లనైనను హితము, ప్రీయమునగు మాటలనే వినియోగింపుము. నాయనా! ధనభోగయశోవాంఛలు ప్రతిమానవునకును సహజము, మఱియు నుభయతారకముగా—ననఁగా రామునిఁ గామునిఁగూడ సేవింపననుకూలించునట్లు—తోచునెడల నెల్లరును మహోత్సాహమును బ్రకటింతురు. పరగుణములను గోరంతలు కొండంతలుచేసి కొనియాడుచు, సదా లోక కల్యాణమును గోరి వర్తించువారేకదా మహాత్ములు—“పరగుణ పరమాణ్ఘాం పర్వతీకృత్య,” అపిచ, “త్రిభువన ముపకారక్రేణిభిః ప్రీయ

మానః” ఇత్యాది. * కావున సర్వమనాత్మయనియు జడమనియు భావించు జనులను బాల్యచేష్టలు చేయనిమ్ము, ఇది తమకుఁ గొఱకరాని కొయ్యయని తెలిసినంతనే వారే విడిచిపెట్టుదురు! చంద్రునిపై నుమియఁ బ్రయత్నించుచోఁ దిరిగి తమమీఁదనే పడునుగదా! శుభం భవతు తేషామ్! వారిలో నేమైనను జవనత్వములనునవి యున్నచో, వారి విజయము నెవ్వ రరికట్టఁగలరు? కాని యది యసూయా సంజనితదంభమైనచో, నంతయు నిష్ప్రయోజనము. . . కాని మనదేశములోఁ జెల్లునట్టి మతమిచటఁ జెల్లదని మీరు గ్రహింపవలయును. జనుల యభిరుచికి మీరు దానిని సరి పడునట్లు చేయవలయును. మీరు వీరిని హిందువులు కండని చెప్పినపక్షమున మనము క్రైస్తవ మిమనరీలయెడ వర్తించు నట్టి వీరందఱును మీ బారినుండి తప్పించుకొని మిమ్ము ద్వేషింప నారంభింతురు. హిందువుల వేదశాస్త్రములందలి కొన్ని భావములను మీ రామోదింతురు—అంతవఱకే. అంత కంటె విశేషమేమియు లేదని మీరు గ్రహింపవలయును. పురుషులలో ననేకులు, “మతసంబంధమైన గొడవలు మా కక్కఱలే” దందురు. స్త్రీలు కొంచె మభిరుచి కనఁబఱుతురు—అంతవఱకే, కాని మోతాదు మించనీయదు! కొన్నివేలమంది జనుల కద్వైతసిద్ధాంతమున నమ్మకము కలదు. కాని యే తంత్రములనుగూర్చియో, వర్ణవ్యవస్థను గూర్చియో, స్త్రీలనుగూర్చియో మీ రేకరువుపెట్ట మొదలు.

* భర్తృహరి సీతీకథకము, 70.

పెట్టినచో, “చిత్తము, సెలవుతీసికొందుము” అని తొలగదురు. సర్వము క్రమముగా జరుగవలయును. సమానము, వైర్మల్యము, కార్యదీక్ష—ఇవియే మనకు వలయునవి.
 —మీ వివేక సంపదకు.

(75)

అమెరికా సంఘము క్షణాన్వయములు, 1894.

అభిన్న హృదయము—, నీ లేఖ యిప్పుడే అందినది. ఇతరమైన నా లేఖలు మీ కీపాటి కందియుండవచ్చును. వానినిబట్టి యమెరికా క్రిక రేమియుం బంపనక్కఱలేదని నిపు గ్రహించి యుండవచ్చును. “అతి సర్వత్ర వర్ణదోషం.” ఈ పత్రికా ఘోష జనులకు నాయందుఁ బ్రీతి కలుగఁజేసినదనుటకు సందియములేదు, కాని తత్ఫలిత మిచటికంటె హిందూ దేశ ముననే విశేషము. నిరంతరఘోష యిచటి యుత్సాహవర్ణ ములకు వెగటు కలుగఁజేయును. కావున నిఁకఁజాలును. ఇప్పు డీ సభలను బురిస్కరించుకొని హిందూ దేశమున మీ రొక సంఘముగా నేర్పడఁ బ్రయత్నింపుఁడు. ఈ దేశమున క్రిక మీ రేమియుం బంపనక్కఱలేదు. ధనవిషయమున, మాతృ దేవి * నిమిత్తము—మొదట స్త్రీల కొక నివాస స్థలము గావలయును గాన—నీచో యొక నివేశనము నిర్మింప నిశ్చయించుకొనియున్నాను. మాతృ దేవి నివాసమునకుఁ దగిన తావునిమిత్తము సుగూ రేడువేలరూపాయిలను బంపఁ గలను. ఆ స్థలము దొరికిన నాకు మఱివీచింతయు నుండదు.

* గురుపత్నియగు శ్రీ శారదామణిదేవి

నే నిచటినుండి వచ్చినను, ఈ దేశమునుండి సాలునకు రూ. 1,600 లు రాంగలవని నా యాశయము. (స్త్రీ)నిలయ సంరక్షణార్థ మా ధనమును మీ కప్పగింతును; అవుడది వృద్ధిపొందును, స్థలము సంపాదింపుమని నే నిదివఱకే వ్రాసి యున్నానుగాదా....

ఇంతకుముందుఁగనే హిందూదేశమునకు వచ్చియుం దును, కాని హిందూదేశములో డబ్బులేదు. వేలకొలది మంది రామకృష్ణపరమహంసను బూజింతురు, కాని యొక పైసనిచ్చువారెవ్వరును గాన్పింపడు, — హిందూ దేశ స్థితి యిటులున్నది....వీమైన నొండొరులతోఁ బొత్తుగలిగి మను చుండుడు. నియమములను లోకము లేకమును బాటింపడు, కాని వ్యక్తులను గణించును. తమకిచ్చవచ్చిన వానిమాట లను—అవి నట్టిప్రలాపములై యుండుఁగాక—లోకులు చెవు లప్పగించి విందురు, ఇచ్చగింపరా, ఎంతటివాని మాటలనైనను వినరు. ఈ విషయము తెలిసికొని నీ నడవడిని దననుసారము నియమించుకొనుము, అంతయుఁ జక్కఁబడును. నాయ కత్వము నహించుచో, నేవకుఁడనై యుండుము—ఇదియే కీలకము. మాటలు కఠినములై యుండుఁగాక, ప్రేమ యోభాష నేహాపమును దాల్చియున్నను సహజముగనే జనులు గ్రహింతురు.

నాయనా! రామకృష్ణపరమహంస సాక్షాత్ భగవంతుఁ డనుటకు నాకు లేకమును సందియములేదు, కాని యా మహనీయుని తత్త్వమును బోధలను జనులను స్వయముగా

నవగాహన చేసికొననిమ్ము— ఈ విషయమున నీ యభిప్రాయమునే వారవలంబించినలయునను పట్టుదల పనికిరాదు— ఇదియే నాయాక్షేపణ.

తమతమ యభిప్రాయములను జనులు ప్రకటింతురు గాక, కాని మన మెందులకు మన యభిప్రాయములను జాటవలయును? రామకృష్ణపరమహంస బోధలను దృష్టిమును నవగాహన చేసికొనని దే వేదవేదాంత భాగవత పురాణాదుల తత్త్వము నెవ్వరును నెన్నటికిని గ్రహింపజాలరు. శ్రీరామకృష్ణుని జీవితము దివ్యజ్యోతి— తత్కిరణప్రసారిమున భారతీయ పారమార్థిక విజ్ఞానమంతయు సుప్రకాశితము వెలయును, వేదముల కేకాక, వేదగమ్యమునకును నాతని జీవితము జీవద్భాష్యము, భారతజాతీయ ధార్మిక విజ్ఞానకల్పమునంతను నాతఁ డొక్క జీవితకాలమున జీవించెను.

శ్రీకృష్ణభగవానుఁ డసలు జన్మించినా యను విషయము మనము నిర్ణయింపజాలము; బుద్ధుఁడు, తత్త్వజ్ఞుఁడు మున్నగు నవతారమూర్తు లొకేస్వరమున నొకేపాటపాడిరి; రామకృష్ణపరమహంసయో, ఆతనివీనుఁడు, అఖండ పరిపూర్ణుఁడు. జ్ఞానభక్తి రాగ్యములు, సౌందర్యము, విశ్వమానవ సేవేచ్ఛ— ఇనన్నియుఁ గేంద్రీకృతమై యాతని యందు మూర్తీభవించినవి. కావున రామకృష్ణునకు సాటి యెవ్వరు? ఆతని గణుతింపజాలని వాని జన్మము నిర్ణయము! జన్మ జన్మాంతరములందును నాతని సేవకుఁడ నగుటయే నా మహాభాగ్యముగా గణింతును. ఆతఁ డాడిన యొక్కమాట

వేదవేదాంతములకంటెను నాకు విశేషమానసీయము. తస్య దాసదాసదాసోఽహమ్—ఆహా! ఆతని దాసదాసానుదానుఁ డను నేను. సంకుచితబుద్ధియు స్వమతదురభిమానమును నాతని సిద్ధాంతములకుఁ గేవల విరుద్ధము. సంకుచితబుద్ధి యనిన నా కొడలుమంట. ఆతనిపేరు విస్మరింపఁబడినను సరియే, ఆతనియుపదేశములు మాత్రము ఫలించుఁగాక! ఆతఁడు పేదప్రతిష్ఠల కేమైన దానుఁజా? కొందఱు పల్లె వాండ్రును నిరక్షరకుక్షులును నేనుక్రీస్తును దేవుఁ డనిరి, కాని చదువుకొనినవా రాతనిఁ జంపిరి. కొందఱువర్తకుల వలనను బనులకాపరులవలనను బుద్ధుఁడు తన జీవితకాలమున గౌరవము నందెను. కాని రామకృష్ణపరమహంసయో, తన జీవితకాలమున— ఈ పందొమ్మిదవశతాబ్దమున— విశ్వ-
 బాద్ధ్యాలయ రాక్షసులచేఁ బూజలనందెను... వారిని (కృష్ణుఁడు, బుద్ధుఁడు, క్రీస్తు మొదలగువారిని) గూర్చి యేవో కొలఁది విషయములు పుస్తకములలోఁ బేర్కొనఁబడినవి. “పెరటి చట్ట మందునకు రా” దందురు. కాని మనమెవ్వరితో నాహ్నిశము సహవాసము చేసితిమో, అట్టి యీవ్యక్తిని వారందఱికంటెను మహాసీయునిగాఁ బరిగణించుచున్నాము. బోధపడినదా?

అద్భుతమగు మాతృదేవిజీవితార్థము, జీవిత ప్రాముఖ్యము, నీకు—నీకననేల—మీలో నెవ్వరికిని నింకను బోధపడలేదు. కాని క్రమముగాఁ దెలియఁగలదు. ‘శక్తి’ వినా లోకమునకుఁ బునర్జీవనములేదు. సమస్తదేశములందును మనదేశ మతిబలహీనమై వెనుకఁబడియుండుటకు

హేతువేమి! 'శక్తి' యిచట నగౌరవింపఁబడుటయే. భారత దేశమున నా యద్యుతశక్తిని బునర్జీవింపఁ జేయుటకే మాతృ దేవి యవతరించినది; ఆమెను మూలాధారముగాఁ జేసికొని గాఢులును మైత్రేయులును లోకమున మఱలఁ బ్రభవించుదురు. నాయనా! నీ కిప్పుడు తెలియకున్నది. కాని క్రమముగా నంతయుఁ దెలియఁగలదు. అందుచే నాకు మొట్టమొదటఁ గావలయున దామెచుతము... 'శక్తికటాక్షము' తేనిదే యేమి యు సాధింపఁజాలము. అమెరికా, ఐరోపాఖండములలో నాకు గోచరించినదేమి?—శక్తిపూజ, శక్తిపూజ, కాని తెలియక వారామెను (శక్తిని) నిండ్రియశ్చిక్షియా రాధించుచున్నాడు. అకలంకహృదయముతో, శుద్ధసాత్త్వికభావముతో, శక్తిని దమమాధ్యదేవతగా నారాధించువా రెట్టి శ్రేయమునొందుదురో యూహింపుము! నానాఃశక్తి నాకు సంగతులు విస్పష్టమగుచున్నవి, దృష్టి వికసించుచున్నది. కావున మాతృదేవికి మొదట మనము మతము నిర్మింపవలయును. మొదట మాతృదేవియు నామె కుమాత్రులును, తరువాతఁ దండ్రీయు నాతని పుత్రులును—బోధపడినదాక్షిణ్య తండ్రీకటాక్షముకంటె తల్లికటాక్షము నాకుఁ గోటిరెట్లు మాననీయము. మాతృదేవియును గ్రహమును నాశీస్సులును సన్నియు నాకు వరప్రసాదములు... దయయుంచి నన్ను మున్నింపుము. అమ్మవిషయమున నాకుఁ గొంచము పిచ్చి పట్టుదల. అమ్మ యాజ్ఞాపించినఁ జాలును, ఆమె 'భూత్తీ ములు' ఏమైనను సాధింపఁగలవు. నాయనా! నే నమెట కాకు వెళ్లుటకుముందు నన్నాశీర్వాదింపుమని యమ్మకు (శ్రీ)

శారదాదేవి!) వ్రాసినారు, ఆమె యాశీస్సులు లభించినవి, ఒక్క దుముకున గముద్రము లంఘించినాను. చూచితివా! (ఆమెమహిమ!) ఈ ఘోర శీత కాలమున నొక చోటినుండి మఱియొక చోటికి వెళ్లి యుపన్యసించుచు, మాతృదేవి మత నిర్మాణార్థము ధనము వసూలుచేయుటకై ఘోరపరిస్థితుల నెదుర్కొనుచున్నాను... పోట్లాడెడి స్వభావముగలవాఁడు, కాని మాతృదేవియం దాతనికి విశేషభక్తి, అందుచే నాతనిపిచ్చిచేష్టల నన్నిటిని నేను సులభముగా సహింపఁ గలను. ఇపు డాతఁ డద్భుతమైన పనిచేయుచున్నాఁడు. నా కిచట స్థానబలము చేకూరినది. చెన్నపురిపాదలతో నేకీ భవించుటలో నీవును జక్కనిపనిచేసినావు. నాయనా! నీపై నేనెంతో యాశపెట్టుకొనియున్నాను. ఏకీభవించి కృషి చేయుటకుఁగాను నీ నందఱిని నొక కట్టుపాటులోనికిఁ దీసి కొనిరావలయును, మాతృదేవినిమిత్రము నీవు స్థలము సంపాదించినంతనే తిన్నగా నేను హిందూదేశము వచ్చెదను. స్థలము విశాలమైనదై యుండవలయును; మట్టియింటితో నారంభింపవచ్చును; క్రమముగా నేను మంచి భవనమును నిర్మింతును, భయపడకు.

మన్నెపుజ్వరమునకు ముఖ్యకారణము జలదోషము. నీరు పడియఁగట్టు సాధనములను రెండు మూఁడింటిని నీవేల తయారుచేయరాదు? నీటిని గాఁచినపిమ్మట వడఁబోసిన పక్షమున సాధలేకుండును. క్రిమిభయము కల గనీయని నడఁబోత సాధనములను (Pasteur's bacteria-proof filters) బెద్ద వానిని రెండుటిని గొనుఁడు. ఆ నీటితో వంట

చేసి, త్రాగుటకును దానినే యుపయోగించినపక్షమున
మన్నపుజ్వర మింక మటుమాయమై పోవును....

ముందంజవేయుఁడు, కృషిచేయుఁడు, ప్రచండ
దీక్షతోఁ గృషిచేయుఁడు—ఇది కేవల ప్రారంభము.

—సదా మీ వివేకానంతుఁడు.

మొదటిభాగము సమాప్తము

శ్రీ రామకృష్ణాగ్రహస్తు

అను క్ర మ ణీ క

అఖండానందాచార్యులు, 20, 29.

అమెరికా

— అద్భుత మైన దేశము, 119, 140, 158, 159.

— జనుల సీతీకతులు, 68-65, 70, 104, 105, 111, 119, 121, 124, 127, 129, 180, 187, 142, 163, 190.

— దేశసీతి, 59, 95-96, 124, 139, 140, 188, 190, 197, 202.

— దేశీయాలనును పొందుతులకును దారితప్యము, 70, 104, 112, 121, 122, 133, 141, 168, 164, 165.

— వాగ్దాన ప్రతికలు (స్వామి ని గూర్చి), 62, 161, 162.

— సనాతన క్రైస్తవులు, 105, 138, 139, 158.

— క్రీస్తు, 63, 67, 68, 119, 136, 137, 142, 158, 159, 214-217.

— క్రీస్తులు : భారతీయ క్రీస్తులు, 63, 99, 100.

అద్భుతము, 88, 47, 70, 100, 101.

అత్మనిర్వాణము, 77, 91, 139, 142, 143, 145, 148, 159.

ఆహారము, 23, 87, 90, 91, 208.

ఎసు, క్రీస్తు, 51, 52, 225.

క్రీస్తులు, 11.

కారణభాష సంప్రదాయము, 138. కుటీరమే మన జాతీయజీవన నిలయము, 76, 118-115.

క్రీస్తు ధర్మావలంబనము, 6.

క్రైస్తవ ప్రచారకులు, 38, 97-98, 105, 111, 117, 136, 149, 184, 185, 212, 219, 221.

క్రైస్తవ విజ్ఞాన వాదము, 187, 188.

క్రైస్తవ సనాతనులు, (చూ. సనాతన క్రైస్తవులు).

గుర్వారాధనము, 82.

చైతన్యము, 10, 21.

చైనా, 42, 11.

బృహాహ, 45, 47.

బాలి, (హ. వస్తువ్యవస్థ).

బానశ్రుతి, 5.

బ్యోతిపను, 11.

ట్రీబెట్, 20.

త్ర్యాయము, 48, 49, 57, 131, 143, 147, 182, 183, 193, 194, 204.

దీపనారాణ్యము, 77, 204.

నాయకత్వము, 110, 130, 176, 193, 199, 223.

పాణిని, 2, 3.

పవహరి బాణా, 18, 30, 31.

పాశ్చాత్య సాగరికత, 15, 139.

ప్రజాపారనితము, 10.

ప్రాకృత్యములు, 70, 77, 83, 96, 99, 100, 103, 104, 112, 114, 119, 122, 123, 124, 129, 133, 135, 137, 138, 140, 151, 153, 157, 163, 166, 173, 175, 189, 190, 204.

ప్రాచ్యపాశ్చాత్యగుణసమ్మేళనము, 70, 77, 116, 122, 153, 175.

ప్రేమ, 24, 26, 29, 108, 126, 132, 156, 163, 172, 174,

177, 208, 218, 223.

బాని, 217.

బాగోన, బ్యూటీ, 61, 217.

బాల్యకాలము, 68, 99.

బీసెంటి, 40, 60.

బుధులు, 13, 21, 22, 52, 57, 158;

బుధులు : బుధులు, 21,

బుధులు : బుధులు, 21.

బెలియ, 121.

బ్రహ్మసూత్రము, 69, 87, 139, 182.

బ్రహ్మజ్ఞాన, 23.

బ్రహ్మము, 81, 88.

భారతదేశము

భారతదేశము : భారతదేశము, 69, 70, 113.

భారతదేశము : భారతదేశము, 43.

భారతదేశము : భారతదేశము, 45.

భారతదేశము : పాశ్చాత్యములు, 77, 112, 113, 121, 123, 124, 150, 151, 153, 163-165, 173.

---అంబలి జనల పాశ్చాత్య వ్యాపారము, 15, 47.

---అంబలి జనల స్థితిగతులు, 79, 98-104, 117, 153, 165-167, 173-175, 178, 208, 223.

—అందలి బహులలో అనూయ, 83, 81, 98, 104, 125, 154, 158, 165, 166, 201, 204.

—అందలి ధర్మములు, 52, 70, 71, 101, 118, 152, 158.

—అందలి మతము, (చూ. సనాతన ధర్మము).

—అందలి యస్పృశ్యత, (చూ. అస్పృశ్యత).

—అందలి వర్ణవ్యవస్థ, (చూ. వర్ణవ్యవస్థ).

—అందలి సంస్కర్తలు, 64, 77, 113; (చూ. సంఘ సంస్కర్తలు).

—అందలి స్త్రీలు : అమృతకాస్త్రీలు, 63, 99, 100.

—అందలి స్త్రీ వివాహములు, 68, 99.

—అందలి స్త్రీ విద్యాసముద్ర, 67, 69, (చూ. స్త్రీ స్వాతంత్ర్య సంబంధములు).

—అందలి స్త్రీ సంస్కారములు, 38, 51, 53, 55, 83, 100, 113.

—అందలి సంస్కారములు, 48, 49, 51-58, 66, 75-77, 79, 81, 91-92, 98, 101, 104, 107, 110, 113, 117, 121, 123, 126, 130, 131,

136, 151, 160, 167, 169, 174, 176, 183, 185, 191, 199, 200, 203, 208, 209, 214, 220-223.

—భౌతికాధ్యక్షములు, 108, 109, 116, 174, 178, 198.

—లోకమునకు సంకేతము, 182, 159, 160, 212.

—శ్రీలక్ష్మణుని గౌరవము, 83, 100, 112, 118, 159, 169, 170.

—భూతవాదము, 127, 128, 137.

—మతసముద్ధరణము, 58, 64, 85, 89, 116, 175, (చూ. సనాతన ధర్మము).

—మతసహనము, 80, 82, 86, 88, 158, 169, 170, 199, 200, 218, 214.

—మన్నె పుణ్యంబు నివారణ, 227.

—మహాత్మ్యమున కావశ్యకమగు సూక్ష్మ విషయములు, 88.

—మాతృదేవి, (చూ. శారదాదేవి).
—ముక్తి, 9, 23, 34, 94, 142;
—ముక్తి : నిర్వాణము, 9.

—రాజకీయము, 60.

—రామకృష్ణ పరమహంసము
—అనంతము భారతదేశ పునరుద్ధరణము, 133.

—అదర్శము, 116, 179.

- ఆవిర్భావము లోకకల్యాణా
గము, 31, 144, 186.
- జీవలము దివ్యసోప్యతి, 179,
224.
- తల్లియ్యము, 1.
- మహాత్మ్యము, 31, 81, 82,
116, 224.
- శిష్య వాత్సల్యము, 26.
- సంకళము, 102.
- సమరసమూర్తి, 85.
- స్తోత్రము, 146, 147.
- ఆతనికి స్వామి శరణాగతి,
81.
- ఆతని కవ్యరసము నాటింగు,
25, 28, 86, 224, 225.
- ఆతనిగూర్చిన యద్భుత గాథల
పివడము, 180.
- ఆతని జీవితచరిత్ర ప్రాయ
సలము విధానము, 91, 179,
180.
- ఆతని యనులను లూలించుట,
82.
- ఆతనియెడ వివేకానందస్వామి
శక్తి, 27, 31, 33.
- ఆతని సంకేత వ్యవహారము,
155, 186.
- వర్ణపటము, 5-8, 40, 64, 65,
69, 75, 90-92, 119.
- గుణకర్మములపై నాధారపడి

- యున్నది, 5, 8.
- సాంఘిక వ్యవస్థ, 8, 65.
- విద్య, 67, 69, 90, 114, 115,
122.
- విగ్రహకోధన, 45, 80, 81, 187.
- విశేషము నావ్యక్తి, 37, 46,
48, 53, 117, 160, 164,
166, 171.
- వివేకానందస్వామి
- అభేదదర్శనము, 7, 200,
203.
- ఆతనిగుర్తు పుత్రికాభిప్రాయ
ములు, 62, 161, 162.
- ఆత్మవిశ్వాసము, 54, 79,
108, 142, 143, 145, 147,
148, 196.
- ఈశ్వర శరణాగతి, 4, 15,
16, 66, 72, 78, 106, 117,
128-130, 155, 164, 209-
210.
- కార్యదీక్ష, 4, 15, 18, 33,
50, 51, 54, 55, 57, 59,
80, 103, 104, 172, 187,
188, 209, 210, 219.
- కృతజ్ఞులు, 2, 8, 75, 108,
118, 153, 155, 169, 215.
- గురుశక్తి, 26, 31, 33.
- జగత్పాపరణ విధానము, 94.
- దీపజన సావధానము, 24, 38,

39, 46-49, 51-58, 69, 70,
76, 77, 99, 104, 143,
167, 168, 187, 189, 204,
207, 208.

—శైవభక్తి, 4, 15, 128.

—మత్స్యప్రేమ, 78.

—రాజకీయమునెడ స్వామి
భావము, 149.

—సయము, 7, 16, 18, 20,
86, 110, 117, 118.

—శైరాగ్యము, 94, 131, 150.

—శంకలు, 4, 13.

—సోదర శిష్యప్రేమ, 19, 24,
29, 80.

—స్వభావము, 24, 29, 78, 93,
95, 131, 149, 168, 177.

—పదములు, 2, 3, 10, 88, 108,
179.

—మూలము, 10, 13.

—వైరాగ్యము, 15, 28, 71, 94,
128, 131, 181, 182.

—వ్యాపకము, 9, 11, 13, 91,
101.

—శంకరాచార్యుఁడు ప్రచ్ఛన్న
భాషణ దనఁబడుట, 10.

—శంకరుఁడు : బుద్ధుఁడు, 21, 22.

—సూద్రుని వేదాధికారమున
కూర్చి, 5-7.

—శంకలు, 5-13.

—శరణాగతి, 31, 57, 66, 72,
73, 106, 128, 130, 155,
164, 210.

—శారదాదేవి, 18, 28, 222, 223.

—మహాత్త్వము, 254, 255.

—శీలము, 15, 16, 35, 36, 40, 41,
66, 67, 86, 89, 92, 98,

143, 144, 154, 155, 171,
173, 176-177, 181, 184,

186, 191, 200, 201, 205,
206, 211, 212, 219, 220.

—సూద్రవేదాధికార విషయము,
5, 6.

—సూద్రులు హిందూమతమునకు, 8.

—సంఘ సంస్కరణము, 64, 77,
89, 90, 113.

—సత్యకాముఁడు, 5.

—సత్యము, 132, 136, 156, 177,
178, 197, 206, 211.

—సాతన భగవంతులు, 15, 22, 37,
51-54, 64, 99-101, 120,

153, 159, 175, 179, 221,
(చూ. మతసముద్ధరణము).

—సర్వమత మహాసభ, 60, 63,
160-162, 217.

—శ్రీ స్వాతంత్ర్య సముద్ధరణములు,
44, 63, 66-69, 75, 99,

స్త్రీలు వీధిలో నడచుటకుఁగూడ జంకుచుందురు! నాయెడ వారిదయ వర్ణనాతీతము, నేనిచటికి వచ్చిననాఁటినుండియు దమయింద్లకు నన్నాహ్వానించి వారు నన్ను ఆదరించుచున్నారు. నాకు భోజన మిడుచున్నారు. ఉపన్యాసముల నేర్పఱచుచున్నారు, బజారునకుఁ దోడ్కొనిపోవుచున్నారు, వేయేల, నా సదుపాయముల నన్నిటిని వారే చూచుచున్నారు. వారికి నా కృతజ్ఞతాముణమును సహస్రాంశ మైనను దీర్పజాలను.

నిజమైన “శక్తిపాసకుఁడు” ఎవ్వరో మీఁకుఁ దెలియునా? భగవంతుఁడే సర్వజగద్వ్యాప్తమగు శక్తి యని గ్రహించి, స్త్రీని యా శక్తిస్వరూపిణిగా నెవ్వఁడు గాంచునో వాఁడు. ఇచటి పురుషులు అనేకులు స్త్రీలయెడ నిట్టి మనోభావము కలవారు. “యత్ర నార్యస్తు పూజ్యస్తే రమస్తే తత్ర దేవతాః” (స్త్రీ లెచట పూజింపఁబడుదురో దేవతలు అచట రమింతురు) అని మనువు వచింపలేదా? ఇచటి పురుషులు యథాయోగ్యముగా స్త్రీల నాదరింతురు— అందుచేతనే వారంతటి విద్యానతులై, స్వతంత్రులై, శక్తి మతులై శోభించుచున్నారు. మనమో, దాసులమై, నిర్భాగ్యులమై, మృతప్రాయులమై మనుచున్నాము. కారణము తెలియుచునే యున్నది.

ఈ దేశ స్త్రీ లెంతటి వినిర్మల హృదయలో! విశుద్ధ వర్తనలో! ఇరువది, ఇరువదియైదేండ్ల ప్రాయమునకు ముందు ఏ కొలదిమందిమాత్రమో పెండ్లియాడుదురు, వియత్న